

ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2567)

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัชย์ มุ่งไธสง

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ทองอ่อน

คณบดีคณะครุศาสตร์

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ รัตนวงษ์ศรี

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเวศ เวชชะ

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.วินัย คำสุวรรณ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา กาวะบุตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พูนชัย ยาวีราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวดี อุปปินใจ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ดร.สมเกียรติ ตุ่นแก้ว

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ดร.ราชันย์ บุญธิมา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สถานที่พิมพ์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย 80 ม.9 ต.บ้านดู่ อ.เมือง จ.เชียงราย 57100

“วารสารครุศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย” จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ “บทความวิชาการ” และ “บทความวิจัย” ทางด้านสาขาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ หรือสาขาอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับ บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) 3 ท่านแล้ว ทั้งต้นฉบับและข้อคิดเห็นของบทความที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน ไม่ถือว่าเป็นทัศนะและความคิดเห็นของกองบรรณาธิการ

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำกองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.พทุทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.มนัส สุวรรณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวงศ์

มหาวิทยาลัยมหิดล

ศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ บัวสนธิ์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ศาสตราจารย์ ดร.วิทยา จันทศิริลา

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ศาสตราจารย์ ดร.สุมิตรา สุวรรณ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ นพวัฏ

มหาวิทยาลัยพะเยา

รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ

มหาวิทยาลัยทักษิณ

ฝ่ายดำเนินการและจัดการงานวารสาร

นางสาวกรนิภา เมืองมูล

กำหนดการออก

ปีละ 3 ฉบับ

(มกราคม-มีนาคม, พฤษภาคม-สิงหาคม, กันยายน-ธันวาคม)

อัตราค่าสมาชิก

ปีละ 375 บาท

เล่มละ 125 บาท

Faculty of Education
Chiangrai Rajabhat University

Journal of Education Academic

Chiang Rai Rajabhat University

Vol. 9 No. 2 (May - August 2024)

Published by

Asst. Prof. Sornchai Mungthaisong, Ph.D.

President of Chiang Rai Rajabhat University

Asst. Prof. Anusorn Thongon, Ph.D.

Dean of the Faculty of Education

Editors-in-Chief

Asst. Prof. Pairop Rattanachuwong, Ph.D.

Editors-in

Asst. Prof. Prawet Wetcha, Ph.D.

Editors

Assoc.Prof. Winai Damsuwan, Ph.D.

Kasetsart University

Assoc.Prof. Nikom Nak Ai, Ph.D.

Pibulsongkram Rajabhat University

Assoc.Prof. Chaiya Pawabutra, Ph.D.

Sakonnakhon Rajabhat University

Asst.Prof. Phoochai Yawirach, Ph.D.

Chiang Rai Rajabhat University

Asst.Prof. Suwadee Uppinjai, Ph.D.

Chiang Rai Rajabhat University

Somkiet Tunkaew, Ph.D.

Chiang Rai Rajabhat University

Rachan Boonthima, Ph.D.

Srinakharinwirot University

Place of Publication

Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. 80 Moo.9 Bando, Muang District, Chiang Rai. 57100

Editorial Advisory Board

Prof. Pruet Siribanpitak, Ph.D.

Chulalongkorn University

Prof. Manus Suwan, Ph.D.

Chiang Mai Rajabhat Universit

Prof. YoThin Sawangdee, Ph.D.

Mahidol Universit

Prof. Rattana Buason, Ph.D.

Naresuan Universit

Prof. Wittaya Chansila, Ph.D.

Naresuan University

Prof. Sumit Suwan, Ph.D.

Kasetsart University

Assoc.Prof. Sombat Nopparak, Ph.D.

University of Phayao

Assoc.Prof. Rungchatchadaporn Vehachart, Ph.D.

Thaksin University

Operation and Management of Journals

Miss Kornnika Muangmoon

Issue Date

3 issues per year

(Januray - April, May - August, September - December)

Subscription Rate

Member: 375 Bath a year

Retail: 125 Bath per issue

“Journal of Education Academic Chiang Rai Rajabhat University” is an academic journal in the field of Education and Social Science or related fields. Every published article is 3 peer reviewed. Views and opinions expressed in the journal do not necessarily reflect those of the editors.

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความประจำ
วารสารครุศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

(รายนามเรียงตามตัวอักษร)

ดร.กิตติศักดิ์ นิวิรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

รองศาสตราจารย์ ดร.จินฉัตร ปะโกทั้ง

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

รองศาสตราจารย์ ดร.ชูชีพ พุทธประเสริฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพชา ภาวะบุตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงยศ แก้วมงคล

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธรรณ ทองอก

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ มอนโธสง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

รองศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

รองศาสตราจารย์ ดร.ปณิดา วรรณพิรุณ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ดร.ปรมินทร์ อริเดช

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

รองศาสตราจารย์ ดร.ประเวศ เวชชะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรา เดชโฮม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

รองศาสตราจารย์ ดร.พิจิต ฤทธิจรูญ

สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ เหล็กกล้า

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

รองศาสตราจารย์ ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พูนชัย ขาวราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ ค้างฉกร

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิญญาพัชญ์ กาวินคำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวงศ์

มหาวิทยาลัยมหิดล

ศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ บัวสนธิ์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความประจำ
วารสารครุศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

(รายนามเรียงตามตัวอักษร)

ดร.ราชนัย บุญธิมา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ

มหาวิทยาลัยทักษิณ

ดร.วิจิต เทพประสิทธิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ศาสตราจารย์ ดร.วิทยา จันทร์ศิลา

มหาวิทยาลัยนเรศวร

รองศาสตราจารย์ ดร.วินัย คำสุวรรณ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวกรณ์ สองแสน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ดร.สมเกียรติ ตุ่นแก้ว

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ นพรัก

มหาวิทยาลัยพะเยา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ลีตระกูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดาพร ปัญญาฤกษ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวดี อุปปินใจ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แสงระวี ณ ลำพูน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ดร.หาญศึก เล็บครุฑ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

**Names of Qualified Persons Considering Articles of
Journal of Education Academic Chiang Rai Rajabhat University**

(Alphabetical Order in Thai)

Kittisak Newrat, Ph.D.

Chiang Rai Rajabhat University

Assoc.Prof. Jinawatara Pakotang, Ph.D.

Sisaket Rajabhat University

Assoc.Prof. Choocheep Puthaprasert, Ph.D.

Chiang Mai Rajabhat University

Assoc.Prof. Chaiya Pawabutra, Ph.D.

Sakonnakhon Rajabhat University

Asst.Prof. Songyos Kawmongkon, Ph.D.

North Bangkok University

Asst.Prof. Thran Thongngok, Ph.D.

Chiang Mai University

Assoc.Prof.Dr.Thirasak Uppamaiathichai

Naresuan University

Prof. Teera Runcharoen, Ph.D.

Vongchavaltkul University

Asst.Prof. Teerawat Moontaisong, Ph.D.

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

Assoc.Prof. Nikom Nak Ai, Ph.D.

Pibulsongkram Rajabhat University

Poramin Aridech, Ph.D.

Chiang Rai Rajabhat University

Assoc.Prof. Panita Wannapiroon, Ph.D.

*King Mongkut's University of Technology North
Bangkok*

Assoc.Prof. Prawet Wetcha, Ph.D.

Chiang Rai Rajabhat University

Prof. Pruet Siribanpitak, Ph.D.

Chulalongkorn University

Asst.Prof. Patchara Dechhome, Ph.D.

Bansomdejchaopraya Rajabhat University

Assoc. Prof. Pichit Ritcharoon, Ph.D.

Panyapiwat Institute of Management

Asst. Prof. Phitak Lekkla, Ph.D.

Chiang Rai Rajabhat University

Assoc.Prof. Pimolpun Phetsombat, Ph.D.

Rajamangala University of Technology Thanyaburi

Asst.Prof. Phoochai Yawirach, Ph.D.

Chiang Rai Rajabhat University

Assoc.Prof. Penpisuth Chaisanit, Ph.D.

Chiang Rai Rajabhat University

Assoc.Prof. Pairoj Duangnakhon, Ph.D.

Chiang Rai Rajabhat University

Asst. Prof. Phinyaphat Kawinkham, Ph.D.

Chiang Rai Rajabhat University

Assoc.Prof. Yothin Sawangdee

Mahidol University

Prof. Rattana Buason, Ph.D.

Naresuan University

**Names of Qualified Persons Considering Articles of
Journal of Education Academic Chiang Rai Rajabhat University**

(Alphabetical Order)

Rachan Boonthima, Ph.D.

Srinakharinwirot University

Assoc.Prof. Rungchatchadaporn Vehachart, Ph.D.

Thaksin University

Wichit Theprasit, Ph.D.

Chiang Rai Rajabhat University

Prof. Wittaya Chansila, Ph.D.

Naresuan University

Assoc.Prof. Winai Damsuwarn, Ph.D.

Kasetsart University

Assoc.Prof. Wisut Wichitputchraporn, Ph.D.

Kasetsart University

Asst. Prof. Sivaporn Songsaen, Ph.D.

Chiang Rai Rajabhat University

Somkiet Tunkaew, Ph.D.

Chiang Rai Rajabhat University

Assoc.Prof. Sombat Nopparak, Ph.D.

University of Phayao

Asst. Prof. Suchart Leetrakul, Ph.D.

Chiang Rai Rajabhat University

Asst.Prof. Sudapon Panyaprouks, Ph.D.

Chiang Rai Rajabhat University

Asst.Prof. Suwadee Uppinjai, Ph.D.

Chiang Rai Rajabhat University

Asst.Prof. Sangravee Na Lumpoon, Ph.D.

Chiang Rai Rajabhat University

Hranseuk Lebkhute, Ph.D.

Chiang Rai Rajabhat University

สารบัญ

รายนามคณะผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความประจำกองบรรณาธิการ	ก
องค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือ เติริยมอุดมศึกษา พัฒนาการ	1-18
The Components of Competency for Educational Institution Administrators of Triam Udom Suxa Pattanakarn Affiliated Schools ศุภชัย แสงเพชร, พิมลพรรณ เพชรสมบัติ	
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี	19-28
Confirmatory Factor Analysis of Competency of School Administrators under the Secondary Educational Service Area Office Saraburi รัชดาภรณ์ บุริมาตัง, พิมลพรรณ เพชรสมบัติ	
การพัฒนาบทเรียนแอนิเมชัน เรื่อง การผันเสียงวรรณยุกต์ : อักษรสูงคำเป็นและอักษร ต่ำคำเป็น โดยใช้คู่เทียบเสียง เพื่อพัฒนาการผันเสียงวรรณยุกต์สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน โครงการกองทุนการศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	29-42
Development of an Animation Lesson Entitled Tonal Reading: The Live Syllables of High-level Consonants and the Live Syllables of Paired Low-level Consonants Using Minimal Pairs to Improve the Tonal Reading of Primary School Students at Fund Education Schools in Phranakhon Si Ayutthaya Province หนึ่งฤทัย ขวนะลิขิกร	
กลยุทธ์การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตอล (ป่าตอลราษฎร์นุกูล)	43-56
Environmental Management Strategies for Learning Promoting in the 21st Century of Patan Subdistrict Municipality School (Patan Rat Nukun) พันธิตรา สายอุปราช, พูนชัย ยาวีราช, ประเวศ เวชชะ	

สารบัญ (ต่อ)

แนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของโรงเรียน บ้านถ้ำตา อำเภอยะปราชญ์ จังหวัดเชียงใหม่	57-72
---	-------

The Guidelines for Educational Management to Enhance Learning Achievement Ban
Tham Tab Tao School Chai Prakan District Chiang Mai Province

วุฒิชัย ยอดศรี, สมเกียรติ ดุ่นแก้ว, ไพโรจน์ รื่นชูวงศ์

แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษ ที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2	73-86
--	-------

Guidelines for Learning Resources Management for Developing Student Competencies
in the 21st Century of Phanpasoksawad School Under the Jurisdiction of Chiang Rai
Primary Educational Service Area Office, Region 2

วิภา ชัยนา, สุวดี อุปปีนใจ, สมเกียรติ ดุ่นแก้ว

การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษา เป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม	87-98
--	-------

The Development of Critical Thinking Skills and Learning Achievement in Social
Studies of Seventh Grade Students Using Active Learning Concept; Case-based
Learning with Questioning Techniques

อิทธิเดช น้อยไม้, ณัฐวรรณ เกลิมสุข

การพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานและความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้โครงงานเป็น ฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok วิชาอาหารไทยท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3	99-114
---	--------

The Develop Work Process Skills and Creative Thinking to Use of Project-Based
Learning with TikTok Application in Local Thai Food Course of Grade 9 Students

จริญญา นาระกัณฑ์, ชิดชไม วิสุตกุล

สารบัญ (ต่อ)

การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริซึมและ 115-132
ทรงกระบอก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้โปรแกรม GeoGebra
ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT

Development of Mathematical Problem-Solving Ability on Prism and Cylindrical for
Grade 8 Students using GeoGebra to Organize 4 MAT Learning Activities

มัญฑิตา พรวงษา, วรณชิตา ขลิลาศ

แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของ 133-148
โรงเรียนบ้านวังวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
Guidelines for Learning Resources Management to Enhance Learner Skills in the 21st
Century of Ban Wang Withaya School Chiang Rai Primary Educational Service Area
Office, 2

วรวิทยา ลาวคุม, สมเกียรติ คุ่นแก้ว, ไพโรภ รัตนวงษ์

การประเมินความสำเร็จของกลยุทธ์ทางการตลาดโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของ 149-166
ผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

Evaluation of the Success of the Marketing Strategy of the Half-Half Project in the
Context of Entrepreneurs in Muang District, Chiang Rai Province

ชัยพร ฟุ้งเฟื่อง, เฉลิมชัย คำแสน, ศุภณิดา เรืองศิริ

หลักเกณฑ์และการเตรียมต้นฉบับสำหรับการเสนอบทความ เพื่อเผยแพร่ใน 167
วารสารครุศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

องค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือ
เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ

The Components of Competency for Educational Institution Administrators
of Triam Udom Suksa Pattanakarn Affiliated Schools

วันที่รับบทความ: 24 ก.พ. 67

วันที่แก้ไขบทความ: 5 มิ.ย. 67

วันที่ตอบรับ: 20 มิ.ย. 67

ศุภชัย แสงเพชร¹

Supachai Saengpet¹

พิมลพรรณ เพชรสมบัติ²

Pimolpun Phetsombai²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ 2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ 3. เพื่อสร้างรูปแบบและประเมินรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเอกสาร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 334 คน ซึ่งเป็นครูของโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ 19 โรงเรียน เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน และประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ และแบบประเมินรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ มี 3 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1.1) ความรู้ 1.2) ทักษะ 1.3) คุณลักษณะส่วนบุคคล 2) สภาพปัจจุบันของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือเตรียม

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (2566)

¹ Master of Education (Educational Administration) Faculty of Technical Education Rajamangala University of Technology Thanyaburi. (2023)

² รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)

² Associate Professor in Master of Education (Educational Administration Faculty of Technical Education Rajamangala University of Technology Thanyaburi. (Advisor)

อุดมศึกษาพัฒนาการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการสร้างรูปแบบพบว่ามีองค์ประกอบดังนี้ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 องค์ประกอบสมรรถนะ ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนาสมรรถนะมี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อมสำหรับการพัฒนา ขั้นที่ 2 ความจำเป็นในการพัฒนา ขั้นที่ 3 การดำเนินการพัฒนา ขั้นที่ 4 การนำไปใช้ ขั้นที่ 5 การประเมินผลการพัฒนา ส่วนที่ 4 การประเมินผลการดำเนินการและเงื่อนไขความสำเร็จ และผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและความเป็นไปได้ของรูปแบบ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : องค์ประกอบสมรรถนะ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ

Abstract

This research aimed to 1) investigate the competency for educational institution administrators of Triam Udom Suxsa Pattanakarn affiliated schools, 2) explore actual and desirable conditions of the competency for educational institution administrators of Triam Udom Suxsa Pattanakarn affiliated schools, and 3) construct and assess of the competency for educational institution administrators of Triam Udom Suxsa Pattanakarn affiliated schools. This research is a survey research type. A sample group of 334 people who were teachers of 19 schools in the Triam Udom Suxsa Pattanakarn group. The tools used by the researcher in this research. It is a questionnaire regarding the competency components of educational institution administrators at Triam Udom Suxsa Pattanakarn Schools, divided into 2 parts as follows: Part 1: Basic information of the respondents, including gender, age, educational level. Current position and work experience There is a multiple choice format with answers given. Part 2: Current conditions and desired conditions of competencies of educational administrators of schools in the Triam Udom Suxsa Pattanakarn group. It is a 5-level rating scale questionnaire and an assessment form of competency of educational institution administrators at Triam Udom Suxsa Pattanakarn affiliated schools. To analyze the data, the researcher conducted statistics consisting of percentage, mean, standard deviation, and Priority Needs Index (PNI). The findings revealed that 1) the competency for educational institution administrators of Triam Udom Suxsa Pattanakarn affiliated schools included 3 factors: 1.1) Knowledge, 1.2) Skill, and 1.3) Trait. 2) The overall actual conditions of the competency for educational institution administrators of Triam Udom Suxsa Pattanakarn affiliated schools showed a high level. Meanwhile, the overall desirable conditions of the competency for educational institution administrators of Triam Udom Suxsa Pattanakarn affiliated schools indicated the highest level. 3) The constructed model was found to have four major parts, as follows: Part 1: principles and objectives; Part 2: competency components; Part 3: the competency development process consisting of five steps: Step 1: preparation for development; Step 2: development necessity; Step 3: development operations; Step 4: implementation; Step 5: development evaluation; and Part 4: evaluation of operations and success conditions. The results of evaluating the appropriateness of the model and the feasibility of the model were found to be at the highest level.

Keywords: The Components of Competency, Educational Institution Administrators, Triam Udom Suxsa Pattanakarn Affiliated Schools

บทนำ

การศึกษาในยุคของการบริหารจัดการศึกษาไทยในปัจจุบัน ท่ามกลางกระแสแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งอยู่ภายใต้เงื่อนไขการปรับเปลี่ยนการแข่งขันเพื่อสร้างข้อได้เปรียบและความมุ่งมั่นของสังคมที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็วและมีความหลากหลายนั้น ต่างก็ส่งผลกระทบต่อวงวิชาชีพ โดยเฉพาะด้านการศึกษา ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการปรับเปลี่ยนบริบทและโครงสร้างการบริหารของการบริหารจัดการศึกษาภายใต้สาระแห่งบทบัญญัติของกฎหมายการศึกษา ที่เรียกว่า “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545” เป็นการจัดโครงสร้างการบริหารการศึกษา โดยยึดหลักของการมีเอกภาพเชิงนโยบาย หลากหลายในการปฏิบัติ โดยเน้นระบบการกระจายอำนาจและการยึดหลักการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเป็นสำคัญ (Ministry of Education, 2003) ซึ่งทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาจะต้องตอบสนองนโยบายให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด

สถานศึกษาหรือโรงเรียนเป็นสถานที่สั่งสอนอบรมเยาวชนทุกเชื้อชาติให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ทั้งยังเป็นสถาบันที่หล่อหลอมการพัฒนา บุคลิกภาพที่ดีให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ไม่มุ่งเฉพาะแต่การพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้และสติปัญญาเพียงด้านเดียวเท่านั้น การนำเยาวชนไปสั่งสอนด้วยกัน ทำให้เกิดโรงเรียน ซึ่งมีครูเป็นผู้อบรมสั่งสอน โรงเรียนจึงเป็นสถานศึกษาหรือสถานที่ให้การศึกษาแก่เยาวชนพร้อมกับจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจสติปัญญาความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ ต้องขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นกำลังหลักสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนสถานศึกษาให้เป็นสถาบันที่สามารถหล่อหลอมเยาวชนให้มีความรู้ความสามารถดังที่กล่าวมาข้างต้นได้

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จหรือประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ของงานและขององค์กร โดยผู้บริหารสถานศึกษาที่จะสามารถขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้นั้น ต้องเป็นบุคคลที่มีสมรรถนะ คุณลักษณะ ความสามารถของบุคคลที่แสดงออกมาในเชิงพฤติกรรม ที่ส่งผลให้บุคลากรปฏิบัติงานหรือกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ตามมาตรฐานและส่งผลให้องค์กรดำเนิน กิจกรรมต่าง ๆ ได้ตามวัตถุประสงค์ ประสพความสำเร็จ และบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ ดังที่ Haiman, William and Connor (1985) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถ ประสพการณ์ในการทำงาน และคุณสมบัติ ด้านอื่น ๆ อีกหลายด้านจึงจะทำให้บริหารงานบังเกิดผลดีต่อทุกฝ่าย ผู้บริหารสถานศึกษาที่ขาด ความสามารถย่อมขาดความไว้วางใจจากผู้ได้บังคับบัญชาอันเป็นต้นเหตุแห่งปัญหาของการบังคับบัญชาในที่สุด ความสามารถในการทำงานของผู้บริหารนอกจากจะก่อให้เกิดความศรัทธาเลื่อมใส จากผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไปแล้วยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งในการนำพาองค์กร ไปสู่เป้าหมายตามวัตถุประสงค์ แต่ปัญหาที่พบเจอในขณะนี้ คือผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะยังไม่ชัดเจน ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของอัตราค่าจ้าง การโยกย้าย หรือบรรจุแต่งตั้งผู้บริหารสถานศึกษาบ่อยครั้ง ทำให้ผู้บริหารที่มาดำรงตำแหน่งใหม่ ไม่มีแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของตนเองให้เข้ากับบริบทของโรงเรียนได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งบางครั้งอาจจะโยกย้ายไปโดยที่ไม่ได้บริหารหรือพัฒนาโรงเรียนเลยแม้แต่น้อย ด้วยเหตุนี้จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารต้องมีแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดภายใต้เวลาอันสั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบริหารโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ซึ่งเป็นเครือข่ายโรงเรียนที่มีความแตกต่างจากโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป มีความเป็นเอกลักษณ์และมีวัฒนธรรมองค์กรเป็นของตนเองอย่างโดดเด่น

ปัจจัยที่จะช่วยสร้างความสำเร็จให้แก่สถานศึกษานั้นย่อมหนีไม่พ้นเรื่องของสมรรถนะของ ผู้บริหาร สมรรถนะ (Competency) หรือขีดระดับความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นความสามารถของบุคลากรในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัด การศึกษาในคุณลักษณะด้านความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ลักษณะเฉพาะตัว (Attribute) พฤติกรรม (Behavior) ประกอบกันทำให้สามารถปฏิบัติงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ตามภาระหน้าที่และความรับผิดชอบที่เกิดผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายตามที่ได้วางไว้ ซึ่งในส่วนของ McClelland (1999) ก็ได้ให้ความหมายสมรรถนะว่าบุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายใต้ตัวบุคคล ซึ่งสามารถผลักดันให้บุคคลนั้นสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีหรือตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในงาน ได้อย่างมีคุณภาพ ดังนั้น สมรรถนะจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีในการขับเคลื่อนและพัฒนาโรงเรียน

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการและโรงเรียนในเครือ เกิดจากการร่วมมือของฝ่ายบริหารของแต่ละโรงเรียนโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น และสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านวิชาการระหว่างโรงเรียน โดยได้กำหนดแนวทางและร่วมมือพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการร่วมกัน อันประกอบไปด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนาผู้เรียนและโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการให้มีคุณภาพด้านวิชาการและคุณธรรม การพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการที่สูงขึ้น การส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 9 ประการ การพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมความสัมพันธ์โรงเรียนในเครือข่ายทั้ง 19 โรงเรียนทั่วประเทศ การบริหารจัดการโรงเรียนในเครือข่ายจึงเป็นภารกิจที่สำคัญ ที่จะต้องบริหารจัดการให้เป็นไปในแนวทางหรือทิศทางเดียวกัน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องแสดงบทบาทความเป็นผู้นำที่มีสมรรถนะในการพัฒนาการศึกษาให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนทุกคน โดยใช้ความรู้ความสามารถ ทักษะ สมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จ มีคุณภาพ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้น

เห็นได้ว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการบริหารจัดการโรงเรียนอย่างมาก เนื่องจากสมรรถนะของผู้บริหารนั้น สามารถใช้เป็นตัวชี้วัดในการกำหนดทิศทางของการขับเคลื่อนและพัฒนาโรงเรียนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ที่มีเครือข่ายของโรงเรียนมากที่สุดในประเทศไทย ประกอบไปด้วยภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคอีสาน ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ซึ่งครอบคลุมทุกพื้นที่ของไทย โดยมีทั้งหมดจำนวน 19 โรงเรียน ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีสมรรถนะที่จะสามารถพัฒนาภาพลักษณ์ขององค์กรให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น มีความเข้มแข็ง มีมาตรฐาน มีคุณภาพและประสิทธิภาพ รวมไปถึงคุณภาพทางวิชาการของนักเรียนร่วมด้วย ภายได้ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์เดียวกัน นำไปสู่โรงเรียนระดับแนวหน้าของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ

3. เพื่อสร้างรูปแบบและประเมินรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือข่ายเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ

ประโยชน์ของการศึกษา

1. ได้ทราบองค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือข่ายเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ
2. ได้ทราบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือข่ายเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะและด้านการบริหารจัดการองค์กร
3. ได้ทราบแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือข่ายเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
องค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ความรู้ 2) ทักษะ 3) คุณลักษณะส่วนบุคคล
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษา
เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงนำเสนอเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้
2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและข้าราชการครูโรงเรียนในเครือข่ายเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ปีการศึกษา 2566 จาก 19 โรงเรียน ประกอบไปด้วย ผู้บริหาร 63 คน ข้าราชการครู 1,959 คน รวม 2,022 คน (ข้อมูลวันที่ 16 มิถุนายน 2566)
2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ข้าราชการครู โรงเรียนในเครือข่ายเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ปีการศึกษา 2556 จำนวน 19 โรงเรียน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 334 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตาม ทาโร ยามาเน่ (Yamane,1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง องค์ประกอบของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือข่ายเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จาก เอกสารและตำราทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาทำการสังเคราะห์องค์ประกอบและสร้างเป็นตัวแปร ดังนี้

ข้อ	องค์ประกอบของสมรรถนะ	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552)	พิมพ์พรณ เพชรสมบัติ (2566)	McClelland (1973)	Boyatzis (1982)	Spencer and Spencer (1993)	Kaplan and Norton (2004)	สรุป
1.	ความรู้ (knowledge)	✓		✓		✓	✓	4
2.	ทักษะ (Skill)	✓		✓	✓	✓	✓	5
3.	บทบาททางสังคม (Social role)			✓	✓			2
4.	ภาพลักษณ์ (Self-image)			✓	✓	✓		3
5.	คุณลักษณะส่วนบุคคล (Trait)	✓		✓	✓	✓		4
6.	แรงจูงใจ (Motives)			✓	✓	✓		3
7.	การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์		✓					1
8.	การคิดอย่างสร้างสรรค์ มุ่งนวัตกรรม		✓					1
9.	การมีมนุษยสัมพันธ์		✓					1
10.	การวางแผน		✓					1
11.	การบริหารจัดการ		✓					1
12.	เจตคติ (Attitude)					✓		1
13.	ค่านิยม (Values)					✓	✓	2

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะ พบว่า องค์ประกอบของสมรรถนะมี 13 ตัวแปร เมื่อพิจารณาความถี่ของตัวแปรสรุปได้ว่า มีตัวแปร 3 ด้าน ตั้งแต่ 4 ขึ้นไป คือ 1) ความรู้ 2) ทักษะ 3) คุณลักษณะส่วนบุคคล ดังนั้น การศึกษารูปแบบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายอุดมศึกษาพัฒนาการ สรุปตัวแปรออกมาได้ทั้งหมด 3 ตัวแปร คือ 1) ความรู้ 2) ทักษะ 3) คุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งนำมาเป็นแนวคิดในการศึกษาในครั้งนี้ โดยมีรายละเอียดเนื้อหา ดังนี้

ความรู้ (Knowledge) นักวิชาการ Benjamin S. Bloom (1956) ได้ให้ความหมายถึงเรื่องเกี่ยวกับการระลึกถึงสิ่งเฉพาะ วิธีการและกระบวนการต่าง ๆ รวมถึงแบบกระบวนการของโครงการวัตถุประสงค์ในด้านความรู้ โดยเน้นในเรื่องกระบวนการทางจิตวิทยาของ ความจำ อันเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับการจัดระเบียบ โดยก่อนหน้านี้ในปี ค.ศ. 1965 บลูมและคณะ ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้หรือพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ของคนว่า ประกอบด้วย ความรู้ตามระดับต่าง ๆ รวม 6 ระดับ ซึ่งอาจพิจารณาจากระดับความรู้ในขั้นต่ำไปสู่ระดับของความรู้ในระดับที่สูงขึ้นไป รวมถึง Edward Sallis and Gary Jones (2002) กล่าวถึงความรู้คือการบูรณาการในส่วนของกระบวนการเรียนรู้ที่ซับซ้อนของความเป็นมนุษย์ ความเป็นกฎแห่งการเข้าถึงความเป็นองค์การที่สร้างและเพิ่มคุณค่าเพื่อผลผลิตขององค์การและบริการขององค์การ ประกอบด้วย ความหยั่งรู้ (In Sight) และความเข้าใจในการให้ความหมายของสารสนเทศและข้อมูลที่มีการจัดวางในองค์การ ความรู้เริ่มต้นในหัวใจของสาระวิชาความรู้และการ

ประเมินและตีความตามกรอบแนวคิดที่ได้ให้ไว้ โดยประสบการณ์ คุณค่า วัฒนธรรมและการเรียนรู้ในบริบทขององค์กร ความรู้จะอยู่ในลักษณะรูปแบบเอกสาร รวมทั้งกระบวนการ และแนวดำเนินการ ซึ่งสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

ทักษะ (Skill) นักวิชาการ Newman (1963) กล่าวว่าทักษะคือความสามารถของผู้บริหารในการทำงานหรือกระทำใบบรรลุเป้าหมายปลายทางขององค์กรอย่างรวดเร็ว และ Katz (1983) ได้กล่าวถึงทักษะการบริหารว่าเป็นความสามารถของผู้บริหารที่ใช้ในการบริหารงาน เพื่อความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านคตินิยม รวมถึง Drake and Roe (1986) ได้กล่าวว่า ทักษะที่จำเป็นในการบริหารสถานศึกษาควรมีด้วยกัน 5 ทักษะ โดยเพิ่มจากทฤษฎี 3 ทักษะของ แคทซ์ (Katz) คือ ทักษะด้านความคิดรวบยอด (Conceptual Skill) ทักษะด้านมนุษย์ (Human Skill) ทักษะด้านเทคนิค (Technical Skill) อีก 2 ทักษะ ซึ่งทักษะที่เพิ่มคือ ทักษะด้านการศึกษาและการสอน (Educational and Instructional Skills) และ ทักษะด้านความรู้ความคิด (Cognitive Skill)

คุณลักษณะส่วนบุคคล (Trait) นักวิชาการ Chung & Magginson (1981) กล่าวว่าคุณลักษณะของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญสำคัญประการหนึ่งที่สามารถทำให้การทำงานบรรลุเป้าประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ และ Hodgetts (1999) ที่กล่าวว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาหมายถึงลักษณะพิเศษหลายประการที่ปรากฏในตัวบุคคล จะมีความสัมพันธ์ในการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ คุณลักษณะพิเศษส่วนบุคคลที่จะมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความเป็นผู้บริหารดังกล่าว มี 5 ประการ ดังนี้ 1) การมีสติปัญญาเหนือผู้อื่น 2) การมีความมั่นคงทางอารมณ์ 3) การรู้จักใช้แรงจูงใจ 4) การมีทักษะในการแก้ปัญหา 5) การมีทักษะในการบริหาร รวมถึง Schiffman & Kanuk (2007) ได้ให้ความหมายของ คุณลักษณะส่วนบุคคลหรือปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับตัวบุคคล เช่น อายุ เพศ การศึกษา อาชีพ รายได้ ศาสนาและเชื้อชาติ ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายอุดมศึกษาพัฒนาการ โดยทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วสังเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบของสมรรถนะซึ่งประกอบด้วย 1) ความรู้ 2) ทักษะ 3) คุณลักษณะส่วนบุคคล และนำองค์ประกอบที่สังเคราะห์ได้ทั้ง 3 องค์ประกอบดังกล่าว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน ตรวจสอบรวมถึงการสนทนากลุ่มเพื่อยืนยันองค์ประกอบ มีเครื่องมือการวิจัย คือ แบบวิเคราะห์เอกสาร และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายอุดมศึกษาพัฒนาการ โดยมีวิธีการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ส่งไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยให้ความหมายของค่าเฉลี่ยตามแบบวิธีของลิเคิร์ต (Likert Scale) รวมถึงวิเคราะห์หาค่าดัชนีการเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น หรือ Modified Priority Need Index : PNI_{Modified} โดยมีข้อมูลดังนี้ 1) ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง 2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 3) การเก็บรวบรวมข้อมูล 4) การวิเคราะห์ข้อมูล 5) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและข้าราชการครู โรงเรียนในเครือข่ายอุดมศึกษาพัฒนาการ ปีการศึกษา 2566 จาก 19 โรงเรียน ประกอบไปด้วย ผู้บริหาร 63 คน ข้าราชการครู 1,959 คน รวม 2,022 คน (ข้อมูลวันที่ 16 มิถุนายน 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ข้าราชการครู โรงเรียนในเครือข่ายอุดมศึกษาพัฒนาการ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 19 โรงเรียน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 334 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตาม ทาโร ยามานะ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายอุดมศึกษาพัฒนาการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน และประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือข่ายอุดมศึกษาพัฒนาการ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ (พินิตพรหม เพชรสมบัติ, 2561) ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง สภาพการดำเนินงานปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ “มากที่สุด”
ระดับ 4	หมายถึง สภาพการดำเนินงานปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ “มาก”
ระดับ 3	หมายถึง สภาพการดำเนินงานปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ “ปานกลาง”
ระดับ 2	หมายถึง สภาพการดำเนินงานปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ “น้อย”
ระดับ 1	หมายถึง สภาพการดำเนินงานปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ “น้อยที่สุด”

3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือข่ายอุดมศึกษาพัฒนาการ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

3.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายอุดมศึกษาพัฒนาการ

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประมวล กำหนดขอบเขตของเนื้อหาเพื่อกำหนดการสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมเนื้อหา และกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย

3.3 วิเคราะห์ข้อคำถาม เพื่อสร้างแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

3.4 เสนอแบบสอบถามฉบับร่างต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมด้านเนื้อหาที่ต้องการวัด

3.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสมในประเด็นของความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้ตรวจสอบคุณภาพในด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหาด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความ

สอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Index of Item-Objective Congruence) และได้กำหนดเกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถาม

3.6 ปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป แล้วจึงนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของคำถาม และหลังจากนั้นนำไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของ Cronbach โดยค่าที่ได้คือ 0.97

3.7 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วมาจัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ติดต่อและประสานงานกับงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ขอจัดทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในเครือข่ายอุดมศึกษาพัฒนาการ จำนวน 19 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

4.2 นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ส่งไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 19 โรงเรียน เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 334 ฉบับ พร้อมทั้งกำหนดวันและเวลาที่จะส่งแบบสอบถามกลับคืน และหากพบว่าสถานศึกษาใดยังไม่ส่งแบบสอบถามคืนตามกำหนด ผู้วิจัยจะส่งหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอีกครั้งจนได้รับแบบสอบถามครบตามจำนวน 334 ฉบับ

4.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้คืนมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่มีความถูกต้องครบถ้วนมาจัดเรียงข้อมูล แยกข้อมูล เพื่อตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง รูปแบบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายอุดมศึกษาพัฒนาการ ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถาม ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายอุดมศึกษาพัฒนาการ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยให้ความหมายของค่าเฉลี่ยตามแบบวิธีของลิเคิร์ต (Likert Scale) (พิมลพรรณ เพชรสมบัติ, 2561) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง สภาพการดำเนินงานปัจจุบัน/สภาพที่ พึงประสงค์ อยู่ในระดับ “มากที่สุด”

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง สภาพการดำเนินงานปัจจุบัน/สภาพที่ พึงประสงค์ อยู่ในระดับ “มาก”

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง สภาพการดำเนินงานปัจจุบัน/สภาพที่ พึงประสงค์ อยู่ในระดับ “ปานกลาง”

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง สภาพการดำเนินงานปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ“น้อย”
 ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง สภาพการดำเนินงานปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ
 “น้อยที่สุด”

5.3 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยนำผลการประเมินสภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่พึงประสงค์
 ของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายอุดมศึกษาพัฒนาการ ความสำคัญของลำดับความ
 ต้องการจำเป็น หรือ Modified Priority Need Index : $PNI_{Modified}$ ใช้สูตรของ สุวิมล ว่องวานิช (2562, น.277) ดังนี้

$$PNI_{Modified} = (I-D)/D$$

เมื่อ $PNI_{Modified}$ หมายถึง ดัชนีการเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น
 I หมายถึง ค่าเฉลี่ยน้ำหนักของสภาพที่พึงประสงค์
 D หมายถึง ค่าเฉลี่ยน้ำหนักของสภาพที่เป็นอยู่จริง

นำค่าดัชนีความต้องการจำเป็น $PNI_{Modified} (I-D)/D$ มาวิเคราะห์ สรุปจัดเรียงลำดับความสำคัญของ
 ความต้องการจำเป็นตามลำดับมากไปหาน้อย โดยเลือกข้อที่มีค่า $PNI_{Modified}$ สูงที่สุดในแต่ละประเด็นมาสร้างรูปแบบ
 สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายอุดมศึกษาพัฒนาการ

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณโดยใช้สถิติ ดังนี้

6.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) สถิติพื้นฐาน

6.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างและประเมินรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือข่าย
 อุดมศึกษาพัฒนาการ โดยนำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 จัดทำรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนใน
 เครือข่ายอุดมศึกษาพัฒนาการ

ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์

ส่วนที่ 2 องค์ประกอบสมรรถนะ

ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนาสมรรถนะมี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อมสำหรับการพัฒนา

ขั้นที่ 2 ความจำเป็นในการพัฒนา

ขั้นที่ 3 การดำเนินการพัฒนา

ขั้นที่ 4 การนำไปใช้

ขั้นที่ 5 การประเมินผลการพัฒนา

ส่วนที่ 4 การประเมินผลการดำเนินการและเงื่อนไขความสำเร็จ

1) การประเมินรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือข่ายอุดมศึกษาพัฒนาการ
 ทำโดย ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้
 แบบประเมิน ผู้วิจัยมีเกณฑ์การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

1.1) มีตำแหน่งเป็นประธานที่ปรึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายอุดมศึกษาพัฒนาการ
 ทั้ง 19 โรงเรียน จำนวน 1 คน

1.2) มีตำแหน่งเป็นประธานโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท/เอก ในสาขาการบริหารการศึกษา ที่มีรางวัลรับรองคุณภาพการบริหารโรงเรียนระดับประเทศ หรือเขตตรวจราชการ เช่น รางวัลจาก สพฐ. (OBEC AWARDS), รางวัลสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข, ได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทาน เป็นต้น จำนวน 1 คน

1.3) มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท/เอก ในสาขาการบริหารการศึกษา ที่มีรางวัลรับรองคุณภาพการบริหารโรงเรียนระดับประเทศ หรือเขตตรวจราชการ เช่น รางวัลจาก สพฐ. (OBEC AWARDS), รางวัลสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข, ได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทาน เป็นต้น จำนวน 7 คน

โดยใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้รูปแบบๆ แบบสอบถามเพื่อประเมิน รูปแบบๆ โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (พิมลพรรณ เพชรสมบัติ, 2561)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง	มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง	มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง	มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง	มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง	มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

หลังจากนั้นส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด (Item Objective Congruence: IOC) ความครอบคลุมของข้อคำถาม และความชัดเจนของภาษา โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้ โดยค่า IOC ที่ได้ อยู่ระหว่าง 0.8- 1

+1	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีความตรงด้านเนื้อหา
0	เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีความตรงด้านเนื้อหา
-1	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้น ไม่มีความตรงด้านเนื้อหา

$$\text{สูตร IOC} = \frac{\sum R_n}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การพิจารณาเลือกข้อคำถาม โดยพิจารณาจากข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถ้าข้อคำถามใดมีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.50 ต้องนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะก่อนที่จะนำไปทดลองใช้

นำแบบสอบถามเพื่อประเมินรูปแบบๆ ที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

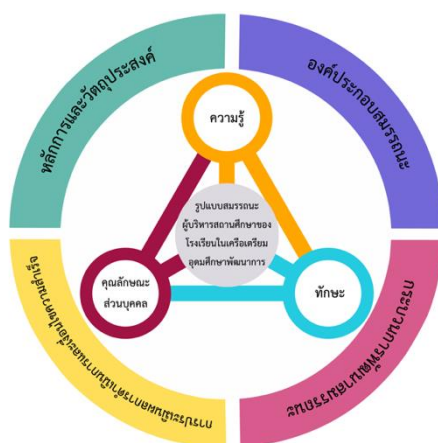
2) จัดพิมพ์รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ โดยนำแบบสอบถามเพื่อประเมินรูปแบบฯ และประเมินคู่มือการใช้รูปแบบฯ ที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

1. การศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความรู้ 2) ทักษะ 3) คุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมในระดับมาก

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ พบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะรูปแบบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน สภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และด้านที่มีความต้องการจำเป็น Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) มากที่สุด คือ อันดับที่ 1 ทักษะ อันดับที่ 2 คือ ความรู้ อันดับที่ 3 คุณลักษณะส่วนบุคคล

3. ผลการสร้างรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ โดยประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 องค์ประกอบสมรรถนะ ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนาสมรรถนะมี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อมสำหรับการพัฒนา ขั้นที่ 2 ความจำเป็นในการพัฒนา ขั้นที่ 3 การดำเนินการพัฒนา ขั้นที่ 4 การนำไปใช้ ขั้นที่ 5 การประเมินผลการพัฒนา ส่วนที่ 4 การประเมินผลการดำเนินการและเงื่อนไขความสำเร็จ

ภาพที่ 1 รูปแบบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ

4. ผลการประเมินระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ พบว่า ความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. การศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ มี 3 สมรรถนะ ได้แก่ 1) ความรู้ 2) ทักษะ 3) คุณลักษณะส่วนบุคคล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงในสภาวะการณ์ต่าง ๆ อย่างมาก ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านสังคมและเทคโนโลยี เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ขึ้นอย่างมากมาย ผู้บริหารจึงต้องมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองให้ครอบคลุมในทุกสมรรถนะ สามารถที่จะบูรณาการความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคล สู่การแสดงออกในรูปแบบพฤติกรรมที่สามารถพัฒนาและขับเคลื่อนองค์กร บุคลากร ผู้รับบริการให้มีความรู้ความสามารถ สามารถที่จะดำรงตนอยู่ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีคุณภาพและบรรลุเป้าหมายที่มุ่งหวังไว้ สอดคล้องกับ McClelland (1973) ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะ และได้เผยแพร่บทความที่ชื่อว่า “Testing for Competence rather Than Intelligence” ซึ่งกล่าวถึงปัจจัยทางด้านสมรรถนะหรือขีดความสามารถในการทำงานของบุคคล โดยเป็นปัจจัยที่ไม่เอนเอียงไปตามปัจจัยทางด้านเพศ สีผิว ชาติพันธุ์หรือภูมิหลังทางสังคมและเศรษฐกิจของแต่ละบุคคล อันประกอบไปด้วยสมรรถนะ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรู้ (Knowledge) 2) ทักษะ (Skill) 3) บทบาทที่แสดงออกต่อสังคม (Social Role) 4) ภาพลักษณ์ภายใน (Self-image) 5) อุปนิสัย (Traits) และ 6) แรงผลักดันเบื้องลึก (Motives) และสอดคล้องกับ Spencer and Spencer (1993) ที่ได้ทำการศึกษาและขยายแนวคิดของสมรรถนะให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งได้แยกองค์ประกอบของสมรรถนะออกมา 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) แรงจูงใจ (Motive) 2) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Trait) 3) แนวคิดของตนเอง (Self-concept) 4) ความรู้ (Knowledge) และ 5) ทักษะ (Skill) และแสดงออกมาในรูปแบบโมเดลที่มีชื่อว่า “Iceberg Model”

2. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1) สภาพปัจจุบันของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการนั้น มีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน ผู้บริหารจึงต้องเร่งพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของตนเองควบคู่กันไป นำไปสู่การปฏิบัติที่มีความหลากหลายและมีความโดดเด่นในการบริหารงาน มุ่งมั่นที่จะสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วน เปิดโอกาสให้ผู้สนับสนุนการศึกษา ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอน ร่วมกันสร้างแนวคิดใหม่ ๆ นำไปสู่นวัตกรรมการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับ Speck (1999) ที่ได้ศึกษาเรื่อง The Principalsip: Building a Learning Community เกี่ยวกับหน้าที่ของผู้บริหาร ที่มีการสร้างโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ว่ามีหน้าที่สร้างสรรค์กระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม การอำนวยความสะดวกต่อการพัฒนา

หลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล การพัฒนาวิชาชีพ การบริหารงบประมาณ การนำเทคโนโลยีมาใช้ และการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับ Owens (2001) ที่ได้ศึกษาเรื่อง Organization Behavior in Education เกี่ยวกับการตัดสินใจร่วม ซึ่งจะช่วยปรับปรุงคุณภาพการตัดสินใจ หากใช้กลยุทธ์และสถานการณ์ที่ถูกต้อง จะทำให้เกิดความเกี่ยวข้องที่นำไปสู่ความมีพันธะ และการนำไปปฏิบัติให้บรรลุ โดยผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจนั้นอาจประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ส่วนผู้บริหารโรงเรียนกับการมุ่งใจเพื่อสร้างสรรค์นั้น ผู้บริหารจะต้องทำหน้าที่จูงใจให้ผู้มีส่วนร่วมทุ่มเทแรงกายแรงใจอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามจุดหมายขององค์กรที่ตั้งไว้ ผู้บริหารที่มีความสามารถจะต้องบริหารงานให้จุดหมายของตัวบุคคลและจุดหมายขององค์กรบรรลุผลพร้อมกัน โดยอาศัยกระบวนการมุ่งใจที่คำนึงถึงความคาดหวัง หรือความต้องการของทั้งบุคคลและองค์กร การทำเช่นนี้ได้ ผู้บริหารต้องทำความเข้าใจรูปแบบการมุ่งใจที่มีรูปแบบเชิงเนื้อหา (Content Model) และ รูปแบบเชิงกระบวนการ (Process Model) แล้วนำแนวปฏิบัติมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีสมรรถนะ จึงถือเป็นตัวแปรสำคัญที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2) สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ มีความต้องการที่จะพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในการที่จะนำไปสู่การบริหารจัดการ ตรงตามหลักปรัชญาของโรงเรียนที่กล่าวว่า ความเป็นเลิศทางวิชาการและคุณธรรม รวมถึงตรงตามวัตถุประสงค์ วิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน ผู้บริหารต้องไม่เพียงแต่พัฒนาองค์ความรู้อย่างเดียว ต้องมีความสามารถที่จะบูรณาการองค์ความรู้ใหม่ ๆ นั้น ไปสู่ทักษะการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมและสามารถจับต้องได้จริง ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการ สามารถที่จะโน้มน้าวและจูงใจผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับสถานศึกษาอย่างยั่งยืน ตอบสนองต่อนโยบายส่วนกลางของภาครัฐและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับ โรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการทุกโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Sullivan (1994) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง The school work culture and the human resources management development system in a medium-sized Florida school district ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ปกติในด้านการสื่อสารและการมุ่งใจ และสอดคล้องกับ Marmon (2002) ที่ได้ศึกษาเรื่อง Core competencies of professional service providers in Federally Funded education programs ซึ่งผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะหลักของผู้บริหารและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาตามที่กำหนด จำนวน 18 สมรรถนะ ได้แก่ 1) การบริหาร (Administration) 2) การรับบุคคล (Admissions) 3) การแนะนำ (Advising) 4) หลักสูตรทั่วไป (Curricula) 5) หลักสูตรพิเศษ (Extra-curricula) 6) การหาเงินมาช่วยเหลือ (Financial Aid) 7) การติดตามและประเมินผล (Follow Up and Evaluation) 8) การจัดทำของงบประมาณ (Grant writing) 9) สารสนเทศ (Information) 10) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Skills) 11) ภาวะผู้นำ (Leadership) 12) การมุ่งใจ (Motivation) 13) การวางแผน (Planning) 14) การพัฒนาทางวิชาชีพ (Professional Development) 15) ความสัมพันธ์กับชุมชน (Public Relationship) 16) การสรรหา (Recruitment) 17) การสอน (Teaching) และ 18) เทคโนโลยี (Technology)

3) ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็น Modified Priority Needs Index (PNI Modified) มากที่สุด คือ ทักษะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ด้านทักษะของผู้บริหารนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากองค์ความรู้ที่เป็นนามธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้มาจากการศึกษาข้อมูลและจากประสบการณ์โดยตรง รวมถึงเกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม เทคโนโลยี และวัฒนธรรม แล้วนำความรู้เหล่านั้นมาบูรณาการผ่านการปฏิบัติที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ จนเกิดเป็นความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ หรือที่เรียกว่า “ทักษะ” นั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับ Adegbemile (2011) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องความสามารถของผู้บริหารที่จำเป็นสำหรับการบริหารโรงเรียนในประเทศไนจีเรียให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ ทักษะด้านการเรียนการสอน ทักษะด้านการจัดการบุคลากร และทักษะด้านการจัดการงบประมาณ พบว่า ทักษะทั้ง 3 ด้านมีความจำเป็นสำหรับผู้บริหารในการใช้พัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ Pimolpun Phetsombat (2017) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน และผลการเปรียบเทียบทักษะการบริหารของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการสร้างรูปแบบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ โดยประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 องค์ประกอบสมรรถนะ ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนาสมรรถนะมี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อมสำหรับการพัฒนา ขั้นที่ 2 ความจำเป็นในการพัฒนา ขั้นที่ 3 การดำเนินการพัฒนา ขั้นที่ 4 การนำไปใช้ ขั้นที่ 5 การประเมินผลการพัฒนา ส่วนที่ 4 การประเมินผลการดำเนินการและเงื่อนไขความสำเร็จ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ ในด้านความหมาย ความสำคัญ รวมถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ถูกต้องและชัดเจน จนสามารถนำมาจัดทำเป็นรูปแบบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ปทุมธานี ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ Assawapoom (2018) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนารูปแบบควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ หลักการ องค์ประกอบหลัก การประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ และสอดคล้องกับ Pimolpun Phetsombat (2023) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ในยุคการเปลี่ยนแปลง พบว่าองค์ประกอบของรูปแบบประกอบไปด้วย 3 ส่วนคือ 1) หลักการและวัตถุประสงค์ 2) องค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารทั้ง 5 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ สมรรถนะการคิดอย่างสร้างสรรค์ มุ่งนวัตกรรม สมรรถนะการมีมนุษยสัมพันธ์ สมรรถนะในการวางแผนและการบริหารจัดการ และสมรรถนะในการบริหารตนเอง 3) กระบวนการพัฒนา สมรรถนะของผู้บริหาร 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อมสำหรับการพัฒนา ขั้นที่ 2 ความจำเป็นในการพัฒนา ขั้นที่ 3 การดำเนินการพัฒนา ขั้นที่ 4 การนำไปใช้ และ ขั้นที่ 5 การประเมินผลการพัฒนา

4. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ช่วยให้เกิดความชัดเจนในการนำไปใช้และ

การเผยแพร่ ซึ่งการมีรูปแบบที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ สามารถส่งผลให้ผู้บริหารหรือผู้ที่สนใจมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำเอารูปแบบไปพัฒนาต่อยอดในส่วนของนโยบายในการบริหารจัดการสถานศึกษาของตนเองได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Sutum Thummatasananon (2019) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ Pimolpun Phetsombat (2023) ที่ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ในยุคการเปลี่ยนแปลง พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายอุดมศึกษาพัฒนาการ รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษาต่าง ๆ ที่สนใจสามารถนำองค์ประกอบที่ได้จากการวิจัยนี้ไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการบริหารสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 3 ด้านไปใช้ในการพัฒนาตนเอง และพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไปได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการนำรูปแบบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาไปใช้ในสถานศึกษา
2. ควรศึกษาการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือข่ายอุดมศึกษาพัฒนาการ

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎหมายที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: องค์การรับสินค้าพัสดุภัณฑ์.
- พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2560). ทักษะการบริหารของผู้บริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- _____. (2561). การวิจัยทางการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.
- _____. (2566). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ในยุคการเปลี่ยนแปลง. คุชฉินิพนธ์ปริญญาคุชฉินิพนธ์จิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ภาวิรินทร์ ณ พัทลุง. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเอกชนสู่ความเป็นเลิศ. ปริญญาปรัชญาคุชฉินิพนธ์จิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25. คุุณิพนธ์ปริญญาคุุณิพนธ์บัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Adegbemile. (2011). “*Principals*” *Competency Needs for Effective School Administration in Nigeria*. Journal of Education and Practice 2,4.
- Bloom Benjamin, S. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives*. New York: David McKay Company.
- Chung, Kee H., and Leon C. Megginson. (1981). *Organizational Behavior: Developing Managerial Skills*. New York: Harper and Row.
- Drake, T.L., & Roe, W.H. (1986). *The Principalship*. New York: Macmillan.
- Haiman, T.S., William, G., and Connor, E. (1985). *Management*. 4th ed. Boston: Houghton Mifflin.
- Hodgetts, R. M. (1999). *Modern Human Relationship to W4kiorking*. 7th ed. New York: Dryden.
- Katz, R.L. (1983). *Skill of an Effective Administrator*. Harvard Business review executive success marking. It in management.
- Marmon, Dora Heacker. (2002). *Core Competencies of Professional Service Providers in Federally Funded Education Programs*. Ph.D. Dissertation, The University of Tennessee, United States – Tennessee.
- McClelland, D.C. (1973). *Test for Competence, rather than intelligence*. American Psychologists. Vol.17. No.7.
- _____. (1999). *Identifying Competencies with Behavioral-event interviews*. *Psychological Science*, 9(5). Retrieved December 11, 2005, from www.eiconsortium.org/research/business_case_for_ei.htm.
- Newman, W.H. (1963). *Administrative action: The techniques of organization and management*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Owens, R.G. (2001). *Organization Behavior in Education*. 7th ed. Boston : Ally’s Bacon.
- Sallis, Edward., & Jones, Gary. (2002). *Knowledge Management in Education*. London: Kogan page.
- Schiffman, L. G., & Kanuk, L. L. (2007). *Consumer behavior*. 5th ed. Englewood Cliffs, N. J. : Prentice - Hall.
- Speck, M. (1999). *The principalship: building a learning community*. Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- Spencer L.M. and Spencer S.M. (1993). *Competency at Work: Models for Superior Performance*. New York: John Wiley & Sons.
- Sullivan. (1994). *The school work culture and the human resources management development system in a medium-sized Florida school district*. Educational Administration, University of South Florida.

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี

Confirmatory Factor Analysis of Competency of School Administrators

under the Secondary Educational Service Area Office Saraburi

วันที่รับบทความ: 18 ก.พ. 67

วันที่แก้ไขบทความ: 20 พ.ค. 67

วันที่ตอบรับ: 8 มิ.ย. 67

รัชดาภรณ์ ปุริมาตัง¹

Ratchadaphorn Purimatang¹

พิมลพรรณ เพชรสมบัติ²

Pimolpun Phetsombat²

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี เป็นการวิจัยเอกสาร โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ มีการดำเนินการได้แก่ ทำการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วกำหนดประเด็น จัดทำ การสนทนากลุ่มโดยผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 5 คน ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ความรู้ ประกอบไปด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัว ได้แก่ ความสามารถเชิงปฏิบัติ ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญ และการจัดระบบประมวลผล 2) ทักษะ ประกอบไปด้วยตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัว ได้แก่ เทคนิควิธี มนุษยสัมพันธ์ ความคิดรวบยอด การตัดสินใจ และการบริการเวลา 3) แรงจูงใจ ประกอบไปด้วยตัวแปรสังเกตได้ 6 ตัว ได้แก่ ความต้องการเกี่ยวกับการดำรงชีวิต ความต้องการเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ความต้องการพัฒนา ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ ความต้องการในอำนาจ และความต้องการได้รับการยอมรับนับถือ

คำสำคัญ: สมรรถนะ ผู้บริหารสถานศึกษา การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

Abstract

This article aims to study the components of competency of educational institution administrators. Under the jurisdiction of the Saraburi Secondary Educational Service Area Office It's document research. By means of multi-step randomization The tools used in the research are interview forms. The operations include: Study relevant

¹นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (2566)

¹Master of Education (Educational Administration) Faculty of Technical Education Rajamangala University of Technology Thanyaburi. (2023)

²รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)

² Associate Professor in Master of Education (Educational Administration Faculty of Technical Education Rajamangala University of Technology Thanyaburi. (Advisor)

research documents and determine issues. Organize a focus group by 5 main informants People The results of the research found that the components of competency for educational institution administrators consist of 1) knowledge, consisting of 4 observable variables: practical ability, understanding, and expertise. and organizing the processing system. 2) Skills consist of 5 observable variables: techniques, youth relations, concepts, decision making, and serviceTime 3) Motivation consists of 6 observable variables: needs related to living. Needs related to other people development needs The need to succeed need for power and the need to be respected.

Keywords: Competency, Educational Institution Administrators, Confirmatory Elemental Analysis

บทนำ

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่ปฏิบัติงานภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ถือเป็นตำแหน่งที่สำคัญที่จะนำนโยบายด้านการศึกษามาทดลองปฏิบัติ รัฐจึงให้ความสำคัญตั้งแต่ระบบการสรรหาเพื่อให้ได้ผู้มีความรู้ความสามารถ สมรรถนะ และประสบการณ์ที่เหมาะสมในการเข้าสู่ตำแหน่งบรรจุและแต่งตั้งให้สามารถดำเนินการบริหารจัดการศึกษา และขับเคลื่อนคุณภาพของสถานศึกษาที่จะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารคุณภาพทั้งองค์กร สอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา(2556) ได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย หลักและกระบวนการบริหารการศึกษา การวางแผนการศึกษา การบริหารด้านวิชาการ การบริหารด้านธุรการการเงิน พัสดุและอาคารสถานที่ การบริหารงานบุคคล การบริหารกิจการนักเรียน การประกันคุณภาพการศึกษา การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารการประชาสัมพันธ์และความสัมพันธ์ชุมชน และคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา จากมาตรฐานวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาเหล่านี้เป็นสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสำคัญในปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคของการปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาวิชาชีพอยู่เสมอ ตลอดจนมีกระบวนการบริหารจัดการและสมรรถนะหลักทางการบริหารการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพทั้งระบบของสถานศึกษา

ผู้บริหารที่ดีนั้นต้องมีความรู้ความสามารถในการนำสถานศึกษานั้นๆ ให้ประสบความสำเร็จซึ่งความสามารถนั้นก็คือ สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา อารพัด หัดหนี (2562) ได้ให้ความหมายสมรรถนะ หมายถึงความสามารถในการประยุกต์หลักการ และเทคนิคต่างๆ ให้เข้ากับสถานการณ์ที่ปฏิบัติจริง รวมถึง เจตคติ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ของแต่ละบุคคลที่สามารถสังเกตได้ด้วยการมอง โดยสามารถประเมิน พัฒนา และยกระดับมาตรฐานให้สูงขึ้นได้ตามความต้องการ ซึ่งส่งผลให้เกิดความสำเร็จตามที่องค์กรกำหนดไว้ ประกอบด้วย 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง และ 4) การทำงานเป็นทีม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) หากผู้บริหารสถานศึกษามีสมรรถนะหลักในการบริหารงานที่ดีแล้ว การพัฒนาสถานศึกษาที่จะเป็นไปอย่างมีคุณภาพ สามารถผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันต่อไปได้

สมรรถนะมีบทบาทและมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรและองค์กรทุกประเภท กล่าวคือช่วยสนับสนุนวิสัยทัศน์ ภารกิจ และกลยุทธ์ขององค์กรได้ รวมทั้งสามารถใช้เป็นกรอบในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรและใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานด้านทรัพยากรมนุษย์ เช่น หากสถานศึกษาใดมีผู้ที่มีสมรรถนะ สถานศึกษานั้น

ย่อมเป็นสถานศึกษาที่มีสมรรถนะไปด้วยและใช้เป็น เครื่องมือใน การบริหารงานด้านทรัพยากรมนุษย์ (ธวัชชัย แสณดวง (2565) สมรรถนะของผู้บริหารมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ในการพัฒนาองค์กรให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ เป็นเครื่องมือช่วยในการแปลงวิสัยทัศน์ พันธกิจเป้าประสงค์ วัฒนธรรมขององค์กรและยุทธศาสตร์ต่างๆขององค์กร มาสู่กระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคลเป็นเครื่องมือในการพัฒนาความสามารถของบุคลากรในองค์กรอย่างมีระบบ ต่อเนื่องและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ วัฒนธรรมองค์กรและยุทธศาสตร์ขององค์กรเป็นมาตรฐาน การแสดงพฤติกรรมที่ดีในการทำงานของบุคลากร

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา (2558) ได้แบ่งองค์ประกอบของ สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ออกเป็น 5 ส่วน คือ 1. ความรู้ (Knowledge) คือ ความรู้เฉพาะในเรื่องที่ต้องรู้เป็น ความรู้ที่เป็นสาระสำคัญ เช่น ความรู้ด้านการบริหารการศึกษา เป็นต้น 2. ทักษะ (Skill) คือ สิ่งที่ต้องการให้ทำได้อย่าง มีประสิทธิภาพ เช่น ทักษะทางคอมพิวเตอร์ ทักษะทางการถ่ายทอดความรู้ เป็นต้น ทักษะที่เกิดขึ้นมาจากพื้นฐาน ทางความรู้และสามารถปฏิบัติได้อย่างแคล่วคล่องว่องไว 3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (Self-Concept) คือ เจตคติ ค่านิยม และความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตน หรือสิ่งที่บุคคลเชื่อว่าตนเองเป็น เช่น ความมั่นใจในตนเอง เป็นต้น 4.บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล (Traits) เป็นสิ่งที่อธิบายถึงบุคคลนั้น เช่น คนที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจ ได้ หรือมีลักษณะเป็นผู้นำ เป็นต้น 5. แรงจูงใจ/เจตคติ (Motives/Attitude) เป็นแรงจูงใจ หรือแรงขับเคลื่อน ซึ่งทำให้ บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมาย หรือมุ่งสู่ความสำเร็จ จากผลการรายงานการประเมินผลการดำเนินงาน ประจำปี 2565 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ในเรื่องของการพัฒนาระบบการบริหารศึกษา ควบคุม ติดตาม และประเมินผลยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ เพื่อให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ซึ่งสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้บริหารที่มีบทบาทในฐานะผู้นำด้านวิชาการ วางแผนเพื่อนำองค์กรสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน บทบาทในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจอย่างถูกต้อง บทบาทในฐานะ ผู้นำบุคลากร บทบาทการเป็นผู้นำที่ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วของโลก ดังนั้น ผู้บริหาร สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ต้องรู้และเข้าใจแนวทางพัฒนาตนเองในการจัด การศึกษา เพื่อนำพาองค์กรอนาคตต่อไป และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อการบริหาร จัดการของผู้บริหาร สถานศึกษาที่เหมาะสม เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างคุ้มค่าแท้จริง ตามที่นักวิชาการได้ให้ ความสำคัญของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่แตกต่างกัน

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบด้านสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา และวิเคราะห์ ตัวชี้วัดสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาว่า แท้จริงแล้วประกอบไปด้วยตัวชี้วัดใดบ้าง เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษา มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการบริหารงานในสถานศึกษา พร้อมทั้งพัฒนาครูและบุคลากร ทางการศึกษาให้มีสมรรถนะที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามภารกิจหน้าที่ และ สอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงของโลกที่ไม่หยุดนิ่ง เพื่อการพัฒนาสู่การบริหารสถานศึกษาอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สระบุรี

ประโยชน์ของการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบและตัวชี้วัดด้านสมรรถนะของครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่สามารถนำมาใช้ในบริบททางการศึกษาที่จะได้นำไปพัฒนาและต่อยอดทางด้านการบริหารการศึกษาต่อไป

2. นักวิชาการ ผู้บริหารการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำองค์ความรู้จากงานวิจัยไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของครูและบุคลากร มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้การบริหารในสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ แรงจูงใจ ซึ่งได้มาจากการสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา จากแหล่งข้อมูลดังต่อไปนี้ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2558); McClelland (1973); Spencer และ Spencer (1993); Rylatt และ Lohan (1995); Clark (2009); Bryant and Poustie (2016) ; David McClelland (1993) และ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2565)

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ องค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ประกอบด้วย 1) ความรู้ 2) ทักษะ 3) แรงจูงใจ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเอกสาร เพื่อศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คนซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางการศึกษาและการวิจัยทางการบริหารการศึกษา ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

3. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย เอกสารการวิเคราะห์สังเคราะห์องค์ประกอบ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

4. การรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาหาองค์ประกอบของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ได้จากสำรวจศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ว่านักการศึกษา นักวิชาการ มีแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านต่างๆ ซึ่งนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์ได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปผลวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิด
ของนักวิชาการและนักการศึกษา

ที่	องค์ประกอบสมรรถนะ	แหล่งข้อมูล								ความถี่
		1	2	3	4	5	6	7	8	
		สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2558)	McClelland (1973)	Spencer และ Spencer (1993)	Rylatt และ Lohan (1995)	Clark (2009)	Bryant and Poustie (2016)	David McClelland (1993)	พินิจพรรณ เพชรสมบัติ (2565)	
1	ความรู้	✓	✓	✓			✓	✓		5
2	ทักษะ	✓	✓	✓		✓	✓	✓		6
3	แรงจูงใจ	✓	✓	✓						3
4	คุณลักษณะ การควบคุมอารมณ์			✓						1
5	บทบาทหลัก				✓					1
6	หน่วยของสมรรถนะ				✓	✓				2
7	ส่วนประกอบของสมรรถนะ				✓					1
8	เกณฑ์การปฏิบัติงาน				✓					1
9	เงื่อนไข				✓					1
10	เจตคติและค่านิยมที่เหมาะสม		✓				✓			2
11	ความสามารถ (Ability)							✓		2
12	คุณลักษณะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การทำงาน							✓		1
13	บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล	✓	✓							2
14	ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง	✓								1
15	ความเชื่อ						✓			1
16	การรับรู้ตนเอง			✓						1
17	การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์								✓	1
18	การคิดอย่างสร้างสรรค์มุ่งนวัตกรรม								✓	1
19	การมีมนุษยสัมพันธ์								✓	1
20	การวางแผนและการบริหารจัดการ								✓	1
21	การบริหารตนเอง								✓	1

จากตารางที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา และนักการศึกษาทั้งหมด 8 คน ประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา(2558); McClelland (1973); Spencer และ Spencer (1993); Rylatt และ Lohan (1995); Clark (2009) ; Bryant and Poustie (2016) ; David McClelland (1993) และ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2565) โดยใช้เกณฑ์ในการสังเคราะห์ที่ระดับความถี่ตั้งแต่ 3 ขึ้นไปตามแนวคิดข้างต้นจะได้องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้นำไปผนวกรวมกันกับองค์ประกอบที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ได้แก่ 1) ความรู้ 2) ทักษะ 3) แรงจูงใจ

หลังจากนั้นนำแนวคิดทฤษฎีของนักการศึกษา นักวิชาการ ตลอดจนงานวิจัยต่างๆ มาเป็นกรอบแนวคิดในแต่ละองค์ประกอบมาจัดทำสนทนาแบบกลุ่ม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ประกอบหลักของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา	องค์ประกอบย่อยของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา
1. ความรู้	1.1 ความสามารถเชิงปฏิบัติ 1.2 ความเข้าใจ 1.3 ความเชี่ยวชาญ 1.4 การจัดระบบและประมวลผล
2. ทักษะ	2.1 เทคนิควิธี 2.2 มนุษยสัมพันธ์ 2.3 ความคิดรวบยอด 2.4 การตัดสินใจ 2.5 การบริหารเวลา
3. แรงจูงใจ	3.1 ความต้องการเกี่ยวกับการดำรงชีวิต 3.2 ความต้องการเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับบุคคลอื่น 3.3 ความต้องการการพัฒนา 3.4 ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ 3.5 ความต้องการในอำนาจ 3.6 ความต้องการได้รับการยอมรับนับถือ

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ความรู้ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย คือ ความสามารถเชิงปฏิบัติ ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญ และการจัดระบบและประมวลผล โดยความรู้ถือเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญในการบริหารสถานศึกษา อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีสมรรถนะด้านความรู้ความเข้าใจในการบริหารงาน มีความเชี่ยวชาญในการบริหารงานในทางต่างๆ จิตความสามารถของคนในองค์กร สามารถจัดการกับปัญหาในการทำงาน หากผู้บริหารมียุทธวิธีและเทคนิคในการบริหารจัดการที่ดี ไม่ซับซ้อน มีความเป็นมืออาชีพในการทำงานและมีการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญ จึงจะนำพาให้สถานศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย Marnom (2002, อ้างถึงใน พิชามณย์ ลาวชัย, 2562) พบว่า สมรรถนะหลักสำหรับผู้บริหารและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาตามที่กำหนด จำนวน 18 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะด้านการบริหาร การรับบุคคล การแนะนำหลักสูตรทั่วไป หลักสูตรพิเศษ การหาเงินมาช่วยเหลือการติดตามและประเมินผล การจัดทำของงบประมาณสารสนเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ภาวะผู้นำการมีวิสัยทัศน์ การจูงใจ การวางแผน การพัฒนาอาชีพ ความสัมพันธ์กับชุมชน การสรรหา การสอน และเทคโนโลยี ที่สอดคล้องกับ (ทินกร บัวชู และ ทิพภาพร บัวชู 2563) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเข้าใจจิตความสามารถของคนในองค์กร จัดการและสร้างสมดุลของทักษะความสามารถของคนในองค์กรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ สามารถจัดการกับปัญหาในการทำงาน การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัลใหม่ และส ความเป็นมืออาชีพในการทำงานตามแผนที่กำหนด การจ้างบุคลากรที่มีความรู้ความคิดเชิงนวัตกรรม ที่สอดคล้องกับ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน 2560) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความความเข้าใจเชิงวิชาการ และวิชาชีพที่ข้าราชการและบุคลากรภาครัฐควรเพื่อให้ปฏิบัติตามบทบาทและพฤติกรรมที่คาดหวังในการปรับเปลี่ยนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบที่ 2 ทักษะ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ได้แก่ เทคนิควิธี มนุษยสัมพันธ์ ความคิดรวบยอด การตัดสินใจ และการบริหารเวลา ซึ่งทักษะ ของผู้บริหารถือว่ามีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาอย่างยิ่ง โดยในการบริหารสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญที่ต้องใช้ทักษะในการนำพาองค์กรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา อาจเนื่องมาจาก ทักษะมีบทบาทและอิทธิพลต่อการดำเนินงานที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ที่เกิดกับบุคลากรในสถานศึกษา ผู้เรียน ได้รับการพัฒนาศักยภาพสูงสุด ผู้บริหารต้องเป็นผู้มีเทคนิควิธีที่เหมาะสมกับการบริหารงานบริหารคน ต้องเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้และทักษะที่และเหมาะสมมีความเข้าใจถึงความรู้สึกของผู้ร่วมงาน รับฟังความเห็นจากผู้ร่วมงานบริหารจัดการเวลาได้อย่างเหมาะสม ซึ่ง เป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ระดับสูงและการดำรงชีวิตในอนาคต โดยผ่านกระบวนการที่ทำให้เกิดความเจริญหรือความสำเร็จ โดยมีเทคนิควิธีการบริการ ความสามารถและประกอบไปด้วยทักษะด้านต่างๆที่นำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ (พิมลพรรณ เพชรสมบัติ, 2565) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องมีทักษะด้านการบริหาร คือการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ การคิดอย่างสร้างสรรค์มุ่งนวัตกรรม การมีมนุษยสัมพันธ์ การวางแผน และการบริหารจัดการ และการบริหาร

ตนเอง ที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ (กิตาพัชญ์ โหนนา, 2562) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบไปด้วย การบริหารงานเชิงกลยุทธ์ ความรู้ บุคลิกภาพ การพัฒนาทีมงานการบริหาร การเปลี่ยนแปลง และการบริหารบุคคล และสอดคล้องกับ (Griffin (2013, อ้างถึงใน วราพร บุญมี, 2563)) กล่าวว่าผู้บริหารต้องมีทักษะความคิดรวบยอด เข้าใจ หน่วยงานที่สังกัดในทุกลักษณะและทุกขั้นตอนอย่างละเอียด สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่าง งานด้านต่าง ๆ ในองค์กรหรือหน่วยงานได้อย่างชัดเจน และการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง แก้ปัญหาเหล่านั้นอย่างทันที่ทั้งที่ ในองค์กรหรือสถานศึกษาเกิดความเสียหายน้อยที่สุด เพื่อให้การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์กร

องค์ประกอบที่ 3 แรงจูงใจ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยได้แก่ ความต้องการเกี่ยวกับการดำรงชีวิต ความต้องการเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ความต้องการการพัฒนา ความต้องการในอำนาจ และความต้องการได้รับการยอมรับนับถือ ซึ่งแรงจูงใจถือว่าเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษา ซึ่งให้เห็นว่าสิ่งที่ผู้บริหารใช้เป็นแรงผลักดัน ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ไปกระตุ้นบุคคลให้เกิดพลังและนำไปสู่การกระทำที่สำเร็จได้ อาจเนื่องมาจาก เป็นแรงผลักดัน ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ไปกระตุ้นบุคคลให้เกิดพลังและนำไปสู่การกระทำ ในการบริหารงานในสถานศึกษา ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่นำไปสู่เป้าหมายตามที่บุคคลนั้นคาดหวังเอาไว้ อาจรวมไปถึงเรื่องความพึงพอใจในการใช้ชีวิต ความปลอดภัยในชีวิตการทำงาน การพัฒนาตนเอง การได้รับการยกย่อง และตำแหน่งงานที่สูงขึ้น และผู้บริหารศึกษาอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมและทัศนคติของผู้ใต้บังคับบัญชา จึงต้องมีความเข้าใจความเป็นปัจเจกบุคคล สามารถมองเห็นว่าอะไรคือ จุดแข็ง จุดอ่อน ขององค์กร มีความสามารถควบคุมคนและงานได้ มีความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงองค์กร มีความสามารถในการบริหารความขัดแย้งระหว่างบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ (พระนุชิต นาคเสโน และ พระครูปรีดีธรรมเมธี, 2564) กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นความทะยานอยากในสิ่งที่ดีทั้งต่อตนเองและองค์กรในการบริหารงานในสถานศึกษา ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่นำไปสู่เป้าหมายตามที่บุคคลนั้นคาดหวังเอาไว้ต้องมีแรงจูงใจในด้านที่กล่าวมาเป็นองค์ประกอบ โดยการบริการสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีแรงจูงใจเป็นหัวใจสำคัญที่ในการนำพาองค์กรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (มารุต วัชรินทร์, 2562) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตราชวัตรบูรณะนั้น ประกอบไปด้วยปัจจัยกระตุ้น ที่ทำให้เกิดแรงจูงใจ ได้แก่ ความสำเร็จในการทำงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ความก้าวหน้าในตำแหน่ง หน้าที่การงาน และความรับผิดชอบได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับ (สาวิตรี ขอยิ้ม และคณะ, 2560) พบว่า การสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาองค์กรมีอิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงาน ตลอดจนทำกิจกรรมต่าง ๆ ในองค์กรให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยการสร้างแรงจูงใจ ประกอบด้วย การจูงใจด้วยรางวัล การจูงใจด้วยงาน และการจูงใจด้วยวัฒนธรรมขององค์กร เพื่อการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะในการบริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำองค์ประกอบที่ได้จากการวิจัยนี้ไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการบริหารสถาน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาและผู้อำนวยการ โรงเรียนสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปเป็นไปใช้ในการพัฒนาบริหารจัดการสถานศึกษาการบริหาร โรงเรียน เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาขึ้นอันองค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา
2. ควรทำการศึกษานำองค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาไปใช้ในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ต่อไป

รายการอ้างอิง

- ทินกร บัวชู และ ทิพาพร บัวชู. (2563). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารครุศาสตร์สาร คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*. 13(2). 287-294.
- ธวัชชัย แสนดวง. (2565). สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จังหวัด. (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).
- นภาพร หงส์ทอง. (2654). วิเคราะห์ความต้องการของมาสโลว์ในมุมมองของพระพุทธศาสนา. *วารสารปณิธาร*. 17(2). 121 – 151.
- ปิยนันท์ สวัสดิ์ศฤงฆาร. (2562). การพัฒนาตนเองเพื่อเป็นผู้หน้าที่แท้จริง. สำนักพิมพ์ กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- พระนุชิต นาคเสโน และ พระครูปริยัติวรเมธี. (2564). การสร้างแรงจูงใจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรตามหลักพุทธธรรม. *วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ*. 5(1). 80 -88.
- พินามญ์ ลาวชัย. (2562). สมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2665). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ในยุคการเปลี่ยนแปลง. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*. 11(2). 522 – 530.
- กษาปณ์ ใหนา. (2561). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์).
- มารุต วัชรรัมย์. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษาข้าราชการกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตราชวัชรบุรี. การศึกษาอิสระของนักศึกษาโครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วราร พรบุญมี และพิมพ์ภา ธรรมสิทธิ์. (2563). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของ ผู้บริหารสถานศึกษา
โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุดรธานี. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 7(5). 172-182.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือการประเมินสมรรถนะครูสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2550). คู่มืองานการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการพลเรือน. (2560). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนในระดับขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ :
สำนักงานฯ.

สาวิตรี ขอยรัมย์, นลินันท์ ศิวสวัสดิ์, เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน (2560). ภาวะผู้นำกับการสร้างแรงจูงใจเพื่อ
ความสำเร็จในการพัฒนาองค์กร. วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ. 8(1). 140-153.

อาราพดี หัดหนี. (2562). สมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. (สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).

การพัฒนาบทเรียนแอนิเมชัน เรื่อง การผันเสียงวรรณยุกต์ : อักษรสูงคำเป็นและอักษรต่ำ
คำเป็น โดยใช้คู่เทียบเสียง เพื่อพัฒนาการผันเสียงวรรณยุกต์สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
**Development of an Animation Lesson Entitled Tonal Reading: The Live Syllables
of High-level Consonants and the Live Syllables of Paired Low-level Consonants
Using Minimal Pairs to Improve the Tonal Reading of Primary School Students
at Fund Education Schools in Phranakhon Si Ayutthaya Province**

วันที่รับบทความ: 23 ก.พ. 67

วันที่แก้ไขบทความ: 26 พ.ค. 67

วันที่ตอบรับ: 6 มิ.ย. 67

หนึ่งฤทัย ชวนะลิขิกร¹

Nuengruethai Chavanalikikorn¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบทเรียนแอนิเมชัน เรื่อง การผันเสียงวรรณยุกต์ : อักษรสูงคำเป็นและอักษรต่ำคำเป็น โดยใช้คู่เทียบเสียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 1.1) การศึกษาเชิงปริมาณเป็นการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบทเรียนแอนิเมชัน ประชากร คือ ครูสอนวิชาภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียน โครงการกองทุนการศึกษา 1.2) การศึกษา เชิงคุณภาพเป็นการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีผู้ให้ข้อมูล คือ ครูภาษาไทยระดับชำนาญการ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาศาสตร์ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยี วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) 2. เพื่อพัฒนาบทเรียนแอนิเมชัน เรื่อง การผันเสียงวรรณยุกต์ : อักษรสูงคำเป็นและอักษรต่ำคำเป็น โดยใช้คู่เทียบเสียงให้มีคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบทเรียนแอนิเมชันฯ ด้านการศึกษาเชิงปริมาณพบว่า ค่าเฉลี่ยด้านสภาพที่มีอยู่จริงมีระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านสภาพที่คาดหวังทุกองค์ประกอบ เมื่อพิจารณาจัดลำดับแยกเป็นรายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบด้านผู้เรียนสามารถผันเสียงคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำคำเป็นได้อย่างถูกต้องและแม่นยำมีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified}$ 0.56) รองลงมา คือ องค์ประกอบด้านผู้เรียนสามารถสังเกตเห็นความแตกต่างของคำที่มีเสียงวรรณยุกต์กับรูปวรรณยุกต์ที่ไม่สัมพันธ์กันได้ ขณะฝึกผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย ($PNI_{modified}$ 0.45) และอันดับที่ 3 คือ องค์ประกอบด้านผู้เรียนสามารถผันเสียงคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูงคำเป็นได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ ($PNI_{modified}$ 0.44) ส่วนด้านการศึกษา เชิงคุณภาพ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคิดเห็นว่า อักษรสูงและอักษรต่ำมักจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสนในการผันเสียงวรรณยุกต์มากที่สุด เพราะ

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

¹ Assistant Professor in Thai Language Teaching Program, Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

เป็นคำที่มีรูปและเสียงวรรณยุกต์ที่ไม่สัมพันธ์กัน 2. บทเรียนแอนิเมชัน เรื่อง การผันเสียงวรรณยุกต์ : อักษรสูงคำเป็นและอักษรต่ำคำเป็น โดยใช้คู่เทียบเสียงมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ย 4.49 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51

คำสำคัญ : บทเรียนแอนิเมชัน การผันเสียงวรรณยุกต์ อักษรสูงคำเป็น อักษรต่ำคำเป็นคู่เทียบเสียง

Abstract

This research aims to 1) study the need to develop an animation lesson entitled Tonal Reading: The Live Syllables of High-level Consonants and the Live Syllables of Paired Low-level Consonants for primary school students in fund education schools in Phranakhon Si Ayutthaya province using minimal pairs, and 2) to develop a high-quality animation lesson entitled Tonal Reading: The Live Syllables of High-level Consonants and the Live Syllables of Paired Low-level Consonants using minimal pairs. The first purpose was achieved through 1.1) a quantitative study, whose data were collected from Thai language primary school teachers working at fund education schools using a need assessment questionnaire regarding animation lesson development, and 1.2) a qualitative study, whose data were gathered using structured interviews. The participants were Thai language teachers at the professional level, linguistics experts, and technology experts. The quantitative data were analyzed using mean (μ), standard deviation (σ), and $PNI_{modified}$. The qualitative data were analyzed using content analysis. The data for the second purpose were analyzed using mean and standard deviation.

The findings of this research revealed that 1) concerning the need for animation lesson development, the quantitative results showed that the Mean of the real situations was lower than the Mean of all aspects in the expected situations. When considering each aspect, it was found that the aspect of students' ability to accurately and precisely vary the tone of the words whose initials are the live syllables of paired low-level consonants was the most needed ($PNI_{modified} = 0.56$). The second most needed one was the aspect of students' ability to notice the differences between the words whose tone mark sound was inconsistent with the form during tone reading practice ($PNI_{modified} = 0.45$), and the third most needed aspect was students' ability to vary accurately and precisely the tone of the words whose initials are the live syllables of high-level consonants ($PNI_{modified} = 0.44$). Regarding the qualitative study, the stakeholders commented that high-level and low-level consonants usually cause confusion among students in tonal reading the most because the form and sound of the tone mark in the words with these consonants were not consistent. 2) an animation lesson entitled Tonal Reading: The Live Syllables of High-level Consonants and the Live Syllables of Paired Low-level Consonants using minimal pairs had high quality. That is, the mean was 4.49, and the standard deviation was 0.51.

Keywords: An Animation Lesson, Tonal Reading, The Live Syllables of High-Level Consonants, The Live Syllables of Paired Low-Level Consonants

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ การพัฒนาคนในประเทศให้มีคุณภาพสามารถปรับเปลี่ยนตนเองให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางวิชาชีพ วิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองจึงเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตไปเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาในปัจจุบันกลับยังไม่เป็นเช่นนั้น เนื่องจากประสบการณ์ในการจัดค่ายพัฒนาการอ่านและการเขียนในโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษาของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาของผู้วิจัยที่เป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาพบว่า ผลการทดสอบการอ่านคำพื้นฐานสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นก่อนการจัดค่าย นักเรียนส่วนใหญ่ยังสับสนเรื่องการผันเสียงวรรณยุกต์ทั้งในคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูงคำเป็น เช่น คำว่า เฉ /che:/ ออกเสียงเป็น เช /che:/ และคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำคำเป็น เช่น คำว่า แพ้ /phæ:/ ออกเสียงเป็น แพ้ /phæ:/

กำชัย ทองหล่อ (2556 : 75) ได้กล่าวถึง การจัดจำแนกพยัญชนะไทยทั้ง 44 ตัว ออกเป็นอักษร 3 หมู่ หรือที่เรียกว่า “ไตรยางศ์” นั้น โดยถือเอาเสียงเป็นสำคัญ คือ พยัญชนะตัวใดผันเสียงที่ยังไม่ได้ผันด้วยรูปวรรณยุกต์มีสำเนียงอยู่ในระดับสูงก็จัดเป็นพวกอักษรสูง พยัญชนะตัวใดผันเสียงที่ยังไม่ได้ผันด้วยรูปวรรณยุกต์มีสำเนียงอยู่ในระดับกลางก็จัดเป็นพวกอักษรกลาง พยัญชนะตัวใด พันเสียงที่ยังไม่ได้ผันด้วยรูปวรรณยุกต์ มีสำเนียงอยู่ในระดับต่ำก็จัดเป็นพวกอักษรต่ำ เมื่อนำมาเขียนประสมคำ ระดับผันเสียงที่แตกต่างกันจะทำให้การใช่วรรณยุกต์ต่างกัน นอกจากนี้ การที่คำไทยจำแนกเป็นคำเป็นและคำตาย คำที่ประสมสระเสียงสั้นและสระเสียงยาว ล้วนแล้วแต่ทำให้เกิดความยุ่งยากในการใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ (กรมวิชาการ, 2546: 146) สอดคล้องกับกาญจนา นาคสกุล (2556: 42-43) ที่กล่าวว่า การผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยจะสัมพันธ์กับไตรยางศ์ กล่าวคือ เมื่อเขียนพยัญชนะตัวใดตัวหนึ่ง พยัญชนะตัวนั้นจะมีเสียงวรรณยุกต์กำกับด้วยเสมอ เช่น ส, ข มีเสียงวรรณยุกต์จัตวา เมื่อประสมกับสระเสียงที่ปรากฏจะไม่ใช้เสียงพยัญชนะกับเสียงสระเท่านั้น แต่จะมีเสียงวรรณยุกต์ติดมาด้วย เช่น “คะ” มีเสียงวรรณยุกต์ตรี แต่ไม่มีรูปวรรณยุกต์

นอกจากนี้ กำชัย ทองหล่อ (2556: 77) ยังได้กล่าวถึงสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ใช้ภาษาอาจผันเสียงวรรณยุกต์ผิดเพี้ยนไปได้ เนื่องจากอักษรสูงมีเสียงตรงกับรูปวรรณยุกต์เสมอ แต่อักษรต่ำจะมีเสียงสูงกว่ารูปวรรณยุกต์หนึ่งชั้น จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงส่งผลให้ผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นเกิดความสับสนในการผันเสียงวรรณยุกต์ระหว่างอักษรสูงคำเป็น กับอักษรต่ำคำเป็น ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยที่ผ่านมาที่แสดงให้เห็นว่า ปัญหาการอ่านไม่ออกของนักเรียนสาเหตุหนึ่งมาจากการผันเสียงวรรณยุกต์ไม่ได้ เช่น งานวิจัยของสุภาพ พรหมทอง (2554) ศึกษาเรื่อง “ผลการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องการผันเสียงวรรณยุกต์อักษรสามหมู่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือเทคนิค CO-OP CO-OP”

“คู่เทียบเสียง” (Minimal Pairs) คือ การนำคำ 2 คำหรือหลายคำที่มีองค์ประกอบทางเสียงเหมือนกันทุกอย่างต่างกันแค่เสียงใด เสียงหนึ่ง เช่น อาจต่างกันเฉพาะเสียงวรรณยุกต์ หากเสียงที่ต่างกันทำให้ความหมายของคำต่างกันด้วยจึงจะถือว่าเป็นหน่วยเสียง ผู้วิจัยสนใจนำวิธีการทางระบบเสียงที่ใช้ในการวิเคราะห์หน่วยเสียงเรื่องคู่เทียบเสียงมาใช้ในการสร้างบทเรียนแอนิเมชันเพื่อพัฒนาการอ่านสะกดคำที่ประสมด้วยอักษรสูงคำเป็น และคำที่ประสมด้วยอักษรต่ำคำเป็น โดยนำหลักการของคู่เทียบเสียงมาใช้ คือ การนำคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูงคำเป็นและคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำคำเป็นที่มีองค์ประกอบทางเสียงเหมือนกันทุกประการ คือ มีเสียง

พยัญชนะต้นและเสียงสระเหมือนกัน แตกต่างกันที่เสียงวรรณยุกต์ที่ต้องการเน้นให้ผู้เรียนเห็นความแตกต่างของการผันเสียงระหว่างคำ 2 คำ ที่ใช้รูปวรรณยุกต์เหมือนกัน แต่ออกเสียงแตกต่างกัน ดังตัวอย่าง ผี /phi:⁴/ กับ พี่ /phi:⁰/ โดยในการออกแบบการฝึกผันเสียงวรรณยุกต์จะแบ่งตามลักษณะการออกเสียงของ อักษรสูงที่มีเสียงคู่กับอักษรต่ำคู่ ดังที่ พระยาอุปทิศศิลปสาร (2548: 15) และกำชัย ทองหล่อ (2556: 79) เรียกว่า “อักษรคู่” ซึ่งมีทั้งหมด 7 คู่ ได้แก่ /kh/, /ch/, /s/, /th/, /ph/, /f/, /h/ สอนผันเสียงวรรณยุกต์โดยใช้บทเรียนแอนิเมชันซึ่งเป็นการสร้างภาพนิ่งให้มีลักษณะเคลื่อนไหวได้อย่างมีชีวิตชีวา โดยการนำภาพนิ่งหลายๆ ภาพที่มีความต่อเนื่องกันมาเรียงต่อกันไปทีละภาพด้วยความเร็วหลายๆ ภาพต่อวินาที จนทำให้เกิดเป็นภาพลวงตาที่มองเห็นเป็นภาพที่เคลื่อนไหว (บุญยวีร์ รุจิบุริตานันท์, 2553 : 10; ธรรมศักดิ์ เอื้อรักสกุล, 2555: 7; ยุทธนา ลีลา, 2556: 9-6) ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาที่ซับซ้อนได้ง่ายขึ้นด้วยการเรียนรู้ผ่านตัวละครในการดำเนินเรื่องราวในลักษณะของนิทาน

โรงเรียนกองทุนการศึกษาเป็นโรงเรียนที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหาจักรชนนาถบพิตร มีกระแสพระราชดำริสแก่ประธานองคมนตรีและคณะองคมนตรีให้ร่วมกันสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง โดยเริ่มดำเนินงานสนองพระราชดำริเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2555 เริ่มโครงการให้ความช่วยเหลือแก่สถานศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา สถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนกองทุนการศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีอยู่ทั้งหมดจำนวน 8 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนวัดหนองไม้ซุงโรงเรียนวัดทางหลวง (เทพราชภูริรังสรรค์)โรงเรียนวัดจุฬามณี (ชุมชนจันทนประชาสรรค์) โรงเรียนรุ่งวิทยาประชาอุปถัมภ์โรงเรียนบ้านช้าง โรงเรียนวัดสามเพลง โรงเรียนวัดม่วงหวาน (ส่วน กระบวนยุทธ ประชาสรรค์) และโรงเรียนมาลาอิสสระะห์มีระบบการจัดการศึกษาให้กับเด็กนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 โรงเรียนกองทุนการศึกษาทั้ง 8 โรงเรียน อยู่ในความดูแลและรับผิดชอบหลักของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ ทางด้านการศึกษาที่คณะครุศาสตร์จะต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาด้วย

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องการพัฒนาบทเรียนแอนิเมชัน เรื่อง การผันเสียงวรรณยุกต์ : อักษรสูงคำเป็นและอักษรต่ำคู่คำเป็น โดยใช้คู่เทียบเสียง เพื่อพัฒนาการผันเสียงวรรณยุกต์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบทเรียนแอนิเมชัน เรื่อง การผันเสียงวรรณยุกต์ : อักษรสูงคำเป็นและอักษรต่ำคู่คำเป็น โดยใช้คู่เทียบเสียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อพัฒนาบทเรียนแอนิเมชัน เรื่อง การผันเสียงวรรณยุกต์ : อักษรสูงคำเป็นและอักษรต่ำคู่คำเป็น โดยใช้คู่เทียบเสียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้มีคุณภาพ

ประโยชน์ของการศึกษา

1. ด้านความรู้

1.1 ทำให้ทราบความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบทเรียนแอนิเมชัน เรื่อง การผันเสียงวรรณยุกต์ : อักษรสูงคำเป็นและอักษรต่ำคำเป็น โดยใช้คู่เทียบเสียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.2 ทำให้ได้บทเรียนแอนิเมชัน เรื่อง การผันเสียงวรรณยุกต์ : อักษรสูงคำเป็นและอักษรต่ำคำเป็น โดยใช้คู่เทียบเสียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีคุณภาพ

2. ด้านการนำไปใช้

2.1 ผลของการวิจัยนำไปใช้ในการพัฒนาบทเรียนแอนิเมชัน เรื่อง การผันเสียงวรรณยุกต์ : อักษรสูงคำเป็นและอักษรต่ำคำเป็น โดยใช้คู่เทียบเสียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.2 ผลของการวิจัยนำไปใช้สามารถนำไปใช้ในการสอนผันเสียงวรรณยุกต์ : อักษรสูงคำเป็นและอักษรต่ำคำเป็นแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนได้

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับบทเรียนแอนิเมชัน

บทเรียนแอนิเมชันเป็นการสร้างภาพนิ่งให้มีลักษณะเคลื่อนไหวได้อย่างมีชีวิตชีวา โดยการนำภาพนิ่งหลาย ๆ ภาพที่มีความต่อเนื่องกันมาเรียงต่อกันไปทีละภาพด้วยความเร็วหลาย ๆ ภาพต่อวินาที จนทำให้เกิดเป็นภาพที่มองเห็นเป็นภาพเคลื่อนไหว ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดของธรรมปพน ลีอานวยโชค (2550) และปุษยวีร์ รุจิปรีตานันท์ (2553) ในการกำหนดขั้นตอนของการสร้างบทเรียนแอนิเมชันไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1. ขั้นตอนงาน ได้แก่ 1.1) รายละเอียดของโครงการ 1.2) ตารางเวลา 1.3) การเขียนบท 1.4) การออกแบบตัวละคร 1.5) การเขียนสตอรี่บอร์ด 2. ขั้นตอนการผลิต ได้แก่ 2.1) การสร้างภาพเคลื่อนไหว 2.2) แสงและเงา 2.3) การประมวลผล 2.4) การตัดต่อภาพและเสียง 3. ขั้นตอนการเก็บงาน ได้แก่ การตรวจทานและแก้ไขงานทั้งหมดให้ถูกต้องและสมบูรณ์

แนวคิดเกี่ยวกับการผันเสียงวรรณยุกต์

ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของพระยาอุปกิตศิลปสาร (2548 : 14-15) ที่ได้กล่าวถึงการผันเสียงวรรณยุกต์ของอักษรสูง คำเป็นและอักษรต่ำ คำเป็นไว้ว่า อักษรสูง คำเป็นจะมีพื้นเสียงเป็นเสียงจัตวา ผันด้วยรูปวรรณยุกต์เอก และรูปวรรณยุกต์โท เป็นเสียงเอกและเสียงโทตามลำดับ ส่วนอักษรต่ำ คำเป็นจะมีพื้นเสียงเป็นเสียงสามัญ ผันด้วยรูปวรรณยุกต์เอกเป็นเสียงโท และผันด้วยรูปวรรณยุกต์โทเป็นเสียงตรี

แนวคิดเกี่ยวกับคู่เทียบเสียง

ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของกาญจนา นาคสกุล (2556 : 56) ที่ได้กล่าวถึงคู่เทียบเสียงไว้ว่า คู่เทียบเสียงเป็นคำ 2 คำหรือหลายคำที่มีองค์ประกอบทางเสียงเหมือนกันทุกอย่าง ต่างกันแค่เสียงใดเสียงหนึ่ง โดยอาจจะต่างกันเฉพาะเสียงพยัญชนะต้น เสียงสระ หรือเสียงวรรณยุกต์ หากเสียงที่ต่างกันทำให้ความหมายของคำต่างกันด้วยจึงจะถือว่าเสียงนั้นเป็นหน่วยเสียง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร คือ ครูสอนวิชาภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียน โครงการกองทุนการศึกษา ทั้งหมดจำนวน 8 โรงเรียน ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โรงเรียนละ 3 คน รวมทั้งหมดจำนวน 24 คน

การพัฒนาบทเรียนแอนิเมชัน เรื่อง การผันเสียงวรรณยุกต์ : อักษรสูงคำเป็นและอักษรต่ำคำเป็น โดยใช้คู่เทียบเสียงเพื่อพัฒนาการผันเสียงวรรณยุกต์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ใน การวิจัยนี้ได้ดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน และ ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของบทเรียนแอนิเมชัน เรื่อง การผันเสียงวรรณยุกต์ : อักษรสูงคำเป็น และอักษรต่ำคำเป็น โดยใช้คู่เทียบเสียง

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (R1)

ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบทเรียนแอนิเมชัน เรื่อง การผันเสียงวรรณยุกต์ : อักษรสูงคำเป็นและอักษรต่ำคำเป็น โดยใช้คู่เทียบเสียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบทเรียนแอนิเมชันฯ และแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาบทเรียนแอนิเมชันฯ ในขั้นตอนที่ 2

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบทเรียนแอนิเมชัน เรื่อง การผันเสียงวรรณยุกต์ : อักษรสูง คำเป็นและอักษรต่ำคำเป็น โดยใช้คู่เทียบเสียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยใช้แบบสอบถามครูสอนวิชาภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น จำนวน 24 คน จากโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษาทั้งหมดจำนวน 8 โรงเรียนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาแบ่งเป็นสภาพที่มีอยู่จริง และสภาพที่คาดหวัง มี 6 ด้าน ได้แก่ 1. การสอนอ่านสะกดคำ ควรฝึกเรื่อง การผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย 2. ผู้เรียนสามารถผันเสียงคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง คำเป็นได้อย่างถูกต้องแม่นยำ 3. ผู้เรียนสามารถผันเสียงคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ คำเป็นได้อย่างถูกต้องแม่นยำ 4. ผู้เรียนสามารถสังเกตเห็นความแตกต่างของคำที่มีเสียงวรรณยุกต์กับรูปวรรณยุกต์ที่ไม่สัมพันธ์กันได้ ขณะฝึกผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย 5. การจัดการเรียนการสอนเรื่องการผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยของผู้สอนมีการใช้นวัตกรรมที่ทันสมัย เราความสนใจผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ 6. บทเรียนแอนิเมชันเรื่องการผันเสียงวรรณยุกต์โดยใช้คู่เทียบเสียงสามารถช่วยพัฒนาการสอนผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยได้ ผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามความต้องการจำเป็นจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 121) พบว่า แบบสอบถามฯ มีความถูกต้องและเที่ยงตรงของเนื้อหาอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.00-4.67

2. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วยครูภาษาไทยระดับชำนาญการจำนวน 3 คน โดยได้กำหนดคุณสมบัติ ดังนี้ 1. เป็นครูภาษาไทยที่มีวิทยฐานะในระดับชำนาญการ 2. มีประสบการณ์การสอนในรายวิชาภาษาไทยในระดับประถมศึกษาตอนต้นอย่างน้อย 3 ปี ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาศาสตร์ จำนวน 1 คน โดยได้กำหนดคุณสมบัติ ดังนี้ 1. เป็นอาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษาอย่างน้อย 5 ปี

2. ดำรงตำแหน่งทางวิชาการในระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป 3. สอนในรายวิชาภาษาศาสตร์หรือหลักภาษาไทย อย่างน้อย 1 ภาคการศึกษา 4. มีคุณวุฒิในระดับปริญญาเอก และผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยี จำนวน 1 คน โดยได้ กำหนดคุณสมบัติ ดังนี้ 1. เป็นอาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษาอย่างน้อย 5 ปี 2. ดำรงตำแหน่งทางวิชาการในระดับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป 3. สอนในรายวิชานวัตกรรมหรือที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีอย่างน้อย 1 ภาคการศึกษา 4. มีคุณวุฒิในระดับปริญญาเอก

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในแบบสัมภาษณ์สำหรับครูภาษาไทยระดับชำนาญการตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วย 4 ประเด็น ดังนี้ 1. ท่านคิดว่า สภาพการณ์ของการจัดการเรียนรู้เรื่องการผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นในปัจจุบันเป็นอย่างไร 2. ท่านคิดว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยที่สัมพันธ์กับไตรยางศ์ หมวดอักษรใดที่นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นมักสับสนในการผันเสียงมากที่สุด เพราะเหตุใด 3. ท่านคิดว่า บทเรียนแอนิเมชันสามารถกระตุ้นความสนใจผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้เรื่องการผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยได้มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด 4. ท่านคิดว่า บทเรียนแอนิเมชันเรื่องการผันเสียงวรรณยุกต์โดยใช้คู่เทียบเสียง ควรมีเนื้อหาในแต่ละตอนเป็นแบบใด

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาศาสตร์ ได้กำหนดประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วย 4 ประเด็น ดังนี้ 1. ท่านคิดว่า สภาพการณ์ของการจัดการเรียนรู้เรื่องการผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นในปัจจุบันเป็นอย่างไร 2. ท่านคิดว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยที่สัมพันธ์กับไตรยางศ์ หมวดอักษรใดที่นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นมักสับสนในการผันเสียงมากที่สุด เพราะเหตุใด 3. ท่านคิดว่า บทเรียนแอนิเมชันเรื่องการผันเสียงวรรณยุกต์โดยใช้คู่เทียบเสียงจะสามารถช่วยสอนและพัฒนา การผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นได้หรือไม่ เพราะเหตุใด 4. ท่านคิดว่า บทเรียนแอนิเมชันเรื่อง การผันเสียงวรรณยุกต์โดยใช้คู่เทียบเสียง ควรมีเนื้อหาในแต่ละตอนเป็นแบบใด

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีได้กำหนดประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วย 3 ประเด็น ดังนี้ 1. ท่านคิดว่า บทเรียนแอนิเมชันสามารถสร้างความสนใจผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้เรื่องการผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยได้มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด 2. ท่านคิดว่า บทเรียนแอนิเมชันเรื่องการผันเสียงวรรณยุกต์โดยใช้ คู่เทียบเสียงควรมีรูปแบบการนำเสนออย่างไร เพราะเหตุใด 3. ท่านคิดว่า บทเรียนแอนิเมชันเรื่องการผันเสียงวรรณยุกต์โดยใช้คู่เทียบเสียงควรรูปภาพ/ภาพเคลื่อนไหว แบบตัวอักษร และสีเป็นอย่างไร เพราะเหตุใด

ผลการประเมินความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ได้แก่ 1. ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาศาสตร์ จำนวน 1 คน 2. ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี จำนวน 1 คน 3. ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน ด้วยแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (บุณชม ศรีสะอาด, 2554 : 121) พบว่า แบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทยระดับชำนาญการมีความถูกต้องและเที่ยงตรงของเนื้อหาอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.00-4.67 แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาศาสตร์ มีความถูกต้องและเที่ยงตรงของเนื้อหาอยู่ในระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.00-4.33 และแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยี มีความถูกต้องและเที่ยงตรงของเนื้อหาอยู่ในระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.00-4.33

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของบทเรียนแอนิเมชัน เรื่อง การผันเสียงวรรณยุกต์ : อักษรสูง คำเป็นและ อักษรต่ำคำเป็น โดยใช้คู่เทียบเสียง (D2)

1. ศึกษาหนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผันเสียงวรรณยุกต์ : อักษรสูงคำเป็นและ อักษรต่ำคำเป็น, คู่เทียบเสียง และการสร้างบทเรียนแอนิเมชัน

2. ดำเนินการสร้างบทเรียนแอนิเมชันโดยการร่างเป็นสตอรี่บอร์ด และนำสตอรี่บอร์ดไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ได้แก่ 1. ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาศาสตร์ จำนวน 1 คน 2. ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี จำนวน 1 คน 3. ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสมของเนื้อหาด้วยแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 121) ผลการประเมินสตอรี่บอร์ดอยู่ในระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.00-4.33

3. นำสตอรี่บอร์ดที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว ไปสร้างเป็นบทเรียนแอนิเมชันฯ แบบ 2 มิติ

4. ประเมินคุณภาพของบทเรียนแอนิเมชันฯ ด้วยแบบประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ได้แก่ 1. ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาศาสตร์ จำนวน 1 คน 2. ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี จำนวน 1 คน 3. ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล การประเมินแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านเนื้อหา 2. ด้านรูปแบบการนำเสนอ 3. ด้านกราฟิก ตัวอักษร และสี ด้วยแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 121) ผลการประเมินคุณภาพของบทเรียนแอนิเมชันฯ อยู่ในระดับมาก คือมีค่าเฉลี่ย 4.49 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1. แบบประเมินคุณภาพของสตอรี่บอร์ด 2. บทเรียนแอนิเมชันฯ 3. แบบประเมินคุณภาพของบทเรียนแอนิเมชันฯ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความต้องการจำเป็นโดยการแจกแจง ความถี่ วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(σ) ใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 121) ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง มีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด, ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง มีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับมาก, ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง มีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับปานกลาง, ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง มีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับน้อย, ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง มีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด และวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นด้วยวิธี Priority Needs Index แบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$) ซึ่งเป็นการหาผลต่างของค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น (I) และค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง (D) แล้วหารด้วยค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง (D) หรือ (I-D)/D ส่วนในขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลของแบบประเมินคุณภาพของสตอรี่บอร์ดและผลของแบบประเมินคุณภาพของบทเรียนแอนิเมชันฯ โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบทเรียนแอนิเมชันฯ มีดังนี้

1.1 ผลการศึกษาเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบทเรียนแอนิเมชันเรื่อง การผันเสียงวรรณยุกต์ : อักษรสูงคำเป็นและอักษรต่ำคำเป็น โดยใช้คู่เทียบเสียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากแบบสอบถามความต้องการจำเป็น โดยวิธี Priority Needs

Index แบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพที่มีอยู่จริงกับสภาพที่คาดหวัง รวมทั้งจัดลำดับความสำคัญที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของพัฒนาบทเรียนแอนิเมชัน^๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพที่มีอยู่จริง สภาพที่คาดหวัง และผลการจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบของการพัฒนาบทเรียนแอนิเมชัน เรื่อง การผันเสียงวรรณยุกต์ : อักษรสูงคำเป็นและอักษรต่ำคำเป็น โดยใช้คู่เทียบเสียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

องค์ประกอบ	สภาพที่มีอยู่จริง (D)			สภาพที่คาดหวัง (I)			ความต้องการจำเป็น	
	μ	σ	แปล ความหมาย	μ	σ	แปล ความหมาย	$PNI_{modified}$	ลำดับ ความสำคัญ
1. การสอนอ่านสะกดคำ ควรฝึกเรื่องการผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย	3.95	1.02	มาก	4.71	0.56	มากที่สุด	0.19	4
2. ผู้เรียนสามารถผันเสียงคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง คำเป็นได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ	3.14	1.11	ปานกลาง	4.52	0.68	มากที่สุด	0.44	3
3. ผู้เรียนสามารถผันเสียงคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ คำเป็นได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ	2.90	1.00	ปานกลาง	4.52	0.68	มากที่สุด	0.56	1
4. ผู้เรียนสามารถสังเกตเห็นความแตกต่างของคำที่มีเสียงวรรณยุกต์กับรูปวรรณยุกต์ที่ไม่สัมพันธ์กันได้ ขณะฝึกผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย	2.95	0.97	ปานกลาง	4.29	0.64	มาก	0.45	2
5. การจัดการเรียนการสอนเรื่องการผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยของผู้สอนมีการใช้นวัตกรรมที่ทันสมัย กระตุ้นความสนใจผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้	3.81	0.93	มาก	4.52	0.68	มากที่สุด	0.19	4
6. บทเรียนแอนิเมชันเรื่องการผันเสียงวรรณยุกต์โดยใช้คู่เทียบเสียงสามารถช่วยพัฒนา การสอนผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยได้	4.38	0.74	มาก	4.71	0.56	มากที่สุด	0.08	5
รวม	3.52	0.96	มาก	4.55	0.63	มากที่สุด		

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า สภาพที่มีอยู่จริงด้านข้อมูลพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.52$, $\sigma=0.96$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ประเด็นเกี่ยวกับบทเรียนแอนิเมชันเรื่องการผันเสียงวรรณยุกต์โดยใช้คู่เทียบเสียงสามารถช่วยพัฒนาการสอนผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยได้ อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.38$, $\sigma=0.74$) รองลงมา ได้แก่ ความคิดของครูผู้สอนในรายวิชาภาษาไทยเกี่ยวกับการสอนอ่านสะกดคำควรฝึกเรื่องการผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.95$, $\sigma=1.02$) อันดับที่ 3 ได้แก่ ความคิดของครูผู้สอนในรายวิชาภาษาไทยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเรื่องการผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยของผู้สอนมีการใช้นวัตกรรมที่ทันสมัยกระตุ้นความสนใจผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.81$, $\sigma=0.93$)

สภาพที่คาดหวังด้านข้อมูลพื้นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.45$, $\sigma=0.63$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ประเด็นเกี่ยวกับการสอนอ่านสะกดคำควรฝึกเรื่องการผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย ($\mu=4.71$, $\sigma=0.56$) และ บทเรียนแอนิเมชันเรื่องการผันเสียงวรรณยุกต์โดยใช้คู่เทียบเสียงสามารถช่วยพัฒนา การสอนผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยได้ ($\mu=4.71$, $\sigma=0.56$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ผู้เรียนสามารถผันเสียงคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง คำเป็นได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ ($\mu=4.52$, $\sigma=0.68$) ผู้เรียนสามารถผันเสียงคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ คำเป็นได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ ($\mu=4.52$, $\sigma=0.68$) และการจัดการเรียนการสอนเรื่องการผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยของผู้สอนมีการใช้นวัตกรรมที่ทันสมัย กระตุ้นความสนใจผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ ($\mu=4.52$, $\sigma=0.68$) อยู่ในระดับมากที่สุด และอันดับที่ 3 คือ ผู้เรียนสามารถสังเกตเห็นความแตกต่างของคำที่มีเสียงวรรณยุกต์กับรูปวรรณยุกต์ที่ไม่สัมพันธ์กัน ได้ขณะฝึกผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.29$, $\sigma=0.64$)

ผลความต้องการจำเป็นของการพัฒนาบทเรียนแอนิเมชัน เรื่อง การผันเสียงวรรณยุกต์ : อักษรสูงคำเป็นและอักษรต่ำ คำเป็น โดยใช้คู่เทียบเสียงพบว่า ค่าเฉลี่ยของทั้ง 6 องค์ประกอบในด้านสภาพที่มีอยู่จริงอยู่ในระดับต่ำกว่า ด้านสภาพที่คาดหวัง และ เมื่อวิเคราะห์ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบทเรียนแอนิเมชันฯ ทั้ง 6 องค์ประกอบ โดยการหาผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสภาพที่คาดหวัง (I) และค่าเฉลี่ยของสภาพที่มีอยู่จริง (D) แล้วหารด้วยค่าเฉลี่ยของสภาพที่มีอยู่จริง (D) หรือ (I-D)/D พบว่า มีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ระหว่าง 0.08-0.56 โดยองค์ประกอบด้านผู้เรียนสามารถผันเสียงคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ คำเป็น ได้ได้อย่างถูกต้องและแม่นยำมีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดเป็นอันดับที่ 1 มีค่า $PNI_{modified}$ 0.56 รองลงมา คือ องค์ประกอบ ด้านผู้เรียนสามารถสังเกตเห็นความแตกต่างของคำที่มีเสียงวรรณยุกต์กับรูปวรรณยุกต์ที่ไม่สัมพันธ์กันได้ ขณะฝึกผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย มีค่า $PNI_{modified}$ 0.45 และอันดับที่ 3 คือ องค์ประกอบด้านผู้เรียนสามารถผันเสียงคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง คำเป็น ได้ได้อย่างถูกต้องและแม่นยำมีค่า $PNI_{modified}$ 0.44

1.2 ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ

ผลการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วยครูภาษาไทยระดับชำนาญการ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาศาสตร์และผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีพบว่า 1. สภาพการณ์ของการจัดการเรียนรู้เรื่องการผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นในปัจจุบัน แบ่งเป็นด้านผู้สอนและด้านผู้เรียน ด้านผู้สอนอาจสอนโดยใช้นิ้วมือแต่ละนิ้วแทนเสียงวรรณยุกต์แต่ละเสียง หรือใช้สื่อประกอบการสอน เช่น สื่อทำมือ ยูทูป เว็บไซต์ที่สอนผันเสียงวรรณยุกต์ ด้วยการใช้เพลงและท่าทางประกอบการสอน โทรศัพท์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ไม่เน้นการท่องจำตารางการผันเสียงวรรณยุกต์แต่ให้สอนด้วยการลงมือปฏิบัติ ส่วนด้านผู้เรียน

ผู้เรียนส่วนใหญ่มักจะยังผันเสียงวรรณยุกต์ไม่คล่อง ต้องอาศัยการนับนิ้วช่วยในการผันเสียง 2. ปัญหาของการสอนผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยที่สัมพันธ์กับอักษรสามหมู่พบว่า อักษรสูงและอักษรต่ำมักจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสนในการผันเสียงวรรณยุกต์มากที่สุด เพราะเป็นคำที่มีรูปและเสียงวรรณยุกต์ที่ไม่สัมพันธ์กัน

1.3 การพัฒนาบทเรียนแอนิเมชันเรื่อง การผันเสียงวรรณยุกต์โดยใช้คู่เทียบเสียงจะสามารถกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้ใน ระดับมาก เพราะผู้เรียนในวัยนี้มักจะชอบตัวการ์ตูน ประกอบกับการ์ตูนแอนิเมชันเป็นการนำเสนอในรูปแบบวิดีโอซึ่งเป็นภาพเคลื่อนไหว นักเรียนสามารถหยุดหรือย้อนดูซ้ำได้หลาย ๆ ครั้ง เพิ่มหรือลดเสียงได้ตามต้องการ ส่วนการใช้คู่เทียบเสียงก็จะมีส่วนช่วยสอนและพัฒนาการผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นได้ เนื่องจากคำที่เกิดจากอักษรต่ำและอักษรสูง เช่น ค และข จะออกเสียงเดียวกัน คือ เสียง /kh/ แต่มีผันเสียงวรรณยุกต์ที่ไม่เหมือนกัน อาจทำให้ผู้เรียนสับสนในการออกเสียงได้ ดังนั้นคู่เทียบเสียงจะช่วยให้ผู้เรียน เข้าใจความแตกต่างของคำที่มีรูปวรรณยุกต์และเสียงวรรณยุกต์ของคำที่ไม่สัมพันธ์กันได้ง่ายจากการนำคำตั้งแต่ 2 คำ ขึ้นไปที่มีย่อประกอบทางเสียงเหมือนกันทั้งหมดแตกต่างกันเพียงหน่วยเสียงใดหน่วยเสียงหนึ่ง แล้วหน่วยเสียงที่ต่างกันก็ทำให้ความหมายของคำนั้นแตกต่างกันไปด้วย

1.4 การแบ่งเนื้อหาและระยะเวลาในแต่ละตอนควรเริ่มสอนจากการให้ผู้เรียนรู้จักอักษรสูงและอักษรต่ำคู่ก่อน หลังจากนั้นจึงสอน การอ่านออกเสียงคำโดยใช้คู่เทียบเสียง และควรใช้เวลาในแต่ละตอนประมาณ 5-10 นาที รูปแบบและสิ่งที่ควรคำนึงถึงในการนำบทเรียนแอนิเมชันไปใช้ ควรนำเสนอในรูปแบบของการ์ตูนที่มีความสดใส อาจจะเป็นสัตว์ คนที่มีหัวโตมีตาโตตัวเล็ก ๆ จะไม่ใช่วิดีโอที่เป็นมนุษย์จริง ๆ เพราะเด็กจะจินตนาการได้น้อยสำคัญ คือ เสียงต้องชัดเจน พากย์หลาย ๆ เสียง มีเสียงประกอบ เช่น เสียงฟ้าร้อง เสียงนกร้อง อาจนำเสนอเรื่องราวเป็นนิทานและสอดแทรกเนื้อหาที่ต้องการสอนเข้าไปเป็นระยะ ๆ อาจมีการหักมุม หรือมีตัวละครผู้ร้ายเพื่อให้เด็กรู้สึกตื่นเต้นและอยากติดตาม 5. การนำไปใช้ควรอัปโหลดเป็นคลิปวิดีโอลงในยูทูป แล้วเผยแพร่มีการเผยแพร่อยู่ 3 รูปแบบ 1) แบบส่วนตัว 2) แบบไม่เป็นสาธารณะ 3) แบบเป็นสาธารณะ เราอาจเลือกรูปแบบที่ 2 คือ แบบไม่เป็นสาธารณะ คนที่สามารถเข้าดูคลิปได้จะต้องมีลิงก์เท่านั้น นอกจากนี้ แต่ละคลิปควรใช้เวลา 3-5 นาที และแต่ละคลิปควรจะต้องสัมพันธ์เป็นเรื่องราวเดียวกัน ตัวละครชุดเดียวกัน 6. ลักษณะของการออกแบบบทเรียนแอนิเมชันอาจออกแบบโดยใช้โปรแกรมแคนวาเป็นภาพนิ่ง จากนั้นก็ใช้โปรแกรมแคปคัตในการตัดต่อให้เป็นวิดีโอ แล้วก็ใส่เสียงเข้าไปในโปรแกรม เพราะแคนวาไม่สามารถใส่เสียงประกอบได้ ดังนั้น ควรใช้ 2 โปรแกรมเป็นอย่างน้อย ตัวการ์ตูนจะใช้เป็นภาพเคลื่อนไหว ส่วนฉากหลังจะใช้เป็นภาพนิ่งใช้แบบอักษรที่มีหัวทั้งหมด การใช้สีควรใช้ทั้งสีโทนร้อนและโทนเย็น ควรใช้ฉากหลังเป็นสีโทนเย็น เช่น สีพาสเทล ตัวอักษรใช้สีโทนร้อนเพื่อให้ตัวอักษรเด่นชัดสังเกตได้ง่าย

2. ผลการพัฒนาบทเรียนแอนิเมชัน เรื่อง การผันเสียงวรรณยุกต์ : อักษรสูงคำเป็นและอักษรต่ำคำเป็น โดยใช้คู่เทียบเสียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้มีคุณภาพ

2.1 ผลการพัฒนาบทเรียนแอนิเมชัน

ผลการพัฒนาบทเรียนแอนิเมชัน เรื่อง “กิริยาการผจญภัยในถ้ำอาถรรพ์” แบ่งเนื้อหาได้เป็น 5 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ทบทวนอักษร 3 หมู่และคำเป็นตอนที่ 2 ฝึกการออกเสียงของอักษรสูงที่มีเสียงคู่กับอักษรต่ำคู่ เสียง /ph/ และ

เสียง /y/ โดยใช้คู่เทียบเสียง ตอนที่ 3 ฝึกการออกเสียงของอักษรสูงที่มีเสียงคู่กับอักษรต่ำคู่ เสียง /s/ และเสียง /th/ โดยใช้คู่เทียบเสียง ตอนที่ 4 ฝึกการออกเสียงของอักษรสูงที่มีเสียงคู่กับอักษรต่ำคู่ เสียง /ch/ และเสียง /kh/ โดยใช้คู่เทียบเสียง ตอนที่ 5 ฝึกการออกเสียงของอักษรสูงที่มีเสียง คู่กับอักษรต่ำคู่ เสียง /h/ โดยใช้คู่เทียบเสียง

2.2 ผลการหาคุณภาพของบทเรียนแอนิเมชันฯ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบประเมินหาคุณภาพของบทเรียนแอนิเมชันฯ นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล ประเมินคุณภาพ โดยมีผลการประเมินดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการหาคุณภาพของบทเรียนแอนิเมชันฯ

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			Mean	S.D.
		1	2	3		
1. ด้านเนื้อหา						
1.1	เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	5	5	4	4.67	0.58
1.2	ความถูกต้องของเนื้อหา	5	4	4	4.33	0.58
1.3	ความชัดเจนของเนื้อหา	5	5	4	4.67	0.58
1.4	ความเหมาะสมในการจัดลำดับของเนื้อหา	5	5	4	4.67	0.58
1.5	ความเหมาะสมของปริมาณเนื้อหาในแต่ละตอน	4	5	4	4.33	0.58
1.6	ความน่าสนใจของเนื้อหา	5	5	4	4.67	0.58
1.7	ความเหมาะสมของเนื้อหากับระดับผู้เรียน	5	5	4	4.67	0.58
2. ด้านรูปแบบการนำเสนอ						
2.1	ความเหมาะสมของรูปแบบการนำเสนอ	5	5	4	4.67	0.58
2.2	ลำดับขั้นของการนำเสนอ	5	5	4	4.67	0.58
2.3	ความน่าสนใจของการนำเสนอ	4	5	4	4.33	0.58
3. ด้านกราฟิก ตัวอักษร และสี						
3.1	ความเหมาะสมของภาพ/ภาพเคลื่อนไหวที่นำมาใช้	4	4	4	4.00	0.00
3.2	คุณภาพของภาพ/ภาพเคลื่อนไหวที่นำมาใช้	5	5	4	4.67	0.58
3.3	ความชัดเจนของเสียงบรรยายประกอบบทเรียน	5	4	4	4.33	0.58
3.4	ความเหมาะสมของการเลือกใช้ตัวอักษรและพื้นหลัง	4	4	4	4.00	0.00
3.5	ความเหมาะสมของแบบตัวอักษร	5	4	4	4.33	0.58
3.6	ความเหมาะสมในการเน้นข้อความโดยใช้ตัวอักษรและสี	5	5	4	4.67	0.58
3.7	ความเหมาะสมของขนาดตัวอักษร	5	5	4	4.67	0.58
ค่าเฉลี่ยรวม					4.49	0.51

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ด้าน ที่มีต่อบทเรียนแอนิเมชัน เรื่อง การผันเสียงวรรณยุกต์ : อักษรสูงคำเป็นและอักษรต่ำคำเป็น โดยใช้คู่เทียบเสียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีค่าเฉลี่ยรวมในทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.49$, $\sigma = 0.51$)

อภิปรายผล

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบทเรียนแอนิเมชัน พบว่า การพัฒนาบทเรียนแอนิเมชัน โดยใช้คู่เทียบเสียง มีความสำคัญและจำเป็นในการพัฒนาการผันเสียงวรรณยุกต์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการ กองทุนการศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังจะเห็นได้จากค่าเฉลี่ยของทั้ง 6 องค์ประกอบในด้านสภาพที่มีอยู่จริงมีระดับ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในด้านสภาพที่คาดหวังในทุกองค์ประกอบ และเมื่อพิจารณาตามลำดับของความต้องการต้องจำเป็นโดยวิเคราะห์แยกเป็นรายองค์ประกอบก็พบว่า 3 อันดับแรก คือ 1. องค์ประกอบด้านผู้เรียนสามารถผันเสียงคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ คำเป็นได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ 2. องค์ประกอบด้านผู้เรียนสามารถสังเกตเห็นความแตกต่างของคำที่มีเสียงวรรณยุกต์กับรูปวรรณยุกต์ที่ไม่สัมพันธ์กัน ได้ขณะฝึกผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย 3. องค์ประกอบด้านผู้เรียนสามารถผันเสียงคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูงคำเป็นได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ครูภาษาไทยระดับชำนาญการ ที่กล่าวถึงปัญหาส่วนใหญ่ของการผันเสียงวรรณยุกต์ของนักเรียนมักเป็นอักษรสูงและอักษรต่ำ เพราะเป็นคำที่มีรูปและเสียงวรรณยุกต์ที่ไม่สัมพันธ์กัน ปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการสังเคราะห์ความคิดเห็นของครูผู้สอนภาษาไทยเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากงานวิจัยของ ลัดดา สารองพันธ์และวราพร เอรารวรรณ์ (2566) เรื่อง “การสังเคราะห์ปัญหาและแนวทางส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1” ที่พบว่า ปัญหาการอ่านและการเขียนพยัญชนะที่พบเป็นอันดับที่ 1 คือ พยัญชนะอักษรต่ำ (ก, ข, ค, ง, จ, ฉ, ช, ฌ, ฎ, ฏ, พ, ฟ, ภ, ฮ) รองลงมา คือ พยัญชนะอักษรสูง (ข, ข, ฉ, ฐ, ถ, ผ, ฝ, ศ, ย, ศ, ห) ส่วนผลการหาคุณภาพของบทเรียนแอนิเมชันจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ด้าน คือ ด้านภาษาศาสตร์ ด้านเทคโนโลยี และ ด้านการวัดและประเมินผล ประเมิน 3 ด้านคือด้านเนื้อหา ด้านรูปแบบการนำเสนอ และด้านกราฟิก ตัวอักษร และสี มีค่าเฉลี่ยรวมในทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.49$, $\sigma = 0.51$) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้พัฒนาบทเรียนแอนิเมชันมาจากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นทำให้ทราบสภาพปัญหาของการสอนผันเสียงวรรณยุกต์ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น อีกทั้ง ก่อนเริ่มฝึกผันเสียงวรรณยุกต์ยังมีการทบทวนอักษรสูงและอักษรต่ำคำก่อน โดยแทรกเทคนิคช่วยจำเพื่อให้นักเรียนจดจำหมู่ของอักษรได้ง่ายขึ้น ดังที่พรพิไล เลิศวิชา (2555 : 175) กล่าวว่า การใช้เทคนิคช่วยจำโดยการนำอักษรในหมู่ที่เรียนมาเรียงเข้าเป็นประโยคจะช่วยให้ นักเรียนจดจำสิ่งที่เรียนได้ นอกจากนี้ ด้านรูปแบบการนำเสนอยังนำเสนอในรูปแบบของการเล่าเรื่องผ่านการดำเนินเรื่องของตัวละครทำให้การนำเสนอมีความน่าสนใจ สอดคล้องกับคำกล่าวของวรรณวิภา วงศ์ไธสกุลและณัฏฐ์ดิษฐ์ (2561 : 314) ที่กล่าวว่า การนำเสนอในรูปแบบนิทานจะช่วยสร้างจินตนาการที่กว้างไกลและสามารถสอดแทรกคติหรือคุณธรรมสอนใจได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

ควรบทเรียนแอนิเมชัน เรื่อง การผันเสียงวรรณยุกต์ : อักษรสูงคำเป็นและอักษรต่ำคำเป็น โดยใช้คู่เทียบเสียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน โครงการกองทุนการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่พัฒนาขึ้นไปใช้ร่วมกับ วิธีการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาความสามารถในการผันเสียงวรรณยุกต์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นโดยใช้บทเรียนแอนิเมชัน เรื่อง การผันเสียงวรรณยุกต์ : อักษรสูงคำเป็นและอักษรต่ำคำเป็น โดยใช้คู่เทียบเสียง

รายการอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2546). *การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: อรุณสาลาดพร้าว.
- กาญจนา นาคสกุล. (2556). *ระบบเสียงภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กำชัย ทองหล่อ. (2554). *หลักภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- ธรรมศักดิ์ เอื้อรักสกุล. (2555). *การสร้าง 2D Animation*. ปทุมธานี: มีเดีย อินเทลลิเจนซ์ เทคโนโลยี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปณณวีร์ รุจิปัญญานันท์. (2553). *Flash Cartoon Animation*. กรุงเทพฯ: โปรวิชั่น.
- พรพิไล เลิศวิชา. (2555). *Best practices : แผนการสอนภาษาไทยประถมศึกษาตอนต้น*. กรุงเทพฯ: ชารปัญญา.
- ยุทนา ลีลา. (2556). เทคโนโลยีภาพเคลื่อนไหว. ใน ภูมิ เจือศิริภักดี (บ.ก.) *เอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยี มัลติมีเดีย*. (น. 9-6). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ลัดดา สำรองพันธ์และวราพร เอรารวรรณ์. (2566). การสังเคราะห์ปัญหาและแนวทางส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 42(4), 585-603.
- วรรณวิภา วงศ์วิไลสกุลและดนัยเลิศ ดิษะรัตนชัย. (2561). การประยุกต์ใช้แอนิเมชันสำหรับเด็ก. *วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน*, 24(2), 306-319.
- สุภาพ พรหมทอง. (2554). *ผลการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องการผันเสียงวรรณยุกต์อักษรสามหมู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือเทคนิค CO-OP CO-OP*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อุทิศศิลปสาร, พระยา. (2548). *หลักภาษาไทย : อักษรวิธี วลีวิภาค วากยสัมพันธ์ ฉันทลักษณ์*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

กลยุทธ์การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
ของโรงเรียนเทศบาลตำบลปาดาล (ปาดาลราษฎร์นุกุล)

Environmental Management Strategies for Learning Promoting in the 21st
Century of Patan Subdistrict Municipality School (Patan Rat Nukun)

วันที่รับบทความ: 13 เม.ย. 66

วันที่แก้ไขบทความ: 20 พ.ค. 67

วันที่ตอบรับ: 30 พ.ค. 67

พนัธิตรา สายอุปราษ¹

Pantita Saiupparat¹

พูนชัย ขาววิช²

Phoonchai Yawirach²

ประเวศ เวชชะ³

Prawet Wetcha³

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอกลยุทธ์การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลปาดาล (ปาดาลราษฎร์นุกุล) ใช้วิธีการวิจัยแบบพหุวิธี รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และเอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า

1) สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ภาพอนาคตของการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ สถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดนโยบาย ที่ชัดเจนทำให้การทำงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ อุปกรณ์ เทคโนโลยีบางอย่าง มีไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนและเสื่อมสภาพเนื่องจากขาดการบำรุงรักษา และ 3) กลยุทธ์การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ โครงการและกิจกรรม ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1. ส่งเสริมการลด ละ เลิก ขยะ เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีความทันสมัย เพื่อลด

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (2565)

¹ Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University, (2020).

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)

² Assistant Professor in Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University, (Advisor).

³ รองศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม)

³ Associate Professor in Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University, (Co Advisor)

ความเสี่ยงจากสาธารณภัย กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการพัฒนานุเคราะห์ให้มีสมรรถนะ ในการทำงานตามกรอบงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : กลยุทธ์การบริหารจัดการ สภาพแวดล้อม การศึกษาในศตวรรษที่ 21

Abstract

The purpose of this study was to present a strategy for environmental management to promote the 21st century learning of Patan Subdistrict Municipality School (Pa Tan Rat Nukun) using a multi-method research for sample data collecting. The tools used were questionnaires, interview forms and supporting materials for focus group discussions. The results showed that

- 1) The present state of environmental management for promoting learning in the 21st century was at a high level. The future of environmental management to promote the 21st century learning was at the highest level.
- 2) The factors influencing the environment to promote learning in the 21st century were educational institutions clarifying visions and policies to reach goals effectively. Factors that hinder the management of the environment in order to promote learning in the 21st century are inadequate equipment and technology for the number of students and deterioration due to lack of maintenance.
- 3) An environmental management strategy to promote learning in the 21st century requires a vision, mission, goals, strategies, projects, and activities made up of three strategies. Strategy 1. Promote the reduction and elimination of waste to develop an environment conducive to effective learning. Strategy 2. Promote the development of up-to-date information systems to reduce the risk of disasters. Strategy 3. Promote staff development so that they have the necessary competencies to work effectively within the framework.

Keywords: Management Strategy, Environment, Education in the 21st Century

บทนำ

การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาที่จะทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ นอกจากจะสามารถให้ความรู้ความคิดเกี่ยวกับทุกคนที่อยู่ในสถานศึกษาแล้ว ยังสามารถส่งเสริมให้คนรู้สึกระตือรือร้นใคร่รู้ ใคร่เรียน ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข ส่งเสริมความมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน รวมทั้งช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดเวลาเพราะนักเรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนตามธรรมชาติและฝึกปฏิบัติจริง ดังนั้นสภาพแวดล้อมในโรงเรียนจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อผู้เรียนและช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ความคิด บุคลิกภาพ มีความรับผิดชอบและประสบความสำเร็จในการศึกษา (ปฎิคม พงษ์ประเสริฐ, 2550) นักเรียนรู้จักวิธีการดำรงชีวิตและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและต่อสภาพแวดล้อมอย่างถูกต้องด้วย สภาพแวดล้อมที่ดีจะเป็นแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาสภาพแวดล้อมในชุมชนกลายเป็นสถานที่ที่มีคุณค่าของชุมชน ส่งผลให้ทุกคนเกิดความภาคภูมิใจ เพิ่มความสนใจในการศึกษาและการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษามากขึ้น

จึงกล่าวได้ว่าการพัฒนาสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งแก่ผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนด้วย (อมรพงศ์ พันธุ์โกชน, 2556)

จากความสำคัญดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อผู้เรียนเป็นสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคแห่งความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว สภาพแวดล้อมทางด้านเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์เป็นอย่างมาก การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงมีความสำคัญ ทั้งนี้ก็เพื่อสร้างเยาวชนในยุคใหม่ให้มีความพร้อมกับการดำรงชีวิตในโลกปัจจุบันได้อย่างเหมาะสมซึ่งการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ น้ำทิพย์ อออาจว่าณิชย์ (2556) ที่ได้กล่าวถึงสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า ถือเป็นระบบการสนับสนุนที่จัดการเงื่อนไขในการเรียนรู้ของมนุษย์ที่ดีที่สุดช่วยสนับสนุนความสัมพันธ์ของมนุษย์ในทางบวกสำหรับการเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากความสำคัญดังกล่าวผู้เขียนจึงได้นำเสนอบทความนี้ขึ้นเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน นักการศึกษาและบุคคลที่สนใจมีความรู้ความเข้าใจเข้าถึงแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มากยิ่งขึ้นอันจะเป็นประโยชน์ในการประยุกต์แนวคิดเพื่อพัฒนาการศึกษาให้ผู้เรียนให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพมีทักษะการเรียนรู้เพื่อใช้ชีวิตอยู่ “ให้รอด” มีความรู้และทักษะการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพอันจะส่งผลให้ประเทศชาติเกิดการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมา ผู้วิจัยในฐานะครู โรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาล (ป่าตาลราษฎร์นุกูล) จึงมีความสนใจที่จะศึกษา การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางให้แก่ ครู ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อหากลยุทธ์การบริหารจัดการในสถานศึกษาโดยตระหนักถึงความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา และนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเสนอกลยุทธ์การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาล (ป่าตาลราษฎร์นุกูล)

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. การบริหารจัดการสภาพแวดล้อม

1.1 ขอบเขตด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพในสถานศึกษา 5 ด้าน คือ สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมด้านภูมิทัศน์สิ่งแวดล้อม สภาพแวดล้อมด้านมลภาวะสภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมด้านความปลอดภัย สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน

1.2 ด้านการบริหารจัดการส่งเสริมสภาพแวดล้อม ได้แก่ การวางแผน (Plan : P) การปฏิบัติตามแผน (Do : D) การประเมินผล (Check : C) และ การปรับปรุง (Act : A)

2. เหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อม

2.1 ปัจจัยภายนอก (ปัจจัยส่งเสริม- ปัจจัยอุปสรรค) ใช้หลัก STEP

2.2 ปัจจัยภายใน (ปัจจัยส่งเสริม- ปัจจัยอุปสรรค) ใช้หลัก 2S 4M

3. ภาพอนาคตที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการสภาพแวดล้อม

3.1 ขอบเขตด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพในสถานศึกษา 5 ด้าน คือ สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมด้านภูมิทัศน์สิ่งแวดล้อม สภาพแวดล้อมด้านมลภาวะสภาพแวดล้อมสภาพแวดล้อมด้านความปลอดภัย สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน

3.2 ด้านการบริหารจัดการส่งเสริมสภาพแวดล้อม ได้แก่ การวางแผน (Plan : P) การปฏิบัติตามแผน (Do : D) การประเมินผล (Check : C) และการปรับปรุง (Act : A)

4. กลยุทธ์การบริหารจัดการสภาพแวดล้อม

องค์ประกอบของกลยุทธ์ ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) เป้าประสงค์ 4) กลยุทธ์ 5) โครงการ 6) กิจกรรม

ขอบเขตแหล่งข้อมูล

1. สภาพปัจจุบันของกลยุทธ์การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาล (ป่าตาลราษฎร์นุกูล) ได้แก่

1.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ครูประจำชั้นอนุบาล ครูประจำชั้นประถมศึกษาตอนต้น ครูประจำชั้นประถมศึกษาตอนปลาย และ ครูประจำชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

2. เหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาล(ป่าตาลราษฎร์นุกูล)

2.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ครูประจำชั้นสายชั้นอนุบาล และ ครูประจำชั้นประถมศึกษาตอนต้น

2.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสาร หนังสือ ตำรา บทความและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการสภาพแวดล้อม

3. ภาพอนาคตที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาล(ป่าตาลราษฎร์นุกูล)

3.1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ครูประจำชั้นอนุบาล ครูประจำชั้นประถมศึกษาตอนต้น ครูประจำชั้นประถมศึกษาตอนปลาย และ ครูประจำชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

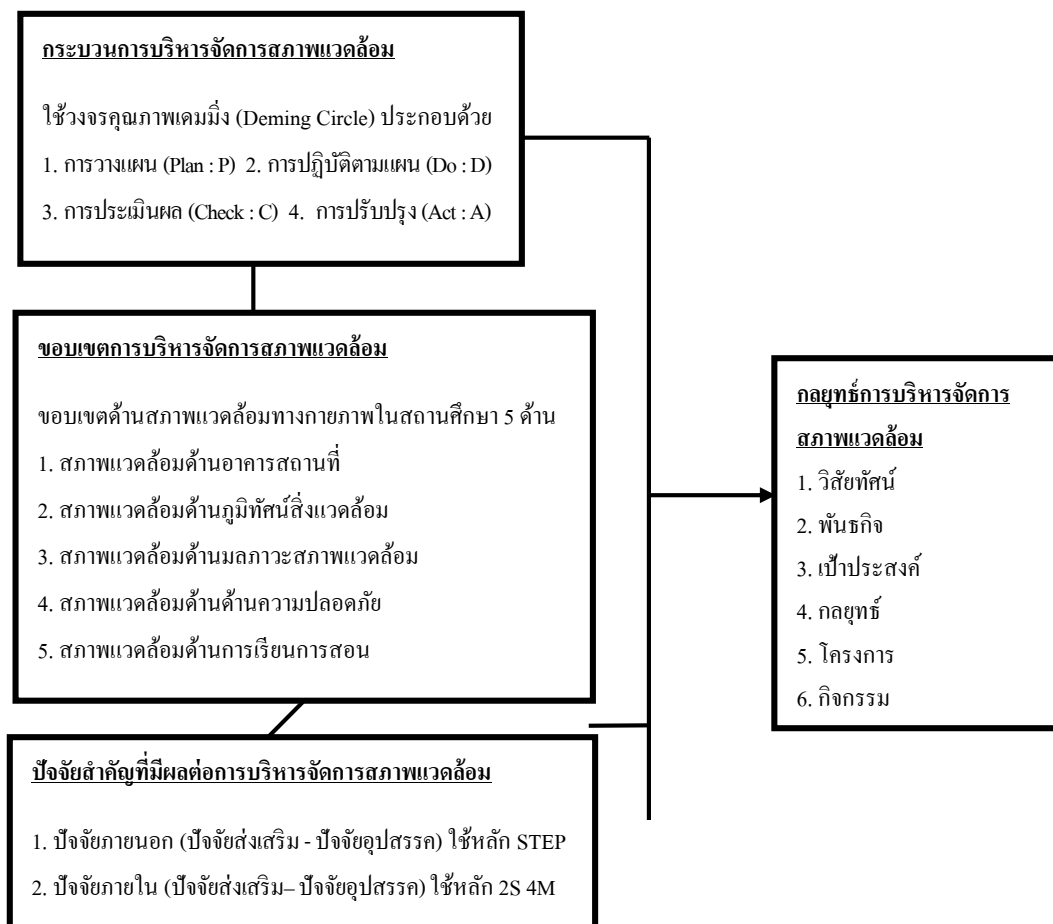
4. กลยุทธ์การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาล(ป่าตาลราษฎร์นุกูล)

4.1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ปลัดเทศบาลตำบล ศึกษาพิเศษ นักวิชาการศึกษา หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ นักวิชาการพัสดุ นักวิเคราะห์นโยบายและแผน และครู(รักษาราชการแทน)ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาล

ขอบเขตด้านพื้นที่การวิจัย โรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาล (ป่าตาลราษฎร์นุกูล) ตำบลป่าตาล อำเภอนาดูน จังหวัดเขียงราย

ขอบเขตด้านเวลา ปีการศึกษา 2564 ถึง ปีการศึกษา 2566

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธงชัย สันติวงษ์ (2533) กลยุทธ์ หมายถึง วิธีหรือแผนปฏิบัติที่เกี่ยวกับการแบ่งสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดผลที่เป็นข้อได้เปรียบ และสามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์อันใดอันหนึ่งหรือหลายวัตถุประสงค์พร้อมกัน โดยให้มีความเสี่ยงน้อยที่สุด ณ ระดับที่ยอมรับได้

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2543) ได้ให้ความหมายว่า กลยุทธ์ หมายถึง การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กรเพื่อพิจารณาหาโอกาส (Opportunity) และ ภัยอันตราย (Threat) ตลอดจนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในขององค์กรเพื่อหาจุดอ่อน (Weakness) และจุดแข็ง (Strength)

สมพงษ์ ชาวโพธิ์สระ (2558) ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมไว้ว่า สภาพแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ซึ่งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น

ณัฐภัก อุทโท (2558) ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพ ไว้ว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพ หมายถึง การจัดบริเวณโรงเรียน การจัดอาคารเรียน การจัด ห้องเรียน

การจัดโรงอาหาร การจัดห้องสุขา และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการ พัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง

การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมจำเป็นจะต้องอาศัยแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ มาใช้เพื่อให้การออกแบบพัฒนารูปแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้มีระบบ แม่นยำ และเชื่อถือได้โดยแนวคิดสำคัญมีดังต่อไปนี้ ประการที่หนึ่ง ได้แก่แนวคิดเชิงปรัชญาการศึกษา ประการที่สอง เป็นแนวคิดเชิงทฤษฎีทางด้านจิตวิทยา ประการที่สาม เป็นแนวคิดเชิงทฤษฎีการสื่อสารเนื่องจากการเรียนการสอน ประการที่สี่ เป็นแนวคิดเชิงเทคโนโลยีการศึกษา ประการที่ห้า แนวคิดเชิงเออร์โกโนมิกส์ (Ergonomics)

กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environment Analysis) โดยพิจารณาจุดแข็งจุดอ่อนภายในองค์กร และ โอกาส อุปสรรค จากภายนอกองค์กร ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ขั้นที่ 2 การจัดวางทิศทางขององค์กร (Establishing Organization Direction) ในขั้นตอนนี้จะมีการจัดวางทิศทางขององค์กรภาครัฐจะมีมุมมองดังนี้คือ พิจารณาพันธกิจ (Mission) ซึ่งเน้นเหตุผลในการมีองค์กร และวัตถุประสงค์ (Objective) ขององค์กรซึ่งเน้นประโยชน์ที่ได้รับจากการมีองค์กร ขั้นที่ 3 การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy Formulation) โดยพิจารณาออกแบบเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสม และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง จากการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคต่าง ๆ เช่น การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT Analysis) การวิเคราะห์คำถามวิกฤต (Critical Question) เป็นต้น ขั้นที่ 4 การปฏิบัติงานตามกลยุทธ์ (Strategy Implementation) โดยดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการงานกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ให้เป็นไปอย่างราบรื่น โดยคำนึงถึงโครงสร้างขององค์กรและวัฒนธรรมขององค์กรเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามที่พึงประสงค์ ขั้นที่ 5 การควบคุมเชิงกลยุทธ์ (Strategy Control) โดยวิธีการติดตามผลการปฏิบัติงาน วิธีการประเมินผลกระบวนการ และประเมินผลสำเร็จขององค์กร

กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง จากขั้นตอนที่ 1 ไปจนถึงขั้นตอนที่ 5 และมี "การทบทวน" โดยเวียนกลับมาขั้นตอนที่ 4 จนถึงขั้นตอนที่ 1 โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งองค์กรจะต้องเผชิญและปรับกลยุทธ์ให้องค์กรดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

การพัฒนาองค์กรให้มีคุณภาพบุคลากรทุกคนต้องพัฒนาและปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง หรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่า การบริหารระบบคุณภาพ ซึ่งได้รับแนวคิดและหลักการของการพัฒนาองค์กร (Organization Development) สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร คุณภาพที่ได้รับการยอมรับของหน่วยงานต่างๆ ไปได้แก่ การใช้วงจรเดมมิงซึ่งแบ่งขั้นตอนการทำงานออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan : P) ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน (Do : D) ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ ผลการปฏิบัติงาน (Check : C) ขั้นตอนที่ 4 การแก้ปัญหา (Action : A) ซึ่งเป็นกระบวนการบริหารที่ได้เผยแพร่อย่างกว้างขวาง

ศักดิ์ชัย เพชรเกษมทอง (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก มีหลักเกณฑ์การดำเนินงานที่ชัดเจนโดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องมีการนำแผนปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติมีการตรวจสอบประเมินผล มีการปรับปรุงและการพัฒนา มีการติดตาม แก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน ส่วนปัญหา ได้แก่ ครูผู้สอนให้ความสำคัญในการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ค่อนข้างน้อย การดำเนินงาน

โครงสร้างการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน การติดตามและประเมินผล มีการจัดระบบการเก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบ ผลการประเมินไม่มีประสิทธิภาพ การปรับปรุงและการพัฒนา ไม่ได้ นำผลการประเมินและข้อเสนอแนะมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยกลยุทธ์การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาล(ป่าตาลราษฎร์นุกูล) เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการวิจัยแบบพหุวิธี (Mixed Method Research) ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัย (Research Design) และกำหนดวิธีการวิจัย (Research Methodology) เพื่อตอบคำถามการวิจัย (Research Question) โดยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และภาพอนาคตที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการ สภาพแวดล้อม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาล(ป่าตาลราษฎร์นุกูล) ดังนี้

สภาพปัจจุบันและภาพอนาคตที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาล (ป่าตาลราษฎร์นุกูล) มีสภาพเป็นอย่างไร 1. วิธีการศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ 2. เครื่องมือการศึกษา ผู้วิจัยใช้ แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการสภาพแวดล้อม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาล(ป่าตาลราษฎร์นุกูล) 3. แหล่งข้อมูลและการจัดเก็บ ประกอบด้วย ครูประจำชั้นอนุบาล ครูประจำชั้นประถมศึกษาตอนต้น ครูประจำชั้นประถมศึกษาตอนปลาย และครูประจำชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 4. วิธีการวิเคราะห์ ผู้วิจัยวิเคราะห์หาค่าความถี่, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาล (ป่าตาลราษฎร์นุกูล) ดังนี้

มีเหตุปัจจัยสำคัญใดบ้างที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาล(ป่าตาลราษฎร์นุกูล) 1. วิธีการศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ 2. เครื่องมือการศึกษา ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 3. แหล่งข้อมูลและการจัดเก็บ ประกอบด้วย ครูประจำชั้นอนุบาล และครูประจำชั้นประถมศึกษาตอนต้น 4. วิธีการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้เรียบเรียง ข้อมูลในรูปแบบ ความเรียง

ขั้นตอนที่ 3 เสนอกลยุทธ์การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาล(ป่าตาลราษฎร์นุกูล) ดังนี้

กลยุทธ์การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาล(ป่าตาลราษฎร์นุกูล) เป็นอย่างไร 1.วิธีการศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ 2. เครื่องมือการศึกษา ผู้วิจัยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) 3. แหล่งข้อมูลและการจัดเก็บ ประกอบด้วย ปลัดเทศบาลตำบลป่าตาล ศึกษาพิเศษ นักวิชาการศึกษา หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ นักวิชาการพัสดุ นักวิเคราะห์นโยบายและแผน และครู(รักษาราชการแทน)ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาล) 4. วิธีการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอรูปแบบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและภาพอนาคตที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาด(ป่าตาดราษฎร์นุกูล)

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาด (ป่าตาดราษฎร์นุกูล) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการศึกษาภาพอนาคตที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาด (ป่าตาดราษฎร์นุกูล) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index: PNI) ที่สูงที่สุดในแต่ละด้าน พบว่า

1. ด้านอาคารสถานที่ คือ สถานศึกษามีการประเมินเรื่องความสะดวกของโรงอาหาร การวางผังและมียุทธศาสตร์สำหรับคัดแยกขยะได้เป็นส่วนที่เหมาะสม
2. ด้านภูมิทัศน์สิ่งแวดล้อม คือ สถานศึกษามีการวางแผนการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีและมอบหมายงานให้บุคลากรที่รับผิดชอบในการดูแลปรับปรุง บำรุงรักษาและตกแต่งงานภูมิทัศน์ในโรงเรียน
3. ด้านมลภาวะสภาพแวดล้อม คือ สถานศึกษามีการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายอย่างถูกต้องและถูกวิธี
4. ด้านความปลอดภัย คือ สถานศึกษามีการจัดการให้ความรู้และฝึกซ้อมนักเรียนและบุคลากรกรณีเกิดอัคคีภัย อุทกภัยและอุบัติเหตุต่าง ๆ
5. ด้านการเรียนการสอน คือ บุคลากรมีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

2. ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาด(ป่าตาดราษฎร์นุกูล)

ปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาด(ป่าตาดราษฎร์นุกูล) คือ 1)โครงสร้างและนโยบาย 2)บริการและผลผลิต 3)ประสิทธิภาพทางการเงิน 4)ด้านสังคมและวัฒนธรรม และ 5)ด้านการเมืองและกฎหมาย

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาด(ป่าตาดราษฎร์นุกูล) คือ 1) บุคลากร 2)วัสดุทรัพยากร 3) การบริหารจัดการ 4) ด้านเทคโนโลยี 5) ด้านเศรษฐกิจ และ 6)ด้านการเมืองและกฎหมาย

3. กลยุทธ์การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาด (ป่าตาดราษฎร์นุกูล)

ผลจากการประชุมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กำหนดกลยุทธ์การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาด (ป่าตาดราษฎร์นุกูล) ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ดังต่อไปนี้ กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการลด ละ เลิก ขยะ เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการพัฒนาาระบบสารสนเทศให้มีความทันสมัย เพื่อลดความเสี่ยง

จากสาธารณภัย และกลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะในการทำงานตามกรอบงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย กลยุทธ์การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาล(ป่าตาลราษฎร์นุกูล) มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและภาพอนาคตที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาล(ป่าตาลราษฎร์นุกูล) พบว่า

ด้านภูมิทัศน์สิ่งแวดล้อม พบว่า สถานศึกษามีการวางแผนการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีและมอบหมายงานให้บุคลากรที่รับผิดชอบในการดูแลปรับปรุง บำรุงรักษาและตกแต่งงานภูมิทัศน์ในโรงเรียนมีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด ทั้งนี้เพราะสถานศึกษาควรมีการจัดการสภาพแวดล้อมที่สะอาดร่มรื่น งดงาม เช่น สนามหญ้า สวนหย่อม และควรมีการบำรุงรักษาให้คงสภาพอยู่เสมอสถานศึกษาควรจัดให้มีบุคลากรที่รับผิดชอบดูแล ปรับปรุง บำรุงรักษา ตกแต่งงานภูมิทัศน์ในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ สถานศึกษาควรจัดทำแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ เช่น สวนสมุนไพร สวนพฤกษศาสตร์ควรมีป้ายชื่อพันธุ์ไม้บอกให้ชัดเจน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน สอดคล้องกับ สายยันต์ จันทร์ศรี (2546) ที่ได้ศึกษาการจัดภูมิทัศน์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสมุทรสาคร พบว่า ในการจัดภูมิทัศน์ควรเน้นที่ความร่มรื่น สวยงามสะอาด และเน้นระเบียบเรียบร้อย มีการเลือกใช้พรรณไม้ที่มีความคงทนต่อสภาพภูมิอากาศ และสภาพของพื้นที่ในส่วนที่จัดภูมิทัศน์แต่ละส่วน รวมถึงการดูแลรักษางานภูมิทัศน์ในโรงเรียนให้คงรูปแบบเดิมเพื่อให้มีความสวยงามอยู่ตลอดเวลา และบุคลากรนำหลักวิชาการจากงานการจัดภูมิทัศน์ในโรงเรียนมาใช้เป็นแหล่งเรียนรู้

ด้านความปลอดภัย พบว่า สถานศึกษามีการจัดการให้ความรู้และฝึกซ้อมนักเรียนและบุคลากรกรณีเกิดอัคคีภัย อุทกภัยและอุบัติเหตุต่างๆ มีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด ทั้งนี้เพราะสถานศึกษามีระบบการดูแลความปลอดภัยยังไม่ดีพอ ขาดเจ้าหน้าที่ในการดูแลจัดระบบการจราจรบริเวณหน้าโรงเรียนและรอบๆ ควรมีการจัดการให้ความรู้และฝึกซ้อมนักเรียนและบุคลากรกรณีเกิดอัคคีภัย อุทกภัยและอุบัติเหตุต่างๆ และโรงเรียน ควรมีมาตรการ/แนวปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับความปลอดภัยในโรงเรียน สอดคล้องกับ สุชีรา ไชยหวัง (2561) ที่ได้ศึกษาการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 พบว่า การจัดการความปลอดภัย เป็นการทำให้ทุกโรงเรียนมีการจัดระบบป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนเพื่อความปลอดภัยของนักเรียนทุกคน จัดให้มีรั้วโรงเรียนป้องกันบุคคลภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้องเข้ามาภายในโรงเรียนมีการจัดให้มีเจ้าหน้าที่ประจำห้องพยาบาลที่พร้อมให้การดูแลนักเรียนที่เจ็บป่วยมีการจัดให้มีการดูแลและตรวจสอบ สิ่งแวดล้อมและอาคารเรียนให้มีความมั่นคง แข็งแรง ให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลสถานที่ และสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความปลอดภัยกับนักเรียน มีการทำป้ายเตือนในพื้นที่ที่เป็นอันตรายกับนักเรียนเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในสถานศึกษา มีการติดตั้งกล้อง CCTV ในการเข้า-ออกโรงเรียนของบุคคลภายนอกอย่างเข้มงวดมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่นักเรียนให้ทราบถึงโทษและการป้องกันภัยจากยาเสพติด มีการมอบหมายครูให้ทำ

หน้าที่เรื่องและให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือ มีการกำหนดให้อาการเรียนมีทางออกฉุกเฉินเมื่อเกิดอุบัติเหตุ

ด้านอาคารสถานที่ พบว่า สถานศึกษามีการประเมินเรื่องความสะดวกของโรงอาหาร การวางภาชนะและมียุทธศาสตร์แยกขยะได้เป็นสัดส่วนเหมาะสม มีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด ทั้งนี้เพราะสถานศึกษามีโครงสร้างอาคาร ผนัง เพดาน ประตู ระเบียง บันได ยังไม่มั่นคงแข็งแรงและภายในอาคารหรือห้องเรียน มีแสงสว่างที่มากเกินไป ควรมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน ควรมีการจัดทำทางเดินระหว่างอาคารเรียนและอาคาร อเนกประสงค์ เพื่อความสะดวกและปลอดภัย รวมถึงพื้นที่อื่นๆ เช่น โรงอาหาร สนามกีฬาในร่ม เป็นต้น สอดคล้องกับ ศาสตราจารย์ ดร. มหาหงษ์ (2559: 356) ที่ได้ศึกษาแนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระดับ 4 พบว่าสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ดูแลรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของอาคารสถานที่ให้เกิดความร่มรื่น สวยงามอยู่เสมอ ตลอดจนสื่อ อุปกรณ์และอาคารสถานที่จะต้องมีความมั่นคงปลอดภัย มีสภาพใช้การได้อย่างเหมาะสม ดำเนินการจัดอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการจัดการศึกษาและมีการพัฒนา ปรับปรุงอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนอยู่เสมอ

2. ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาล(ป่าตาลราษฎร์นุกูล) พบว่า

จากการสัมภาษณ์สามารถวิเคราะห์ประเด็นของปัจจัยที่ส่งเสริม และสรุปเนื้อหาเชิงบรรยาย (Content Analysis) พบว่า ปัจจัยสำคัญที่จำเป็นเร่งด่วนที่ส่งเสริมต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาล (ป่าตาลราษฎร์นุกูล) คือ โครงสร้างและนโยบาย (Structure : S1) ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า สถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดนโยบาย ที่ชัดเจนทำให้การทำงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ พระมหาเดชา อมรเมธ (2556) ที่ได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของวัด พบว่า การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของวัด ควรมีการดำเนินการใดๆ ภายในขอบเขตของวัดให้ปฏิบัติงานสำเร็จลงด้วยความร่วมมือของบุคลากรภายในวัดและภายนอกวัด สังเกตได้จาก การดำเนินงานอย่างมีระบบ ลักษณะของการบริหารและการจัดการที่ก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดี เริ่มจากการกำหนดนโยบายให้มีส่วนร่วม มีการนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจสภาพปัจจุบันมากำหนดเป็นนโยบายในการแก้ปัญหา และการพัฒนางานของวัด กำหนดกลยุทธ์การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมของวัด 2 ด้าน คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพและสภาพแวดล้อมทางวิชาการ โดยใช้หลักการวิเคราะห์ SOAR Analysis เพราะเป็นการสร้างวัฒนธรรมภายในองค์กรเชิงบวกโดยมุ่งไปที่จุดแข็งสิ่งที่ประสบความสำเร็จที่ผ่านมา ค้นหาโอกาสแห่งความสำเร็จสร้างแรงบันดาลใจให้ไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกันและเป็นตัวเชื่อมโยงวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายที่ทุกฝ่ายได้ร่วมกันกำหนดขึ้นให้เป็นรูปธรรมในเชิงแผนงานที่สอดคล้องกับสภาพการแข่งขันในปัจจุบันมากขึ้น

จากการสัมภาษณ์สามารถวิเคราะห์ประเด็นของปัจจัยที่เป็นอุปสรรค และสรุปเนื้อหาเชิงบรรยาย (Content Analysis) พบว่า ปัจจัยสำคัญที่จำเป็นเร่งด่วนที่ส่งเสริมต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาล (ป่าตาลราษฎร์นุกูล) คือ ด้านเทคโนโลยี (Technological Factors : T) ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า อุปกรณ์ เทคโนโลยี บางอย่าง มีไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน และเสื่อมสภาพเนื่องจากขาดการบำรุงรักษา สอดคล้องกับ วรสิทธิ์ นุ่มนวลศรี (2547) ที่ได้ศึกษา สภาพและ

ความต้องการในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พบว่า ควรมีการสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาในโรงเรียนให้มากขึ้นและควรมีวัสดุครุภัณฑ์ทางเทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการศึกษาให้เพียงพอต่อการใช้งานในโรงเรียน

3. กลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาล(ป่าตาลราษฎร์นุกูล) พบว่า

กลยุทธ์ที่ 1 คือ ส่งเสริมที่เอื้อต่อการลด ละ เลิก ขยะ เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้และมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนมีความรู้ในเรื่องของการลดขยะและตระหนักถึงผลกระทบจากปัญหาขยะในอนาคต สอดคล้องกับ ณุตตรา แทนขำ (2543) ที่ได้ศึกษา การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน สิ่งแวดล้อมดีเด่นระดับประถมศึกษาปี พุทธศักราช 2541 พบว่า โรงเรียนที่ได้รับรางวัลสิ่งแวดล้อมดีเด่น มีการจัดสภาพแวดล้อมภายในบริเวณโรงเรียนให้ร่มรื่น มีที่รองรับขยะและมีกิจกรรม ประหยัดพลังงาน ไฟฟ้าและน้ำ ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อม ศึกษาบุคคลในโรงเรียน ให้ความสำคัญร่วมมือในการทำกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาโดยเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดความตระหนักในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการพัฒนากระบวนทัศน์ให้มีความทันสมัย เพื่อลดความเสี่ยง จากสาธารณภัยที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า สถานศึกษามีระบบกลไกการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยและมีการดำเนินการจัดการสาธารณภัยทั้งก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัยและหลังเกิดภัยให้มีมาตรฐานสากล นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาระบบสารสนเทศที่ทันสมัยและสะดวกต่อการใช้งาน สอดคล้องกับ ฮูเซยีน (Huseyin, 2548) ที่ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการ จัดการความรู้และผลการประกอบการขององค์กรธุรกิจแบบผสมผสาน พบว่า ปัจจัยด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กรช่วยส่งเสริมความสามารถในการจัดการความรู้ขององค์กร ความสามารถในการจัดการความรู้เกี่ยวกับสินค้าหรือบริการลูกค้าและความรู้สำหรับการจัดการขององค์กร เทคโนโลยีสารสนเทศมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับผลการประกอบการขององค์กรผ่านสื่อสำหรับการจัดการความรู้

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะในการทำงานตามกรอบงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า สถานศึกษามีการกำหนดควิสัยทัศน์ นโยบาย มีการจัดทำคู่มือการดำเนินงานเป็นลายลักษณ์อักษรในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ชัดเจน สอดคล้องกับ นันทวัน จันทร์กลั่น (2557) ที่ได้ศึกษา ศึกษา ปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพในการพัฒนา ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่21 โรงเรียนบ้านเนินมะปราง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า ผลการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหการบริหารจัดการคุณภาพในการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะชีวิตและการทำงาน แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพ ผู้บริหารและคณะครูควรร่วมประชุมเพื่อที่จะศึกษา ข้อบกพร่องวิธีการดำเนินงานเพื่อลำดับ ความสำคัญของปัญหาที่จะแก้ไขก่อนหลังและทำความเข้าใจปัญหาร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน ด้วยการจัดอันดับความสำคัญของปัญหากำหนดวิธีการที่ได้จากการวิเคราะห์ปัญหา นำเอาผลที่ได้มาวิเคราะห์มีการประเมินผลของการจัดกิจกรรมว่ามีการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้หรือไม่ ร่วมกันจัดทำมาตรฐาน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้นไปอีก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและภาพอนาคตที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาล (ป่าตาลราษฎร์นุกูล) มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. หน่วยงานต้นสังกัด ควรอำนวยความสะดวกในเรื่องของอุปกรณ์การดูแลรักษาสสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้มีสภาพพร้อมใช้งาน

2. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรจัดตารางเวรให้กับบุคลากรในการดูแลบำรุง รักษาต้นไม้รวมถึงสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา การปรับปรุงพื้นที่ต่างๆ อย่างสม่ำเสมอและควรเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้มากขึ้นโดยเฉพาะบริเวณที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์

3. ครูและบุคลากร ต้องมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย มุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเองและทำความเข้าใจในแผนงานที่วางไว้ เพื่อประสิทธิภาพในการทำงาน

จากการศึกษาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาล (ป่าตาลราษฎร์นุกูล) พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริม มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. หน่วยงานต้นสังกัด ต้องจัดระบบการบริหารจัดการในสถานศึกษาการดำเนินการคัดเลือกบุคลากรให้มีความเหมาะสมกับงาน ตามความถนัด และวุฒิการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการพัฒนาความสามารถในการทำงานด้านต่างๆของบุคลากร

2. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรพัฒนาระบบการบริหารจัดการในสถานศึกษาให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์นโยบาย รวมถึงกฎเกณฑ์ต่างๆ ให้งานออกมามีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เพื่อให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

3. ครูและบุคลากร ต้องช่วยกันคิด ช่วยกันผลักดันให้เป้าหมายการทำงานประสบความสำเร็จเป็นภาพรวมอันหนึ่งอันเดียว ปรับรูปแบบการทำงานให้มีลักษณะเชิงบูรณาการ

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. หน่วยงานต้นสังกัด ควรให้ความสำคัญในเรื่องของการลงพื้นที่ ติดตาม เพื่อประเมินความพร้อมในด้านอุปกรณ์ เทคโนโลยี ของสถานศึกษา

2. สถานศึกษา ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อขอจัดสรรงบประมาณในด้านของเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อตอบสนองต่อการเรียนการสอน

3. ครูและบุคลากร ควรช่วยกันดูแล ซ่อมแซม บำรุงรักษาวัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีต่างๆ ให้ได้มาตรฐานในการใช้งาน

จากการศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลปาดาล (ปาดาลราษฎร์นุกูล) มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. หน่วยงานต้นสังกัด ควรศึกษา วิเคราะห์ และรวบรวมข้อมูล รายละเอียดของแต่ละกลยุทธ์เพื่อวิเคราะห์ จัดตั้ง จัดสรรเงินงบประมาณให้แก่สถานศึกษาในการดำเนินการตามกลยุทธ์ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

2. ผู้บริหารควรทำการศึกษาความเข้าใจในรายละเอียดของแต่ละกลยุทธ์ เพื่อนำสู่การปฏิบัติ มีการประชุมชี้แจงรายละเอียดกับบุคลากรเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน

3. ครูและบุคลากร ควรศึกษาและนำกลยุทธ์มาใช้ในการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และพัฒนาตนเองเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรในด้านของความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

2. ควรมีการพัฒนาให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรในด้านของการจัดทำแผนงานของสถานศึกษา

3. ควรมีการพัฒนากระบวนการให้มีเสถียรภาพในการทำงาน การประสานงาน การขอความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย

4. ควรศึกษาแนวทางการนำกลยุทธ์การพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะในการทำงานตามกรอบงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไปสู่การปฏิบัติ หรือการประเมินกลยุทธ์การพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะในการทำงานตามกรอบงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รายการอ้างอิง

ณัฐภัค อุทโท. (2558). การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพของโรงเรียนอนุบาลวัดช่องลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. (สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา).

นฤตตรา แทนขำ. (2543). การจัดสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาดีเด่นระดับประถมศึกษา ปีพุทธศักราช 2541. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาวิทยาลัยมหิดล).

ธงชัย สันติวงษ์. (2533). กลยุทธ์การจัดการ. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.

นันทวัน จันทร์กลั่น. (2557). ปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพในการพัฒนา ประถมศึกษาพิเศษโลก เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

น้ำทิพย์ อองอาจณิษฐ์. (2556). การพัฒนาแบบวัดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. (วิทยานิพนธ์คณะครุศาสตร์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปฎิคม พงษ์ประเสริฐ. (2550). การศึกษาการจัดการสภาพแวดล้อมและการบริการใน โรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองนครนายก. (สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พระมหาเดชา อมรเมธ. (2556). *การบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดอ่างทอง*. (วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วรสิทธิ์ นุ่มนวลศรี. (2557). *สภาพและความต้องการในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3*. (วิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศักดิ์ชัย เพชรแกมทอง. (2563). *การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 15(4), 55.
- สมชาย ภคาสันนิวัดน์. (2543). *การบริหารเชิงกลยุทธ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อมรินทร์.
- สมพงษ์ ชาวโพธิ์สระ. (2558). *การจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตร์). มหาวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สายยันต์ จันทร์ศรี. (2546). *การจัดภูมิทัศน์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสมุทรสาคร*. (สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สาคร มหาหิงค์. (2559). *แนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เขต 4*. *รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรครั้งที่ 3*. หน้า 356. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สุชีรา ไหว้ง และจันทร์ศรี ภูติอริวัฒน์. (2561). *การศึกษาการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1*. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*. 15(28), 55.
- อมรพงษ์ พันธุ์โกชน. (2556). *การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มลำพู-บางนาค สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานราธิวาสเขต 1*. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 2(1), 34-45.
- Huseyin Tanriverdi. (2005). Information Technology Relatedness, Knowledge Management Capability, and Performance of Multibusiness Firms. *MIS Quarterly*. 29(2): 311-334.

**แนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของโรงเรียนบ้านถ้ำดับเตา อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่**

**The Guidelines for Educational Management to Enhance Learning Achievement
Ban Tham Tab Tao School Chai Prakan District Chiang Mai Province**

วันที่รับบทความ: 16 เม.ย. 66
วันที่แก้ไขบทความ: 21 พ.ค. 67
วันที่ตอบรับ: 30 พ.ค. 67

วุฒิชัย ยอดสรณ์¹
Wuttichai Yodsorn¹
สมเกียรติ ตุ่นแก้ว²
Somkiet Tunkaew²
ไพโรภ รัตนชูวงศ์³
Pairop Rattanachuwong³

บทคัดย่อ

การศึกษาอิสระครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ เหตุปัจจัยสำคัญ และหาแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนบ้านถ้ำดับเตา อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ศึกษาในเทศก์ ผู้บริหารในศูนย์ฯศรีคงเย็น บุคลากรในโรงเรียน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา รวม 14 คน เครื่องมือเป็นแบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์สังเคราะห์เนื้อหาสำคัญ สรุปผลด้วยแผนภูมิแกงปลา และบรรยาย ผลการศึกษา พบว่า

1. สภาพการบริหารจัดการ ผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษาของโรงเรียนมีส่วนร่วมวางแผนจัดการศึกษา แต่ด้วยโรงเรียนขาดผู้บริหาร ทำให้ไม่มีรูปแบบการบริหารวิชาการ การทบทวนปรับปรุงหลักสูตรมีเฉพาะบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ การนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ ขาดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

2. เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการ จำแนกเป็น 1) ปัจจัยสนับสนุน พบว่า บุคลากรทุกคนได้รับมอบหมายงานวิชาการตรงตามความสามารถ รับรู้แนวทาง ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่น 2) ปัจจัยจุดรั้ง พบว่า ข้าราชการครู มีไม่ครบเกณฑ์อัตรา รับผิดชอบภาระงานพิเศษหลายบทบาทหน้าที่

¹นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (2565)

¹ Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (2022)

²อาจารย์ ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)

² Lecturer in Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (Advisor).

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม)

³ Assistant Professor in Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (Co Advisor).

3. แนวทางการบริหารจัดการ ผู้บริหารต้องปฏิบัติ ดังนี้ 1) ทบทวนกลยุทธ์ พัฒนาหลักสูตร เน้นทุกภาคส่วนระดมความคิด วางแผน พัฒนางานวิชาการ 2) กำหนดโมเดลบริหารอัตรากำลังระยะยาว สรรหาบรรจุครูครบเกณฑ์ความต้องการ กระจายภาระงานให้เท่ากัน ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศบริหารจัดการลดภาระงานซ้ำซ้อน 3) กำหนดการนิเทศในปฏิบัติงาน ส่งเสริมบุคลากรมีบทบาทเป็นผู้นิเทศ ร่วมกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และ 4) ครูสรุปโครงการ จัดทำรายงานประเมินตนเองของสถานศึกษา เสนอดั้นสังกัดอย่างโปร่งใส และเผยแพร่ผลงานผ่านนิทรรศการเปิดบ้านวิชาการ

คำสำคัญ : แนวทางการบริหารจัดการ การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

This independent study The objective is to study the condition of important factor and find ways to manage education to raise the learning achievements of Ban Tham Tab Tao School Chai Prakan District Chiang Mai Province is a qualitative research Key informants include education supervisors, administrators at the Sri Dong Yen Center, school personnel and the chairman of the school committee, totaling 14 people. The tool is a participatory and creative workshop record. Data were analyzed by synthesizing analysis of key contents. The results were concluded with fishbone charts and descriptions. The results of the study revealed that.

1. Management conditions The school's educational stakeholders participate in the educational management plan. But with the school lacking administrators causing no academic management style Curriculum revisions are only available for some groups of learning subjects. Supervision, monitoring, and inspection lack of continuous practice.

2. The main factors affecting the administration were divided into 1) Supporting factors: It was found that all personnel were assigned academic work according to their competence, awareness of the approach, and performed their duties with determination. 2) The holding factor found that government teachers had does not meet the rate criteria Responsible for many special tasks.

3. Management guidelines Executives must act as follows: 1) Review strategy, develop curriculum focusing on all sectors to brainstorm ideas, plan, and develop academic work. 2) Set a long-term manpower management timeline. recruiting teachers to meet the requirements distribute the workload evenly Use information technology to manage and reduce redundant workloads. 3) Schedule supervision in the work calendar to encourage personnel to play the role of supervisors. Participate in professional learning community activities at least once a month and 4) Teachers summarize the project. Prepare a self- assessment report of educational institutions to present to the affiliation with transparency. and disseminate their work through the Academic Open House Exhibition.

Keywords: Management Approach, Learning Achievement Enhancement

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษามีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดีมีความสามารถและมีความสุข การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลังและมีประสิทธิภาพจำเป็นที่จะต้องมีการกระจายอำนาจ และให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และเป็นไปตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งให้มีการจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาของไทยให้มีเอกภาพเชิงนโยบายและมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546ก, น.6-7)

ต่อมา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดสาระเกี่ยวกับการศึกษาไว้ในมาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิ์ตามวรรคหนึ่ง และการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น และมาตรา 50 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ การศึกษา อบรม การเรียนการสอน การวิจัยและการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง และในมาตรา 80(3) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่นในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในส่วนของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 มาตราที่ 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในส่วนของการบริหารงานมุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งที่ส่งผลให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง ประเมินผลรวมทั้งปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546ข, น.32-33)

โรงเรียนเป็นหน่วยงานหลักและมีความสำคัญในการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามนโยบายในการจัดการศึกษาของประเทศและเป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 การวางแผนบริหารโรงเรียนในยุคปัจจุบันผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องจะต้องมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนา รู้จักวางแผนยุทธศาสตร์ให้ครอบคลุมการบริหารงาน โดยมีงานวิชาการเป็นงานหลักส่วนงานอื่นๆ เป็นงานสนับสนุนการบริหารสถานศึกษาจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษابรรลุเป้าหมาย คือ นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร กล่าวคือ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ดังที่พัชรินทร์ สมมุติ (2550, น.1) ได้ให้ความสำคัญของงานวิชาการว่า ถือเป็นหัวใจของโรงเรียน เป็นภารกิจหลักที่จะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของผู้เรียนทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ รวมทั้งการจัด

กิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนเป็นหลัก

โรงเรียนบ้านถ้ำดับเตา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 มีสภาพภูมิประเทศมีลักษณะเป็นที่ราบเชิงเขา ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มีหลากหลายชาติพันธุ์ ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารเป็นภาษาในถิ่นหรือภาษาเฉพาะชนเผ่า ทำให้ความสามารถด้านการอ่าน เขียน คณิตศาสตร์ของนักเรียนส่งผลกระทบต่อสภาพปัญหาการบริหารจัดการศึกษา ดังจะเห็นได้จากผลการประเมินความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 พบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับเขตพื้นที่ฯ และระดับประเทศทั้ง 3 ด้าน เช่นเดียวกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2563 นั้น พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยในทุกรายวิชาต่ำกว่าระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับประเทศ โดยมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 (โรงเรียนบ้านถ้ำดับเตา, 2563, น.21)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะบุคคลในพื้นที่และกำลังศึกษาด้านการบริหารการศึกษา จึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษา เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการศึกษา และหาแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนบ้านถ้ำดับเตา อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ นำเสนอต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนบ้านถ้ำดับเตา อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนบ้านถ้ำดับเตา อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนบ้านถ้ำดับเตา อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา

1.1 สภาพการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนบ้านถ้ำดับเตา โดยศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน ด้วยกระบวนการบริหารตามแนวคิดของ Edwards W. Deming (2004)

1.2 เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนบ้านถ้ำดับเตา โดยศึกษาเหตุปัจจัยภายในตามแนวคิด 7S ของ McKinsey และเหตุปัจจัยภายนอกด้วยหลักการ STEP Analysis ประกอบด้วย เหตุปัจจัยสนับสนุน และเหตุปัจจัยอุดหนุน

1.3 การหาแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ให้สอดคล้องกับสภาพการบริหารจัดการ เหตุปัจจัยสนับสนุนและเหตุปัจจัยจุดรั้ง มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน ด้วยวงจรบริหารงานคุณภาพ

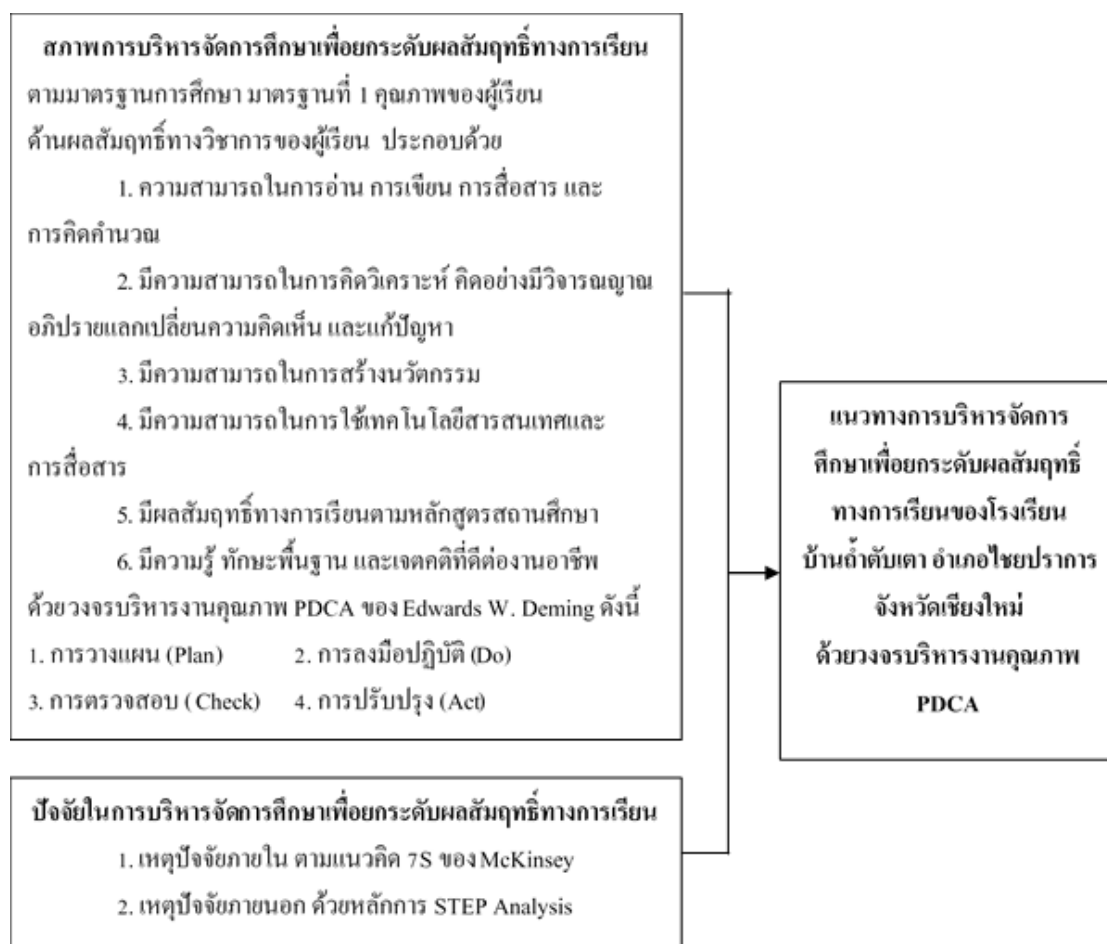
2. ด้านแหล่งข้อมูล

2.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Resource) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ศึกษาในเทศก์ ผู้บริหาร ในศูนย์ศรีตรังเย็น บุคลากรในโรงเรียน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านถ้ำดับเตา

3. ด้านพื้นที่วิจัย โรงเรียนบ้านถ้ำดับเตา ตำบลศรีตรังเย็น อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่

4. ด้านระยะเวลา 1 สิงหาคม 2565 – 31 มกราคม 2566

กรอบแนวคิด

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาอิสระครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. กระบวนการบริหารงานวงจรคุณภาพของเดมมิง จากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้กล่าวถึง แนวคิด ขั้นตอน บทบาทของผู้บริหารตามวงจรบริหารงานคุณภาพ สามารถสรุปได้ว่า วงจรคุณภาพ PDCA ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การดำเนินการตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการพัฒนาปรับปรุง (Act) โดยการวางแผน การลงมือปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ และหากไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวังไว้ จะต้องทำการทบทวนแผนการโดยเริ่มต้นใหม่และ ทำตามวงจรคุณภาพซ้ำอีก เมื่อวงจรคุณภาพหมุนซ้ำ จะทำให้เกิดการปรับปรุงงานและระดับผลลัพธ์สูงขึ้น ซึ่งหลักการดังกล่าวหากนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาช่วยพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีคุณภาพ

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภาณี สัจจาพันธ์ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้บริหาร ครูและชุมชนในท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษา ด้านการส่งเสริมสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา ด้านการพัฒนาห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ และด้านการสร้างเครือข่ายพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

ชนมณี ศิลาณกุล (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า การปฏิบัติตามแนวทางบริหารโรงเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพใน 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับการกำหนดแนวทางการบริหารจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการติดตามตรวจสอบ ด้านการวางแผน ด้านการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาปรับปรุง ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการปฏิบัติรูปแบบการบริหารโรงเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพ

วีระชัย รัตนองได้ (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา พบว่า ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ได้ยุทธศาสตร์ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย 6 ยุทธศาสตร์ 15 กลยุทธ์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาสมรรถนะครูผู้มืออาชีพ มี 4 กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ที่ 2 ปฏิรูปกระบวนการเรียนเปลี่ยนเทคนิคการสอนครูมุ่งสู่เป้าหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มี 3 กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ที่ 3 เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นฐานช่วยพัฒนาการผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มี 2 กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ที่ 4 นิเทศ ร่วมมือ รวมพลังสร้างสรรค์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มี 2 กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ที่ 5 บริหารจัดการงบประมาณแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ มี 2 กลยุทธ์ และยุทธศาสตร์ที่ 6 ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษามุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มี 2 กลยุทธ์

อุทัย ไทยกรณ์ (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในการบริหารงานวิชาการ 2) ภาระงานวิชาการ กำหนดแบ่งภาระงานวิชาการ จำนวน 17 ภาระงาน ออกเป็น 3 กลุ่มงานมีส่วนช่วยให้การพัฒนาและการบริหารงานวิชาการมีความคล่องตัวมากขึ้น 3) กระบวนการบริหารจัดการ มี 5 องค์ประกอบ คือ 1 การวิเคราะห์ กำหนดทิศทาง 2 การยกร่างแผนยุทธศาสตร์ 3 การออกแบบ

การนำแผนสู่การปฏิบัติ 4 การดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ และ 5) การกำกับ ติดตาม ประเมิน และสรุปรายงานผลการดำเนินงาน และ 4) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ มี 3 ด้าน ได้แก่ 1 ด้านผู้บริหารสถานศึกษา 2 ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา และ 3 ด้านคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองนักเรียน

นันทพร จิตรจำลอง (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ เจตคติต่อการเรียน พฤติกรรมการสอนของครู คุณภาพการสอนของครู บรรยากาศในชั้นเรียน และมโนทัศน์เกี่ยวกับตนเอง

สาธิต คำมาอ้าย (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบของความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 พบว่า องค์ประกอบของความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการ มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารจัดการสถานศึกษา 2) ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารและครู 3) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) การนิเทศภายใน 5) การบริหารแบบมีส่วนร่วม 6) การบริหารงานบุคคล และ 7) สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนบ้านถ้ำดับเตา อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) โดยมีรายละเอียดของระเบียบวิธีการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนบ้านถ้ำดับเตา อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ โดยการใช้แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่ผู้วิจัยกำหนดซึ่งได้จากวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นรวมทั้งหมด 14 คน ดังนี้

1. เป็นศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 และเป็นผู้ที่ได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นศึกษานิเทศก์ประจำศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลศรีดงเย็น จำนวน 1 คน

2. เป็นผู้บริหารในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลศรีดงเย็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำนวน 5 คน

3. เป็นบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านถ้ำดับเตา จำนวน 7 คน

4. เป็นประธานคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านถ้ำดับเตา จำนวน 1 คน

2. วิธีการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 วิธีการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการ เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการ

และแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนบ้านถ้ำดับเตา อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ ในการดำเนินการสร้างเครื่องมือการวิจัย มีขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสภาพการบริหารจัดการ เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการ และแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนบ้านถ้ำดับเตา และข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา

2. ศึกษาเทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์

3. กำหนดขอบเขตเครื่องมือในการวิจัยจากข้อมูลที่ได้ศึกษามาแล้ว รวบรวมองค์ความรู้ขึ้นมาสร้างเป็นรายการคำถามในแบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์

4. กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการสร้าง และข้อคำถามในแบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ เกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการ เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการ และแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนบ้านถ้ำดับเตา อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่

5. จัดทำร่างคู่มือการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ และแบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ ตามขอบเขตโครงสร้างที่กำหนดไว้

2.2 การหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการดำเนินการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย มีขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

1. นำคู่มือการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ และแบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ ที่ร่างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ เพื่อพิจารณาตรวจสอบการใช้ภาษา ความครอบคลุมในเนื้อหาสาระของข้อคำถาม ให้ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไข

2. ปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระเพื่อความสมบูรณ์ของเนื้อหา และการใช้ภาษา

3. จัดทำคู่มือการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ และแบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ ฉบับสมบูรณ์

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่ผู้วิจัยกำหนดโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) มีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 14 ฉบับ ในการเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ ตามกำหนดการ

ก่อนการประชุม

1. จัดทำคู่มือและคำชี้แจงการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ จัดเตรียมข้อมูลที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์

2. นำส่งหนังสือเชิญ คู่มือและคำชี้แจงการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ จำนวน 14 ฉบับ ให้แก่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ขั้นตอนการประชุม

1. ลงทะเบียนผู้ร่วมประชุมฯ ผู้ดำเนินรายการ อธิบายวัตถุประสงค์ กระบวนการขั้นตอนตามขอบเขตของประเด็นการประชุมฯ การศึกษาความลับของข้อมูล สิทธิของผู้ร่วมประชุม และการขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียง โดยกำหนดเวลาให้แล้วเสร็จของแต่ละขั้นตอนภายใน 2 ชั่วโมง

2. การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความรู้ (Appreciation : A) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้ร่วมประชุมร่วมกันวิเคราะห์สภาพการบริหารจัดการศึกษา และกำหนดวิสัยทัศน์ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนบ้านถ้ำดับเตา ตามประเด็นคำถามตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน ด้วยวงจรบริหารงานคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัย (Influence : I) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้ร่วมประชุมนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 มาร่วมกันค้นหาเหตุปัจจัยภายใน เหตุปัจจัยภายนอก ที่สนับสนุนและจุดรั้ง อภิปรายถึงวิธีการเพื่อนำมากำหนดเป้าหมาย จัดลำดับความสำคัญของโครงการ กิจกรรม

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างแนวทางปฏิบัติ (Control : C) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้ร่วมประชุมนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 มาร่วมกันอภิปรายเพื่อสร้างแนวทาง ตัดสินใจเลือกแนวทาง เป้าหมายหรือวิธีการที่จะนำไปสู่การบริหารจัดการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของโรงเรียนบ้านถ้ำดับเตา

หลังการประชุม

1. ผู้วิจัยถอดความจากแบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ และเพิ่มเติมข้อมูลผ่านการถอดความจากเครื่องบันทึกเสียง วิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ สรุปวิเคราะห์ผล แยกเป็นประเด็นสำคัญ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความรู้ (Appreciation : A) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการประชุมฯ มาวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ (Content Analysis) โดยแยกประเด็นสำคัญของข้อมูลจากการประชุมฯ สังเคราะห์จัดกลุ่มคำที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ ที่มีความสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สรุปเนื้อหาเชิงบรรยายตามขอบเขตเนื้อหากระบวนการบริหารจัดการ ตามวงจรคุณภาพ PDCA เพื่ออธิบายสภาพการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัย (Influence : I) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการประชุมฯ มาวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ (Content Analysis) โดยแยกประเด็นสำคัญของข้อมูลจากการประชุมฯ สังเคราะห์เหตุปัจจัยภายใน เหตุปัจจัยภายนอก ที่สนับสนุนและจุดรั้ง จัดทำแผนภูมิแก่งปลาสรุปเนื้อหาตามวงจรบริหารงานคุณภาพ PDCA เพื่ออธิบายเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างแนวทางปฏิบัติ (Control : C) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการประชุมฯ มาวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ (Content Analysis) แสดงความเชื่อมโยงระหว่างสภาพการบริหารจัดการ เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการ และแนวทางการบริหารจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยสรุปเนื้อหาเชิงบรรยายเป็นรายด้าน ตามวงจรบริหารงานคุณภาพ เพื่ออธิบายแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนบ้านถ้ำเต่า อำเภอลำปาง จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผลการศึกษา มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สภาพการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า

1. ด้านการวางแผน ผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษาของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานวิชาการสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปี การมอบหมายภาระงานวิชาการตรงกับความรู้ความสามารถ และความถนัดของครู
2. ด้านการลงมือปฏิบัติ ครูและบุคลากรดำเนินโครงการกิจกรรมสอดคล้องกับแผนงานวิชาการ แต่เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีการกำหนดรูปแบบการบริหารงานวิชาการ ทำให้การทบทวน ปรับปรุงหลักสูตรมีเฉพาะบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีเฉพาะรายวิชาที่ครูมีความรู้และประสบการณ์สอน วิชาที่ไม่มีครูผู้สอนวิชาเอกสายตรงมีการใช้สื่อ DLIT ช่วยสอน ระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ล้ำสมัยไม่สามารถอัพเกรดระบบให้มีประสิทธิภาพการทำงาน และมีไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนหนึ่งห้องเรียน
3. ด้านการตรวจสอบ แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงาน แต่เนื่องจากโรงเรียนไม่มีผู้บริหารสถานศึกษาจึงทำให้การนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบขาดความต่อเนื่อง และหัวหน้ากลุ่มงานไม่มีทักษะการนิเทศ ทักษะการสื่อสารที่ดี การนิเทศจึงมีรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ ทำให้ครูต้องนำปัญหาที่พบระหว่างการสอนมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันคิดตัดสินใจและแก้ไขปัญหาผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
4. ด้านการปรับปรุง ครูผู้รับผิดชอบประเมินผลโครงการ กิจกรรม จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานเสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด

ขั้นตอนที่ 2 เหตุปัจจัยภายใน เหตุปัจจัยภายนอกที่สนับสนุนและอุดหนุนที่มีผลต่อการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า

1. เหตุปัจจัยสนับสนุน โรงเรียนจัดทำคู่มือการบริหารงานวิชาการ กำหนดหน้าที่และขอบข่ายความรับผิดชอบชัดเจน การมอบหมายงานวิชาการตรงกับความสามารถ ความถนัดของครู บุคลากรทุกคนรับรู้แนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ ครูมีจิตวิญญาณความเป็นครู พัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการ มีระบบการควบคุมภายใน คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้รับการระดมทุนการศึกษา อุปกรณ์การเรียนจากหน่วยงานรัฐบาล และเอกชน

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลให้มีสื่อการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถเรียนรู้นอกเวลาเรียนได้ด้วยตนเอง เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนและภายในจังหวัด ที่มีความทันสมัย มีความน่าเชื่อถือมีคุณภาพ

2. เหตุปัจจัยฉุกเฉิน โรงเรียนไม่มีผู้บริหารสถานศึกษา ไม่มีการกำหนดรูปแบบการบริหารงานวิชาการ และการทบทวนกลยุทธ์ ปรับปรุง แก้ไข พัฒนาให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษา จำนวนข้าราชการครู ไม่ครบเกณฑ์อัตรากำลัง ภาระงานพิเศษที่ต้องรับผิดชอบมีหลายบทบาทหน้าที่ ความขาดแคลนคอมพิวเตอร์ สำหรับการจัดการเรียนการสอน ครูขาดการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ ขาดการทำวิจัยในชั้นเรียน การอพยพ ย้ายถิ่นฐานของครอบครัวที่เป็นแรงงานต่างด้าวเข้ามาในเขตบริการทำให้นักเรียนที่สมัครเข้าเรียนต้องอาศัย ระยะเวลาในการปรับตัวเพื่อที่จะเรียนรู้ในสถานศึกษาแห่งใหม่ ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ การสื่อสาร สื่อ ความหมายการเรียนรู้มีความเข้าใจไม่ตรงกัน อุปกรณ์ทางเทคโนโลยี (สมาร์ตโฟน) ไม่เพียงพอ และมี ระบบปฏิบัติการที่ไม่ทันสมัย การส่งสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่ครอบคลุมทั่วพื้นที่ และมีค่าใช้จ่ายซื้อแพ็คเกจ สัญญาณอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่แพง

ขั้นตอนที่ 3 แนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า

1. ผู้บริหารต้องทบทวนกลยุทธ์ ปรับปรุง แก้ไข พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยเน้นให้หน่วยงาน องค์กรทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมระดมความคิดในการจัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรม ตลอดจนนโยบาย ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนอย่างรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา และครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษา

2. ผู้บริหารต้องกำหนดแผนผังใหม่ไต่ลงการบริหารอัตรากำลังในระยะยาว สรรหาบรรจุแต่งตั้ง ข้าราชการครูที่จบสาขาวิชาเอกที่โรงเรียนมีความประสงค์จะมอบหมายงานการสอนให้ตรงตามสาระการเรียนรู้ ให้ครบตามเกณฑ์อัตรากำลังที่ กคศ. กำหนด

3. ผู้บริหารต้องกำหนดหน้าที่และขอบข่ายภาระงานพิเศษให้ชัดเจน โดยการกระจายภาระงานที่มีความยุ่งยากซับซ้อนจนถึงงานทั่วไปให้มีความเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับความรู้ ความสามารถ และความถนัด ของแต่ละบุคคล ส่งเสริมการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ ลดภาระงานครูที่มีความซ้ำซ้อนเชิงระบบการทำงาน

4. ผู้บริหารต้องสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ โดยกระตุ้นให้เกิดการใช้ เทคโนโลยีในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การรู้ทันเทคโนโลยี และพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถให้ รอบด้าน สร้างสรรค์สื่อ นวัตกรรมการศึกษาให้มีแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้อัจฉริยะที่เกิดจากผลการศึกษาวิจัย ในชั้นเรียนของครู

5. ผู้บริหารต้องสร้างโอกาสทางการศึกษา โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมระดมทรัพยากรทางการศึกษา สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่มีความ เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน จัดสรรห้องเรียนเทคโนโลยีสารสนเทศ และพื้นที่รับสัญญาณอินเทอร์เน็ต ความเร็วสูง (WiFi)

6. ผู้บริหารต้องกำหนดรูปแบบของกระบวนการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ ให้มีความชัดเจน โดยกำหนดการนิเทศลงปฏิทินการปฏิบัติงาน ปฐมนิเทศสร้างความเข้าใจวัตถุประสงค์การนิเทศ ส่งเสริมให้

บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการออกแบบตัวบ่งชี้ เกณฑ์ แบบฟอร์มการนิเทศ การมีบทบาทเป็นผู้นิเทศ และนำปัญหาที่พบระหว่างการนิเทศมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

7. ผู้บริหารต้องกระตุ้นให้ครูผู้รับผิดชอบโครงการ กิจกรรม ประเมินและสรุปผลรายงานเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงาน ร่วมกันวิเคราะห์สังเคราะห์ผลการประเมิน จัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาต่อหน่วยงานต้นสังกัดด้วยความโปร่งใส พร้อมทั้งเผยแพร่ผลงานภาพแห่งความสำเร็จของนักเรียน นำเสนอนวัตกรรมการบริหารจัดการ ผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศของครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผ่านนิทรรศการเปิดบ้านวิชาการ และสร้างช่องทางการประเมินความพึงพอใจ ข้อเสนอแนะผ่านระบบข้อมูลออนไลน์ จัดทำเป็นสารสนเทศเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนางานต่อไป

อภิปรายผล

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาศาภาพการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่าผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษาของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยกำหนดปฏิทินปฏิบัติงานวิชาการให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปี มอบหมายภาระงานวิชาการตรงกับความรู้ ความสามารถ และความถนัดของครูสอดคล้องกับ ชนมณี ศิลานุกิจ (2563) กล่าวว่า ส่วนใหญ่การบริหารงานด้วยระบบคุณภาพตามวงจรของเดมมิง ต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเน้นการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการบริหารโรงเรียนให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน ครูและบุคลากรมีการดำเนินโครงการกิจกรรมสอดคล้องกับแผนงานวิชาการ แต่เนื่องด้วยผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีรูปแบบการบริหารงานวิชาการ ทำให้การทบทวนปรับปรุงหลักสูตรมีเฉพาะบางกลุ่มสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับ วีระชัย รัตรงค์ได้ (2562) กล่าวว่า การปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษามุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นนโยบายการศึกษาสู่การปฏิบัติจริง โดยการนำยุทธศาสตร์มาปรับปรุง หลักสูตรให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงตามนโยบายของรัฐ ท้นต่อเหตุการณ์สถานการณ์โลกปัจจุบัน หลักสูตรมีความทันสมัยกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องปรับกระบวนการเรียนรู้เทคนิค/วิธีการใหม่ๆ เพื่อพัฒนาการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งขณะเดียวกันการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีเฉพาะรายวิชาที่ครูมีความรู้และประสบการณ์สอน ระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ล้ำสมัยและมีไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนหนึ่งห้องเรียนสอดคล้องกับ สาธิต คำมาอ้าย (2564) กล่าวว่า สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นอุปกรณ์ วัสดุหรือสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ ที่ครูผู้สอนนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยสื่อและเทคโนโลยีต้องมีความเหมาะสมกับระดับการเรียนรู้ ทันสมัยเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ แต่เนื่องจากโรงเรียนไม่มีผู้บริหารสถานศึกษาการนิเทศภายในสถานศึกษาขาดความต่อเนื่อง อีกทั้งหัวหน้ากลุ่มงานไม่มีทักษะการนิเทศ ทักษะการสื่อสารที่ดี ส่งผลให้ครูต้องนำปัญหาที่พบระหว่างการสอนมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเองสอดคล้องกับ สาธิต คำมาอ้าย (2564) กล่าวว่า การนิเทศภายใน เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรภายในสถานศึกษา โดยมีเป้าหมายร่วมกันในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจะต้องมีทักษะการสื่อสารที่ดีในการสร้างความเข้าใจในเรื่องการนิเทศ และแนวทางการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรเกิดความ

เข้าใจจุดประสงค์ของการนิเทศ และผู้รับการนิเทศได้รับข้อเสนอแนะในการปรับปรุง พัฒนางานให้ดีขึ้นในลำดับต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 ผลการศึกษาเหตุปัจจัยสนับสนุนและจุดรั้งที่มีผลต่อการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า เหตุปัจจัยสนับสนุนการจัดการศึกษาและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีดังนี้ 1) บุคลากรทุกคนรับรู้แนวทางการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ สอดคล้องกับ สาริต คำมาอ้าย (2564) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการหรือการดำเนินการของสถานศึกษาที่เกิดจากความร่วมมือของผู้บริหาร ครู ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผน กำกับ ติดตาม ประเมินผล สนับสนุน และให้การช่วยเหลือการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งนี้ผู้บริหารจะต้องมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน เพื่อให้การบริหารแบบมีส่วนร่วมเกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง 2) ครูและบุคลากรมีจิตวิญญาณความเป็นครู ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่น ทุ่มเท เสียสละ และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับ นันทพร จิตรจำลอง (2564) กล่าวว่า บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ห้องเรียนที่มีบรรยากาศดีก็จะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีตามไปด้วย ส่วนเหตุปัจจัยจุดรั้ง มีดังนี้ 1) โรงเรียนขาดผู้บริหารสถานศึกษา จำนวนข้าราชการครูไม่ครบเกณฑ์อัตราทำให้ครูที่เหลือต้องรับภาระงานพิเศษและรับผิดชอบหลายบทบาทหน้าที่ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน สอดคล้องกับ สาริต คำมาอ้าย (2564) กล่าวว่า การบริหารงานบุคคลเป็นกระบวนการดำเนินงานของสถานศึกษาเกี่ยวกับบุคลากรในด้านการวางแผน การสรรหา การพัฒนา การสนับสนุน การมอบหมายงานที่ตรงกับความสามารถ การเสริมแรงและสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนกระทั่งนำพาองค์กรให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ดังนั้น สถานศึกษาที่มีบุคลากรทางการศึกษาครบตามเกณฑ์อัตราย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพในการปฏิบัติงานและประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนมากกว่าสถานศึกษาที่มีความขาดแคลน

ขั้นตอนที่ 3 แนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และในขณะเดียวกันผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีแนวทางการบริการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามวงจรบริหารงานคุณภาพ PDCA ดังต่อไปนี้ 1) ด้านการวางแผน ทบทวนกลยุทธ์ ปรับปรุง แก้ไข พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยเน้นให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมระดมความคิดในการจัดทำแผนงาน โครงการ ตลอดจนนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนางานวิชาการที่เน้นคุณภาพของผู้เรียน สอดคล้องกับ อุทัย ไทยกรณ์ (2562) กล่าวว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของรูปแบบการบริหารงานวิชาการ พบว่า ด้านกลยุทธ์การดำเนินงานประกอบด้วย การวิเคราะห์ กำหนดทิศทาง การดำเนินการตามแผน การกำกับติดตาม ประเมินและสรุปรายงานการดำเนินงาน และสิ่งที่เป็นคุณลักษณะที่สำคัญต่อการบรรลุความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มี 3 ด้าน คือ ด้านผู้บริหารสถานศึกษา ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองนักเรียน 2) ด้านการปฏิบัติ กำหนดผังไหม้ไลงานการบริหารอัตรากำลังในระยะยาว สรรหาบรรจุข้าราชการครูที่โรงเรียนมีความประสงค์จะมอบหมายงานการสอนให้ตรงตามสาระการเรียนรู้ให้ครบตามเกณฑ์อัตรา กำหนดหน้าที่และขอบข่ายภาระงานพิเศษ โดยการกระจายภาระงานให้มีความเท่าเทียมกัน ส่งเสริมการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุน

การบริหารจัดการลดภาระงานครูซ้ำซ้อน สนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ โดยพบว่า สาริต คำมาอ้าย (2564) กล่าวว่า องค์ประกอบของความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 2 ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารและครู องค์ประกอบที่ 3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ องค์ประกอบที่ 4 การนิเทศภายใน องค์ประกอบที่ 5 การบริหารแบบมีส่วนร่วม องค์ประกอบที่ 6 การบริหารงานบุคคล และองค์ประกอบที่ 7 สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา 3) ด้านการตรวจสอบ กำหนดการนิเทศลงปฏิทินการปฏิบัติงาน ประเมินนิเทศสร้างความเข้าใจ ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการออกแบบตัวบ่งชี้ เกณฑ์ แบบฟอร์มการนิเทศ การมีบทบาทเป็นผู้นิเทศ และนำปัญหาที่พบระหว่างการนิเทศมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง สอดคล้องกับ วีระชัย รัตนองไต้ (2562) กล่าวว่า การนิเทศ เป็นการร่วมมือร่วมพลัง สร้างสรรค์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เมื่อสังคมเราก้าวเข้าสู่สังคมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สังคมดิจิทัลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม งานในด้านการศึกษาจึงได้เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว มีการเปลี่ยนแปลงหลายๆ อย่างทั่วโลก เพื่อที่จะสร้างองค์ความรู้ทั้งทางสื่อสังคมออนไลน์ และ สื่อสารมวลชนด้วยรูปแบบต่างๆ ทำให้การกระจายข่าวสารความรู้ได้รวดเร็ว รู้เท่าทันและได้รับข่าวสารอย่างรวดเร็วจากทั่วโลก ดังนั้น การนิเทศการศึกษาจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อวิชาชีพครู และ 4) ด้านการปรับปรุง กระตุ้นให้ครู ผู้รับผิดชอบโครงการ ประเมินผล สรุปรายงานเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงาน ร่วมกันวิเคราะห์สังเคราะห์ผลการประเมิน จัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาต่อหน่วยงานต้นสังกัดด้วยความโปร่งใส พร้อมทั้งเผยแพร่ผลงานภาพแห่งความสำเร็จของนักเรียน นำเสนอผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศของครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผ่านนิทรรศการเปิดบ้านวิชาการ และสร้างช่องทางการประเมินความพึงพอใจ จัดทำเป็นสารสนเทศเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนางานสอดคล้องกับ ภาณี สัจจาพันธ์ (2554) กล่าวว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าเป็นรูปแบบที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นกระบวนการที่ได้รับความร่วมมือจากครูและบุคลากรภายในสถานศึกษา ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยการเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษา ร่วมลงมือปฏิบัติตามแผนงาน นิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลคุณภาพการจัดการศึกษา ให้ข้อเสนอแนะ แก้ไข ปรับปรุง และสะท้อนผลเป็นวิธีการที่ผ่านการตรวจสอบนำมากำหนดเป็นมาตรฐานเพื่อถือปฏิบัติต่อไปอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องควบคู่ไปกับกระบวนการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก และรายงานผลต่อสาธารณชนให้รับทราบสัมฤทธิ์ผลของสถานศึกษา ซึ่งถือได้ว่ากระบวนการที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นบทบาทภาระหน้าที่ ที่บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารควรนำผลการวิจัยมากำหนดเป็นนโยบายการบริหารจัดการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพงานวิชาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างชัดเจน โดยให้นำผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้มาเป็นแนวทางปฏิบัติ ซึ่งจะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดเป้าหมายคุณภาพการศึกษา พัฒนาศักยภาพครูผู้สอนให้มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ ติดตาม

ตรวจสอบ ปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะพื้นฐานและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามมาตรฐานการศึกษา

2. ผู้บริหารควรนำผลการศึกษาค้นคว้าเป็นกรณีศึกษาประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการเทียบเคียงสภาพการบริหารจัดการและเหตุปัจจัยสำคัญ ที่มีความสอดคล้องกับบริบทสถานศึกษาของผู้ที่นำงานวิจัยไปใช้ โดยจะต้องมีการวางแผน โดยการเน้นให้ทุกภาคส่วนร่วมระดมความคิดในการวางแผนงานเกี่ยวกับการส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาวิชาการ การลงมือปฏิบัติโดยการบริหารอัตรากำลังสรรหาบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครูให้ตรงความต้องการและครบเกณฑ์ กำหนดหน้าที่ที่ขอบข่ายภาระงานพิเศษ กระจายภาระงานให้มีความเท่าเทียมกัน การตรวจสอบโดยกำหนดรูปแบบการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ ในปฏิทินการปฏิบัติงาน ส่งเสริมกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการปรับปรุงโดยกระตุ้นครูผู้รับผิดชอบโครงการกิจกรรมประเมินและสรุปผลรายงานเมื่อเสร็จสิ้น โครงการ ร่วมกันจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดอย่างโปร่งใส

3. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย ที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพทั้ง 3 ขั้นตอน เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือของผลการศึกษาค้นคว้า ในการศึกษาค้นคว้าต่อไปควรมีการศึกษาค้นคว้าเชิงปริมาณเพิ่มเติม โดยการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามที่มีขอบเขตเนื้อหาการวิจัยที่ผ่านการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์แปลผลข้อมูลด้วยสถิติการวิจัยที่มีความเป็นปรนัย นำผลมาประกอบการวิเคราะห์ สังเคราะห์ร่วมกับผลการศึกษาค้นคว้าเชิงคุณภาพ เพื่อได้ผลการวิจัยที่เป็นแนวทางการบริหารจัดการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีขอบเขตงานวิจัยด้านเนื้อหาตามมาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าได้แนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนบ้านถ้ำดับเตา ที่มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดมาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และตัวชี้วัดมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่แนวทางที่ได้ยังไม่ชัดเจนในทางปฏิบัติ ดังนั้น เพื่อให้ได้ผลการศึกษาค้นคว้าที่เป็นแนวทางการบริหารจัดการที่ลงสู่การปฏิบัติจริง ควรกำหนดขอบเขตงานวิจัยด้านเนื้อหาที่ครอบคลุมอีกสองมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหลือ คือ มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

รายการอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546ก). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

_____. (2546ข). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

- ชนมณี ศิลานุกิจ. (2561). รูปแบบการบริหารโรงเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. *วารสารคุณิ์บัณฑิตทางสังคมศาสตร์*. 10(1), 43-58.
- นันทพร จิตรจำลอง. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7. (วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2566. เข้าถึงได้จาก
<http://dspace.bru.ac.th/xmlui/bitstream/handle/123456789/7952/Nantaporn%20%20Jitjamlong.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
- ภาณี สัจจาพันธ์. (2554). รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์คุณิ์บัณฑิต). มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย. สืบค้นจาก
<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/EAUHJSocSci/article/view/28586/24605>.
- วีระชัย รัตนองไ้ (2562). ยุทธศาสตร์การบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*. 6(2),
342-359.
- สาธิต คำมาอ้าย. (2564). การวิเคราะห์องค์ประกอบของความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สุโขทัย เขต 2. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม
2566. เข้าถึงได้จาก<http://202.29.52.112/dspace/bitstream/123456789/117/1/63551140126.pdf>
- อุทัย ไทยกรรณ์. (2562). รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา. (วิทยานิพนธ์
ปรัชญา คุณิ์บัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2566. เข้าถึงได้จาก
<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/GraduatePSRU/article/download/190741/133383/563637>

**แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของ
โรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2**

**Guidelines for Learning Resources Management for Developing Student
Competencies in the 21st Century of Phanpasoksawad School Under the
Jurisdiction of Chiang Rai Primary Educational Service Area Office, Region 2**

วันที่รับบทความ: 9 เม.ย. 66

วันที่แก้ไขบทความ: 24 มิ.ย. 67

วันที่ตอบรับ: 1 ก.ค. 67

วิภา ชัยนา¹

Wipa Chaina¹

สุวดี อุปปินใจ²

Suwadee Ouppinjai²

สมเกียรติ ตุ่นแก้ว³

Somkiet Tunkaew³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและประเมินแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ จำนวน 54 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา พบว่า

1. แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ได้แนวทางในการพัฒนา ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การจัดองค์การ 3) การบริหารงานบุคคล 4) การอำนวยความสะดวก 5) การประสานงาน 6) การรายงาน และ 7) งบประมาณ 2. ผลการประเมินระดับความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

¹ นักศึกษาลัทธิสุตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (2565)

¹ Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (2022).

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)

² Assistant Professor in Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (Advisor).

³ อาจารย์ ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม)

³ Lecturer in Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (Co Advisor)

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้ สมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

Abstract

The purposes of the study were to study and evaluate the guidelines of Learning resources administration to develop Learner Competencies in the 21st Century of students of Phanpasoksawad School, Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 2. The population used in the study were 54 people including the administrators, teachers and educational personnel, and 7 experts. The instruments used in the study were the questionnaire and the interview form. The statistics used to analyze data were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The findings were as follows: 1. The guidelines of learning space administration to develop Learner Competencies in the 21st Century of students of Phanpasoksawad School, Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 2 were 1) planning, 2) organization management, 3) personnel administration, 4) direction, 5) coordination, 6) report, and 7) budget 2. The result of the evaluation of the level of possibility of the guidelines of learning space administration to develop Learner Competencies in the 21st Century of students of Phanpasoksawad School, Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 2 was that the overall possibility was at a much level.

Keywords: Management, Learning Resources, Learner Competencies in the 21st Century

บทนำ

การก้าวเข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 ถือเป็นช่วงเวลาที่เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตประจำวันของผู้คนมากขึ้น ส่งผลกระทบทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การดำเนินชีวิต รวมทั้งด้านการศึกษาด้วย ทำให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกต้องมีการวางแผนและกำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น รวมไปถึงการเตรียมคนยุคใหม่ให้มีความพร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและการเปลี่ยนผ่านเหล่านี้เพื่อสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นสุข ซึ่งการที่คนยุคใหม่จะมีความพร้อมในการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและการเปลี่ยนผ่านได้นั้น ก็ต้องขึ้นอยู่กับแนวทางการจัดการศึกษาของประเทศนั้น ๆ ว่ามีการจัดการศึกษาไปในทิศทางใด โดยการศึกษาเป็นกลไกหลักในการพัฒนา ส่งเสริม ปลุกฝัง แนวความคิดความรู้ให้กับพลเมืองและสังคมโดยรวมของประเทศ ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นตัวแปรหลักของความสามารถในการแข่งขันระยะยาว การออกแบบการศึกษาจึงเป็นข้อต่อสำคัญของการพัฒนาประเทศในทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557, น.1)

ด้วยเหตุนี้ การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางการผลิตและการพัฒนากำลังคนดังกล่าว โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น.16)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวนโยบายในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, น.2) สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 4 ได้บัญญัติไว้ว่าการศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม และการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มาตรา 22 ได้ระบุไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” และมาตรา 24 (5) ได้ระบุว่าการจัดการกระบวนการเรียนรู้สถานศึกษาต้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา, 2556, น. 3 – 7)

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่า สถานศึกษาหลายแห่งยังประสบปัญหาในการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ อาทิ งานวิจัยของเจนจิรา อุบุญญ์ (2558) พบว่า สภาพปัญหาของแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนคือ แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนยังไม่มีคุณภาพ และยังไม่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง สถิติการเข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้น้อย ผู้เรียนไม่มีโอกาสใช้แหล่งเรียนรู้อย่างทั่วถึง โรงเรียนขาดการนิเทศและติดตามผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง งบประมาณที่จัดสรรให้กับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในโรงเรียนยังน้อย ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ บุคลากรที่รับผิดชอบมีภาระงานมากทำให้ไม่มีเวลาในการให้บริการ และยังขาดการสนับสนุนเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ตามงานที่รับผิดชอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของประภาภรณ์ มีพรหม (2559) ซึ่งพบว่า โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายแต่มีสภาพการไม่เหมาะสม ขาดการดูแลเอาใจใส่ อุปกรณ์ไม่ทันสมัย และมีสภาพไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ การบริหารและจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ยังขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอ ครูที่รับผิดชอบมีภาระการสอนมาก จึงไม่มีเวลาดูแลรับผิดชอบแหล่งเรียนรู้แต่ละแห่งอย่างเต็มที่ ทำให้ครูและนักเรียนไปใช้แหล่งเรียนรู้ไม่มากเท่าที่ควร และสอดคล้องกับงานวิจัยของญาณิศา ดวงสีทอง (2561) ซึ่งพบว่า สภาพการจัดแหล่งเรียนรู้ไม่มีประสิทธิภาพเนื่องจากขาดสื่ออุปกรณ์ สถิติผู้เข้าใช้บริการน้อย ขาดการดูแลเอาใจใส่ ทำให้สภาพแหล่งเรียนรู้ไม่สะอาดและมีการชำรุดของวัสดุครุภัณฑ์ เนื่องมาจากขาดการบริหารจัดการที่ดี ขาดงบประมาณ ขาดการประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของชุมชน ครูไม่มีเวลาดูแลรับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ ครูยึดติดกับการจัดการเรียนรู้แบบเดิม และกิจกรรมส่งเสริมการเข้าใช้แหล่งเรียนรู้อย่างขาดความต่อเนื่อง

โรงเรียนพานพสกสวสดี ตั้งกีดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนตั้งอยู่ที่ ตำบลเมืองพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย แหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ ได้แก่ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ และแหล่งเรียนรู้

ด้านส่งเสริมวิชาการ ได้แก่ มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพยาบาล สวนสมุนไพร สนามเด็กเล่น ที่ผ่านมาพบว่า โรงเรียนยังมีการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ของโรงเรียนได้ไม่เต็มที่เช่นเดียวกัน และยังมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ไม่เป็นระบบเท่าที่ควร เนื่องจากขาดงบประมาณในการพัฒนา ปรับปรุงซ่อมแซม นอกจากนี้ แหล่งเรียนรู้บางแห่งยังมีขนาดพื้นที่จำกัด ทำให้ไม่สะดวกในเข้าไปศึกษาเรียนรู้ ส่งผลให้แหล่งเรียนรู้บางแห่งขาดการใช้งาน ขาดการพัฒนา และเกิดความเสื่อมโทรมไปตามเวลา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและมีความเป็นไปได้ในการนำไปพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
2. เพื่อประเมินแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 หน้าที่การบริหาร POSDCORB ของ Luther H. Gulick and Lyndall F. Urwick (1937, p.332) ประกอบด้วย 1. การวางแผน (Planning) 2. การจัดองค์การ (Organizing) 3. การบริหารงานบุคคล (Staffing) 4. การอำนวยการ (Directing) 5. การประสานงาน (Coordinating) 6. การรายงาน (Reporting) 7. งบประมาณ (Budgeting)

1.2 แหล่งเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ ประกอบด้วยแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่อยู่ในโรงเรียน สามารถจำแนกออกเป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย 1. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อม 2. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี 3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล

1.3 การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยจากการสังเคราะห์จากแนวคิดของหน่วยงานทางวิชาการและนักการศึกษา ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2556) วสันต์ สว่างศรีงาม (2555) วิจารย์ พานิช (2555) สุวดี อุปปินใจ และคณะ (2564) สามารถสังเคราะห์สมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1. ความสามารถในการเรียนรู้ 2. ความสามารถทางอารมณ์และสังคม 3. ความสามารถในการทำงานและสร้างนวัตกรรม 4. ความสามารถในการด้านคุณลักษณะและคุณธรรม

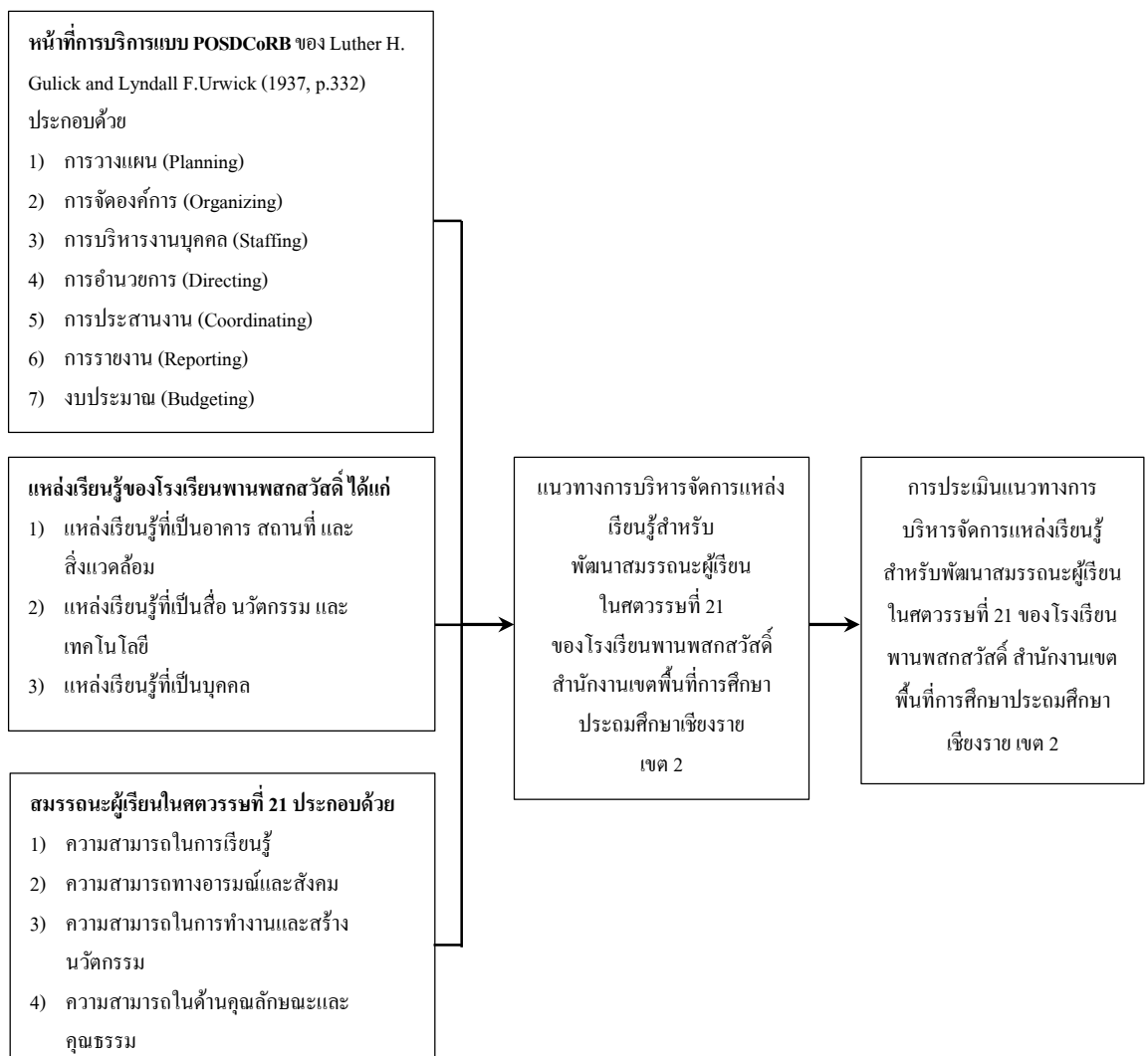
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในระดับปฏิบัติการและระดับนโยบาย ดังนี้ ศึกษาพิเศษที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 3 คน และครูผู้สอนที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 3 คน รวมจำนวนทั้งหมด 7 คน ผู้ให้ข้อมูลที่กำหนดเป็นการวิจัยในขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย

3. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 38 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 13 คน รวมจำนวนทั้งหมด 54 คน ผู้ให้ข้อมูลที่กำหนดเป็นการวิจัยในขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2550, น.44 – 45) กล่าวถึงหลักการบริหารจัดการไว้ดังนี้

1. การตั้งวัตถุประสงค์ (Purposing) การตั้งวัตถุประสงค์จะให้ทิศทางในการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
2. การวางแผน (Planning) การวางแผนเป็นการเลือกแนวทางในการปฏิบัติงานตามแนวทางหลาย ๆ แนวทาง การวางแผนมีประโยชน์เพราะเป็นการกำหนดสิ่งที่ต้องการทำให้สำเร็จ การวางแผนจะช่วยประหยัดเวลาการทำงานและการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. การจัดองค์การ (Organizing) ประกอบด้วยโครงสร้างของหน่วยงานและกระบวนการขององค์การ ในฐานะเป็นโครงสร้าง เป็นรูปแบบของความสัมพันธ์ การจัดองค์การเป็นการกำหนดตำแหน่งของบุคลากรในการปฏิบัติงาน เช่น การมอบหมายงานและหน้าที่รับผิดชอบ การประสานงานและการผสมผสานกิจกรรมของทุกคนเรื่องที่จะทำให้บรรลุจุดหมาย

หน้าที่การบริหาร POSDCoRB เป็นเทคนิคการบริหารจัดการองค์การซึ่งมีการนำมาใช้ในวงการต่าง ๆ รวมทั้งวงการศึกษาอย่างกว้างขวาง โดยหน้าที่การบริหาร POSDCoRB มีหลักการแนวคิด และองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ (ชาวลิต ชัยชนะ, 2558, น.35 – 41; ฐานิสรา กาบบัวศรี, 2562, น.18 – 20)

หลักการแนวคิดของ POSDCoRB

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 กองทัพสหรัฐได้รวบรวมนักวิชาการเพื่อประเมินข้อผิดพลาดในการบริหารจัดการในกองทัพที่ผ่านมา เพื่อใช้ปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพสูงสุด Luther H. Gulick and Lyndall Urwick ก็เป็นหนึ่งในกลุ่มนักวิชาการที่ได้มาร่วมตัวกันครั้งนั้น ในปี ค.ศ.1937 โดยเสนอแนวคิดและภาระหน้าที่ที่สำคัญของผู้บริหาร POSDCoRB โดยได้ขยายส่วนสำคัญพื้นฐานที่เรียกว่า The Elements of Management 5 ประการของ Fayol มาปรับปรุงและประยุกต์กับการบริหาร งานราชการ ได้เสนอแนะการจัดหน่วยงานในทำเนียบแก่ประธานาธิบดี รัฐบาลสมัยประธานาธิบดี แฟรงกลิน ดี รูสเวลต์ ของสหรัฐอเมริกา เพื่อให้ตอบคำถามที่ว่าอะไรคืองานของประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ในที่สุดได้คำตอบสั้น ๆ คือ POSDCoRB ซึ่งหมายถึงกระบวนการบริหาร 7 ประการ POSDCoRB เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับผู้บริหาร สร้างกลไกและโครงสร้างให้กับองค์การ จัดเตรียมบุคลากรที่มีความชำนาญต่างกันให้อยู่ในแผนกที่เหมาะสมกับองค์กร บุคลากรรู้หน้าที่ และผู้บริหารสามารถบริหารและสั่งการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ วางกรอบการทำงานให้องค์กร เพื่อเป็นแนวทางในการบริหาร ส่งเสริมการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกันภายในองค์กร

องค์ประกอบของ POSDCoRB

ทฤษฎีการบริหารจัดการ POSDCoRB มีองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการ ดังนี้

- 1) P : Planning การวางแผน
- 2) O : Organizing การจัดการองค์การ
- 3) S : Staffing การจัดการด้านบุคลากร
- 4) D : Directing การอำนวยการ
- 5) Co : Coordinating การประสานงาน
- 6) R : Reporting การรายงาน
- 7) B : Budgeting การจัดการงบประมาณ

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวส์ดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่งใช้วิธีการวิจัยผสมระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ แล้วตามด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ โดยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวส์ดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในระดับปฏิบัติการและระดับนโยบาย จำนวน 7 คน ดังนี้ 1) ศึกษาานิเทศก์ที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 1 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 3 คน 3) ครูผู้สอนที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview Protocol) เพื่อสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในประเด็นแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวส์ดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับข้อมูลแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวส์ดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เป็นคำถามที่มาจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีลักษณะคำถามแบบปลายเปิด

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 ศึกษาแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และหน้าที่การบริหาร POSDCoRB ซึ่งประกอบด้วย 7 ประการ ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การจัดการองค์กร 3) การจัดการด้านบุคลากร 4) การอำนวยการ 5) การประสานงาน 6) การรายงาน และ 7) การจัดการงบประมาณ

3.3 วิเคราะห์และสังเคราะห์ประเภทของแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนพานพสกสวส์ดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย 1) แหล่งเรียนรู้ที่เป็นอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อม 2) แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี และ 3) แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล

3.4 วิเคราะห์และสังเคราะห์สมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการเรียนรู้ 2) ความสามารถทางอารมณ์และสังคม 3) ความสามารถในการทำงานและสร้างนวัตกรรม และ 4) ความสามารถในด้านคุณลักษณะและคุณธรรม

3.5 นำองค์ประกอบที่ได้มาใช้ในการรอบแนวคิดในการวิจัยและกรอบเนื้อหาในการสร้างคำถามในแบบสัมภาษณ์

3.6 สร้างแบบสัมภาษณ์ตามกรอบเนื้อหาที่กำหนด คือ แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

3.7 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม และความครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.8 นำแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญทำการพิจารณาตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยและหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ เพื่อการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย แล้วนำส่งไปยังผู้ทรงคุณวุฒิที่คัดเลือกไว้

4.2 ทำการนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์กับผู้ทรงคุณวุฒิล่วงหน้า

4.3 ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะเริ่มต้นจากการแนะนำตัวเอง บอกวัตถุประสงค์ และจุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์ แล้วจึงเริ่มสัมภาษณ์ โดยในกระบวนการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการบันทึกข้อมูล โดยวิธีการจดบันทึกข้อมูลและการบันทึกเสียง ทั้งนี้ ผู้วิจัยต้องขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์ก่อนทำการบันทึกเสียง แล้วจึงบันทึกเสียงเมื่อได้รับอนุญาตแล้ว เพื่อนำมาใช้ในการตรวจสอบและ ตรวจสอบความถูกต้องในภายหลังได้

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้งหมดมาดำเนินการ ดังนี้

5.1 นำข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึกและถอดเทปบันทึกเสียงมาเรียบเรียง และจำแนกประเด็นสำคัญ โดยนำข้อความหรือหรือประโยคที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันจัดไว้กลุ่มเดียวกันเพื่อเป็นการจำแนก และจัดหมวดหมู่ให้เป็นระบบ จากนั้นสรุปแนวคิด (Conceptual Categories) ตามประเด็นที่กำหนดไว้ในการศึกษา

5.2 ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้งหมดมาเขียนเป็นรายงานในรูปแบบพรรณนา โดยเขียนบรรยายสิ่งที่ค้นพบอย่างละเอียดและชัดเจน พร้อมทั้งยกตัวอย่างคำพูดประกอบคำหลักสำคัญ ที่ได้ เพื่อแสดงความชัดเจนของเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 38 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน รวมจำนวนทั้งหมด 54 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่จัดทำขึ้นจากกรอบแนวคิดในการทำวิจัย ซึ่งได้มาจาก ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนา

สมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงาน โดยคำถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนา สมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2

โดยคำถามแต่ละข้อมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคิร์ท (Likert Scale) มีความหมายดังนี้ (นพพร ธนะชัยจันทร์, 2557, น. 49)

ระดับ	5	หมายถึง มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
ระดับ	4	หมายถึง มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
ระดับ	3	หมายถึง มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
ระดับ	2	หมายถึง มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
ระดับ	1	หมายถึง มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.1 ศึกษาแนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในขั้นตอนที่ 1 แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับ พัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มาใช้เป็นกรอบเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถาม

3.3 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามกรอบเนื้อหาที่กำหนด คือ การประเมินแนวทาง การบริหาร จัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

3.4 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม และความครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.5 คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 3 คน

3.6 นำแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญทำการพิจารณาตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

3.7 นำผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ โดยประยุกต์ใช้วิธีการคำนวณหาค่าดัชนีความ สอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินเป็นรายข้อ โดยข้อคำถามต้องมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป จึงจะถือว่าข้อคำถามที่ สร้างขึ้นนั้นสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัด

3.8 ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พบว่า แบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

3.9 ปรับปรุงข้อคำถามบางข้อตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ

3.10 นำแบบสอบถามไป Try out โดยนำไปทดลองใช้กับครู โรงเรียนอื่น ๆ ในอำเภอพาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน

นำมาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (α) ด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach) พบว่า แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.982

3.11 ตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยของแบบสอบถามแล้วนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อขอความร่วมมืออย่างเป็นทางการในการตอบแบบสอบถาม

4.2 จัดทำแบบสอบถามออนไลน์ด้วย Google Form แล้วนำ URL ของแบบสอบถามออนไลน์มาจัดทำ QR Code เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแบบออนไลน์

4.3 ส่งแบบสอบถามในรูปแบบ QR Code พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนพานพสกสวส์ดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ในปีการศึกษา 2565 รวมจำนวนทั้งหมด 54 คน ได้รับผลการตอบแบบสอบถามกลับมาจำนวนทั้งหมด 54 คน

4.4 เก็บรวบรวมและตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาแล้วทั้งหมด

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

5.1 ข้อมูลตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (f) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

5.2 ข้อมูลตอนที่ 2 การประเมินแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวส์ดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวส์ดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เป็นการศึกษาแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่งใช้วิธีการวิจัยผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ แล้วตามด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวส์ดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 และ 2) ประเมินแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวส์ดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำเสนอได้ดังนี้

1. แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวส์ดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า

1.1 แหล่งเรียนรู้ที่เป็นอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อม

ต้องมีการดำเนินการดังนี้ การจัดสรรงบประมาณด้านอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อมให้เพียงพอตามที่แผนงาน/กิจกรรม/โครงการเสนอไว้ และร่วมกันวางแผนและควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณอย่างประหยัดและคุ้มค่า

1.2 แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี

ต้องมีการดำเนินการดังนี้ การวางแผน ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายด้านแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีให้ชัดเจน ระดมทรัพยากรเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ประเภทสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จัดประชุมเพื่อวางแผนงาน/โครงการด้านแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีตามความต้องการและงบประมาณ การประสานงานประสานงานเครือข่ายและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยใช้กระบวนการ PLC เพื่อร่วมกันหาแนวทางการใช้งาน การดูแลรักษา และการปรับปรุงพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพเพื่อใช้ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

1.3 แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล

ต้องดำเนินการดังนี้ การวางแผน วางแผนคัดเลือก/จัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ทั้งจากภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อนำมาใช้ส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จัดทำโครงการที่เน้นความสนใจของนักเรียนเป็นหลักเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้จากตัวบุคคลมากขึ้น ช่วยให้นักเรียนมีความรู้และพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง งบประมาณ สนับสนุนงบประมาณด้านบุคลากร ค่าจ้าง/ค่าตอบแทนบุคลากร วิทยากร และผู้เชี่ยวชาญให้เพียงพอ และร่วมกันวางแผนและควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณอย่างประหยัดและคุ้มค่า

2. ผลการประเมินแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวส์ดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวส์ดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า

1.1 แหล่งเรียนรู้ที่เป็นอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อม ต้องดำเนินการดั่งนี้งบประมาณ จัดสรรงบประมาณด้านอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อมให้เพียงพอตามที่แผนงาน/กิจกรรม/โครงการเสนอไว้ และร่วมกันวางแผนและควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณอย่างประหยัดและคุ้มค่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้ที่เป็นอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับ คำ วงศ์เทพ (2554) ซึ่งกล่าวถึงแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ว่า โรงเรียนมีนโยบายที่ส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน โดยจัดทำเป็นแผนงานหรือโครงการของโรงเรียนทุกปีการศึกษา มีการจัดสรรงบประมาณและผ่านความเห็นชอบและข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการสถานศึกษา ทุกฝ่ายจะมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้

1.2 แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ต้องดำเนินการดังนี้ การวางแผน ร่วมกัน กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายด้านแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีให้ชัดเจน ระดมทรัพยากรเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ประเภทสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จัดประชุมเพื่อวางแผนงาน/โครงการด้านแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีตามความต้องการและงบประมาณ การประสานงาน ประสานงานเครือข่ายและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยใช้กระบวนการ PLC เพื่อร่วมกันหาแนวทางการใช้งาน การดูแลรักษา และการปรับปรุงพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพเพื่อใช้ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนมีการวางแผนและการประสานงานกับทุกฝ่ายเพื่อหาแนวทางการพัฒนา และปรับปรุงแก้ไข สอดคล้องกับ รัชชนก แสงใส (2558) ซึ่งวิจัยพบว่า แนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้คือ 1) การวางแผน ต้องมีการกำหนดแหล่งเรียนรู้ลงไปเป็นหลักสูตรสถานศึกษา 2) การปฏิบัติตามแผนงาน ควรมีการศึกษาให้เข้าถึงความหมาย ความสำคัญ บทบาทหน้าที่ของแหล่งเรียนรู้แต่ละแห่งก่อนที่จะไปใช้ให้ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ 3) การประเมินผล ควรใช้รูปแบบที่หลากหลายในการประเมินและสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ 4) การแก้ปัญหา ควรนำปัญหาที่พบในการใช้แหล่งเรียนรู้แต่ละครั้งมาปรับปรุงการใช้แหล่งเรียนรู้ และ 5) การจัดทำแผนในครั้งต่อไป ควรมีการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ให้แก่เด็กเพื่อสร้างองค์ความรู้ได้ตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนด

1.3 แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล ต้องดำเนินการดังนี้ การวางแผน วางแผนคัดเลือก/จัดหาบุคลากร ที่มีความรู้ความสามารถ ทั้งจากภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อนำมาใช้ส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 จัดทำโครงการที่เน้นความสนใจของนักเรียนเป็นหลักเพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้จากตัวบุคคลมากขึ้น ช่วยให้นักเรียนมีความรู้และพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง งบประมาณ สนับสนุนงบประมาณด้านบุคลากร ค่าจ้าง/ค่าตอบแทนบุคลากร วิทยากร และผู้เชี่ยวชาญให้เพียงพอ และร่วมกันวางแผนและควบคุมการใช้จ่าย งบประมาณอย่างประหยัดและคุ้มค่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนให้ความสำคัญการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล สอดคล้องกับ อนุสรฯ ชดิทะ (2558) ซึ่งกล่าวถึงแนวทางการ พัฒนาบุคลากร พัฒนาครู โดยการจัดโครงการยกระดับครูสู่ศตวรรษที่ 21 พัฒนาครูให้มีทักษะที่จำเป็นสำหรับ ศตวรรษที่ 21 (C-Teacher) และโครงการสรรหาบุคลากร โดยการจัดหาบุคลากรผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก สถานศึกษาเข้ามาจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระวิชาที่ขาดแคลน และบุคลากรด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ผลการประเมินแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพนาพศกสวัดดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า โดยรวมมีความ เป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแหล่งการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล สอดคล้องกับ ชวลิต ชัยชนะ (2558) ซึ่งกล่าวถึงข้อเสนอยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 ว่าประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี และยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ด้านทรัพยากรบุคคล

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และประเมินแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัย คือต้องมีการดำเนินการวางแผนการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอตามที่แผนงาน/กิจกรรม/โครงการเสนอไว้และร่วมกันวางแผนควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณอย่างประหยัดและคุ้มค่า มีข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาควรนำข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ไปใช้ในการกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. สถานศึกษาควรนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการบริหารนโยบาย การจัดทำแผน และกระบวนการในการพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมของแหล่งเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา

2. ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา

3. ควรศึกษาสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำมาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคว่าเป็นอย่างไรบ้าง เพื่อเป็นแนวทางสำหรับโรงเรียนอื่นต่อไป

รายการอ้างอิง

คำ วงศ์เทพ. (2554). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอ แม่ลาวน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. เชียงใหม่.

เจนจิรา อุปัญญา. (2558). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้ง โนนคำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหมากคาก. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. สกลนคร.

ชวลิต ชัยชนะ. (2558). ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสันติคีรีวิทยาคม อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย. การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย.

ชัยชนก แสงใส. (2558). แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาล 3 ศรีทรายมูล. การศึกษาอิสระ คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย.

ชาญชัย อจินตมาจาร. (2550). หลักการบริหารการศึกษาและจัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี.

ญาณิศา ดวงสีทอง. (2561). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนหนองไผ่เจริญวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. สกลนคร.

ฐานิสรา กาบบัวศรี. (2562). “เทคนิคและกระบวนการ POSDCoRB (Process and Technique of POSDCoRB)”. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย. 1(3), 15-22.

ประภาภรณ์ มีพรหม. (2559). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านข้าพพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. สกลนคร.

วสันต์ สว่างศรีงาม. (2555). สร้างทักษะให้ผู้เรียนพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21. วารสาร *School in focus*. 4(11), 4 – 7.

วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสดศรี - สฤษดิ์วงศ์.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2556). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานฯ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2556). แนวทางการดำเนินการเพื่อการประกันคุณภาพและรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเอกชน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21. (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สุวดี อุปปินใจ และคณะ. (2564). ระบบและกลไกการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต. รายงานวิจัย. เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

อนุสรณ์ จัฒตะ. (2558). ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาล 2 บ้านใหม่ประกอบราษฎร์วิทยานุกูล เทศบาลตำบลจันทน์ อำเภอมะจันท์ จังหวัดเชียงราย. การศึกษาอิสระ คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย.

Luther H. Gulick and Lyndall F. Urwick (1937, p.332)

การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม

The Development of Critical Thinking Skills and Learning Achievement in
Social Studies of Seventh Grade Students Using Active Learning Concept;
Case-based Learning with Questioning Techniques

วันที่รับบทความ: 11 มี.ค. 67

วันที่แก้ไขบทความ: 22 มิ.ย. 67

วันที่ตอบรับ: 1 ก.ค. 67

อิทธิเดช น้อยไม้¹

Itthidech Noimai¹

ณัฐวรรณ เถลิ้มสุข²

Nattawan Chalernsuk²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนภายหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม เมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 2) เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษานักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ และ 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 33 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ 3) แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และ 4) แบบสอบถามความคิดเห็น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษานักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับมาก

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา

¹ Assistant Professor in Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา

² Assistant Professor in Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University

คำสำคัญ : ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สังคมศึกษา การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เทคนิคการใช้คำถาม
การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน

Abstract

This research is an experimental research. The purposes of this study were to 1) to develop students' critical thinking skills after learning with active learning concept; case-based learning with questioning techniques compared with 70 percent criteria. 2) to compare the social studies learning achievement of students who learned with active learning concept; case-based learning with questioning techniques before and after the learning management 3) to study students' opinions on learning management according to active learning concept using case-based learning with questioning techniques. The sample for this research consisted of 32 seventh grade students who studied in the second semester of the academic year 2023 from Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University using cluster random sampling. The research instruments were 1) Lesson plans 2) Learning achievement test 3) Critical thinking skills test 4) Questionnaire. The statistics employed for data analysis were the mean, standard deviation and t-test.

The research findings showed that: 1) Students' critical thinking skills after using active learning concept was higher than 70 percent criteria with statistically significant at .05 level. 2) The social studies learning achievement of students after using active learning concept was higher than before learning with statistically significant at .05 level. 3) Students' opinions about using active learning concept were at a high level.

Keywords: Critical Thinking Skills, Social Studies, Active Learning, Case-Based Learning,
Questioning Techniques

บทนำ

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงที่ปรากฏบนโลกของเราเกิดขึ้นเป็นพลวัตในทุก ๆ มิติอยู่ตลอดเวลา เด็กและเยาวชนผู้เป็นพลเมืองที่มีความสำคัญจึงควรเตรียมความพร้อมทั้งด้านการเรียน การทำงาน และการดำรงชีวิตอยู่บนโลกแห่งอนาคต กระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลระบบการศึกษาของประเทศจึงได้พยายามขับเคลื่อนนโยบายส่งเสริมและพัฒนาเยาวชน ให้มีทักษะการดำเนินชีวิตภายใต้บริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและซับซ้อน อันเป็นผลจากการพัฒนาของเทคโนโลยี การพัฒนาเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศให้มีสมรรถนะหลัก พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมต้องเริ่มจากการจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 -2579 ด้านผู้เรียนที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะในศตวรรษที่ 21 (3Rs 8Cs) คุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้เรียนรู้ (Learner Person) 2) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovative Co-Creator) และ 3) พลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) อีกทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ให้ความสำคัญต่อความสามารถด้านการคิดของผู้เรียนเป็นอย่างมาก จึงได้กำหนดความสามารถในการคิดเป็นสมรรถนะหนึ่งที่มีความสำคัญจำเป็นต้องพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดในการพัฒนาตนเอง

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) เป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เป็นกระบวนการทางสติปัญญาในการพิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล จากการค้นหาข้อมูล ประเมินค่าของข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล การสื่อสาร เพื่อนำไปสู่ความเชื่อ การตัดสินใจ และการลงมือปฏิบัติ (Emmis, 2013) ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้แก่ผู้เรียนจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะปัจจุบันมีข้อมูลข่าวสารและสิ่งใหม่เกิดขึ้นมากมาย จนเกิดปัญหาความขัดแย้งของกลุ่มคนที่เกิดจากการไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและเป็นไปอย่างรวดเร็วได้ ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องมีความสามารถในการพิจารณาเหตุการณ์ที่เผชิญ สามารถตัดสินใจได้ว่าข้อมูลใดขัดแย้งหรือสนับสนุน การที่ไม่มีความสามารถในการคิดไม่เพียงแต่เป็นอุปสรรคขัดขวางการปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงเท่านั้นแต่ยังทำให้การตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นไปอย่างไม่มีถูกต้อง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543) ดังนั้นทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เข้าใจมุมมองที่แตกต่างกัน อีกทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมในการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายในดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียนทั้งในโลกปัจจุบันและอนาคตได้เป็นอย่างดี

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดไตร่ตรอง (Think Hard) สร้างและเข้าใจความรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูคอยสนับสนุนและสร้างโอกาสแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น ผู้เรียนต้องสามารถเชื่อมโยงระหว่างความรู้ที่มีอยู่เดิมกับความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ ผูกคิด วิเคราะห์เพื่อพัฒนาความจำระยะยาวและเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้ง การเรียนรู้ที่หลากหลายจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงแนวความคิดที่แตกต่างเข้าด้วยกัน และคิดอย่างสร้างสรรค์ได้ (Cambridge Assessment International Education, 2022) ทั้งนี้หากพิจารณาถึงแนวคิดของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้โดยผ่านการลงมือปฏิบัติ นั้น จะพบว่าวิธีที่ช่วยเสริมสร้างและพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้เป็นอย่างดีก็คือ การใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2567; วัชรวิภา เล่าเรียนดี, 2553; McKinney and Heyl, 2008) และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน (Case-based learning) มีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งยังส่งผลให้ทักษะความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสูงขึ้น (Mahdi, Q.R., Nassar, I.A. & Almuslamani, H.A.I., 2020; วรุตม์ อินทฤทธิ์ และวลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2559) อีกทั้งพบงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการใช้คำถาม (Questioning technique) ก็สามารถพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างให้สูงขึ้นได้ดีอีกด้วย (Syaiikhudin, A., 2016; เกียรติพร สีนินกุลย์, 2560; สุชน วงศ์แดง, 2564)

จากเหตุผลดังกล่าวและความสำคัญที่ต้องการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษาของนักเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้วางแผนและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยได้พิจารณาเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษาเป็นฐานมาเป็นแนวทางในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ และสอดแทรกด้วยเทคนิคการใช้คำถาม โดยมีขั้นตอน 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ชี้นำเสนอกรณีศึกษา หมายถึง ครูนำเสนอกรณีตัวอย่าง ประเด็นปัญหา หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง จากสื่อต่าง ๆ ร่วมกับการใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ มองเห็นปัญหา และอยากค้นหาคำตอบ 2) ชี้นำระดมความคิด หมายถึง ผู้เรียนร่วมกันศึกษาข้อมูล

กรณีศึกษา พิจารณาทำความเข้าใจ รวบรวมข้อมูล อธิบายสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่างหรือประเด็นปัญหาได้ โดยครูจะช่วยแนะแนวทางให้แก่ผู้เรียนผ่านการใช้คำถาม 3) ขั้นวิเคราะห์ หมายถึง ผู้เรียนร่วมกันดำเนินการศึกษาค้นคว้า พิจารณาจัดระบบข้อมูล แยกแยะข้อเท็จจริงของประเด็นที่ศึกษาหรือปัญหาเพื่อแสวงหาคำตอบ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย 4) ขั้นประเมิน หมายถึง ผู้เรียนร่วมกันประเมิน อภิปรายคำตอบ แสดงทัศนะ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจที่มีเหตุผล และ 5) ขั้นสรุปสถานการณ์ หมายถึง ผู้เรียนร่วมกันสรุปข้อมูล ประเด็นปัญหา วิถีแก้ไข ข้อสรุปหรือทางเลือกที่สมเหตุสมผล และสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ ซึ่งทั้งสองวิธีการจัดการเรียนรู้นี้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับแนวคิดของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และยังเป็นยุทธวิธีในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และช่วยพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สูงขึ้นอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม เมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม

สมมติฐานของการวิจัย

1. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70
2. ผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ มีความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบแผนการวิจัยพื้นฐาน (Pre-Experimental Designs) แบบกลุ่มตัวอย่างเดียว ได้ทำการทดสอบก่อนและหลังเรียน (The One-Group Pretest-Posttest) โดยมีแบบแผนการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เตรียมการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ภาควิชาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โดยเป็นนักเรียนห้องเรียนโปรแกรมปกติที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ไม่แตกต่างกัน จำนวน 4 ห้องเรียน รวม 129 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โดยเป็นนักเรียนห้องเรียนโปรแกรมปกติที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ไม่แตกต่างกัน จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 33 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มห้องเรียนแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย เป็นเนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง พลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ

4. ระยะเวลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โดยทำการทดลองเป็นเวลา 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 9 ชั่วโมง

ชั้นที่ 2 สร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม เรื่อง พลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ จำนวน 5 แผน รวม 9 ชั่วโมง ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ชี้นำเสนอกรณีศึกษา 2) ชื่นชมความคิด 3) ชื่นวิเคราะห์ 4) ชื่นประเมิน และ 5) ชื่นสรุปสถานการณ์ ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00

2. แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง พลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดผลก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ โดยสลับข้อและสลับตัวเลือก ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 แล้วทดสอบหาค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20-0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) 0.20 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR-20 ได้เท่ากับ 0.87

3. แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดผลหลังการจัดการเรียนรู้ ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 แล้วทดสอบหาค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20-0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) 0.20 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR-20 ได้เท่ากับ 0.78

4. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 15 ข้อ ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00

ขั้นที่ 3 ดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pretest) กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง พลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม เรื่อง พลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 5 แผน รวม 9 ชั่วโมง

3. ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ (Posttest) กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง พลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ภายหลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบถ้วนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

4. ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ภายหลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบถ้วนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

5. ผู้วิจัยดำเนินการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบสมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการนำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม เมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้การทดสอบ t-test แบบ One Sample

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การทดสอบ t-test แบบ Dependent Sample

3. วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม โดยคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

จากศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม พบว่า

1. การเปรียบเทียบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม เมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ได้ผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม เมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 (14 จาก 20 คะแนน)

กลุ่มตัวอย่าง	N	เกณฑ์	($\bar{x}$)	S.D.	df	t	p
หลังเรียน	33	14	14.43	1.27	32	2.353 *	.023

* $p < .05$

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ ได้ผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

กลุ่มตัวอย่าง	N	($\bar{x}$)	S.D.	df	t	p
ก่อนเรียน	33	13.51	1.606	32	14.450 *	.000
หลังเรียน	33	21.59	2.383			

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม ได้ผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.29	0.45	มาก
ด้านสื่อการเรียนรู้	4.25	0.50	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล	4.24	0.47	มาก
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน	4.28	0.47	มาก
รวม	4.27	0.47	มาก

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.47) ในการนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า 1) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.45) 2) ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.47) 3) ด้านสื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.50) และ 4) ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.47)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม เป็นการจัดกิจกรรมที่มีส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดด้วยกรณีศึกษาหรือสถานการณ์ที่เป็นตัวอย่างร่วมกับการใช้คำถาม ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการสืบเสาะหาความรู้ ฝึกคิดวิเคราะห์ พิจารณาเปรียบเทียบ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ แยกแยะข้อเท็จจริง และประเมินผลเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2567), วัชราน เล่าเรียนดี (2553) และ McKinney and Heyl (2008) ที่ได้ให้ความเห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน และเทคนิคการใช้คำถาม จัดเป็นยุทธวิธีในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้เป็นอย่างดี เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ ฝึกคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล ฝึกคิดแก้ปัญหา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน เช่นเดียวกับที่วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (2555) ได้แสดงทัศนะไว้ว่า การสอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณในวิชาสังคมศึกษานั้นับได้ว่ามีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อกระบวนการเรียนรู้ เพราะในการเรียนรู้นั้นไม่ได้หมายความว่าผู้เรียนจะต้อง

รับข้อมูลแต่ฝ่ายเดียวเท่านั้น การสอนที่ดีนั้นจะต้องให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพิจารณาและตัดสินใจเกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ ที่ครูนำเสนอ ซึ่งถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญและเป็นไปตามสภาพจริง อีกทั้งผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของคณูชา สติวงศ์, ปราวีณา สุวรรณณัฐโชติ และสุพัตรา กุหากาญจน์ (2558) ที่ได้ทำวิจัยพบว่า การใช้เทคนิคการตั้งคำถามในการเรียนด้วยวิธีการศึกษาสามารถช่วยพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้กับกลุ่มตัวอย่างได้ รวมทั้งงานวิจัยของ Mahdi, Q.R., Nassar, I.A. & Almuslamani, H.A.I (2020) ที่ศึกษาวิจัย การใช้วิธีการศึกษาในการปรับปรุงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาส่งผลต่อทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างสูงขึ้น และงานวิจัยของ Syaikhudin, Ahmad (2016) ที่ศึกษาวิจัย การส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนในวิชาสังคมศึกษาระดับประถมศึกษาด้วยการตั้งคำถามแบบโสเครติส ก็พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการตั้งคำถามสามารถช่วยพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างให้สูงขึ้นได้

2. ผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม เป็นการจัดกิจกรรมที่อาศัยแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กล่าวคือ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด ได้ทำงานร่วมกันกับผู้อื่น และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้โดยผ่านการลงมือปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างมีความหมาย โดยมีครูคอยช่วยเหลือและสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน อาทิ พิมพันธ์ เฉชะคุปต์ และเพอร์วินดิสุข (2561), มนธิช สิทธิสมบูรณ์ (2565) และ Cambridge Assessment International Education (2022) ที่ได้ให้อธิบายถึงลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยสามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ควรมีลักษณะสำคัญ ได้แก่ 1) ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง 2) ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยผ่านการลงมือปฏิบัติ 4) ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น 5) ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิด 6) ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างมีความหมาย ซึ่งลักษณะสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้ในการวางแผน ออกแบบ และดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานถือเป็นวิธีในการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สืบเสาะหาความรู้หรือแก้ไขสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นตามสภาพจริงด้วยตนเอง หรือวางแผนร่วมกันเป็นกลุ่มกับเพื่อน จึงเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการคิดที่มีเหตุผลอย่างเป็นระบบ ประกอบกับเมื่อมีการนำเทคนิคการใช้คำถามมาร่วมในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย ก็จะยิ่งช่วยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดมีส่วนร่วมในการอภิปรายในชั้นเรียน และสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้นด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ Donovan and Bransford (2005) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน เป็นการนำบริบทของเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองจากความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ที่ผู้เรียนมีความสนใจ เกิดการเชื่อมโยงความรู้กับบริบทของกรณีตัวอย่าง ในขณะที่เดียวกันครูต้องมีการใช้คำถามเพื่อเชื่อมโยงหลักการที่มีความเป็นนามธรรมกับกรณีตัวอย่างที่เคยประสบพบเจอในชีวิตประจำวันก็จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในบทเรียนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับการวิจัยของ

วรุตม์ อินทฤทธิ์ และวลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (2559) ที่ศึกษาผลของการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการศึกษาที่มีต่อมโนทัศน์ประชาธิปไตยและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมทั้งในการวิจัยของ สุกัญญา ต้นสุวรรณ, สุกัญจน์ ศักดิ์เพชรพราย, กรณ์ชพล วิวรรณมงคล และณุดาภัก กิจทวี (2566) ที่ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ตามแนวทางการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามเป็นฐานและการโค้ชเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก็พบว่า ผลการเรียนรู้ของนักเรียนภายหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ในการนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า 1) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน 3) ด้านสื่อการเรียนรู้ และ 4) ด้านการวัดและประเมินผล จากผลการวิจัยดังกล่าวทำให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามส่งผลให้ผู้เรียนมีความคิดเห็นในเชิงบวกสอดคล้องกับงานวิจัยของ Esteban (2022) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการประยุกต์ใช้กรณีศึกษาในชั้นเรียนวิชาสังคมศึกษา พบว่าส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนในระดับสูง นอกจากนี้ก็ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกียรติพร สินพิบูลย์ (2560) ที่วิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยการใช้คำถามเป็นฐานร่วมกับมัลติมีเดียสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่าความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยการพัฒนาการคิดแบบวิจารณญาณโดยใช้คำถามเป็นฐานร่วมกับมัลติมีเดีย โดยภาพรวมและในรายด้านอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม ครูผู้สอนควรชี้แจงนักเรียนให้เข้าใจลำดับขั้นของกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนจะได้ปฏิบัติได้ถูกต้องและไม่เกิดปัญหาต่อการจัดการเรียนรู้
2. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม ควรมีกรณีตัวอย่างที่มีความหลากหลายและสัมพันธ์กับเนื้อหา รวมทั้งควรตั้งคำถามระดับสูงให้เวลานักเรียนได้คิด ไม่ควรเร่งนักเรียนเพื่อให้ได้คำตอบ ทั้งนี้เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม ในตัวแปรอื่น ๆ ว่าสามารถพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ของนักเรียนได้อีกหรือไม่ เช่น การคิด

สร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา การคิดเชิงมนทัศน์ ทักษะในการใช้ชีวิต เป็นต้น เพราะเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวันของนักเรียน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในวิชาอื่น ๆ ได้ต่อไป

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). *บั้นสมองของชาติ: ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.
- เกียรติพร สินพิบูลย์. (2560). *การพัฒนาความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยการใช้คำถามเป็นฐานร่วมกับมัลติมีเดียสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2567). *Active Learning: มโนทัศน์ วิธีการ และเทคนิค*. พิษณุโลก: โรงพิมพ์พัฒนสุวรรณการพิมพ์.
- คนุชา สลึงศ์, ปราวีณา สุวรรณณัฐโชติ และสุพัตรา คูหากาญจน์. (2558). *การพัฒนาการคิดวิจารณ์ด้วยการเรียนแบบกรณีศึกษานเว็บไซต์ที่ใช้เทคนิคการตั้งคำถามและการคิดสะท้อน*. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 9(3), 197-208.
- พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข. (2561). *การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนสิข สิริสมบุญ. (2565). *กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก*. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- สุกัญญา ดันสุวรรณ, สุกฤษณ์ สัตย์พิศพราย, กรณ์ยพล วิวรรณมงคล และณุดาภักดิ์ กิจทวี. (2566). *พัฒนาโครงการการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามเป็นฐานและการโค้ช เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. *วารสารการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล*, 10(1), 19-29.
- สุนท วรงค์แดง. (2564). *การพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมโดยใช้คำถามทรงพลัง*. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 16(2), 187-197.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: פרקหวานกราฟฟิค.
- วรุตม์ อินทฤทธิ์ และวลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2559). *ผลของการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการกรณีศึกษาที่มีต่อมนทัศน์ประชาธิปไตยและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย*. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา (OJED) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 11(1), 187-200.
- วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2555). *ครูสังคมศึกษากับการพัฒนาทักษะแก่นักเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2553). *รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด*. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.

- Cambridge Assessment International Education. (2022). *Getting Started with Active Learning*. Retrieved from <https://www.cambridge-community.org.uk/professional-development/gswal/index.htm>.
- Donovan, M.S. & Bransford, J.D. (2005). *How students learn science in the classroom*. Washington DC: National Academy Press.
- Ennis, R. H. (2013). *The nature of critical thinking: An outline of critical thinking dispositions and abilities*. Retrieved from <https://www.criticalthinking.net>
- Esteban, A. A. (2022). Case study teaching in social studies: Student satisfaction survey. *International Journal of Social Studies Education*, 7(2), 28-39.
- McKinney, K. & Heyl, B. (2008). *Sociology Through Active Learning*. 2nd ed. Thousand Oaks, CA: SAGE/Pine Forge Press.
- Mahdi, Q.R., Nassar, I.A. & Almuslamani, H.A.I. (2020). The Role of Using Case Studies Method in Improving Students' Critical Thinking Skills in Higher Education. *International Journal of Higher Education*. 9(2) p297-308. Retrieved from <https://eric.ed.gov/?id=EJ1248562>.
- Syaikhudin, Ahmad. (2016). Fostering Student Critical Thinking Skills in Elementary Social Studies Using Socrates Question Method (SQM). *The 1st International Conference on Child-Friendly Education (ICCE)*. Retrieved from <https://publikasiilmiah.ums.ac.id/xmlui/handle/11617/7239>.

การพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานและความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้โครงงานเป็นฐาน
ร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok วิชาอาหารไทยท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
The Develop Work Process Skills and Creative Thinking to Use of Project-Based
Learning with TikTok Application in Local Thai Food Course of Grade 9 Students

วันที่รับบทความ: 30 มี.ค. 67

วันที่แก้ไขบทความ: 6 ก.ค. 67

วันที่ตอบรับ: 14 ก.ค. 67

จริญญา นาระกันทา¹

Jarinya Narakantha¹

ชิดชไม วิสูตรกุล²

Chidchamai Visuttakul²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทำงานของนักเรียน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok 2) เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทำงานของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok กับเกณฑ์ระดับคะแนนของโรงเรียนร้อยละ 75 3) ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสงวนหญิง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่เลือกเรียนรายวิชาอาหารไทยท้องถิ่น จำนวน 19 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้วิชาอาหารไทยท้องถิ่น จำนวน 6 แผน 2) แบบประเมินทักษะกระบวนการทำงาน จำนวน 10 ข้อ 3) แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 8 ข้อ และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 20 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ t-test for dependent samples ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีทักษะกระบวนการทำงานหลังการจัดการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนร้อยละ 100 มีทักษะกระบวนการทำงานหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75 3) นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์หลังการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับดี และ 4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ทักษะกระบวนการทำงาน ความคิดสร้างสรรค์ การใช้โครงงานเป็นฐาน วิชาอาหารไทยท้องถิ่น
แอปพลิเคชัน TikTok

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต (2567)

¹ Master of Education (Curriculum and Instruction) Suryadhep Teachers College, Rangsit University. (2024)

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต (อาจารย์ที่ปรึกษา)

² Lecturer in Master of Education Program (Curriculum and Instruction) Suryadhep Teachers College, Rangsit University. (Adviser).

Abstract

The objectives of this research article were 1) to compare the work process skills of students before and after receiving the learning management using project-based learning and the TikTok application, 2) to compare the work process skills of students after receiving the learning management using project-based learning and the TikTok application with the school's criteria of 75 percent, 3) to study the creative thinking of students after receiving the learning management using project-based learning together with the TikTok application, and 4) to study the satisfaction of students regarding the learning management. The sample used in the research comprises 19 third-year high school students enrolled in the local Thai cuisine course and studying in the second semester of the academic year 2023 at Sanguangying school in Suphan Buri province. The research tools consist of 1) six lesson plans of local Thai cuisine courses, 2) a work process skills assessment form with 10 items, 3) a creative thinking assessment form with eight items, and 4) a satisfaction questionnaire with 20 items. The statistics used in data analysis include mean, percentage, standard deviation, and t-test for dependent samples. The results revealed 1) the students' work process skills after the learning management are higher than before receiving the learning management with statistical significance at the .01 level; 2) 100 percent of the students have higher work process skills after the learning management above the specified performance criteria of 75 percent; 3) overall creative thinking of the students after the learning management is at a good level; and 4) the students were overall satisfied with the learning management using project-based learning together with the TikTok at the highest level.

Keywords: Work Process Skills, Creative Thinking, Project-Based Learning, Local Thai Food Course, TikTok Application

บทนำ

ทักษะกระบวนการทำงานถือเป็นทักษะสำคัญประการหนึ่งที่สำคัญสำหรับนักเรียน ทักษะกระบวนการทำงาน ทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาในด้านความรู้ ความคิดและกระบวนการเกิดทักษะต่าง ๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ การวางแผนงาน การแก้ปัญหา เป็นต้น การจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการทำงานจะช่วยให้ นักเรียน มีสติ รู้จักคิดวางแผนอย่างรอบคอบ มีการประเมินปรับปรุงพฤติกรรมให้เกิดการพัฒนาอยู่เสมอ (พิสมัย บ้านใหม่, 2554) แนวทางในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการทำงานได้จริงนั้น ต้องลงมือปฏิบัติ กิจกรรมด้วยตนเอง เพื่อจะได้รู้จักการทำงานอย่างเป็นระบบ รู้จักการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม และนำความรู้ไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ครูจำเป็นต้องเปลี่ยนพฤติกรรม การสอนที่ฝึกให้นักเรียนมีนิสัยในการใช้ทักษะกระบวนการทำงาน และแสดงความสามารถโดยใช้กระบวนการ ซึ่งหาก ปฏิบัติติดต่อกันบ่อย ๆ นักเรียนจะมีทักษะที่จะคิดต่อไปเพื่อใช้ประโยชน์

นอกจากทักษะกระบวนการทำงานที่กล่าวข้างต้นแล้ว สิ่งที่นักเรียนควรได้รับการพัฒนา คือ ความคิด สร้างสรรค์ (Creative Thinking) ซึ่งเป็นกระบวนการคิดของสมองในความคิดสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ เชื่อมโยง จากประสบการณ์หรือการค้นหาคำตอบใหม่ ๆ แล้วนำมาบูรณาการสร้างเป็นสิ่งที่เข้าใจได้ง่าย ประกอบด้วย

4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความคิดริเริ่ม คือการคิดแปลกใหม่ไม่ซ้ำผู้อื่น ความคิดคล่องแคล่ว คือ การคิดหลากหลาย ภายในระยะเวลาที่กำหนด ความคิดยืดหยุ่น คือการคิดการตั้งคำถามกับสิ่งหนึ่งได้หลากหลาย และความคิดละเอียดลออ คือการคิดเป็นขั้นเป็นตอน อธิบายให้เข้าใจและเห็นภาพได้ชัด ความคิดสร้างสรรค์ช่วยพัฒนาสติปัญญา ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ ทักษะในการคิด ทักษะในการนำเสนอ ทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม (จรัสพร บัวเรือง, 2562)

ทั้งนี้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2576 ได้วิเคราะห์ผลการพัฒนาการศึกษาไทยที่ผ่านมา พบว่า นักเรียนยังขาดความสามารถในการจัดการและและการสังเคราะห์ข้อมูล (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดวางแผน ปฏิบัติ สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้คำตอบที่ดีที่สุด และจัดการตามแผนที่วางไว้มีหลากหลายวิธี ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทำงาน พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน (Project-Based Learning) เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยฝึกทักษะพื้นฐานการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน ในด้านการคิดอย่างมีระบบ รู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีทักษะการตั้งคำถามและแสวงหาคำตอบ รู้จักคิดสังเคราะห์ข้อมูล และตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักกระบวนการการทำงาน การทำงานเป็นทีม การระดมสมองเพื่อแก้ปัญหา รู้จักการศึกษาค้นคว้าหาความจริงด้วยทักษะกระบวนการต่าง ๆ (นภสร ชลสุริย, 2563) สอดคล้องกับ สุรินทร์ ต้นสกุล (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบโครงงาน เรื่องเครื่องดื่มสมุนไพรเพื่อสุขภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนมีความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ นำไปปฏิบัติจริงได้ เป็นการฝึกทักษะ ทักษคติ การทำงานเป็นทีม ฝึกความรับผิดชอบ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ ทักษะกระบวนการที่ถูกต้องและทำงานเป็นขั้นตอน

ปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการศึกษามากขึ้น ทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างอิสระ และครูผู้สอนยังสามารถจัดกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้มากขึ้น ในทุกสถานศึกษาได้มีการปรับใช้เทคโนโลยีสำหรับการศึกษาอย่างแพร่หลาย ตามแต่ละบริบทของโรงเรียน อีกทั้งแนวโน้มการใช้เทคโนโลยีการศึกษาในปี พ.ศ. 2567 พบว่าการเพิ่มขึ้นของการเรียนรู้ในระยะเวลาสั้น ๆ ยังเป็นที่นิยมมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2566 ด้วยการใช้แพลตฟอร์มวิดีโอสั้น ๆ เช่น TikTok และ Instagram ที่เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้สมัยใหม่ (Zhum Yee Chew, 2024) แพลตฟอร์มที่นิยมนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สามารถเข้าถึงกลุ่มคนรุ่นใหม่อย่างแอปพลิเคชัน TikTok มีจุดเด่นคือการสร้างคลิปวิดีโอสั้น มีประเด็นด้านการศึกษาที่หลากหลายที่ได้รับ ความนิยมและความสนใจ นอกจากนี้จากการศึกษาพบว่าเด็กและวัยรุ่นที่อยู่ในกลุ่ม Generation Z มีความนิยมในการใช้งาน โดยร้อยละ 48 % ที่ใช้แอปพลิเคชัน TikTok คือ ช่วงอายุ 18-24 ปี (กรภัทร ธัญญเจริญ, 2564) ด้วยเหตุนี้จึงเป็นเหตุผลที่แอปพลิเคชัน TikTok สามารถเข้าถึงกลุ่มบุคคลอย่างนักเรียนได้ง่าย และครูก็สามารถประยุกต์ใช้ได้ ในห้องเรียน สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการที่ได้มีการเน้นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ทั้งหมด 6 ทักษะ คือ ทักษะการอ่าน ทักษะการเขียน ทักษะในการคิดอย่างมีเหตุผล ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการคิดเชิงคำนวณ และ ทักษะการแก้ไขปัญหาเป็นขั้นตอน ซึ่งถือว่าเป็นทักษะสำคัญต่อการพัฒนากำลังคน (กัลยา โสภณพนิช, 2564)

จากที่ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้รายวิชาอาหารไทยท้องถิ่น (ง23221) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแห่งหนึ่ง พบว่าทักษะกระบวนการทำงานของนักเรียนอยู่ในระดับพอใช้ เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเป้าหมายสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ มีค่าเป้าหมายที่ร้อยละ 75 และจากการศึกษาการจัดการ

เรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทำงาน ร่วมกับเทคโนโลยีการศึกษาที่เป็นที่นิยมของนักเรียนในช่วงวัยนี้ พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานและการเลือกใช้แอปพลิเคชัน TikTok มาประยุกต์ให้นักเรียนนำเสนอ ผลงานผ่านความคิดสร้างสรรค์และเผยแพร่ผลงานบนแพลตฟอร์มดิจิทัล มีความเหมาะสมกับนักเรียนในระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น เนื่องจากนักเรียนมีความสามารถและความถนัดในการใช้เทคโนโลยีได้ดี เป็นการส่งเสริม ทั้งทักษะกระบวนการทำงานและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

จากความสำคัญที่กล่าวข้างต้นและการสังเกตพฤติกรรมการทำงานของนักเรียน พบว่านักเรียนยังขาด ความสามารถและความสนใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง นักเรียนไม่สามารถสร้างองค์ความรู้และสร้างสรรค์ชิ้นงาน ที่เกิดจากความคิดของนักเรียนเองได้ อีกทั้งกระบวนการเรียนการสอนไม่ได้กระตุ้นความสนใจให้นักเรียนได้ใช้ ความคิดสร้างสรรค์ทั้งที่เป็นกระบวนการคิดและการผลิตชิ้นงาน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาทักษะกระบวนการ ทำงานและความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการ จัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในรายวิชาอาหารไทย ท้องถิ่น หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok กับเกณฑ์ระดับคะแนนของ โรงเรียนร้อยละ 75
3. เพื่อศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในรายวิชาอาหารไทยท้องถิ่น หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ในรายวิชา อาหารไทยท้องถิ่นโดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok

ประโยชน์ของการศึกษา

1. นักเรียนมีสติ รู้จักคิด วางแผนการกระทำอย่างรอบคอบ และมีการประเมินปรับปรุงพฤติกรรมตนเอง เพิ่มขึ้น
2. นักเรียนมีความคิดริเริ่มสิ่งที่แปลกใหม่ สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ได้ สามารถ นำมาสร้างสรรค์เป็นชิ้นงานด้วยตนเอง
3. เป็นแนวทางให้ครูในสถานศึกษาเดียวกันหรือสถานศึกษาอื่น นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ไปใช้ในการ จัดการเรียนรู้หรือพัฒนาการเรียนรู้ในหัวข้ออื่น ๆ
4. เป็นตัวอย่างงานวิจัยที่เป็นรูปธรรม ในลักษณะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนา งานวิจัยในชั้นเรียนในสถานศึกษา และสามารถเผยแพร่ผลงานทางวิชาการได้

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสวณหญิง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่เลือกเรียนรายวิชาเพิ่มเติมคือ วิชาอาหารไทยท้องถิ่น จำนวน 2 กลุ่มเรียน จำนวนรวม 47 คน โดยความสามารถ เก่ง ปานกลาง และอ่อน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสวณหญิง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่เลือกเรียนรายวิชาเพิ่มเติมคือ วิชาอาหารไทยท้องถิ่น จำนวน 1 กลุ่มเรียน จำนวน 19 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. ขอบเขตเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยเนื้อหาสาระในรายวิชาอาหารไทยท้องถิ่น (ง23221) กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (โรงเรียนสวณหญิง, 2566) ซึ่งผู้วิจัยนำมาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok วิชาอาหารไทยท้องถิ่น จำนวน 6 แผน แผนละ 50 นาที/คาบ (2 คาบ/สัปดาห์) ใช้จัดการเรียนรู้สัปดาห์ละ 1 แผน จำนวนรวม 6 สัปดาห์

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาอาหารไทยท้องถิ่นโดยใช้โครงงานเป็นฐานและแอปพลิเคชัน TikTok

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะกระบวนการทำงาน ความคิดสร้างสรรค์ และความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาอาหารไทยท้องถิ่นโดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองตามแบบแผนวิจัย One Group PreTest -PostTest Design โดยมีวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสวณหญิง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่เลือกเรียนรายวิชาเพิ่มเติมคือ วิชาอาหารไทยท้องถิ่น จำนวน 2 กลุ่มเรียน จำนวนรวม 47 คน โดยความสามารถ เก่ง ปานกลาง และอ่อน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสวณหญิง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่เลือกเรียนรายวิชาเพิ่มเติมคือ วิชาอาหารไทยท้องถิ่น จำนวน 1 กลุ่มเรียน จำนวน 19 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok รายวิชาอาหารไทย ท้องถิ่น (ง23221) ที่มีองค์ประกอบ 5 ขั้นตอน คือ 1) การคิดและเลือกหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา 2) การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง 3) การวางแผนการทำโครงงาน 4) การลงมือทำโครงงาน และ 5) การสรุปและนำเสนอโครงงาน จำนวน 6 แผน

2.2 แบบประเมินทักษะกระบวนการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ (Rating Scale) คือ ระดับดี ระดับพอใช้ และระดับปรับปรุง ใน 5 รายการ ได้แก่ การวางแผนการทำงาน การมีส่วนร่วม มีทักษะในการทำงานตามขั้นตอน การนำเสนอผลงาน และผลงาน

2.3 แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ (Rating Scale) คือ ระดับดี ระดับพอใช้ และระดับปรับปรุง ใน 4 รายการ ได้แก่ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับ

เครื่องมือวิจัยที่ 2.1-2.4 ได้ผ่านการประเมินความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาและการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ จำนวน 3 คน โดยใช้การประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ได้ค่าสอดคล้องของแต่ละรายข้ออยู่ระหว่าง 0.67-1.00 สำหรับเครื่องมือวิจัยที่ 2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.929 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ปฐมนิเทศชี้แจงผลการเรียนรู้และขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้

3.2 ผู้ประเมินทักษะกระบวนการทำงาน จำนวน 3 คน ได้แก่ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการงานอาชีพ ประเมินทักษะกระบวนการทำงานกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล ก่อนการจัดการเรียนรู้

3.3 ดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 แผน แผนละ 50 นาที/คาบ (2 คาบ/สัปดาห์) ใช้จัดการเรียนรู้สัปดาห์ละ 1 แผน จำนวนรวม 6 สัปดาห์ โดยกำหนดออกเป็น 3 หัวข้อ คือ อาหารคาว อาหารหวาน และอาหารไทยจากวัตถุดิบในท้องถิ่น ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) การคิดและเลือกหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาโดยใช้คำถาม เพื่อให้ นักเรียนเกิดความสนใจในเรื่องที่จะเรียน เช่น นักเรียนเคยทำอาหารคาวหรือไม่ นักเรียนเคยทำอาหารหวานหรือไม่ นักเรียนรู้จักวัตถุดิบในท้องถิ่นหรือไม่ เป็นต้น โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมกันตอบอย่างอิสระ โดยที่ครูเตรียม QR Code เนื้อหาประกอบการสอนไว้ด้วย 2) การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันค้นหาหัวข้อเรื่อง ในการทำโครงงานเกี่ยวกับเมนูอาหารที่นักเรียนได้เลือกไว้ ตามที่สมาชิกภายในกลุ่มมีความสนใจร่วมกัน จากแหล่ง เรียนรู้ต่าง ๆ ที่หลากหลายและมีความน่าเชื่อถือ ใช้วิธีการระดมความคิดร่วมกัน ครูเป็นผู้คอยให้ความรู้พื้นฐานและ คอยให้ความช่วยเหลือ จนสามารถเลือกหัวข้อโครงงาน และตั้งชื่อโครงงานของกลุ่มตนเอง กลุ่มละ 1 โครงงาน 3) การวางแผนการทำโครงงาน นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนการทำโครงงาน ให้ได้วิธีการที่หลากหลายมากที่สุด แล้วบันทึกผลลงในใบงานเรื่องการเขียนเค้าโครงโครงงาน ร่วมกันสรุปข้อมูลในการวางแผนการทำงานร่วมกัน

และมอบหมายให้สมาชิกในกลุ่ม เตรียมวัสดุ-อุปกรณ์ที่จะใช้ในการทำโครงงานมาเพื่อลงมือทำโครงงานในชั่วโมงต่อไป 4) การลงมือทำโครงงาน สมาชิกแต่ละกลุ่มร่วมกันทำโครงงาน เกี่ยวกับการประกอบอาหาร ตามแผนงานและรูปแบบที่ออกแบบไว้จนเสร็จ โดยมีครูคอยให้คำแนะนำดูแลช่วยเหลือ โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การให้คำแนะนำที่สร้างสรรค์ ให้กำลังใจและให้นักเรียนมีอิสระในการคิดและลงมือทำอย่างเต็มที่ และ 5) การสรุปและนำเสนอโครงงาน ครูร่วมกันประเมินทักษะกระบวนการทำงานและความคิดสร้างสรรค์ จากผลงานที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน และนำเสนอการทำโครงงานอาหารผ่านแอปพลิเคชัน TikTok ซึ่งเพื่อนร่วมชั้นเรียน สามารถชมผลงานและเรียนรู้กิจกรรมที่เพื่อนทำโครงงานได้ผ่านกลุ่มไลน์ประจำวิชา โดยนักเรียนต้องสรุปและนำเสนอผลงานตั้งแต่ขั้นตอนแรกถึงขั้นตอนสุดท้าย

3.4 ผู้ประเมินทักษะกระบวนการทำงาน จำนวน 3 คน ดำเนินการประเมินทักษะกระบวนการทำงาน และประเมินความคิดสร้างสรรค์ หลังจากทีกลุ่มตัวอย่างได้ปฏิบัติงานตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 - 6 เสร็จแล้ว

3.5 หลังการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับ จำนวน 20 ข้อ

3.6 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมด มาวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลของการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินทักษะกระบวนการทำงาน และแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยแบบประเมินทักษะกระบวนการทำงาน ใช้เกณฑ์และความหมายค่าคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 23 – 30 หมายถึง มีทักษะกระบวนการทำงานระดับดี

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 16 – 22 หมายถึง มีทักษะกระบวนการทำงานระดับพอใช้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 10 – 15 หมายถึง มีทักษะกระบวนการทำงานระดับปรับปรุง

แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ ใช้เกณฑ์และความหมายค่าคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 22 – 24 หมายถึง มีความคิดสร้างสรรค์ระดับดี

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 14 – 19 หมายถึง มีความคิดสร้างสรรค์ระดับพอใช้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 8 – 13 หมายถึง มีความคิดสร้างสรรค์ระดับปรับปรุง

4.2 วิเคราะห์ผลต่างคะแนนและเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะกระบวนการทำงาน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ โดยการทดสอบค่าที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว (Dependent Sample)

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบการบรรยาย ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์และความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยของคำตอบที่ได้รับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2557, น. 4) มีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อย

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยการใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok ในรายวิชาอาหารไทยท้องถิ่น เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานและความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสรุปเป็นรายชื่อ ดังนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนทักษะกระบวนการทำงาน หลังการจัดการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงไว้ในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะกระบวนการทำงาน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok ของนักเรียนทั้งชั้น (n = 19)

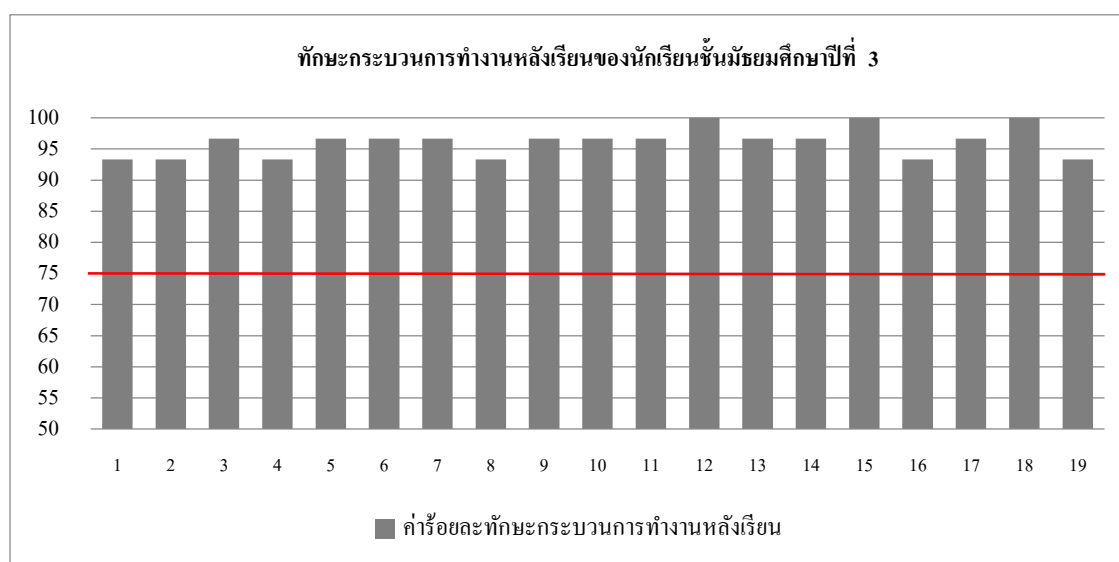
ทักษะกระบวนการทำงาน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	30	20.32	0.95	38.54	.000
หลังเรียน	30	28.84	0.69		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนมีคะแนนทักษะกระบวนการทำงาน หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok ($\bar{X}$ = 28.84 , S.D.= 0.69) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 20.32, S.D.= 0.59) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนร้อยละ 100 มีทักษะกระบวนการทำงานหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75 แสดงไว้ในแผนภูมิที่ 1 ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 ผลการวิเคราะห์ทักษะกระบวนการทำงาน หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok เปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับคะแนนของโรงเรียนร้อยละ 75 (n = 19)

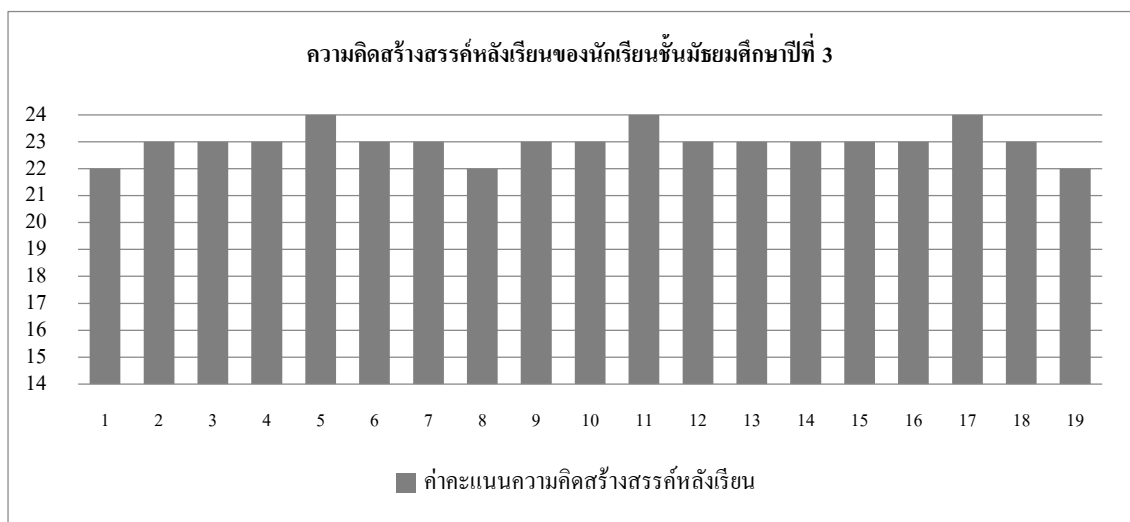

**เกณฑ์ระดับคะแนนของโรงเรียนร้อยละ 75 (23 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30)

จากแผนภูมิที่ 1 พบว่า หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok นักเรียนมีทักษะกระบวนการทำงาน มีค่าเฉลี่ย 28.84 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.69) คิดเป็นร้อยละ 96.14 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 เมื่อพิจารณาคะแนนเป็นรายบุคคลพบว่า นักเรียนมีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 10

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความคิดสร้างสรรค์หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok ในภาพรวมอยู่ในระดับดี แสดงไว้ในแผนภูมิที่ 2 ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 ค่าคะแนนความคิดสร้างสรรค์ หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok (n = 19)

**ระดับคะแนน 20 – 24 มีความคิดสร้างสรรค์ระดับดี

ระดับคะแนน 14 – 19 มีความคิดสร้างสรรค์ระดับพอใช้

ระดับคะแนน 8 – 13 มีความคิดสร้างสรรค์ระดับปรับปรุง

จากแผนภูมิที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความคิดสร้างสรรค์หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok ในภาพรวมอยู่ในระดับดี

4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีระดับความพึงพอใจหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.28) แสดงไว้ในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาอาหารไทยท้องถิ่น โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok (n = 19)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านเนื้อหา			
1. ความเหมาะสมกับระดับความรู้ ความสามารถของผู้เรียน	4.65	0.32	มากที่สุด
2. เนื้อหาที่มีความชัดเจน กระชับ	4.40	0.50	มาก
3. เนื้อหาที่ใช้มีความหลากหลาย	4.70	0.23	มากที่สุด
4. ความน่าสนใจ ทันสมัยของเนื้อหา	4.60	0.37	มากที่สุด
5. ความเหมาะสมของปริมาณเนื้อหา	4.60	0.37	มากที่สุด
6. การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	4.65	0.32	มากที่สุด
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้			
7. กิจกรรมโครงงานเน้นทักษะกระบวนการทำงาน การลงมือปฏิบัติ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	4.65	0.32	มากที่สุด
8. กิจกรรมโครงงานส่งเสริมให้นักเรียน มีความรู้และทักษะในการนำไปปฏิบัติได้จริง	4.70	0.23	มากที่สุด
9. เปิดโอกาสให้นักเรียนสร้างสรรค์การนำเสนองาน ผ่านแอปพลิเคชัน TikTok	4.60	0.37	มากที่สุด
10. นักเรียนได้นำแอปพลิเคชัน TikTok มาใช้ประโยชน์ในด้านการศึกษา	4.70	0.23	มากที่สุด
11. ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการทำงาน	4.75	0	มากที่สุด
12. ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์	4.60	0.37	มากที่สุด
13. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทุกขั้นตอน	4.75	0	มากที่สุด
14. มีการประเมินผลการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับกิจกรรม	4.60	0.37	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ			
15. ได้ฝึกทักษะกระบวนการทำงาน ได้ปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นขั้นตอน ตั้งแต่ต้นจนงานสำเร็จ ในรูปแบบโครงงาน	4.70	0.23	มากที่สุด
16. ได้ปฏิบัติกิจกรรมที่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในขั้นตอนการนำเสนอ งาน ผ่านแอปพลิเคชัน TikTok	4.55	0.42	มากที่สุด
17. ได้ฝึกทักษะการปฏิบัติอาหารประเภทต่าง ๆ จากวัตถุดิบในท้องถิ่น	4.75	0	มากที่สุด
18. ทำให้ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ลงมือปฏิบัติตาม ความถนัดและความสนใจ	4.55	0.42	มากที่สุด
19. หลังจากปฏิบัติโครงงาน สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน ได้จริง	4.70	0.23	มากที่สุด
20. สนุกและมีความสุขในการเรียนรู้	4.70	0.23	มากที่สุด
รวม	4.65	0.28	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีระดับความพึงพอใจหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$, S.D. = 0.28) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ในด้านกิจกรรมการเรียนรู้ หัวข้อส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการทำงาน และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทุกขั้นตอน และในด้านประโยชน์ที่ได้รับ หัวข้อได้ฝึกทักษะ

การปฏิบัติอาหารประเภท ต่าง ๆ จากวัตถุดิบในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ 4.75 และในด้าน เนื้อหา หัวข้อเรียงลำดับจากง่ายไปยาก มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ 4.40

อภิปรายผล

ผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวข้างต้น สามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย เป็นรายชื่อ ดังนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะกระบวนการทำงาน หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน เป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok ($\bar{X}$ = 28.84, S.D.=0.69) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 20.32, S.D.=0.95) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า นักเรียนมีคะแนนทักษะกระบวนการทำงาน หลังการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นทุกคน จำนวน 19 คน คิดเป็น ร้อยละ 100 โดยมีการเพิ่มขึ้นของคะแนนทักษะกระบวนการทำงานที่ค่าเฉลี่ย 8.58 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.96) อภิปรายผลได้ว่าอาจเป็นเพราะการนำ การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok มาใช้ ในการจัดการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ และมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ทั้งหมด 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การคิดและเลือกหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา ตามที่นักเรียนสนใจ เปิดโอกาสให้นักเรียนตอบอย่างอิสระ 2) การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ระดมความคิดค้นหาหัวข้อในการทำโครงงาน จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ โดยครูเป็นผู้คอยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ 3) การวางแผนการทำโครงงาน ให้ได้วิธีการที่หลากหลายมากที่สุด บันทึกผลลงในใบงานเค้าโครงโครงงาน 4) การลงมือทำโครงงาน สมาชิกร่วมกันปฏิบัติโครงงาน ตามแผนงานที่ออกแบบไว้ทีละขั้นตอนจนเสร็จ ครูคอยให้คำแนะนำดูแลช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การใช้คำถามที่ส่งเสริมการคิดการให้คำแนะนำที่สร้างสรรค์ ทำให้นักเรียนมีอิสระในการคิดและลงมือทำอย่างเต็มที่ และ 5) การสรุปและนำเสนอโครงงาน นักเรียนสรุปและนำเสนอการทำโครงงานผ่านความคิดสร้างสรรค์และเผยแพร่ผลงานบนแอปพลิเคชัน TikTok นำเสนอเป็นคลิปวิดีโอสั้น 1 คลิป กำหนดส่งงาน ในระยะเวลา 3 วัน หลังจากการจัดการเรียนการสอนเสร็จ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เป็นการเรียนการสอนที่ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ได้เลือกเรื่องที่จะศึกษาค้นคว้า ลงมือปฏิบัติตามที่ได้วางแผนการทำงานไว้ เพื่อฝึกทักษะต่าง ๆ ด้วยตนเอง ตามความถนัด ความสนใจ สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทำให้นักเรียน มีทักษะกระบวนการทำงานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับ สุรินทร์ ดันสกุล (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบโครงงาน เรื่องเครื่องดื่มสมุนไพรเพื่อสุขภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน นักเรียนมีความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ ทำงานเป็นขั้นตอน เกิดทักษะกระบวนการในการทำงานที่ถูกต้อง และยังสอดคล้องกับ อานนท์ พิลาก (2560) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติงานอาชีพโดยใช้รูปแบบโครงงาน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษพบว่า นักเรียนที่มีทักษะปฏิบัติงานอาชีพ มีผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ทำงานเป็นขั้นเป็นตอนอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนการทำงาน ลงมือปฏิบัติงาน มีการประเมินผลการทำงานตามขั้นตอน

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะกระบวนการทำงานหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok เมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 พบว่า สูงกว่าเกณฑ์ทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100 อภิปรายผลได้ว่าอาจเป็นเพราะวิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ฝึกให้นักเรียน รู้จักคิดจากการวางแผนและลงมือปฏิบัติในการสร้างสรรค์ผลงานต่าง ๆ โดยฝึกให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอน ซึ่งแต่ละขั้นตอนนักเรียนจะมีโอกาสได้ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม และลงมือปฏิบัติผลงานด้วยตนเอง โดยมีครูผู้สอนคอยให้คำแนะนำ จึงทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ส่งผลให้คะแนนทักษะกระบวนการทำงานหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับนงลักษณ์ เขียวฉวี (2562) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐานอยู่ในระดับดีมาก และยังสอดคล้องกับ ปณณธร เล่งเจริญ (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ด้านการเขียนภาษาอังกฤษสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่ได้เรียนด้วยรูปแบบการสอนนี้ มีความสนใจ กระตือรือร้น และนำเสนอผลงานได้อย่างสร้างสรรค์เป็นที่น่าพอใจ

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความคิดสร้างสรรค์หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok ในภาพรวมอยู่ในระดับดี จะเห็นได้ว่าวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ดีขึ้น เพราะนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีอิสระในการคิด ได้ปฏิบัติจริง สามารถพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนตามองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ คือ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ โดยผ่านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) การคิดและเลือกหัวข้อเรื่องที่ จะศึกษา เป็นขั้นตอนที่ครูใช้คำถามให้นักเรียนเกิดความสนใจในเรื่องที่จะเรียน เป็นการส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม 2) การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง นักเรียนร่วมกันค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและนำเสนอชื่อ เป็นการส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว 3) การวางแผนการทำโครงงาน ปรับเปลี่ยนให้มีความเหมาะสมได้ เป็นการส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดยืดหยุ่น 4) การลงมือทำโครงงาน โดยถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ลงบนผลงานได้อย่างอิสระ ตามแผนงานที่ออกแบบไว้ เป็นการส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดยืดหยุ่น และ 5) การสรุปและนำเสนอโครงงาน ตั้งแต่ขั้นตอนแรกถึงขั้นตอนสุดท้ายและเผยแพร่ผลงานบนแอปพลิเคชัน TikTok 1 คลิป เป็นการส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออ

จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ทั้ง 4 ด้านอย่างแท้จริง เพราะเป็นการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกขั้นตอน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการทำงานร่วมกัน รู้จักการแก้ไขปัญหา รวมทั้งมี

โอกาสได้แสดงความคิดเห็นในการทำชิ้นงานสร้างสรรค์อย่างอิสระ ซึ่งสอดคล้องกับ พะเยาว์ ดอกแก้ว (2566) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะความคิดสร้างสรรค์ ในรายวิชาการช่าง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานสามารถพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนตามองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ อีกทั้ง นางลัดขันธ์ เขียวมณี (2562) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน พบว่า ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ หลังได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้ในระดับดีมาก และสอดคล้องกับนภสร ชลสุริย (2563) ได้ศึกษาเรื่องผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดแบบ STEM EDUCATION เพื่อส่งเสริมความเป็นนวัตกรรมและผลงานสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า ผลงานสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดแบบ STEM EDUCATION โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี

4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.28) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า หัวข้อส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการทำงาน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทุกขั้นตอน และได้ฝึกทักษะการปฏิบัติอาหารประเภทต่าง ๆ จากวัตถุดิบในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.75 และหัวข้อเรียงลำดับจากง่ายไปยาก มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด 4.40 จากการสอบถามนักเรียน เป็นผลจากในบางหัวข้อ นักเรียนไม่มีความถนัดในการปฏิบัติกิจกรรม นอกจากนี้ความพึงพอใจใน 3 อันดับแรกที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์การวิจัย ที่ต้องการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทำงานและศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในรายวิชาการอาหารไทยท้องถิ่น อภิปรายผลได้ว่า ในการจัดการเรียนการสอนทุกขั้นตอนได้ส่งเสริม ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมและมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน โดยมีครูเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือ อีกทั้งในรายวิชาการอาหารไทยท้องถิ่น เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติอาหารไทยด้วยวัตถุดิบต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่น นักเรียนมีความสุขในการปฏิบัติอาหาร สอดคล้องกับ ปาจริย์ หละดำ (2563) ได้ศึกษาเรื่องผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการถนอมอาหาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานมีรูปแบบการเรียนที่กระตุ้นให้นักเรียนได้คิดคำถามและหาคำตอบเป็นลำดับขั้นตอน

เนื่องจากแอปพลิเคชัน TikTok เป็นที่นิยมในปัจจุบัน ความนิยมในการใช้งานส่วนใหญ่ ร้อยละ 48% อยู่ในช่วงอายุ 18 – 24 ปี (ภรภัทร ธัญญเจริญ, 2564) อีกทั้งการนำแอปพลิเคชัน TikTok เข้ามาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียน เป็นการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้เหมาะสมตามความต้องการของนักเรียน และตอบสนองนโยบายของรัฐบาล ด้วยการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัล TikTok เข้ามาเป็นเครื่องมือเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนในทุกช่วงทุกวัย (กัลยา โสภณพนิช, 2564) ในการวิจัยครั้งนี้ หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แอปพลิเคชัน TikTok ร่วมกับการใช้โครงงานเป็นฐาน นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานและความคิดสร้างสรรค์ได้ขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากคะแนนทักษะกระบวนการทำงานและความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนอยู่ในระดับดี จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ บุญรอด ชาดิยานนท์ (2561) ได้ศึกษาเรื่องผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาพืชสมุนไพร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียน

ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ ปิ่นนคร เล่งเจริญ (2563) ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok มีวิธีการสอนที่เป็นลำดับขั้นตอนเฉพาะ และแปลกใหม่สำหรับนักเรียน ครูควรอธิบายขั้นตอนและประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับ เพื่อให้ นักเรียนรับทราบและปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน

2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok นักเรียนเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นครูจึงควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รู้จักคิด วางแผน ลงมือปฏิบัติงานและสรุปผลงานด้วยตนเอง เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการทำงานและมีความคิดสร้างสรรค์อย่างแท้จริง

3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok ใช้ระยะเวลาอันนานและมีความต่อเนื่อง ครูต้องวางแผนเรื่องระยะเวลาให้เหมาะสม และพร้อมให้คำปรึกษาแต่ละกลุ่มของนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok ไปจัดการเรียนในรายวิชาที่ใกล้เคียง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ เพื่อศึกษาและพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานและความคิดสร้างสรรค์ให้ดียิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาตัวแปรตามอื่น ๆ เพิ่มเติม ได้แก่ ตัวแปรด้านทักษะกระบวนการ เช่น กระบวนการทำงานเป็นทีม ทักษะการแก้ปัญหา เป็นต้น และตัวแปรในด้านทักษะการคิด เช่น การคิดแก้ปัญหา การคิดอย่างมีเหตุผล เป็นต้น เพื่อให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียน

รายการอ้างอิง

กัลยา โสภณพนิช. (2564). วิธีที่ TikTok ใช้สนับสนุนชุมชนของเราให้ผ่านสถานการณ์ COVID-19. สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.starfishlabz.com/blog/760-การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน>.

จรัสพร บัวเรือง. (2562). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยการเรียนรู้แบบนำตนเอง วิชาคอมพิวเตอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- นงลักษณ์ เขียวมณี. (2562). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้ โครงงานเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- นภสร ชลสุริยัน. (2563). ผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดแบบ STEM EDUCATION เพื่อส่งเสริมความเป็นนวัตกรรมและผลงานสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2557). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : สุริยาสาน.
- ปิ่นนธร เล่งเจริญ. (2563). การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเขียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. นครศรีธรรมราช : โรงเรียน สาธิตเทศบาลวัดเพชรจริก สังกัดเทศบาลนครศรีธรรมราช.
- ปาจริย์ หละดำ. (2563). การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการถนอมอาหาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. 31(3), 172-189.
- พะเยาว์ ทองแก้ว. (2566). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะความคิดสร้างสรรค์ ในรายวิชาการช่าง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารวิจัยเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้. 6(2), 32-46.
- พิศมัย บำบัดใหม่. (2554). การพัฒนาทักษะกระบวนการทำงาน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการ 9 ขั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ภรภัทร ธัญญเจริญ. (2564). พฤติกรรมการเปิดรับ ทักษะคิด และการตัดสินใจใช้งานแอปพลิเคชัน TikTok. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- โรงเรียนสงวนหญิง. (2566). หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสงวนหญิง ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ปีการศึกษา 2566. สุพรรณบุรี : โรงเรียนสงวนหญิง.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุรินทร์ ต้นสกุล. (2561). รายงานการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบโครงงาน เรื่องเครื่องดื่มสมุนไพรเพื่อสุขภาพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. สงขลา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2.
- อานนท์ พิลาก. (2560). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติงานอาชีพ โดยใช้รูปแบบโครงงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

Zhun Yee Chew. (2024). ต้องอ่าน 10 อันดับเทรนด์การศึกษาปี 2024 และข้อมูลเชิงลึกที่นำไปใช้ได้จริงสำหรับ
ครู. สืบค้นเมื่อ 21 มีนาคม 2567. เข้าถึงได้จาก <https://www.marketingoops.com/exclusive/insider-exclusive/tik-tok/>.

การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริซึมและทรงกระบอก
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้โปรแกรม GeoGebra

ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT

Development of Mathematical Problem-Solving Ability on Prism and Cylindrical
for Grade 8 Students using GeoGebra to Organize 4 MAT Learning Activities

วันที่รับบทความ: 18 พ.ย. 66

วันที่แก้ไขบทความ: 2 มิ.ย. 67

วันที่ตอบรับ: 10 ก.ค. 67

มัญฑิตา พรอมวงษา¹

Manthita Promwongsa¹

วรรณธิดา ยลวิลาด²

Wannatida Yonwilad²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริซึมและทรงกระบอก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนดงมูลวิทยาคม อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง ปริซึมและทรงกระบอก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหทางคณิตศาสตร์ทำวงจร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหทางคณิตศาสตร์ หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT เพิ่มขึ้น โดยในวงจรปฏิบัติการที่ 1 มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 72 วงจรปฏิบัติการที่ 2 มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 88 และวงจรปฏิบัติการที่ 3 มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 96

คำสำคัญ : การเรียนรู้แบบ 4 MAT การแก้ปัญหทางคณิตศาสตร์ โปรแกรม GeoGebra มัธยมศึกษาปีที่ 2

¹ คุรุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ (2566)

¹ Bachelor of Education (Mathematics) Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University. (2023).

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)

² Assistant Professor (Mathematics) Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University. (Advisor).

Abstract

This research is action research. The objective was to develop the ability to solve mathematical problems on Prism and Cylindrical for grade 8 students using GeoGebra to organize 4 MAT learning activities. The sample used in the research was 25 students in grade 8 who are studying in Semester 1 of the academic year 2023 at Dongmoon Wittayakhom School, Nong Kung Si District, Kalasin Province. The data were analyzed using averages, standard deviations, and percentages. Research instruments include: 1) Prism and Cylindrical Mathematics Learning Management Plan for Math students using GeoGebra to organize 4 MAT learning activities 2) End-cycle math problem-solving ability test. The statistics used to analyze data include percentage, average and standard deviation

The results showed that the students in the sample group had increased scores for the ability to solve problems after the learning using GeoGebra to organize 4 MAT learning activities. In the first operating cycle, 18 students passed the 70% standard, namely 72%. In the second operating cycle, 22 students have passed the 70% standard, accounting for 88%, and in the third operating cycle, 24 students have passed the 70% standard, accounting for 96%.

Keywords: 4 MAT Learning, Mathematics Problem Solving, GeoGebra Program, Grade 8 Students

บทนำ

คณิตศาสตร์เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาทักษะความคิดอย่างเป็นระบบตรรกะ และความคิดสร้างสรรค์ โดยช่วยให้มนุษย์สามารถวิเคราะห์ปัญหาให้ละเอียดและรอบคอบมากขึ้น เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้สามารถคาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ และแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเท่านั้น แต่ยังเป็นปัจจัยที่ช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตและสร้างความสามัคคีในการใช้ชีวิตร่วมกัน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (IPST) พ.ศ. 2551) นอกจากนี้ คณิตศาสตร์เป็นสิ่งที่สำคัญต่อการพัฒนาปัญญาของมนุษย์ ความคิดสร้างสรรค์ที่มาจากคณิตศาสตร์สามารถช่วยให้สามารถแก้ปัญหาได้อย่างแม่นยำและทำให้สามารถทำการพยากรณ์และวางแผนได้อย่างแม่นยำ คณิตศาสตร์สามารถนำมาใช้ร่วมกับวิทยาศาสตร์เพื่อเข้าใจปรากฏการณ์ธรรมชาติได้อย่างดี นอกจากนี้ทักษะทางคณิตศาสตร์เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ดังนั้น ครูคณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์และความสร้างสรรค์ของนักเรียนซึ่งจะนำไปสู่การวิเคราะห์และแก้ปัญหอย่างละเอียดอ่อน (ณรงค์ ปูนันท์, 2563 : 1)

นักเรียนหลายคนไม่สามารถพัฒนาทักษะในการคิดระดับสูงและการแก้ปัญหาได้สำเร็จ ผลการศึกษาในระดับนานาชาติ เช่น TIMSS ในปี ค.ศ. 2007 แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนไทยในวิชาคณิตศาสตร์ต่ำกว่ากลุ่มนานาชาติ (TIMSS, 2007 : 17) นอกจากนี้ PISA (โปรแกรมประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนระดับนานาชาติ) ในปี ค.ศ. 2012 แสดงให้เห็นว่าตัวอย่างจาก 64 ประเทศ องค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและพัฒนาผลการทดสอบ O-NET (การสอบประจำปีของสถาบันการทดสอบการศึกษาแห่งชาติ) แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยในวิชาคณิตศาสตร์ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในระดับประเทศ คะแนนเฉลี่ยของวิชาคณิตศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คือ 24.39% (สถาบันบริการการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2566)

จากที่ผู้วิจัย ได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติการสอนและสังเกตชั้นเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจปัญหาและยังไม่สามารถแก้ปัญหาเรื่องปริซึมและทรงกระบอกได้ หมายความว่า เมื่อมีโจทย์หรือแบบฝึกหัดให้ทำ นักเรียนมักจะตีความปัญหาทางคณิตศาสตร์ผิด หรือตีโจทย์ไม่เป็น สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งรากฐานที่ช่วยให้สามารถแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ และอาจส่งผลต่อการเรียนในเนื้อหาอื่น ๆ ต่อไป กระบวนการเรียนการสอน จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยพัฒนาด้านสติปัญญา และความคิดของนักเรียน ฉะนั้นการเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสมหรือการเลือกประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ดีให้กับนักเรียนนั้นผู้เรียนได้ฝึกคิดและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งผู้วิจัยได้ค้นพบวิธีการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของ McCharthy ที่มีความน่าสนใจเป็นวิธีการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

การจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT เป็นการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงรูปแบบการเรียนรู้ของกลุ่มผู้เรียน 4 คุณลักษณะ กับการพัฒนาการสมองซีกซ้ายและซีกขวาอย่างสมดุล เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามแบบและความต้องการของตนเองอย่างเหมาะสมและสามารถพัฒนาตนเองอย่างเต็มตามศักยภาพ (สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ, 2558 : 154) กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้โดยวิธีแบบ 4 MAT มีจุดเด่น คือ จะช่วยส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ตามกรอบความแตกต่างระหว่างบุคคล ได้แก่ ช่วงที่ 1 การนำเสนอประสบการณ์ที่มีความสัมพันธ์กับผู้เรียน แบ่งออกเป็น ขั้นที่ 1 การเสริมสร้างประสบการณ์ และ ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ประสบการณ์ที่ได้รับ ช่วงที่ 2 การเสนอเนื้อหาสาระข้อมูลแก่ผู้เรียน แบ่งออกเป็น ขั้นที่ 3 การบูรณาการประสบการณ์สร้างความคิดรวบยอด และ ขั้นที่ 4 การพัฒนาเป็นความคิดรวบยอด ช่วงที่ 3 การฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาความคิดรวบยอด แบ่งออกเป็น ขั้นที่ 5 ปฏิบัติตามขั้นตอน และ ขั้นที่ 6 การนำเสนอผลการปฏิบัติงาน ช่วงที่ 4 การนำความคิดรวบยอดไปสู่การประยุกต์ใช้ แบ่งออกเป็น ขั้นที่ 7 การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้พัฒนางาน และ ขั้นที่ 8 การนำเสนอผลงานการเผยแพร่ (Thanida Ruangtrakun and Supotch Chaiyasang, 2019) และนอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้สังเกตเห็น โปรแกรม GeoGebra ที่จะเข้ามาช่วยในการประกอบการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่อธิบายให้เข้าใจในทางเรขาคณิตมากขึ้น

โปรแกรม GeoGebra เป็นซอฟต์แวร์สำหรับสร้างสื่อการเรียนการสอนในเนื้อหาในระดับมัธยมศึกษาถึงอุดมศึกษา มีศักยภาพที่จะส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมการทดลองทางคณิตศาสตร์ เป็นซอฟต์แวร์ที่เชื่อมโยงเรขาคณิต พีชคณิตและสเปรดชีตเข้าด้วยกัน และเป็นพลวัตเต็มรูปแบบ (Hohenwarter, 2018) โปรแกรมสามารถแสดงทั้งองค์ประกอบพีชคณิตเชิงจำนวน แสดงฟังก์ชัน สมการ หรือสมการอิงพารามิเตอร์ องค์ประกอบเชิงเรขาคณิตเป็นชุดวิธีการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับองค์ประกอบเชิงพีชคณิต มีงานวิจัยมากมายที่รายงานว่าการใช้ GeoGebra มีผลดีต่อความสำเร็จและความเข้าใจของนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ (Zengin and Tatar, 2017) ทั้งคู่ค้นพบในเชิงบวกเกี่ยวกับความสามารถและความสำเร็จของนักเรียนเมื่อพวกเขาใช้ GeoGebra ในการสอน ฟังก์ชันกำลังสอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Richardson and Koyunkaya (2017) โดยมุ่งเน้นไปที่ ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับค่าจำกัดความของมุม ซึ่งพบว่า GeoGebra ส่งผลทางบวกเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์และความเข้าใจของนักเรียน นอกจากนี้ Hutkemri and Akmar (2016) พบว่านักเรียนที่ใช้ GeoGebra แสดงให้เห็นถึงความรู้เชิงแนวคิดและความรู้เชิงกระบวนการของนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมากซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

ดังนั้นจากที่กล่าวมาข้างต้น การใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการจัดการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ผู้วิจัยจึงสนใจการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริซึมและทรงกระบอก ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT

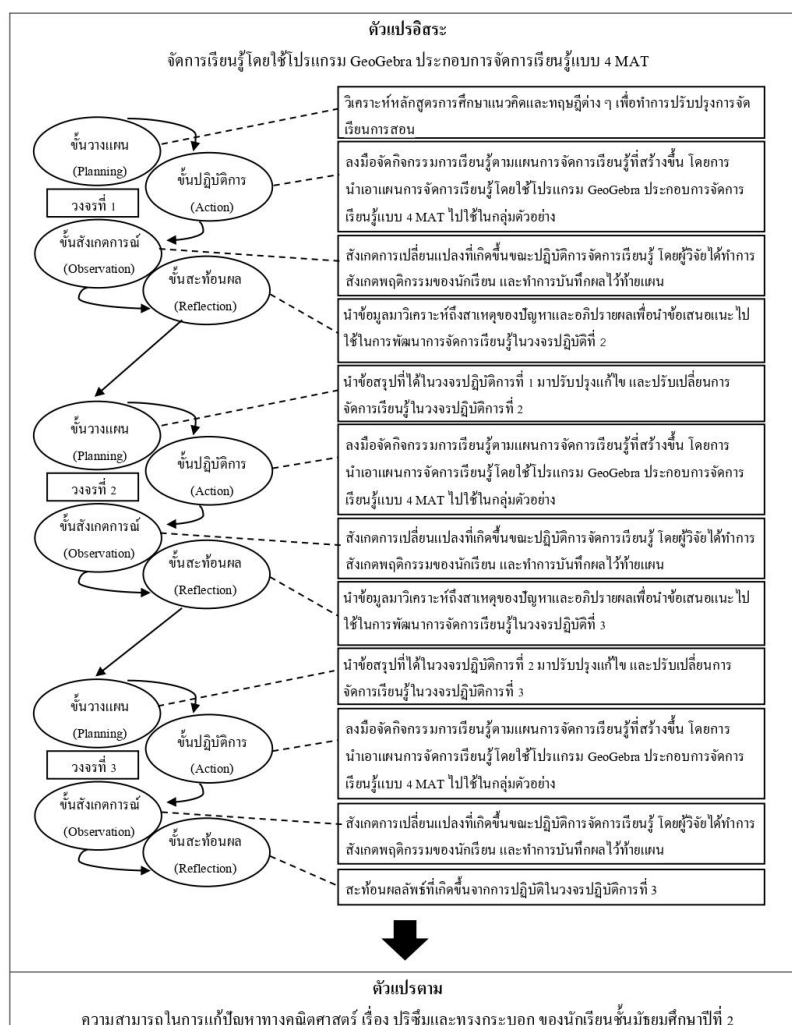
วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริซึมและทรงกระบอก ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT

ประโยชน์ของการศึกษา

1. ได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้ โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT
2. นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริซึมและทรงกระบอก ได้ดีขึ้น

กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนดงมูลวิทยาคม อำเภอหนองสูง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 76 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนดงมูลวิทยาคม อำเภอหนองสูง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 25 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) (ประสาธน์ เนืองเฉลิม, 2563 : 136)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติการ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง ปริซึมและทรงกระบอก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT จำนวน 7 แผน	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ อดันย 6 ข้อ
กำหนดจุดมุ่งหมายในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)	ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อให้ทราบเนื้อหา สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดโครงสร้าง เวลาเรียน ค่าอธิบายรายวิชา การวัดและประเมินผล
ศึกษารูปแบบการเรียนแบบ 4 MAT และ โปรแกรม GeoGebra	กำหนดรูปแบบของแบบทดสอบ โดยใช้แบบทดสอบแบบ อดันย จำนวน 10 ข้อ
สร้างแผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง ปริซึมและทรงกระบอก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 4	นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
นำแผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้	นำแบบทดสอบ ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ไม่ใช่อุปกรณ์ตัวอย่าง เพื่อวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก
นำแผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ มาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง	คัดเลือกข้อสอบ และจัดพิมพ์ข้อสอบฉบับจริง
จัดพิมพ์แผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ฉบับจริง	

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง ปริซึมและทรงกระบอก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT จำนวน 7 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวม 7 ชั่วโมง มีความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) พบว่า มีค่าเฉลี่ยของแผนการจัดการเรียนรู้ 0.67 – 1.00

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริซึมและทรงกระบอก เป็นข้อสอบ แบบอัตนัย 6 ข้อ หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้โดยใช้สูตร (IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) พบว่ามีค่าความยากตั้งแต่ 0.467 ถึง 0.55 มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.233 ถึง 0.5 และ ข้อสอบอัตนัยฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.834

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามแนวคิดของ (Kemmis and Mc Taggart, 1988) โดยดำเนินการทั้งสิ้น 3 วงจรปฏิบัติการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ขั้นวางแผน (Planning)

เป็นขั้นที่ผู้วิจัยวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษา แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อทำการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน แล้วกำหนดเนื้อหาที่จะใช้ในการสอน จากนั้นดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT และแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง ปริซึมและทรงกระบอก ต่อมานำไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และแก้ไขตามคำแนะนำ และนำแผนการจัดการเรียนรู้และเครื่องมือวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้และความเหมาะสมของเนื้อหา จากนั้นทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ให้ถูกต้องมากขึ้น

3.2 ขั้นปฏิบัติการ (Action)

เป็นขั้นตอนการวิจัยลงมือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น โดยให้นำเอาแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ไปใช้ในกลุ่มตัวอย่าง โดยในวงจรปฏิบัติการที่ 1 ประกอบด้วย แผนที่ 1 เรื่องการหาพื้นที่ของรูปเรขาคณิตสองมิติ แผนที่ 2 เรื่องลักษณะของปริซึม ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 ประกอบด้วย แผนที่ 3 เรื่องพื้นที่ผิวของปริซึม แผนที่ 4 เรื่องการหาปริมาตรของปริซึม และวงจรปฏิบัติการที่ 3 ประกอบด้วย แผนที่ 5 เรื่องส่วนประกอบของทรงกระบอก แผนที่ 6 เรื่องพื้นที่ผิวของทรงกระบอก แผนที่ 7 เรื่องปริมาตรของทรงกระบอก

3.3 ขั้นสังเกตการณ์ (Observation)

เป็นการสังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยได้ทำการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน และทำการบันทึกผลไว้ท้ายแผน จากนั้นประเมินความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาวัดปริซึมและทรงกระบอก หลังจากทำการเก็บข้อมูลเสร็จสิ้นในแต่ละวงจรปฏิบัติการ โดยในวงจรปฏิบัติการที่ 1 ใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่องการหาพื้นที่ของรูปเรขาคณิตสองมิติและลักษณะของปริซึม เป็นแบบอัตนัย 2 ข้อ วงจรปฏิบัติการที่ 2 ใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาวัดปริซึมและพื้นที่ผิวของปริซึมและการหาปริมาตรของปริซึม เป็นแบบอัตนัย 2 ข้อ และวงจรปฏิบัติการที่ 3 แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาวัดปริซึมและพื้นที่ผิวของทรงกระบอกและปริมาตรของทรงกระบอก เป็นแบบอัตนัย 2 ข้อ จากนั้นทำการบันทึกข้อมูลของนักเรียนหลังจากสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนแต่ละวงจรปฏิบัติการ

3.4 ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection)

เป็นการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาและอภิปรายผลเพื่อนำข้อเสนอแนะไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติต่อไปให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและสะท้อนผลจากการสังเกต แบบบันทึกหลังการสอน และแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาปริซึมและทรงกระบอก โดยนำข้อสรุปที่ได้ในแต่ละวงจรปฏิบัติมาปรับปรุงแก้ไข และปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติถัดไปให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จากนั้นนำผลที่ได้ทั้ง 3 วงจรปฏิบัติมาสรุปว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คำนวณจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาด้านคณิตศาสตร์ ทำวงจร มาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละ (%) เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากการสังเกต และแบบบันทึกหลังสอน แล้วนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

วงจรปฏิบัติครั้งที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ซึ่งขั้นตอนที่เลือกใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบ คือ ขั้นที่ 3 บรรณาธิการสังเกตไปสู่ความคิดรวบยอด จำนวน 2 แผนการเรียนรู้ แผนละ 1 ชั่วโมง ประกอบด้วย 1) เรื่อง การหาพื้นที่ของรูปเรขาคณิตสองมิติ และ 2) เรื่อง ลักษณะของปริซึม จากนั้นได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาด้านคณิตศาสตร์ปริซึมและทรงกระบอก ซึ่งมีลักษณะเป็นอัตนัย จำนวน 2 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน โดยสามารถสรุปผล ของวงจรปฏิบัติครั้งที่ 1 ผลที่ได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปผลจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์ และคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาด้านคณิตศาสตร์ ตามขั้นตอนดำเนินการจัดการเรียนรู้ ของนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ในวงจรปฏิบัติครั้งที่ 1

วงจร ปฏิบัติการ	จำนวนนักเรียน				ความสามารถในการแก้ปัญหา			
	ผ่านเกณฑ์		ไม่ผ่านเกณฑ์		ค่าเฉลี่ย/ร้อยละ			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	ขั้นที่ 1	ขั้นที่ 2	ขั้นที่ 3	ขั้นที่ 4
					คะแนน เต็ม (1)	คะแนน เต็ม (1)	คะแนน เต็ม (2)	คะแนน เต็ม (1)
1	18	72	7	28	0.78 (78.57%)	0.71 (71.43%)	0.50 (25%)	0.00 (0%)

จากตารางที่ 1 คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 25 คน ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 72 และไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 28 และเมื่อวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ปริซึมและทรงกระบอก ตามขั้นตอนดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จาก คะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียน ในขั้นที่ 1 ขั้นศึกษาโจทย์ปัญหา มีค่าเฉลี่ย 0.78 คิดเป็นร้อยละ 78.57 ขั้นที่ 2 การแปลงข้อมูลในโจทย์ปัญหา มีค่าเฉลี่ย 0.71 คิดเป็นร้อยละ 71.43 ขั้นที่ 3 ขั้นหาคำตอบของโจทย์ปัญหา มีค่าเฉลี่ย 0.50 คิดเป็นร้อยละ 25 และขั้นที่ 4 ขั้นตรวจคำตอบจากเงื่อนไขของโจทย์ มีค่าเฉลี่ย 0 คิดเป็นร้อยละ 0

เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา บันทึกหลังการสอน และสอบถามนักเรียนที่มีคะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา ไม่ผ่านร้อยละ 70 พบว่า นักเรียนในขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 มีปัญหาเพียงเล็กน้อย แต่ไม่สามารถแก้โจทย์ได้ และนักเรียนใช้เวลาในการทำกิจกรรมนานเกินไป ทำให้กิจกรรมบางขั้นไม่บรรลุตามเวลาที่กำหนดไว้ เช่น เมื่อทำใบงานร่วมกันในชั้นเรียน มีนักเรียนบางส่วนที่พูดคุยหรือช่วยเหลือกัน แต่บางคนไม่สนใจและไม่อยากทำใบงาน ดังนั้นจึงไม่ใช่ทุกคนที่เข้าใจปัญหาดีนัก นักเรียนบางคนยังไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้ในการนำสิ่งที่เรียนรู้อย่างประยุกต์ใช้เพื่อแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของตนเอง ทำให้ไม่อยากคิดและลอกเลียนแบบคนอื่น นักเรียนส่วนใหญ่ไม่คุ้นเคยกับการการแก้ปัญหา นักเรียนสามารถเขียนได้เฉพาะข้อมูลที่โจทย์ปัญหาให้มาเท่านั้น แต่นักเรียนยังคงมีข้อผิดพลาด และคำตอบมักจะผิดพลาดเพราะยังไม่เข้าใจในการดำเนินการทางคณิตศาสตร์ และไม่สามารถตรวจสอบคำตอบเองได้ ดังนั้นนักเรียนจึงไม่รู้ว่าตนเองผิด คะแนนของนักเรียนจึงไม่ดีพอ ผู้วิจัยจึงสรุปปัญหาที่เกิดขึ้น และแนวทางในการแก้ไขเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 ซึ่งแสดงข้อมูลได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ปัญหาและแนวทางการแก้ไขในวงจรปฏิบัติการที่ 1

ปัญหา	แนวทางการแก้ไข
1. นักเรียนใช้เวลาในการทำใบงานเกินเวลาที่กำหนด	ครูควรกำหนดเวลาให้ชัดเจนว่าแต่ละข้อใช้เวลาเท่าไร และส่งสัญญาณเตือนเมื่อใกล้จะหมดเวลา
2. นักเรียนยังไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ได้รับนำมาประยุกต์ใช้เพื่อแก้โจทย์ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	ครูฝึกให้นักเรียนสังเกตและทำความเข้าใจกับสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่โจทย์ต้องการทราบ เพื่อเชื่อมโยงความรู้
3. นักเรียนสามารถเขียนแสดงสิ่งที่โจทย์กำหนดให้หรือสิ่งที่โจทย์ให้หาได้ถูกต้องเพียงอย่างเดียวหนึ่งหรือเขียนแสดงทั้งสองอย่างแต่ยังไม่ถูกต้องครบถ้วน	ครูกำชับให้นักเรียน เขียนอธิบายและระบุข้อมูลที่สำคัญในโจทย์ปัญหา เพื่อจะช่วยให้สามารถจำแนกข้อมูลที่อยู่ในโจทย์ปัญหาได้ถี่ถ้วน ว่าโจทย์กำหนดอะไร โจทย์ต้องการให้หาอะไร
4. นักเรียนสามารถเขียนแผนผังหรือเดิมคำในผังความคิดได้ถูกต้องแล้วแปลงข้อมูลในโจทย์ไปสู่	ครูกำชับให้นักเรียนตรวจสอบอย่างถี่ถ้วน เพื่อเป็นการทบทวนว่า นักเรียนมีการเขียนเครื่องหมายหรือตัวเลขในประโยคสัญลักษณ์ผิดหรือไม่

ปัญหา	แนวทางการแก้ไข
ประโยชน์สัญลักษณ์ได้ แต่มีการเขียนเครื่องหมายหรือตัวเลขในประโยชน์สัญลักษณ์ผิดไปบ้างในบางส่วน	
5. นักเรียนสามารถดำเนินการแก้ปัญหาจากประโยชน์สัญลักษณ์จนได้คำตอบ แต่คำตอบ ไม่ถูกต้อง เนื่องจากการดำเนินการแก้ระบบสมการ โดยมีการดำเนินการทางคณิตศาสตร์ผิด	คู่กำกับให้นักเรียนแสดงวิธีการหาคำตอบให้ละเอียด ทำเป็นขั้นตอนและให้รอบคอบเรื่องกระบวนการคำนวณทางคณิตศาสตร์
6. นักเรียนไม่สามารถแสดงวิธีการขึ้นตรวจคำตอบจากเงื่อนไขของโจทย์ได้	ครูยกตัวอย่างวิธีการทบทวนคำตอบจากโจทย์ปัญหาให้นักเรียนศึกษาเพิ่มเติม และชี้แนะให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของการทบทวนคำตอบ เพื่อที่จะรู้ว่าคำตอบที่เราได้มานั้นถูกต้องสมเหตุสมผลตรงตามเงื่อนไขหรือไม่อย่างไร

วงจรปฏิบัติการที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ซึ่งขั้นตอนที่เลือกใช้โปรแกรม GeoGebra ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 คือ ขั้นที่ 1 ขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 และเพิ่มสื่อที่เป็นสิ่งของในชีวิตประจำวันในขั้นที่ 5 จำนวน 2 แผนการเรียนรู้ แผนละ 1 ชั่วโมง ประกอบด้วย 1) เรื่อง พื้นที่ผิวของปริซึม 2) เรื่อง การหาปริมาตรของปริซึม และได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาปริซึมและทรงกระบอก ซึ่งมีลักษณะเป็นอัตราย จำนวน 2 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน โดยสามารถสรุปผล ของวงจรปฏิบัติการที่ 2 ผลที่ได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปผลจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์ และคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหทางคณิตศาสตร์ ตามขั้นตอนดำเนินการจัดการเรียนรู้ ของนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ในวงจรปฏิบัติการที่ 2

วงจร ปฏิบัติการ	จำนวนนักเรียน				ความสามารถในการแก้ปัญหา			
	ผ่านเกณฑ์		ไม่ผ่านเกณฑ์		ค่าเฉลี่ย/ร้อยละ นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์			
					ขั้นที่ 1	ขั้นที่ 2	ขั้นที่ 3	ขั้นที่ 4
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	คะแนนเต็ม (1)	คะแนนเต็ม (1)	คะแนนเต็ม (2)	คะแนนเต็ม (1)
2	4	57.14	3	42.86	1.00	0.81	0.34	0.43
					(100%)	(81.25%)	(34.38%)	(43.75%)

จากตารางที่ 3 คะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 7 คน ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14 และไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน

3 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 และเมื่อวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหามathematicsปริซึมและทรงกระบอก ตามขั้นตอนดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จากคะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหามathematicsของนักเรียน ในขั้นที่ 1 ขั้นศึกษาโจทย์ปัญหามีค่าเฉลี่ย 1.0 คิดเป็นร้อยละ 100 ขั้นที่ 2 การแปลงข้อมูลในโจทย์ปัญหามีค่าเฉลี่ย 0.81 คิดเป็นร้อยละ 81.25 ขั้นที่ 3 ขั้นหาคำตอบของโจทย์ปัญหามีค่าเฉลี่ย 0.34 คิดเป็นร้อยละ 34.38 และขั้นที่ 4 ขั้นตรวจคำตอบจากเงื่อนไขของโจทย์ มีค่าเฉลี่ย 0.43 คิดเป็นร้อยละ 43.75

เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา บันทึกหลังสอน และสอบถามนักเรียนที่มีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาไม่ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 70 พบว่า นักเรียนบางคนไม่ค่อยให้ความสนใจและไม่ให้ความร่วมมือในการฟังครูอธิบาย และในส่วนใบงานที่ให้นักเรียนทำท้ายแผน นักเรียนแต่ละคนสามารถแก้ปัญหาคืออย่างเป็นขั้นตอนมีการวางแผนเป็นระดับขั้นตอนได้ดี แต่ในขั้นการแปลงโจทย์ปัญหามathematicsส่วนมากนักเรียนลืมสัญลักษณ์ทางเครื่องหมายคณิตศาสตร์และแทนค่าในสูตรผิด ก่อนที่จะนำไปหาคำของตัวแปรในสูตร และขั้นหาคำตอบของโจทย์ปัญหามathematicsนักเรียนมักไม่แสดงวิธีหาคำตอบยังขาดทักษะกระบวนการคณิตศาสตร์ในการหาคำตอบ อีกทั้งขั้นทบทวนคำตอบของโจทย์ปัญหามathematicsนักเรียนมักไม่แสดงวิธีตรวจคำตอบที่ได้มาหรือขั้นของการหาคำตอบที่ไม่ถูกต้องสมบูรณ์ ทำให้คำตอบที่ได้เกิดความผิดพลาด จึงเป็นผลให้นักเรียนมีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงได้สรุปปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขปัญหามาเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการที่ 3 ซึ่งแสดงข้อมูลได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ปัญหาและแนวทางแก้ไขในวงจรปฏิบัติการที่ 2

ปัญหา	แนวทางการแก้ไข
1. นักเรียนบางกลุ่มที่ยังไม่เข้าใจวิธีการแปลงโจทย์	ครูต้องอธิบายวิธีการแปลงโจทย์ออกมาให้อยู่ในรูปที่เป็นคำของตัวแปรที่อยู่ในสูตรเพื่อใช้ในการดำเนินการหาคำตอบ พร้อมสาธิตวิธีการในการแปลงโจทย์โดยใช้โปรแกรม GeoGebra
2. ในขั้นการแปลงโจทย์ปัญหามathematicsส่วนมากนักเรียนลืมสัญลักษณ์ทางเครื่องหมายคณิตศาสตร์	ครูคอยกำชับให้นักเรียนตรวจสอบเครื่องหมายทางคณิตศาสตร์ให้เรียบร้อยเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาด
3. ในขั้นหาคำตอบของโจทย์ปัญหามathematicsนักเรียนไม่สามารถหาคำตอบได้	ครูสาธิตวิธีการดำเนินการทางคณิตศาสตร์ให้ได้มาซึ่งคำตอบของโจทย์ปัญหา เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น
4. ในขั้นตรวจคำตอบนักเรียนไม่แสดงวิธีตรวจคำตอบที่ได้หรือขาดการทบทวนคำตอบที่ถูกต้อง	ครูคอยกำชับให้นักเรียนเขียนทบทวนคำตอบของตนเองให้สมบูรณ์ เพื่อลดความผิดพลาดของคำตอบที่ได้

วงจรปฏิบัติการที่ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ซึ่งขั้นตอนที่เลือกใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบ ในวงจรปฏิบัติการที่ 3 คือ ขั้นที่ 2 ขั้นที่ 3 และขั้นที่ 4 และเพิ่มสื่อที่เป็นสิ่งของในชีวิตประจำวันในขั้นที่ 5 จำนวน 3 แผนการเรียนรู้ แผนละ 1 ชั่วโมง

ประกอบด้วย 1) เรื่อง ส่วนประกอบของทรงกระบอก 2) เรื่อง พื้นที่ผิวของทรงกระบอก 3) เรื่อง ปริมาตรของทรงกระบอก และได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาปริซึมและทรงกระบอก ซึ่งมีลักษณะเป็นอัตนัย จำนวน 2 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน โดยสามารถสรุปผล ของวงจรปฏิบัติการที่ 3 แสดงผลที่ได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 สรุปผลจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์ และคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ ตามขั้นตอนดำเนินการจัดการเรียนรู้ ของนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ในวงจรปฏิบัติการที่ 3

วงจร ปฏิบัติการ	จำนวนนักเรียน				ความสามารถในการแก้ปัญหา			
	ผ่านเกณฑ์		ไม่ผ่านเกณฑ์		ค่าเฉลี่ย/ร้อยละ นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	ชั้นที่ 1	ชั้นที่ 2	ชั้นที่ 3	ชั้นที่ 4
					คะแนนเต็ม (1)	คะแนนเต็ม (1)	คะแนนเต็ม (2)	คะแนนเต็ม (1)
3	2	66.67	1	33.33	1.00	1.00	0.50	0.00
					(100%)	(100%)	(50.00%)	(0%)

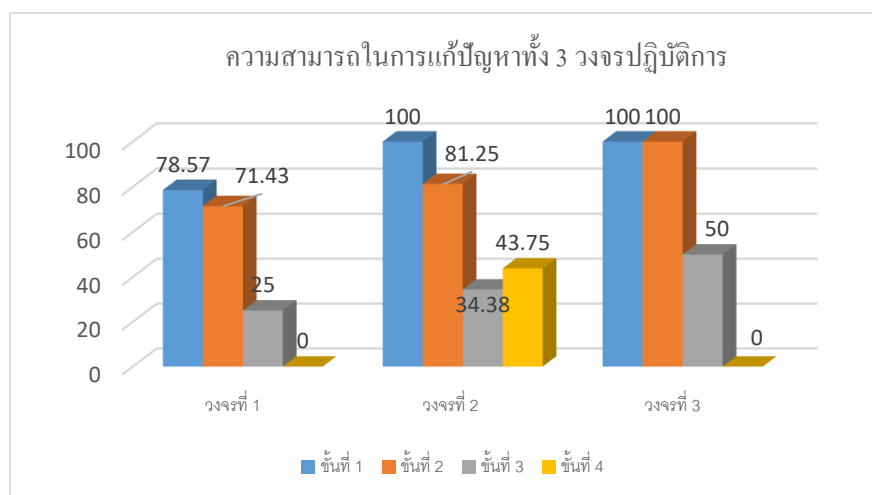
จากตารางที่ 5 คะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 3 คน ในวงจรปฏิบัติการที่ 3 มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 และไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และเมื่อวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ตามขั้นตอนดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ของนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จากคะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียน ในชั้นที่ 1 ชั้นศึกษาโจทย์ปัญหา มีค่าเฉลี่ย 1.00 คิดเป็นร้อยละ 100 ชั้นที่ 2 การแปลงข้อมูลในโจทย์ปัญหา มีค่าเฉลี่ย 1.00 คิดเป็นร้อยละ 100 ชั้นที่ 3 ชั้นหาคำตอบของโจทย์ปัญหา มีค่าเฉลี่ย 0.50 คิดเป็นร้อยละ 50.00 และชั้นที่ 4 ชั้นตรวจคำตอบจากเงื่อนไขของโจทย์ มีค่าเฉลี่ย 0 คิดเป็นร้อยละ 0

เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา แบบบันทึกหลังสอน และสอบถามนักเรียนที่มีคะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า นักเรียนมีความเข้าใจในการศึกษาโจทย์และแปลงโจทย์ได้ตามคำในสูตร แต่นักเรียนขาดทักษะกระบวนการในการดำเนินการเพื่อหาคำตอบของระบบสมการ เช่นเมื่อนักเรียนแทนค่าตัวแปรลงในสูตรเสร็จแล้ว นักเรียนก็ดำเนินการแก้สมการเพื่อหาคำตอบได้แต่คำตอบที่ได้นั้นถูกต้องเพียงบางส่วน จึงเป็นผลให้ไม่สามารถแสดงวิธีการทบทวนคำตอบที่ถูกต้องสมบูรณ์ได้ ทำให้คะแนนของนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงสรุปปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข ปัญหาเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป ซึ่งแสดงข้อมูลได้ดังตารางที่ 6

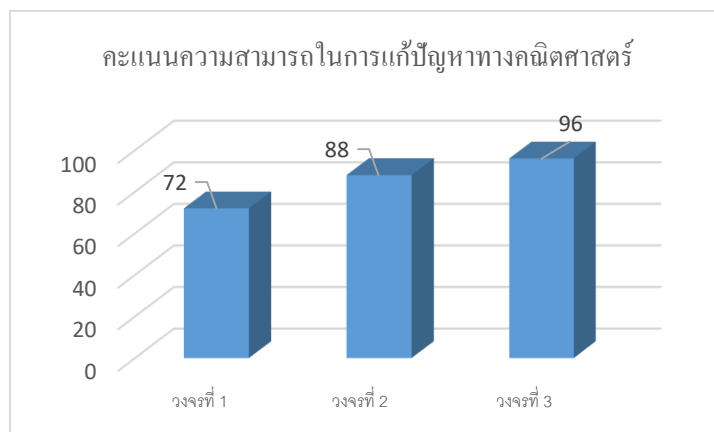
ตารางที่ 6 ปัญหาและแนวทางแก้ไขในวงจรปฏิบัติการที่ 3

ปัญหา	แนวทางการแก้ไข
1. นักเรียนขาดทักษะกระบวนการในการดำเนินการเพื่อหาคำตอบของระบบสมการ	ครูต้องอธิบายและสาธิตกระบวนการและวิธีการในการหาคำตอบของโจทย์ปัญหา เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจในวิธีการที่ได้มาซึ่งคำตอบของโจทย์
2. นักเรียนไม่สามารถแสดงวิธีการทบทวนคำตอบที่ถูกต้องสมบูรณ์ได้	ครูยกตัวอย่างโจทย์ปัญหาที่มีความซับซ้อนและมีความใกล้เคียงกันกับแบบทดสอบ จากนั้นอธิบายแสดงวิธีการทบทวนคำตอบให้นักเรียนศึกษาอีกครั้ง

จากการวิเคราะห์ผลการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT สามารถช่วยพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนให้ดีขึ้นได้ ซึ่งเห็นได้จากคะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง ปริซึมและทรงกระบอก ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละวงจรปฏิบัติการ มีแนวโน้มดีขึ้นทุกวงจร ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงระดับคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ

ภาพที่ 3 แสดงระดับความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

อภิปรายผล

ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริซึมและทรงกระบอก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม มีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งหลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จสิ้นทั้ง 3 วงจรปฏิบัติพบว่า นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 96 ของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4 ของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เมื่อพิจารณาแต่ละวงจรพบว่า ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 72 ของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 28 ของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเมื่อพิจารณาแต่ละวงจรพบว่า ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 เป็นการแก้โจทย์ปัญหาปริซึมและทรงกระบอกที่เกี่ยวกับการหาพื้นที่ของรูปเรขาคณิตสองมิติ และลักษณะของปริซึม โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ซึ่งขั้นตอนที่เลือกใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบ คือ ขั้นที่ 3 บรรณาธิการการสังเกตไปสู่ความคิดรวบยอด นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาเฉลี่ยเท่ากับ 8 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80 ของคะแนนทั้งหมด โดยมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 18 คน สาเหตุที่เป็นแบบนี้เพราะว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นมีใบกิจกรรมและใบงานให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการการคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหาร่วมกัน โดยให้นักเรียนนำความรู้ ที่ได้เรียนนำมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่ผู้สอนกำหนด และมีแบบฝึกหัดในการแก้โจทย์ปัญหาให้นักเรียนฝึกการแก้โจทย์ปัญหา อีกทั้งกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT การจัดการเรียนการสอนนี้ ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาศักยภาพของตนเอง มีความรับผิดชอบต่องานมากขึ้นและมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ตลอดจนการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยครูผู้สอนให้นักเรียนฝึกแก้โจทย์ปัญหาตามขั้นตอนกระบวนการแก้โจทย์ปัญหา ที่มีโปรแกรม GeoGebra ใช้ในประกอบการสอนและฝึกแก้โจทย์ปัญหาจึงช่วยให้เกิดความเข้าใจในการแปลงโจทย์ของปัญหาได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเนื้อหาสาระหรือข้อมูลต่าง ๆ โปรแกรม GeoGebra เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนทำความเข้าใจและจดจำได้ง่ายขึ้น นักเรียนบางคนอาจมี

ปัญหากับโจทย์คณิตศาสตร์เพราะบางคนไม่เข้าใจว่าโจทย์ต้องการอะไร เลขส่งผลให้ต้องเขียนคำตอบที่ถูกต้องเพียงอย่างเดียวหนึ่งหรือมีปัญหาในการเปลี่ยนปัญหาให้เป็นตัวเลข นักเรียนยังขาดทักษะในการดำเนินการทางคณิตศาสตร์อย่างถูกต้อง ปัญหาเหล่านี้อาจทำให้ยากในการแก้โจทย์ปัญหาอย่างถูกต้องและไม่สำเร็จ ซึ่ง สุวร กาญจนบุร (2533) กล่าวว่า การที่นักเรียนจะแก้โจทย์ปัญหาได้จะต้องใช้องค์ประกอบหลายอย่าง เช่น องค์ประกอบเกี่ยวกับภาษา องค์ประกอบเกี่ยวกับความเข้าใจ องค์ประกอบเกี่ยวกับทักษะการคิดคำนวณ องค์ประกอบเกี่ยวกับการย่อและสรุปความ และองค์ประกอบในการฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาเมื่อวิเคราะห์ปัญหาที่พบในกระบวนการของการแก้โจทย์ปัญหาโดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT พบว่าชั้นที่มีปัญหามากที่สุดคือ ชั้นที่ 4 ทบทวนคำตอบ เนื่องจากนักเรียนแสดงวิธีการในการหาคำตอบไม่ได้ยังไม่สมบูรณ์ หรือไม่มีการตอบ ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการนักเรียนได้คำตอบที่ไม่ถูกต้องจึงทำให้ตรวจคำตอบผิดพลาด ชั้นที่มีปัญหาเป็นอันดับสอง คือชั้นที่ 3 ขั้นตอนการหาคำตอบ ซึ่งเกิดจากความไม่เข้าใจในเนื้อหาของบทเรียน ซึ่งส่งผลให้นักเรียนเลือกใช้สูตรหรือวิธีการทางคณิตศาสตร์ที่ไม่ถูกต้องในการแก้ปัญหานั้น ผลการคำนวณจึงไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ทั้งยังมีปัญหาในทักษะด้านการคิดคำนวณที่ยังไม่แม่นยำ ทำให้มีความเข้าใจที่ผิดพลาดและสับสนในการเลือกใช้สูตรหรือสมการที่เหมาะสมในการแก้โจทย์ปัญหา ชั้นที่มีปัญหาลำดับสาม คือ ชั้นที่ 2 การแปลงโจทย์ปัญหา เนื่องจากนักเรียนสามารถแปลงข้อมูลที่มีอยู่ในโจทย์ปัญหาให้อยู่ในรูปสมการทางคณิตศาสตร์ได้ แต่ยังไม่ครบถ้วนเนื่องจาก นักเรียนมีการเขียนเครื่องหมายหรือตัวเลขในประโยคสัญลักษณ์ผิดไปบ้างในบางส่วน และปัญหานี้น้อยที่สุด คือ ชั้นที่ 1 ศึกษาโจทย์ปัญหาของกระบวนการเรียนรู้ คือการที่นักเรียนไม่สามารถระบุข้อมูลสำคัญที่มีอยู่ในโจทย์ปัญหาได้อย่างครบถ้วน บางครั้งโจทย์อาจมีรายละเอียดที่ซับซ้อนเกินไป ซึ่งทำให้นักเรียนไม่ยอมอ่านหรือวิเคราะห์ให้แน่ชัดว่าสิ่งที่โจทย์กำหนดให้นักเรียนทำและสิ่งที่ต้องหาคืออะไร ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นคือนักเรียนอาจจะไม่ได้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

วงจรปฏิบัติการที่ 2 เป็นการแก้โจทย์ปัญหาปริซึมและทรงกระบอกที่เกี่ยวกับการหาพื้นที่ผิวของปริซึมและการหาปริมาตรของปริซึม โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบในชั้นที่ 1 ชั้นที่ 2 และชั้นที่ 3 และเพิ่มสื่อที่เป็นสิ่งของในชีวิตประจำวันในชั้นที่ 5 นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาเฉลี่ยเท่ากับ 8.03 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80.34 ของคะแนนทั้งหมด โดยมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 22 คน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ของครู โดยอธิบายขั้นตอนการทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับนักเรียนชัดเจนขึ้น เพื่อให้นักเรียนเข้าใจในหน้าที่บทบาทของตนเองในการทำกิจกรรม มีการปรับสถานการณ์ของโจทย์ปัญหาให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในปัญหาได้อย่างชัดเจน และมองเห็นแนวทางในการแก้ปัญหานั้น ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น สำหรับนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 3 คน อาจเป็นเพราะที่ไม่ค่อยให้ความสนใจและไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม นอกจากนี้ยังมีนักเรียนบางคนที่ไม่เข้าใจวิธีการแปลงโจทย์และในส่วนของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหานั้นทำให้นักเรียนทำท้ายวงจรสามารถเห็นได้ว่าในขั้นตอนการศึกษาโจทย์ปัญหานักเรียนเขียนละเอียดและสมบูรณ์ แต่ในขั้นตอนการแปลงโจทย์ปัญหา บางครั้งนักเรียนลืมสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ก่อนที่จะไปหาคำในขั้นถัดไป ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้คำตอบที่ได้มีความผิดพลาด

เมื่อวิเคราะห์กระบวนการการแก้โจทย์ปัญหาพบว่า ในแต่ละขั้นมีปัญหาลดลง ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ยังมีปัญหาในขั้นที่ 2, 3 และ 4 โดยในขั้นที่มีปัญหามากที่สุดคือ ขั้นที่ 4 ที่เกี่ยวกับการทบทวนคำตอบของโจทย์ปัญหา เนื่องจากนักเรียนมีการแสดงวิธีการตรวจคำตอบ แต่ยังไม่ต้อง และแสดงวิธีการตรวจสอบคำตอบได้ แต่ยังไม่ต้องสมบูรณ์ อาจเป็นเพราะนักเรียนขาดความรอบคอบในการตรวจคำตอบของตนเอง ขั้นที่มีปัญหามากเป็นอันดับสองคือ ขั้นที่ 3 หาคำตอบของโจทย์ปัญหา เนื่องจากนักเรียนดำเนินการทางคณิตศาสตร์ผิดจึงทำให้คำตอบนั้นผิดพลาดไปด้วย ส่งผลให้คำตอบที่ได้นั้นไม่ต้อง ทั้งนี้อาจมาจากสมการที่นักเรียนแปลงออกมาผิดพลาดเล็กน้อยจึงเป็นเหตุทำให้คำตอบของโจทย์ปัญหาไม่ต้องนั่นเอง ขั้นที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ ขั้นที่ 2 ขั้นแปลงโจทย์ปัญหา เนื่องจากนักเรียนสับสนสัญลักษณ์ทางเครื่องหมายคณิตศาสตร์ทำให้สมการที่ได้นั้นมีความผิดพลาด จึงเป็นเหตุให้ผลการเรียนของนักเรียนมีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้

วงจรปฏิบัติการที่ 3 เป็นการแก้โจทย์ปัญหาปริซึมและทรงกระบอกที่เกี่ยวกับส่วนประกอบของทรงกระบอก พื้นที่ผิวของทรงกระบอก และปริมาตรของทรงกระบอก โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบในขั้นที่ 2 ขั้นที่ 3 และขั้นที่ 4 และเพิ่มสื่อที่เป็นสิ่งของในชีวิตประจำวันในขั้นที่ 5 นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาเฉลี่ยเท่ากับ 8.14 คิดเป็นร้อยละ 81.35 ของคะแนนเต็ม โดยมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 24 คน ซึ่งจะเห็นได้ว่าภาพรวมนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาที่สูงขึ้นอย่างชัดเจน ที่เกิดเช่นนี้เนื่องมาจากการปรับกิจกรรมการเรียนรู้โดยครูผู้สอนที่มีการเน้นย้ำและกำชับให้นักเรียนเห็นความสำคัญของกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาทุกขั้นตอนมากยิ่งขึ้น ทำให้นักเรียนมีการคิดทบทวน ไตร่ตรอง และมีการวางแผนเพื่อที่จะสามารถแก้โจทย์และปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสามารถตรวจสอบวิธีการหาคำตอบได้อย่างถูกต้องด้วยสำหรับนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 2 คน อาจเกิดจากการที่ขาดความกระตือรือร้นในการเรียน ขาดการฝึกแก้โจทย์ปัญหาและการทบทวนบทเรียนตามที่ครูมอบหมาย ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถแก้ไขโจทย์ปัญหาได้อย่างเหมาะสม การฝึกฝนและทบทวนเนื้อหาเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนเพิ่มพูนทักษะและความเข้าใจในการแก้โจทย์ปัญหาเมื่อวิเคราะห์กระบวนการของการแก้โจทย์ปัญหา พบว่า ในกระบวนการการแก้ไขโจทย์ปัญหาพบว่าในแต่ละขั้นตอนมีการพัฒนาและปรับปรุงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งขั้นตอนที่ยังมีปัญหาคือขั้นที่ 4 ทบทวนคำตอบของโจทย์ปัญหา เป็นขั้นที่มีปัญหามากที่สุด เนื่องจากนักเรียนมีพฤติกรรมเช่นเดิม คือ สามารถแสดงวิธีการตรวจคำตอบได้ แต่ยังไม่สมบูรณ์ อีกทั้งยังมีขั้นที่มีปัญหารองลงมาคือ ขั้นที่ 3 หาคำตอบของโจทย์ปัญหา เนื่องจากลักษณะ โจทย์เป็นการหาคำตอบหลังจากแทนค่าในสูตร ทำให้นักเรียนไม่สามารถหาคำตอบได้ครบถ้วนหรืออาจเป็นเพราะนักเรียนไม่คุ้นเคยกับโจทย์ลักษณะนี้มาก่อน จึงเป็นผลให้นักเรียนไม่ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แต่เมื่อพิจารณาความสามารถในการแก้ปัญหของนักเรียน 1 คน ทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ พบว่า นักเรียนมีคะแนนเป็นร้อยละเท่ากับ 25.00, 40.00 และ 60.00 ตามลำดับ ซึ่งจากคะแนนดังกล่าวจะเห็นได้ว่า นักเรียนมีพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหที่ดีขึ้น

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า ในวงจรปฏิบัติที่ 1-3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการแก้ปัญหได้ดีขึ้น และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด และ การใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ได้เพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมทักษะในการแก้ปัญหของนักเรียนในระดับที่นักวิจัยได้

วางเป้าหมายไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาวเรือง บุตรทรัพย์ (2560) ได้ศึกษาการใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ 4 MAT พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนการทดสอบ สมมติฐาน โดยการใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการเรียนรู้รูปแบบ 4 MAT สูงกว่าการจัดการ เรียนรู้แบบเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) ความพึงพอใจเรื่องการใช้สื่อการเรียนการสอน ช่วยให้นักเรียน เข้าใจเนื้อหาและเกิดการเรียนรู้ โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบ 4 MAT สูงกว่า การจัดการเรียนรู้แบบเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) ความพึงพอใจเรื่องการสร้าง บรรยากาศ ให้นักเรียนมีความสุข สนุกกับการเรียน โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดกิจกรรม การเรียนรู้รูปแบบ 4 MAT สูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ วนิดา ศรีหา, ปวีณา ชันธิศิลา, และ สุวรรณวัฒน์ เทียนยุทธกุล, (2566) พบว่า 1) ประสิทธิภาพของการ จัดการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรม GeoGebra เรื่องพื้นที่ผิวและปริมาตรของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 เท่ากับ 81.69 / 82.71 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรม GeoGebra หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความ พึงพอใจที่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้ใช้โปรแกรม GeoGebra เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตรอยู่ระดับมาก โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.07 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มลฤดี มณีล้ำ และไพรินทร์ สุวรรณศรี (2564) ผลจากการศึกษาพบว่า การเรียนผ่านชุดกิจกรรมผ่าน โปรแกรม GeoGebra สามารถเพิ่มความคิดทางเรขาคณิตสามมิติของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถวาดรูปปริซึมเชื่อมโยงจากรูปเรขาคณิตสอง มิติ สามารถสร้างรูปคลี่ของปริซึมแบบต่าง ๆ ได้ อีกทั้งยังเพิ่มทักษะการแก้โจทย์ปัญหาเรื่องพื้นที่ผิวและปริมาตร ของปริซึมอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ครูผู้สอนจะต้องจัดเตรียมสถานที่ให้ พร้อม เช่น การเชื่อมต่อกับ Smart TV หรือโปรเจกเตอร์ อุปกรณ์สื่อการเรียน และควรมีการแนะนำก่อนเรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน

2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดการเรียนรู้รูปแบบ 4 MAT ครูผู้สอนควร อธิบายขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาให้ชัดเจน

รายการอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และ สาระภูมิศาสตร์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

- ณรงค์ ปูนันท์. (2013). คู่มืออาชีพ. สืบค้นเมื่อ 23 กรกฎาคม 2018. <https://ajnowarut.files.wordpress.com>
- ดาวเรือง บุตรทรัพย์. (2560). การใช้โปรแกรม GeoGebra ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ 4MAT เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการทดสอบสมมติฐาน. (พิมพ์ครั้งที่ 12).
- ทิสนา แฉมณี. (2564). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประสาธน์ เนืองเฉลิม. (2563). วิจัยการเรียนการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มลฤดี มณีล้ำ, และไพรินทร์ สุวรรณศรี. (2564). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบพลวัต GeoGebra เรื่อง ปริซึมเพื่อเพิ่มความคิดเชิงเรขาคณิตสามมิติ. วารสารวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ศึกษา (JSSE). 4(2), 262.
- วนิดา ศรีหา, ปวีณา ชันธิลา, และสุวรรณวัฒน์ เทียนยุทธกุล. (2023). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรม GeoGebra เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 1(4), 1-14.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2566). สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2565. สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2566. เข้าถึงได้จาก http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/PDF/SummaryONETM3_2565.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2551). ตัวอย่างการประเมินผลวิทยาสตรณานาชาติ: PISA และ TIMSS. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- สุวรร กาญจนบุรี. (2553). เทคนิคการสอนคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษา เล่ม 3. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุวิทย์ มูลคำ, และอรทัย มูลคำ. (2552). 21 วิธีจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- Hohenwarter, M., et al. (2018). Putting the world's leading dynamic mathematics software and materials in the hands of students and teachers everywhere. Retrieved from: <https://www.geogebra.org/about?lang=eng> [accessed 30 August 2018].
- Hutkemri, L., & Akmar, S. (2016). Effectiveness of GeoGebra on academic and conceptual knowledge: role of students' procedural knowledge as a mediator. *New Educational Review*, 44(2), 153-164.
- Kemmis, S and Mc Taggart, R. (1998). *The Action Research Planer*. 3rd ed. Victoria: Deakib University.45.
- Polyiem, P., Sonsupap, K., & Education, M. U. T. F. of. (2021). *Development of Problem-Solving Ability Using Deductive Teaching Method with STAR Strategy in Mathayomsuksa 5 Students* (Thesis, Mahasarakham University). Mahasarakham University. สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2566. เข้าถึงได้จาก <http://202.28.34.124:8080/jspui/handle/123456789/1331>.

- Richardson, S. E., & Koyunkaya, M. Y. (2017). Fostering students' development of the concept of angles using technology. *Australian Primary Mathematics Classroom*, 22(1), 13-20.
- Thanida Ruangtrakun. and Supotch Chaiyasang. (2019). Using 4MAT Teaching Model to Enhance Students' Achievement and to Maintain Retention in Mathematics. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and Arts)*. 12(6), 1248–1261.
- Zengin, Y., Furkan, H. and Kutluca, T. (2012). The effect of dynamic mathematics software geogebra on student achievement in teaching of trigonometry. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 31(2011), 183–187. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.12.038>.

**แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของ
โรงเรียนบ้านวังวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2**
**Guidelines for Learning Resources Management to Enhance Learner Skills in
the 21st Century of Ban Wang Witthaya School Chiang Rai Primary**
Educational Service Area Office, 2

วันที่รับบทความ: 7 มิ.ย. 66

วันที่แก้ไขบทความ: 26 พ.ค. 67

วันที่ตอบรับ: 10 ก.ค. 67

วรวิทยา ลาเวตม¹

Worrawitaya Laotoom¹

สมเกียรติ ตุ่นแก้ว²

Somkiet Tunkaew²

ไพโรภ รัตนชูวงศ์³

Pairop Rattanachuwong³

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านวังวิทยา 2) เหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านวังวิทยา 3) แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านวังวิทยา โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยผู้ร่วมการประชุมและผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญและสรุปเนื้อหาเชิงบรรยายเป็นความเรียง

ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านวังวิทยา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการนำองค์กรและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการจัดการองค์กร 2) เหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านวังวิทยา ได้แก่ เหตุปัจจัยสนับสนุนและเหตุปัจจัยจุดรั้ง 3) แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านวังวิทยามีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดหมาย และการกำหนดแผนงาน โครงการในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านวังวิทยา

¹ คุรุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ (2566)

¹ Bachelor of Education (Mathematics) Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University. (2023).

² อาจารย์ ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)

² Lecturer in Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (Advisor).

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม)

³ Assistant Professor in Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (Co Advisor).

คำสำคัญ : แนวทางการบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้ ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

Abstract

This independent study aimed to study 1. Conditions of management of learning resources of Ban Wang Wittaya School 2. The important factors affecting the condition of the management of the learning resources of Ban Wang Wittaya School. 3. Guidelines for the management of learning resources of Ban Wang Wittaya School using a mixed research method Research tools were questionnaires and participatory workshops. Participants and informants were administrators, teachers, representatives of the school committees. Analyze data by analyzing key content. and summarize the narrative content in an essay.

It was found that 1. The condition of learning resources management of Ban Wang Wittaya School The areas with the highest averages were: organizational leadership And the aspect with the lowest average was organizational management. 2. The important factors affecting the condition of learning resources management of Ban Wang Wittaya School were supporting factors and restraining factors. 3. Guidelines for managing learning resources to promote learners' skills in the 21st century of Ban Wang Wittaya School A vision, mission, goal and project plan were set for the management of Ban Wang Wittaya School's learning resources.

Keywords: Guideline Management, Learning Resources, 21st Century Learner Skills

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 4 ได้บัญญัติไว้ว่า การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้การฝึกการอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรมการสร้างโครงสร้างรองความก้าวหน้าทางวิชาการการสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัด สภาพแวดล้อมสังคมและการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตมาตรา 22 ได้ระบุไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญ ที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” และมาตรา 24 (5) ได้ระบุว่าการจัดการกระบวนการเรียนรู้สถานศึกษาต้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียน การสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, น. 2-3)

การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะที่ สำคัญ และคุณสมบัติอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยมีพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนา ตามธรรมชาติและเต็ม ตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ ความสำคัญทั้งความรู้และ

คุณธรรม ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษา การจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญ สถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาทักษะนิสัย กระบวนการเหล่านี้ เป็นแนวทางในทางจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนพัฒนา เพราะจะสามารถช่วย ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจใน กระบวนการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุริชิต พ่อกรวงศ์, 2555, น. 3-4)

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นไปที่การพัฒนา ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตผ่านสาระวิชาสำคัญ เนื่องจากสาระวิชาสำคัญนั้นไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อมีชีวิตในยุคศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันนี้การเรียนรู้ สาระวิชาควรจะเป็นจากการค้นคว้าของนักเรียน เป็นหลัก โดยมีครูเป็นผู้แนะนำ วิชาแกนหลักเหล่านี้จะนำมาสู่การ กำหนดเป็นกรอบแนวคิดยุทธศาสตร์สำคัญ ต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาในเชิงสหวิทยาการ และวิชาแกนหลัก จะต้องสอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 เข้าไปในทุกวิชาแกนหลัก (วิจารณ์ พานิช, 2556, น. 16-21)

ในปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้นผู้เรียนจะต้องมีทักษะในการวิเคราะห์ และมีวิจารณญาณ เพื่อให้เท่าทันยุคสมัยปัจจุบันมากขึ้น ทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1) ทักษะการคิดวิจารณ์ (Critical Thinking) ผู้เรียนสามารถ คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ สามารถประเมินผลและประยุกต์ใช้ข้อมูลสารสนเทศ และความรู้ต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล 2) ทักษะการทำงานร่วมกัน (Collaboration Skill) ผู้เรียนสามารถ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีความเป็นผู้นำ เป็นผู้ตาม สามารถแสดงความคิดเห็นและยอมรับ ความคิดเห็นของผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ทำให้งานของส่วนรวมประสบความสำเร็จ บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ทักษะการสื่อสาร (Communication Skill) ผู้เรียนสามารถสื่อสารกับเพื่อน ครูผู้สอนและบุคคลอื่น ๆ ในการทำงานร่วมกัน การสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิดเห็นระหว่าง กันได้ รวมถึงสามารถอธิบาย และนำเสนอข้อมูลข่าวสารให้ผู้อื่นรับรู้ โดยใช้ภาษาที่ถูกต้องและสื่อสาร ได้อย่าง ชัดเจน เข้าใจได้ง่าย 4) ทักษะความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ต้องมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานในการเรียนรู้ การประยุกต์ความรู้ไปใช้อย่างสร้างสรรค์รวมถึงสามารถ สร้างสรรค์ ความรู้ใหม่ สิ่งประดิษฐ์ เทคนิค วิธีการหรือกระบวนการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและ สังคมได้ 5) ทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Digital Skill) ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ต้องมีความรู้เกี่ยวกับ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการค้นคว้า การเรียนรู้ การแลกเปลี่ยน และการแบ่งปันความรู้ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถคัดกรองข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินข้อมูลได้อย่างเหมาะสม สามารถแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีจริยธรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่ทำผิด กฎหมายเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 6) ทักษะทางอาชีพและการใช้ชีวิต (Career Skill & Life Skill) ได้แก่ รู้จักปรับตัวเพื่อรับกับการเปลี่ยนแปลง ทั้งบทบาทหน้าที่ บริบท สภาพแวดล้อม และสภาพที่ได้รับ มีความยืดหยุ่นในการทำงานและการดำรงชีวิต มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นผู้นำ มีความเป็นตัวของตัวเองที่มีศักยภาพ และความสามารถหลากหลาย สามารถทำงานได้หลายหน้าที่และจัดสรร แบ่งเวลาได้เหมาะสม ระหว่างการทำงานและการใช้ชีวิต รวมถึงสามารถจัดการกับ ปัญหาต่าง ๆ ในที่ทำงาน และในการใช้ชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีภาวะ

ผู้นำ และมีความ รับผิดชอบ ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมจรรยา และยึดถือจรรยาบรรณในวิชาชีพของตนอย่างเคร่งครัด (สุไม บิลไบ 2558, น. 2-4)

แหล่งเรียนรู้ คือ แหล่งข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ และประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียน ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวาง ต่อเนื่อง และสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ใน โรงเรียนและในชุมชนที่มีคุณค่าและประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ ห้อง คอมพิวเตอร์ สนามกีฬา สวนเกษตร สวนหย่อม สวนสมุนไพร สภาพแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ บุคคล องค์กร องค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ขนบธรรมเนียมประเพณี อาชีพ วิถีชีวิตที่สามารถนำมาใช้ในการจัด การศึกษา เพื่อเสริมสร้างให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความสนใจใฝ่เรียน และเป็นบุคคลที่มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีหลักการดำเนินงาน เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญและแนวคิดที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน แหล่งเรียนรู้มีบทบาท หน้าที่ ในการจัดการศึกษาที่ หลากหลายในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นแหล่งในการศึกษาค้นคว้า ข้อมูลสำหรับผู้เรียน ได้แก่ เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้คิด ได้ทำ เรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เน้นการมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เชื่อมโยง กระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้และองค์กรต่าง ๆ ทุกภาคส่วน (สุริชิต พ่อครวงศ์, 2555, น. 3)

การใช้แหล่งเรียนรู้ในการเรียนการสอนมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนมาก เพราะสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยมีผู้บริหารและครู ร่วมกัน กำหนดนโยบาย ส่งเสริมสนับสนุนการจัดหา จัดสร้าง พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ และประสบการณ์ในการจัดและการใช้แหล่งเรียนรู้ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ผ่าน การปฏิบัติ จริ่งในสภาพแวดล้อมจริง ฝึกทักษะใน การคิด การสังเกต การทำงานเป็นกลุ่ม มีความรับผิดชอบ ผู้เรียนรู้วิธีการ เรียนรู้ของตนเองและเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งยังเป็นการ ปลุกฝังให้ผู้เรียนรู้จัก แสวงหาความรู้และมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งรอบตัว มีความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ต่อสังคม รักและผูกพัน กับท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมรอบตัว (นงศ์ศรี ราชมณี, 2553, น. 3)

โรงเรียนบ้านวังวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 มีแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน ภายในโรงเรียนได้แก่ ห้องสมุด ห้องวิชาการ ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องภาษาไทย ห้องภาษาต่างประเทศ ห้องดนตรี ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องสุขศึกษาและพลศึกษา ห้องสหกรณ์ ห้องพยาบาล ห้องลูกเสือ ห้องคหกรรม ห้องโรงชาใบหม่อน ศาลาสี่ล ศาลาธรรม สนามฟุตบอล สนามเด็กเล่น สนามบาสเกตบอล สนามตะกร้อ สนามเปตอง สนามวอลเลย์บอล สวนหย่อม แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ได้แก่ วัดวังผาศิลาราม วัดป่าวังศิลา วัดป่าอรัญบรรพต วัดป่าวังอวน ศูนย์การเรียนรู้การเลี้ยงหม่อนไหม กลุ่มทอผ้าไหม บ้านวังศิลา จุดการเรียนรู้วังปลาบ้านวังศิลา จุดการเรียนรู้การทำโอ่งซิเมนต์บ้านวังศิลา จุดการเรียนรู้ป่าชุมชน บ้านวังศิลา จุดการเรียนรู้แปรรูปดักแด่ สถาบันการเงินชุมชน 4 วัง ภูมิปัญญาท้องถิ่นการจักสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น การทอผ้าด้วยกก

จากที่กล่าวมา โรงเรียนบ้านวังวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน รวมถึงสื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ การศึกษาในยุคปัจจุบันและอนาคตที่จะเพิ่มพลังการเรียนรู้รวมถึงสนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นบุคคล แห่งการเรียนรู้และ เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยสถานศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกที่จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายซึ่งแหล่งเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะในห้องเรียน

ตำราเรียนหรือ ในสถานศึกษาเท่านั้น แต่รวมถึงแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาและปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษานั้น สถานศึกษาจะต้องทำการสำรวจหรือเตรียมข้อมูล แล้วพิจารณาใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโรงเรียนและในท้องถิ่นของคนมาใช้ในการจัดการศึกษาโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ และดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (แผนปฏิบัติการโรงเรียนบ้านวังวิทยา ประจำปี 2565) ซึ่งสภาพในปัจจุบันผู้เรียนของโรงเรียนบ้านวังวิทยา บางส่วนยังขาดทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และเพื่อให้ผู้เรียนของโรงเรียนบ้านวังวิทยา เกิดทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และทักษะด้านชีวิตและการทำงาน จำเป็นต้องมีการบูรณาการโดยผ่านกระบวนการการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่มีความสอดคล้องกับสภาพสังคมของยุคปัจจุบัน อีกทั้งเหตุผลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียนบ้านวังวิทยา ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต และสถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้แห่งความสุขของผู้เรียนและชุมชน

ด้วยเหตุและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางในการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านวังวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยใช้ทฤษฎีหลักการบริหาร POLC ของ Louis A. Allen เพื่อเป็นแนวทางนำไปปฏิบัติในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและ ประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นอันจะนำไปสู่ตัวผู้เรียนได้มีทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านวังวิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
2. เพื่อศึกษาเหตุปัจจัยในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านวังวิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
3. เพื่อเสนอแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านวังวิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

ประโยชน์ของการศึกษา

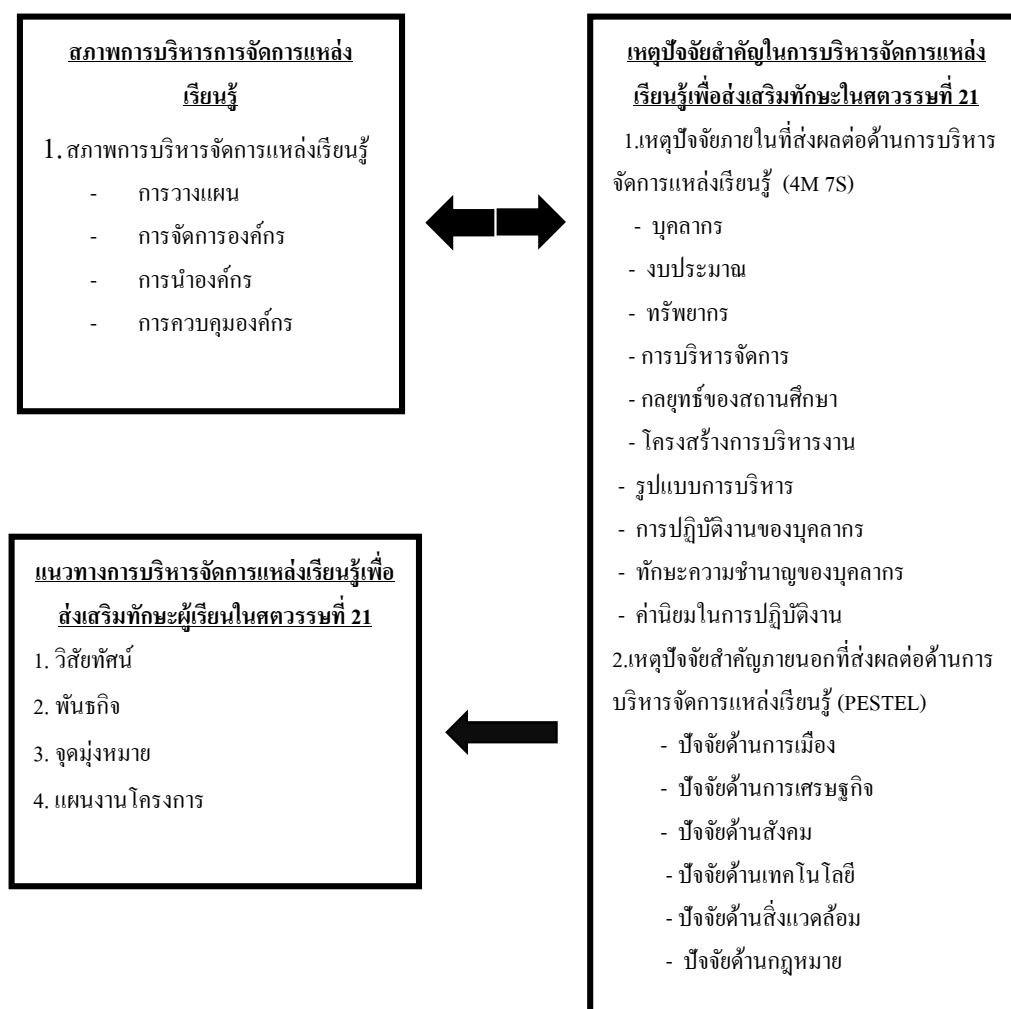
1. ด้านความรู้

ผลจากการวิจัยทำให้ได้แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านวังวิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 และเพื่อการพัฒนาสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีในปัจจุบันและในอนาคตในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนบ้านวังวิทยา

2. ด้านการนำความรู้ไปใช้

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านวังวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ปรับปรุงพัฒนาและเป็นแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านวังวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิด

ขอบเขตการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา

1.1 สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านวังวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ดังนั้น ได้แก่ การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

ประกอบไปด้วย 1) การวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ (P) 2) การจัดการแหล่งเรียนรู้ (O) 3) การนำองค์กรในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (L) 4) การควบคุมในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (C)

1.2 เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อสภาพของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านวังวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ประกอบด้วย เหตุปัจจัยสำคัญภายในและเหตุปัจจัยสำคัญภายนอกที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านวังวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ได้แก่ เหตุปัจจัยสนับสนุนและเหตุปัจจัยอุดหนุน

1.3 แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านวังวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ประกอบด้วย 1) กระบวนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 2) กระบวนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีการบริหาร POLC 3) เทคนิคกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (Appreciation-Influence-Control : AIC) 4) องค์ประกอบแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมาย แผนงานโครงการ

2. ด้านแหล่งข้อมูล

ประชากรผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 18 คน

3. ด้านเวลา 1 สิงหาคม 2565 – 31 มกราคม 2566

4. ด้านพื้นที่การวิจัย โรงเรียนบ้านวังวิทยา อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักการบริหารจัดการ POLC ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) หรือเรียกว่า POLC มีรายละเอียดดังนี้

การวางแผน (Planning) การดำเนินงานของทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชนในปัจจุบันได้นำหลักการจัดการมาปฏิบัติใช้ในการดำเนินงานอย่างเห็นได้ชัด โดยหลักการแรกจะทุกองค์การนำมาใช้เพื่อความก้าวหน้าในอนาคตขององค์การคือการวางแผน กล่าวได้ว่าวางแผนเป็นหน้าที่สำคัญและเป็นหน้าที่แรกในการจัดการ ทั้งนี้เนื่องจากผลที่จะได้รับจากการทำงานที่ประสบผลสำเร็จหรือไม่อย่างไรขึ้นอยู่กับความชัดเจน และรายละเอียดที่รัดกุมของแผนงานในเรื่องนั้น ๆ โดยเฉพาะการวางแผนอย่างเป็นระบบมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการกำหนดทิศทางองค์กรได้ เป็นอย่างดี

การจัดองค์การ (Organizing) เป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องจากการวางแผน ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นความพยายามขององค์การที่ต้องการมุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านการบริหารงาน โดยมุ่งเน้นด้าน การจัดกระบวนการภายในองค์กร ทั้งโครงสร้างองค์การการกระจายอำนาจและการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

การนำ (Leading) หรือการสั่งการเป็นการใช้อิทธิพลเพื่อจูงใจพนักงานให้ปฏิบัติงานและนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ระบุไว้หรือสั่งการหรือการอำนวยความสะดวก (Directing) ซึ่งทั้ง 3 คำนี้สามารถใช้แทนกันได้

เพราะการนำการสั่งการ หรือการอำนวยการส่วนเป็นหน้าที่ที่สำคัญ ที่ผู้บริหารต้องใช้อำนาจหน้าที่ในการมอบหมายและสั่งการให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถดำเนินงาน เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

การควบคุม (Controlling) เป็นหน้าที่หลักในการจัดการระบบงาน และระบบคนตั้งแต่เริ่มการวางแผนโดยมีการวินิจฉัยและการตรวจสอบการทำงานเพื่อให้เป็นไปตามแผนงานที่ได้วางไว้หากพบว่าไม่เป็นไปตามที่กำหนดก็สามารถทำการปรับเปลี่ยนวิธีการให้สามารถดำเนินไปในแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสมโดยหวังผลสำเร็จของงานตามแผนที่วางไว้เป็นสำคัญในขั้นตอนนี้จะรวมถึงการสรรหาคัดเลือกพนักงานที่มีคุณสมบัติตรงตามตำแหน่งงานการนิเทศ ติดตามและการประเมินผลการปฏิบัติงานทั้งในด้านบุคลากรการเงินและผลของงาน (เนตร์พัฒนา ขาววิราช, 2553, น. 3)

กระบวนการ AIC Appreciation Influence Control เป็นวิธีการที่พัฒนาขึ้นมาโดยสถาบัน Organization Development: An International Institute (ODII) สหรัฐอเมริกาโดย William E. Smith และ Turid Sato เป็นกระบวนการที่ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาใช้ความรู้เชิงบวกต่อกัน (A-Appreciation) ร่วมกันสร้างปณิธานสร้างอนาคตที่พึงปรารถนาของกลุ่มแล้วใช้ปัญญาร่วมกันด้วยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นวิธีการสำคัญ (I-Influence) จากนั้นจึงร่วมกันวางแผนปฏิบัติการเพื่อควบคุมให้เกิดกระทำ (C-Control) ซึ่งนับว่าเป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการที่เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมและคิดร่วมกันถึงคุณค่าที่อยากเห็นเป็นเป้าหมายใหญ่ แล้วนำสู่การปฏิบัติที่เป็นไปได้จริงคือการแก้ไขปัญหาหรือการสร้างองค์กร (ชนัญชวีร์ จิตพัฒนานนท์, 2552)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านวังวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

1.1 ประชากรผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอน รวมทั้งหมด จำนวน 18 คน

1.2 เครื่องมือการวิจัย ในการศึกษาสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านวังวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านวังวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวนออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ การวุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple choice)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดการองค์กร ด้านการนำองค์กร และด้านการควบคุมองค์กร ลักษณะคำถามแบบประเมินค่า (Rating Scale) โดยแต่ละคำถามจะมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ตามขอบเขตของเนื้อหาที่จะศึกษาซึ่งเป็นคำถามที่มีคำตอบให้ผู้ตอบทำเครื่องหมายลงในช่องที่ตรงกับระดับการปฏิบัติ ลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้มีการปฏิบัติระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้มีการปฏิบัติระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้มีการปฏิบัติระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมแบบปลายเปิดเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านวังวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำเสนอรูปแบบการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) หมายถึง มีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในระดับมากที่สุดถึงระดับน้อยที่สุดตามเกณฑ์การประเมินผลดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 5.00 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49 หมายความว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญใดบ้างที่ส่งผลต่อสภาพของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านวังวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

2.1 ประชากรผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้งหมดจำนวน 18 คน

2.2 เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม(A-I-C) (Appreciation - Influence - Control)

2.3 การศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญใดบ้างที่ส่งผลต่อสภาพของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านวังวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2

2.3.1. ขั้นตอนการสร้างความรู้ (Appreciation : A)

A1 : การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านวังวิทยาในปัจจุบัน

A2 : ผู้บริหารและคณะครูร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านวังวิทยา โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และเหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านวังวิทยาเพื่อนำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกันของผู้บริหารและคณะครู

3. แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านวังวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2

3.1 ขั้นตอนการสร้างแนวทางการพัฒนา (Influence : I)

I1 : ผู้บริหารและคณะครูร่วมกันกำหนดพันธกิจในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

I2 : ผู้บริหารและคณะครูร่วมกันกำหนดจุดมุ่งหมายของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

3.2 ขั้นตอนการสร้างแนวทางปฏิบัติ (Control : C)

C1 : ผู้บริหารและคณะครูร่วมกันกำหนดแผนงาน โครงการและได้รับผิดชอบโครงการที่ส่งเสริมการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

C2 : ผู้บริหารและคณะครูร่วมกันยอมรับและสรุปแผนงาน โครงการและได้รับผิดชอบโครงการที่ส่งเสริมการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำไประบุในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านวังวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จากการศึกษาค้นพบว่า สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านวังวิทยา ในแต่ละด้าน ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการนำองค์กรและด้านการวางแผนรองลงมาคือ ด้านการควบคุมองค์กร ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการจัดการองค์กร

ด้านการวางแผน ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การวางแผนงาน/โครงการที่ส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ภายในและนอกโรงเรียน และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้

ด้านการจัดการองค์กร ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาและรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การดำเนินการวิเคราะห์แผนงานเป็นระยะเพื่อปรับให้เหมาะสม

ด้านการนำองค์กร ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อให้ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติตามและด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานและบุคคลทั่วไปและรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การหาทางเลือกหลายแนวทางโดยใช้ข้อมูลทุกๆด้านนำมาใช้ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

ด้านการควบคุมองค์กร ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การกำหนดแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การนำผลการนิเทศกำกับติดตาม การปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นำมาใช้ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

2. เหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อสภาพของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านวังวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

เหตุปัจจัยสำคัญภายในที่ส่งผลต่อสภาพของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

เหตุปัจจัยสนับสนุน ด้านการวางแผน ได้แก่ สถานศึกษามีการวางแผนงาน/โครงการที่ส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ภายในและนอกโรงเรียนสถานศึกษา ด้านการจัดการองค์กรได้แก่ มีการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ด้านการนำองค์กร ได้แก่ ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อให้ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติ

ตามและด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานและบุคคลทั่วไป ด้านการควบคุมองค์กร ได้แก่ สถานศึกษา มีการกำหนดแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาแหล่งเรียนรู้

เหตุปัจจัยจุดรั้ง ด้านการวางแผน ได้แก่ สถานศึกษาขาดการประสานความร่วมมือกับชุมชนในการวางแผนใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการจัดการองค์กร ได้แก่ การดำเนินการวิเคราะห์แผนงานเป็นระยะในการบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้ไม่มีความต่อเนื่อง ด้านการนำองค์กร ได้แก่ การใช้ข้อมูลทุกด้าน นำมาใช้ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ไม่มีเพียงพอ ด้านการควบคุมองค์กร ได้แก่ การนำผลการนิเทศกำกับติดตาม การปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้

เหตุปัจจัยสำคัญภายนอกที่ส่งผลต่อสภาพของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

เหตุปัจจัยสนับสนุน ปัจจัยด้านการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ มีนโยบายในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านเกษตรกรรม มีการประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม และประชากรส่วนใหญ่มีรายได้จากการประกอบอาชีพอยู่ในระดับดี ปัจจัยด้านสังคมที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ มีวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยอีสาน ปัจจัยด้านเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ มีการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ป่าชุมชน

เหตุปัจจัยจุดรั้ง ปัจจัยด้านสังคมที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ชุมชนไม่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนใช้แหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา ปัจจัยด้านเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ สื่อเทคโนโลยีที่ได้รับสนับสนุนไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้เรียน ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ปัญหาหมอกพิษทางอากาศ หมอกควันจากการเผาเศษซากผลผลิตทางการเกษตร และมีฝุ่น PM 2.5

3. แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านวังวิทยา จากการศึกษา พบว่า แนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านวังวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 ต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ การกำหนดแผนงาน โครงการ

3.1 วิสัยทัศน์ “โรงเรียนบ้านวังวิทยาเป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียน ครู และชุมชน ส่งเสริมคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งเรียนรู้ มุ่งพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21”

3.2 พันธกิจ 1) วางแผนจัดทำระบบรวบรวมข้อมูลสารสนเทศการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆและวางแผนในการใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชน 2) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศในการเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และวิเคราะห์แผนงานในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 3) ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 4) นิเทศกำกับติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 5) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมชุมชนในการพัฒนาปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษาและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพแก่สาธารณชนและองค์กรต่างๆ

3.3 จุดมุ่งหมาย 1) สถานศึกษามีแผนจัดทำระบบรวบรวมข้อมูลสารสนเทศการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆและชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ 2) สถานศึกษามีระบบข้อมูลสารสนเทศ ในการเลือกใช้แหล่งเรียนรู้แต่ละประเภทอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถวิเคราะห์แผนงานในการบริหาร

จัดการแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องได้ 3) มีการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนให้เกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 4) สถานศึกษามีการนิเทศกำกับติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ สามารถนำผลการนิเทศกำกับติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ มาพัฒนาปรับปรุงและบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา และสามารถเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การใช้แหล่งเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพแก่สาธารณชนและองค์กรต่างๆ

3.4 แผนงานโครงการ/กิจกรรม

- 1) โครงการพัฒนาและส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
- 2) โครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
- 3) โครงการพัฒนาระบบบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- 4) โครงการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านวังวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จากการศึกษาค้นคว้า สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านวังวิทยา ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการนำองค์กร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำและมีการส่งเสริมให้บุคลากรมีการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้แก่ผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลให้สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านวังวิทยาในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับ ปรีชา บุญอินทร์ (2564) ได้ทำการวิจัย การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม สำนักงานเขตการศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ผลการศึกษาค้นคว้า 1) สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม ตามกระบวนการบริหารงาน POLC ในภาพรวมมีสภาพการดำเนินงานทุกด้านเรียงตามลำดับคือ ด้านการจัดองค์การ (Organizing) รองลงมาคือด้านการวางแผน (Planning) ด้านการนำ (Leading) และด้านการควบคุม (Controlling) ตามลำดับ

2. เหตุปัจจัยสำคัญภายในที่ส่งผลต่อสภาพของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เหตุปัจจัยสนับสนุนด้านการวางแผน ได้แก่ สถานศึกษามีการวางแผนงาน/โครงการที่ส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและนอกโรงเรียนสถานศึกษามีการวางแผนงบประมาณสนับสนุนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เหตุปัจจัยจุดรั้ง ด้านการควบคุมองค์กร ได้แก่ การนำผลการนิเทศกำกับติดตาม การปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้ นำมาใช้ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ยังไม่มีความต่อเนื่อง เหตุปัจจัยสำคัญภายนอกที่ส่งผลต่อสภาพของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เหตุปัจจัยสนับสนุน ปัจจัยด้านการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ มีนโยบายในการส่งเสริมการใช้

แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน เหตุปัจจัยหลักคือ ปัจจัยด้านสังคมที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ชุมชนไม่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนใช้แหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจัยสำคัญภายใน และภายนอกส่งผลต่อการบริหารจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ กมลวรรณ คุณาสวัสดิ์ (2564) ได้ทำการศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนปิยะพิตยา พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ของโรงเรียนปิยะพิตยา มีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียน การสอน ในด้านการกำหนดนโยบาย การวางแผนงาน การติดตามงาน เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องขับเคลื่อนสร้าง ความรู้ ความเข้าใจและคอยประสานงานให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการบริหารแหล่ง เรียนรู้พร้อมทั้งร่วมแก้ไขพัฒนา แหล่งเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านวังวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 ประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมาย แผนงาน โครงการ

3.1 วิสัยทัศน์ โรงเรียนบ้านวังวิทยา เป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียน ครู และชุมชน ส่งเสริมคุณค่า ของภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งเรียนรู้ มุ่งพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

3.2 พันธกิจ 1) วางแผนจัดทำระบบรวบรวมข้อมูลสารสนเทศการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ในกลุ่ มสาระการเรียนรู้ต่างๆและวางแผนในการใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชน 2) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศในการ เลือกใช้แหล่งเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และวิเคราะห์แผนงานในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 3) ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 4) นิเทศกำกับติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 5) ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ชุมชนในการพัฒนาปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การใช้ แหล่งเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพแก่สาธารณชนและองค์กรต่างๆ

3.3 จุดมุ่งหมาย 1) สถานศึกษามีแผนจัดทำระบบรวบรวมข้อมูลสารสนเทศการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อใช้ในกลุ่ มสาระการเรียนรู้ต่างๆและชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ 2) สถานศึกษามี ระบบข้อมูลสารสนเทศ ในการเลือกใช้แหล่งเรียนรู้แต่ละประเภทอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถวิเคราะห์แผนงาน ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องได้ 3) มีการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนให้เกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 4) สถานศึกษามีการนิเทศกำกับติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ สามารถนำผลการนิเทศกำกับติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ มาพัฒนาปรับปรุงและบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทั้ง ภายในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงแหล่ง เรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษาและสามารถเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การใช้แหล่งเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ แก่สาธารณชนและองค์กรต่างๆ

3.4 แผนงานโครงการ/กิจกรรม 1) โครงการพัฒนาและส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 2) โครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีในการบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้ 3) โครงการพัฒนาระบบบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 4) โครงการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ให้มี

ประสิทธิภาพนั้นสถานศึกษา ต้องมีการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมายและแผนงาน โครงการเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา สอดคล้องกับ ศักดิ์ชัย เพชรแกมทอง (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 พบว่า สถานศึกษามีการนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ภายในและภายนอก มีหลักเกณฑ์การดำเนินงานที่ชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องมีการนำแผนปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติมีการตรวจสอบประเมินผล มีการปรับปรุงและพัฒนา มีการติดตาม แก้ไขการบริหารจัดการแหล่ง เรียนรู้ที่ชัดเจน การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นกลยุทธ์เป้าประสงค์กลยุทธ์มาตรการ และตัวชี้วัด พบว่า มีความสอดคล้องกันในระดับมากและมากที่สุด และในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้และการใช้ประโยชน์ของกลยุทธ์มาตรการและตัวชี้วัดมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากและมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้

1. ควรวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยผู้บริหาร บุคลากรครู คณะกรรมการสถานศึกษา และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
2. ควรส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนให้มีคุณภาพต่อไป
3. ควรส่งเสริมชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนใช้แหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา ร่วมกับสถานศึกษา และการวางแผนใช้แหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
4. ควรนำผลการนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้แหล่งเรียนรู้ที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพส่งผลต่อการพัฒนาผู้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนให้มีคุณภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำผลการศึกษาที่ได้ไปทดลองใช้ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติการของโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ส่งผลต่อการพัฒนาผู้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน
3. ควรศึกษาเกี่ยวกับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและชุมชนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป
4. ควรศึกษาเกี่ยวกับการนำแผนงาน โครงการในการส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา

รายการอ้างอิง

- กมลวรรณ คุณาสวัสดิ์. (2561). *แนวทางการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนปิยะมหาราชาลัย*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย.
- ชนัญญ์วีร์ ฐิตวัฒนานนท์. (2552). *การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนกิจกรรม ส่งเสริมสุขภาพโดยใช้กระบวนการ AIC : กรณีศึกษาชุมชนในตำบล หอนงไผ่ล้อม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์สาขารัฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- นงศ์ศรี ราชมณี. (2553). *การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านจวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกนนคร:มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เนตร์พัฒนา ขาววิราช. (2553). *การจัดการสมัยใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพฯ : ทริปเพิ้ล .
- ปรีชา บุญอินทร์. (2564). *การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม สำนักงานเขตการศึกษามัธยมศึกษาเขต 36*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ส.เจริญการพิมพ์
- ศักดิ์ชัย เพชรแกมทอง. (2556). *การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2*. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร, 15(24). 55-65.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *เอกสารการนิเทศการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน*. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร, 2-3
- สุธิชล พ่อกรวงศ์. (2555). *การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสหราษฎร์รังสฤษดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22*. (วิทยานิพนธ์) ค.ม. สกนนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). *มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานคร
- สุไม บิลไบ. (2558). *สมรรถนะ ทักษะและบทบาทของครูไทยในศตวรรษที่ 21*. เอกสารประกอบการเรียนรายวิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ : บทบาทครูในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยฝึกหัดครูมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

การประเมินความสำเร็จของกลยุทธ์ทางการตลาดโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของ
ผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

Evaluation of the Success of the Marketing Strategy of the Half-Half Project in
the Context of Entrepreneurs in Muang District, Chiang Rai Province

วันที่รับบทความ: 15 ม.ค. 66

วันที่แก้ไขบทความ: 3 มิ.ย. 67

วันที่ตอบรับ: 10 ก.ค. 67

ธัญพร ฟุ้งเฟื่อง¹

Thanyaporn Fung-Fuang¹

เฉลิมชัย คำแสน²

Chalearmchai Khamseen²

ศุภนิดา เรืองศิริ³

Supanida Reungsiri³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยการดำเนินโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 2) เพื่อศึกษาการประเมินความสำเร็จของกลยุทธ์ทางการตลาดโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย และ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินความสำเร็จของกลยุทธ์ทางการตลาดโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายจำนวน 400 ร้านค้า ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่า

1. ระดับปัจจัยการดำเนินโครงการคนละครึ่งในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเทคโนโลยีที่นำมาประยุกต์ใช้ในระดับมาก รองลงมา ด้านความโปร่งใสของโครงการอยู่ในระดับมาก ด้านความเป็นธรรมและความเสมอภาคอยู่ในระดับมาก ด้านการเข้าถึงและการให้บริการอยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดคือ ด้านความสะดวกรวดเร็วที่ได้รับอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

2. ระดับการประเมินความสำเร็จของกลยุทธ์ทางการตลาดโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โดยภาพรวมแล้วท่านคิด

¹อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ (การตลาด) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

¹ Lecturer in Bachelor of Business Administration (Market). Faculty of Management Science, Chiang Rai Rajabhat University.

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ (การตลาด) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

² Assistant Professor in Bachelor of Business Administration (Market). Faculty of Management Science, Chiang Rai Rajabhat University.

³อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ (การตลาด) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

³ Lecturer in Bachelor of Business Administration (Market). Faculty of Management Science, Chiang Rai Rajabhat University.

ว่าโครงการคนละครึ่ง มีประโยชน์ต่อร้านค้าของท่านมากน้อยเพียงใดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ท่านคิดว่า ควรขยายระยะเวลาหรือเพิ่มเฟสสำหรับโครงการคนละครึ่งต่อไปในอนาคตมากน้อยเพียงใด อยู่ในระดับมากที่สุด และ น้อยที่สุด คือท่านคิดว่าโครงการคนละครึ่ง สามารถกระจายรายได้สู่ผู้ประกอบการขนาดเล็กได้มากน้อยเพียงใดอยู่ใน ระดับมาก ตามลำดับ

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินความสำเร็จของกลยุทธ์ทางการตลาดโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของ ผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า การประเมินความสำเร็จการดำเนินโครงการด้านความเป็นธรรม และความเสมอภาค ด้านความสะดวกรวดเร็วที่ได้รับ ด้านความโปร่งใสของโครงการ และด้านเทคโนโลยีที่นำมา ประยุกต์ใช้ มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการประเมินความสำเร็จของกลยุทธ์ทางการตลาดโครงการคนละครึ่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการเข้าถึงและการให้บริการ มีปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อ การประเมินความสำเร็จการดำเนินโครงการคนละครึ่งในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

คำสำคัญ : การประเมินความสำเร็จ กลยุทธ์ทางการตลาด โครงการคนละครึ่ง

Abstract

This research aimed to 1) study the factors of the implementation of the Half-Half project in the context of entrepreneurs in Mueang District, Chiang Rai Province, 2) study the evaluation of the success of the Half-Half project marketing strategies in the context of entrepreneurs in Mueang District, Chiang Rai Province, and 3) study the factors affecting the evaluation of the success of the Half-Half project marketing strategies in the context of entrepreneurs in Mueang District, Chiang Rai Province. The sample group used in the research consisted of 400 shops participating in the Half-Half project in Mueang District, Chiang Rai Province, which were selected by stratified sampling. The research instrument was a questionnaire. The statistics used in the research were frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The results of the study found that:

1. The level of factors in the implementation of the Half-Half project in the context of entrepreneurs in Mueang District, Chiang Rai Province, as a whole, is at a high level. When considering each aspect, it was found that the applied technology was at a high level, followed by the transparency of the project at a high level, the fairness and equality at a high level, the accessibility and service at a high level, and the least was the convenience and speed received at a moderate level, respectively.

2. The level of evaluation of the success of the marketing strategy of the Half-Half project in the context of entrepreneurs in Mueang District, Chiang Rai Province, overall, is at a high level. When considering each item, it was found that overall, how much do you think the Half-Half project is beneficial to your shop? It is at the highest level. Next, how much do you think the period or phases of the Half-Half project should be extended in the future? It is at the highest level. And the least is how much do you think the Half-Half project can distribute income to small entrepreneurs? It is at a high level, respectively.

3. Factors affecting the evaluation of the success of the marketing strategy of the Half-Half project in the context of entrepreneurs in Mueang District, Chiang Rai Province found that the evaluation of the success of the project implementation in terms of fairness and equality, convenience and speed, transparency of the project, and technology applied had factors affecting the evaluation of the success of the marketing strategy of the Half-Half project in Mueang District, Chiang Rai Province at a statistical significance level of .05, except for access and service, which had factors that did not affect the evaluation of the success of the Half-Half project in the context of entrepreneurs in Mueang District, Chiang Rai Province.

Keywords: Evaluation of the Success, Marketing Strategy, Half-Half Project

บทนำ

โครงการคนละครึ่ง เป็นนโยบายที่ภาครัฐนำออกมาใช้เพื่อกระตุ้นให้เกิดกระแสเงินในระบบเศรษฐกิจของประเทศในทุกระดับ และเป็นนโยบายที่เสียส่วนใหญ่ให้ความนิยมนั้นเพราะสิทธิของผู้ที่จะเข้าร่วมโครงการได้ในกลุ่มผู้ชาย จะต้องเป็นร้านค้าขนาดเล็กที่อยู่ตามชุมชน ตลาดนัด แผงลอย หาบเร่ และสิทธิประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ คือ รัฐบาลจะช่วยจ่ายค่าสินค้า อาหาร และเครื่องดื่มให้ 50% โดยจำกัดสิทธิไม่เกินวันละ 150 บาท และรวมทั้งโครงการไม่เกิน 3,000 บาท มีระบบการใช้จ่ายด้วยแอปพลิเคชัน “เป๋าตัง” และ “ถุงเงิน” ที่มีการยืนยันตัวตนเพื่อประโยชน์แก่ผู้ใช้ให้มั่นใจว่าไม่มีผู้อื่นมาใช้สิทธิ์แทน มีการใช้จ่ายตามจริงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ เงื่อนไขข้อนี้เป็นเสมือนหัวใจหลักที่ทำให้นโยบายนี้ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง ในแง่ความนิยมของประชาชนระดับกลางถึงล่าง สามารถเข้าถึงและใช้สิทธิ์ได้จริง แม้ในช่วงระยะแรกของนโยบายจะยังมีประชาชนบางส่วนไม่เข้าใจเป้าหมายที่แท้จริง รวมถึงไม่แน่ใจถึงข้อดีที่จะได้รับ แต่ในปัจจุบันจากข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเปิดเผยว่า โครงการคนละครึ่งประสบความสำเร็จอย่างสูงทั้งระยะแรกและระยะที่ 2 ซึ่งจังหวัดที่มีการใช้จ่ายสะสมมากที่สุด 5 อันดับแรกได้แก่ กรุงเทพมหานคร ชลบุรี สมุทรปราการ สงขลา และเชียงใหม่ ส่งผลให้การบริโภคภายในประเทศขยายตัวต่อเนื่องเป็นเวลาเกือบ 6 เดือน แสดงถึงความร่วมมือของประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อยที่มีส่วนช่วยส่งเสริมการบริโภคในทุกพื้นที่ทั่วประเทศฟื้นฟูเศรษฐกิจฐานราก ก่อให้เกิดการหมุนเวียนของการผลิตและการค้าที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นรูปธรรม และความคืบหน้าล่าสุดกระทรวงการคลังเตรียมเปิดลงทะเบียน คนละครึ่งระยะที่ 3 เพิ่มอีกประมาณ 31 ล้านคนในเดือนมิถุนายน 2564 เพื่อขยายเศรษฐกิจในช่วงครึ่งปีหลัง คาดว่านโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐดังกล่าว จะทำให้มีเงินหมุนเวียนในระบบอย่างมีนัยสำคัญเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อกำลังการซื้อ ลดค่าใช้จ่ายของประชาชน และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีรายได้ รวมทั้งเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้ผู้ประกอบการและประชาชนให้สามารถเข้าถึงและใช้ระบบดิจิทัลในการซื้อขายสินค้าได้เป็นอย่างดีความพยายามของภาครัฐในการกระตุ้นเศรษฐกิจให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ด้วยตัวเอง อาจจะต้องถูกทดสอบประสิทธิภาพว่านโยบายดังกล่าวมีช่องโหว่มากพอให้ผู้ไม่ประสงค์ดีเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์หรือไม่ รัฐบาลและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องเร่งดำเนินการแก้ไขไม่ให้มีรอยร้าวในนโยบายที่สร้างประโยชน์ให้คนในชาติ และเร่งดำเนินคดีกับผู้ทุจริตอย่างจริงจัง (สุวัชรีย์ พรหมบุญณูมิ, 2563)

ตารางที่ 1 แสดงสถิติของผู้เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งตั้งแต่ระยะที่ 1-3 ปี 2564 – 2564

โครงการคนละครึ่ง	ระยะที่ 1	ระยะที่ 2	ระยะที่ 3
จำนวนผู้ใช้สิทธิ์	9.5 ล้านคน	14.79 ล้านคน	31 ล้านคน
การใช้จ่ายของรัฐบาล	21,174 ล้านบาท	48,249.70 ล้านบาท	93,000 ล้านบาท
การใช้จ่ายของประชาชน	22,156 ล้านบาท	50,610.30 ล้านบาท	93,000 ล้านบาท
ยอดใช้จ่ายสะสม	43,330 ล้านบาท	98,860 ล้านบาท	186,000 ล้านบาท

ที่มา: กระทรวงการคลัง, 2564

จังหวัดเชียงราย เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย ตั้งอยู่ทางทิศเหนือสุดของประเทศไทย ในเชิงภูมิศาสตร์ มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศพม่าและประเทศลาวทางทิศเหนือและทิศตะวันออก, จังหวัดพะเยาและจังหวัดลำปางทางทิศใต้ และจังหวัดเชียงใหม่ทางทิศตะวันตก จังหวัดเชียงรายแบ่งการปกครองออกเป็น 18 อำเภอ มีแม่น้ำกก แม่น้ำอิง แม่น้ำรวก และแม่น้ำโขง เป็นแม่น้ำสายสำคัญ ท่าเลที่ตั้งของจังหวัดเชียงรายอยู่บริเวณรอยต่อระหว่าง 3 ประเทศ คือ ประเทศไทย ประเทศพม่า และประเทศลาว หรือรู้จักกันในนามของดินแดนสามเหลี่ยมทองคำ ปัจจุบันจังหวัดเชียงรายเป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของประเทศไทย โดยในปี พ.ศ. 2563 มีจำนวนนักท่องเที่ยวรวมมากเป็นอันดับสองในภาคเหนือ รองจากจังหวัดเชียงใหม่ จำนวนราว 3,600,000 คน คิดเป็นชาวต่างชาติราว 620,000 คน สร้างรายได้ให้กับจังหวัดราว 28,500 ล้านบาท เศรษฐกิจของจังหวัดเชียงรายมาจากเกษตรกรรมเป็นหลัก ด้วยความที่เป็นเมืองรองของการท่องเที่ยว จังหวัดเชียงรายมีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และทางวัฒนธรรม ทำให้เกิดผู้ประกอบการรายย่อยและผู้ประกอบการร้านอาหาร ร้านกาแฟ รวมไปถึงตามตลาดนัด เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้เศรษฐกิจของจังหวัดเชียงรายมีมูลค่ารวมกว่า 32,500 ล้านบาท (องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย, 2564)

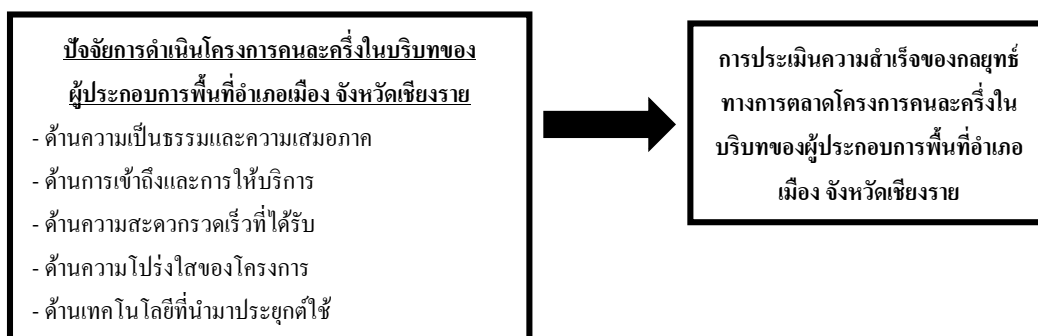
แต่จากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ภายในจังหวัดเชียงราย ทำให้มียอดผู้ป่วยสะสมจำนวนมาก และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นต่อไปในอนาคต ส่งผลให้เกิดผลกระทบด้านการเศรษฐกิจของจังหวัด ผู้บริโภคมีการจับจ่ายใช้สอยน้อยลง ทำให้ผู้ประกอบการรายย่อยและผู้ประกอบการร้านอาหาร ร้านกาแฟ และตามตลาดนัดมีรายได้ลดลงไปด้วย เพราะผู้บริโภคไม่กล้าใช้จ่ายเงิน แต่เมื่อรัฐบาลได้มีการกำหนดโครงการคนละครึ่งขึ้น และเปิดให้ผู้มีสิทธิ์ได้ลงทะเบียนทำให้ช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจในจังหวัดได้ดียิ่งขึ้น เพราะนโยบายนี้จะช่วยกระตุ้นการจับจ่ายใช้สอย บรรเทาภาระค่าใช้จ่ายให้ประชาชน และช่วยเพิ่มสภาพคล่องให้ร้านค้ารายย่อย และจากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานของรัฐบาล พ.ศ. 2564 ของสำนักงานสถิติจังหวัดเชียงราย พบว่าประชาชนกว่าร้อยละ 21.7% ต้องการให้รัฐบาลเพิ่มมาตรการของโครงการคนละครึ่งเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจภายในจังหวัด โดยในจังหวัดเชียงรายมีร้านค้าเข้าร่วมโครงการทั้งหมด 21,583 ร้านค้า (สำนักงานคลังจังหวัดเชียงราย, 2564)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การประเมินความสำเร็จของกลยุทธ์ทางการตลาดโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่จังหวัดเชียงราย เพื่อให้ทราบว่าการใช้จ่ายที่มีผลต่อการประเมินความสำเร็จการดำเนินโครงการคนละครึ่ง และโครงการคนละครึ่งได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายที่รัฐบาลกำหนดไว้หรือไม่ ทั้งนี้จากข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจะสามารถเป็นข้อมูลในการพัฒนาและเสนอแนะแนวทางในการจัดทำโครงการนี้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการดำเนินโครงการคนละครึ่งในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาการประเมินความสำเร็จของกลยุทธ์ทางการตลาดโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินความสำเร็จของกลยุทธ์ทางการตลาดโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิด

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษานี้ทำการศึกษา การประเมินความสำเร็จของกลยุทธ์ทางการตลาดโครงการคนละครึ่งในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่จังหวัดเชียงราย โดยมีขอบเขตการวิจัยประกอบด้วย ปัจจัยการดำเนินโครงการคนละครึ่ง การประเมินความสำเร็จของกลยุทธ์ทางการตลาดโครงการคนละครึ่ง และปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินความสำเร็จของกลยุทธ์ทางการตลาดโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สำหรับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยการดำเนินโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำแนกได้ดังนี้

1) ด้านความเป็นธรรมและความเสมอภาค หมายถึง ภาครัฐมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการคนละครึ่งให้กับร้านค้าอย่างชัดเจนและทั่วถึง ส่วนร้านค้าที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการจะเสียโอกาสทางรายได้มากกว่าร้านค้าที่เข้าร่วม และรัฐควรมีมาตรการช่วยเหลือร้านค้าที่ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้ เพื่อให้ได้รับสิทธิเช่นเดียวกัน

2) ด้านการเข้าถึงและการให้บริการ หมายถึง การเข้าถึงเว็บไซต์ที่ใช้ลงทะเบียนเพื่อรับสิทธิโครงการคนละครึ่งเข้าถึงง่ายและสะดวกรวดเร็ว ร้านค้ามีความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการลงทะเบียนได้ทันทีเมื่ออ่านข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของโครงการ ระยะเวลาในแต่ละเฟสของโครงการมีความเหมาะสมเพียงพอ นอกจากนี้เมื่อแอปพลิเคชันมีปัญหาร้านค้าได้รับการแก้ไขรวดเร็วเพียงใดและการที่ผู้ประกอบการไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับแอปพลิเคชันของโครงการคนละครึ่งเป็นอุปสรรคต่อร้านค้าเพียงใด

3) ด้านความสะดวกรวดเร็วที่ได้รับ หมายถึง ขั้นตอนการลงทะเบียนของร้านค้ามีความชัดเจน เจ้าหน้าที่โครงการคนละครึ่งมาสำรวจกิจการและมีระยะเวลาในการอนุมัติผลการลงทะเบียนรวดเร็วเหมาะสม รวมถึงความรวดเร็วของระบบโอนเงินเข้าบัญชีร้านค้าทั้งในส่วน G-wallet และส่วนของรัฐ

4) ด้านความโปร่งใสของโครงการ หมายถึง การที่ข้อมูลส่วนบุคคลและธุรกรรมทางการเงินมีความปลอดภัย การตรวจสอบบัญชีรายรับย้อนหลังของแอปพลิเคชัน “ถุงเงิน” สามารถตรวจสอบได้ง่าย ความน่าเชื่อถือของระบบการยืนยันตัวตน การรับโอนเงินผ่านแอปพลิเคชัน ช่วยลดความเสี่ยงในการทุจริต เช่น การซื้อสินค้าด้วยธนบัตรปลอม เป็นต้น และร้านค้าสามารถปฏิบัติตามกฎของโครงการได้เป็นส่วนใหญ่

5) ด้านเทคโนโลยีที่นำมาประยุกต์ใช้ หมายถึง การที่ผู้ประกอบการร้านค้ามีความรู้ความเข้าใจ มีความรู้เท่าทันและเข้าถึงเทคโนโลยี จากการใช้แอปพลิเคชัน “ถุงเงิน” ที่มีความเสถียรเทคโนโลยีใช้งานง่าย สะดวก ไม่ต้องใช้โทรศัพท์ที่มีราคาแพงหรือทันสมัย นอกจากนี้การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการโครงการคนละครึ่งถือเป็นการช่วยลดความเสี่ยงในการสัมผัสเชื้อโรคโดยตรง

1.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การประเมินความสำเร็จของกลยุทธ์ทางการตลาดโครงการคนละครึ่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย หมายถึง ความสำเร็จของโครงการคนละครึ่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ที่สามารถดำเนินการจนบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ประกอบด้วย โครงการคนละครึ่ง สามารถกระจายรายได้สู่ผู้ประกอบการขนาดเล็ก ช่วยเพิ่มรายได้ให้กับผู้ประกอบการร้านค้าและช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับผู้มีรายได้น้อยสามารถสนับสนุนเศรษฐกิจฐานรากและฟื้นฟูเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้กับโครงการคนละครึ่ง ส่งผลให้โครงการมีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบการดำเนินโครงการได้ ความคุ้มค่าของค่าใช้จ่ายที่รัฐบาลออกให้ในโครงการ เพื่อเยียวยาและฟื้นฟูเศรษฐกิจในระยะสั้น รวมถึงควรรายระยะเวลาหรือเพิ่มเฟสสำหรับโครงการในอนาคต และนอกจากนี้โดยรวมแล้ว โครงการคนละครึ่งมีประโยชน์ต่อร้านค้าของผู้ประกอบการเพียงใด

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินความสำเร็จ

การศึกษาเรื่องการประเมินความสำเร็จ (Effectiveness) กันอย่างแพร่หลายและมีการนิยามความหมายแตกต่างกันอยู่ในความเข้าใจของนักวิชาการสาขาต่าง ๆ เช่น นักเศรษฐศาสตร์ให้ความหมายการประเมินความสำเร็จว่า คล้ายกันกับผลกำไรหรือผลประโยชน์ของการลงทุน ส่วนผู้จัดการฝ่ายผลิตการประเมินความสำเร็จ หมายถึง คุณภาพหรือปริมาณของผลผลิตที่เป็นสินค้าหรือบริการ สำหรับนักวิทยาศาสตร์ให้ความหมายที่เป็นนวัตกรรมหรือผลผลิตใหม่ ๆ และนักสังคมสงเคราะห์มุ่งการประเมินความสำเร็จในรูปของคุณภาพและชีวิตการทำงาน

การประเมินความสำเร็จ หมายถึง ผลที่เกิดจากการจัดกระทำขององค์การหรือคณะบุคคล ทำให้งานที่ได้รับมอบหมายบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การที่กำหนดไว้ เป็นความสามารถขององค์การในการดำเนินการให้เกิดผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เห็นได้ว่าการประเมินความสำเร็จขององค์การนั้นจะมองไปที่การดำเนินงานขององค์การให้บรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ ซึ่งองค์การต่าง ๆ มักจะมุ่งทำงานเพื่อเป้าหมายหลายอย่าง ดังนั้น การประเมินการประเมินความสำเร็จขององค์การจึงจำเป็นต้องครอบคลุมถึงเกณฑ์หลายประการ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงการประเมินความสำเร็จขององค์การต่อไป นักวิชาการที่ให้ความหมายการประเมินความสำเร็จโดยนำเกณฑ์ของความเป็น

ระบบมาใช้ เช่น ไลน์ ให้ความหมายการประเมินความสำเร็จ ของระบบองค์การว่า หมายถึง สมรรถนะขององค์การใน การที่จะอยู่รอด ปรับตัว รักษาสภาพและเติบโตไม่ว่าองค์การนั้นจะมีหน้าที่ใดที่จะต้องกระทำให้ลุล่วงไป ส่วน มอทท์ ให้ความหมายในแง่ของปริมาณและคุณภาพของการผลิต ประสิทธิภาพ ความสามารถในการปรับตัว และความสามารถ ในการยืดหยุ่นการหาการประเมินความสำเร็จแตกต่างจากการหาประสิทธิภาพ เนื่องจากประสิทธิภาพนั้นมอง ผลตอบแทนในรูปของตัวเงิน แต่โครงการที่เกี่ยวกับบริการสังคม การศึกษา สาธารณสุขการจะวัดผลคุณภาพต่าง ๆ ของ สุขภาพ คุณภาพชีวิต ความสุนทรีย์ของชีวิต ยากที่จะกำหนดเป็นมาตรฐานเงิน ค่าตอบแทนที่หาจึงมักใช้การหาการประเมิน ความสำเร็จโดยนำผลได้มาเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ว่าบรรลุเป้าหมายได้มากน้อยอย่างไร

ในการวิเคราะห์ด้านการประเมินความสำเร็จ (Effectiveness) คือ การประเมินความสำเร็จของงาน โครงการ เทียบกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ก่อน โดยเป็นการประเมินที่ใช้เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของโครงการ เป็นเกณฑ์ประเมินชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินงาน การพิจารณาชี้วัดความสำเร็จของโครงการต่าง ๆ เพียงลำพังโดยไม่ พิจารณาร่วมไปกับระดับของวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้นั้นย่อมจะไม่มีมีความหมายมากนัก

ทฤษฎีในการศึกษาการประเมินความสำเร็จขององค์การการนิยามการประเมินความสำเร็จเพียงมิติเดียวยังไม่ เพียงพอว่า โรงเรียนหรือองค์การมีการประเมินความสำเร็จหรือไม่มีการประเมินความสำเร็จ ยังขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ถูกใช้ ประเมินด้วยการจะบอกได้ว่าในเขตพื้นที่หนึ่งจะมีการประเมินความสำเร็จมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ หรือการจะใช้เกณฑ์ใน การวัดการประเมินความสำเร็จ เพื่อการวางแผนการเปลี่ยนแปลงองค์กร จำเป็นต้องมีรูปแบบทฤษฎีเป็นแนวใน การประเมิน ซึ่ง สอช และมิตเกล เสนอไว้เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำงานให้มีการประเมินความสำเร็จ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพองค์การตามรูปแบบ การบรรลุเป้าหมาย (Goal Model of Organizational Effectiveness) การให้นิยามของการประเมินความสำเร็จองค์การโดยทั่วไป คือ ระดับของการบรรลุเป้าหมาย ซึ่งเอทชโธนี ได้นิยาม เป้าหมายขององค์การไว้กว้างๆ ว่า “เป้าหมายขององค์การเป็นภารกิจที่องค์กรพยายามทำให้บรรลุผล” องค์กรหนึ่งจะ มีการประเมินความสำเร็จถ้าผลผลิตสุดท้ายบรรลุผลหรือบรรลุเป้าหมายขององค์กรมากกว่าการประเมินความสำเร็จ องค์การในรูปแบบของการบรรลุเป้าหมาย จะมีความแตกต่างกันของเป้าหมายในเชิงปฏิบัติการและเป้าหมายในเชิง หลักการ

2. การประเมินความสำเร็จองค์การตามรูปแบบระบบทรัพยากร (System Resource Model of Organizational Effectiveness) การให้นิยามการประเมินความสำเร็จองค์การตามรูปแบบระบบทรัพยากรหมายถึง ความสามารถของ องค์การที่จะพิทักษ์ผลประโยชน์ขององค์การตามสถานะแวดล้อมเป็นอยู่และการลงทุนเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่มีค่า และทรัพยากรที่ขาดแคลน ซึ่งเป็นเป้าหมายสุดท้ายของเกณฑ์การประเมินความสำเร็จและรูปแบบนี้มุ่งให้ความสนใจ ต่อความสามารถขององค์กรเพื่อให้ได้มา ซึ่งผลประโยชน์ นอกจากนี้การนิยามการประเมินความสำเร็จยังเน้นถึง ความสำคัญของกระบวนการที่ต่อเนื่องของการแลกเปลี่ยน การแข่งขันเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่ขาดแคลนและมีค่า ตามรูปแบบระบบทรัพยากร โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพมากจะทำให้เกิดความเจริญเติบโตโดยการทำผลประโยชน์กับ ผู้ปกครองและนักเรียนหรือผู้ออกกฎหมาย ดังนั้น เกณฑ์การวัดการประเมินความสำเร็จจะกลายเป็นความสามารถที่จะ ได้มาซึ่งทรัพยากรขององค์การ

3. การประเมินความสำเร็จองค์การตามการบูรณาการรูปแบบการบรรลุเป้าหมายและรูปแบบระบบ ทรัพยากร (An Integrated Goal and System Resource Model Effectiveness) มีข้อตกลงเบื้องต้นที่สำคัญร่วมกันอย่างหนึ่ง ของทั้งรูปแบบการบรรลุเป้าหมายและรูปแบบระบบทรัพยากร คือ ความเป็นไปได้และเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาที่จะ

นำไปสู่เกณฑ์การประเมิน 1 ชุดการประเมินความสำเร็จของการดูจากการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย มีการจัดกระทำกับสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพนักเรียน บุคลากร เทคโนโลยีและวัตถุอื่น ๆ เช่น เงินเพื่อใช้แลกเปลี่ยนกับทรัพยากรอื่น ๆ ส่วนรูปแบบระบบทรัพยากรเป็นระบบเปิดให้มีความสำคัญเกี่ยวกับความกลมกลืน (Harmony) ขององค์ประกอบต่าง ๆ ในองค์กรความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม และการใช้ภาวะผู้นำอย่างเหมาะสมในการบริหาร การตัดสินใจ การสื่อสารการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจและการนำบุคลากรในองค์กร (พระสมุห์ชวลิต ปุณฺณโก, 2560, หน้า 12 - 14)

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการโครงการ

ในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐ ซึ่งจะประสบความสำเร็จหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ มีนักวิชาการ ได้เคยทำการศึกษาประเด็นการนำนโยบายไปปฏิบัติให้เกิดการประเมินความสำเร็จขั้นสูงสุดกับปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

วรเดช จันทรศร (2541, หน้า 49 - 50) ได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องการบริหารโครงการพัฒนาของรัฐไว้ว่า เงื่อนไขต่าง ๆ ที่มีความสำคัญหรือมีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการบริหาร โครงการพัฒนาของรัฐมีอยู่ด้วยกัน 4 ด้าน ได้แก่

1. ประสิทธิภาพในการวางแผนและการควบคุม จะมีมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับโครงการนั้นได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน วัตถุประสงค์เป็นจริงได้เพียงใด มีการมอบหมายงานและกำหนดมาตรฐานในการทำงานให้แก่หน่วยงานย่อยต่าง ๆ ขององค์กร มีระบบวัดผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีระบบการให้คุณให้โทษที่มีความเป็นธรรมเพียงใด

2. สมรรถนะขององค์กร หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหาร โครงการจะมีมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับความแข็งแกร่งของโครงสร้างองค์กรทั้งภายนอกและภายในของบุคลากรและการนำไปใช้ประโยชน์ความเพียงพอ และประสิทธิภาพในการจัดสรรงบประมาณ ความทันสมัยและความพร้อมทางด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนทำเลที่ตั้ง และความพร้อมของอาคารสถานที่

3. ภาวะผู้นำและพฤติกรรมความร่วมมือของผู้ปฏิบัติงานจะมีมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการใช้ภาวะผู้นำที่เหมาะสม การสร้างการจูงใจเชิงบวก การสร้างการมีส่วนร่วม การทำให้เกิดความผูกพันและการยอมรับของสมาชิกโครงการและการทำงานเป็นทีม ตลอดจนการใช้มาตรการที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ที่ร่วมมือทำตามได้สำเร็จและเพื่อให้ผู้ที่ตั้งใจไม่ร่วมมือไม่สามารถทำลายความเสียหายให้กับโครงการได้

4. เมืองและความสามารถในการบริหารสภาพแวดล้อมภายนอก ขึ้นอยู่กับ

4.1 ระดับความสนับสนุน ต่อต้าน หรือขัดแย้ง ของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.2 จำนวนหน่วยงานและระดับความจำเป็นที่หน่วยงานที่รับผิดชอบในการนำโครงการไปปฏิบัติ จะต้องเกี่ยวข้องหรือทำงานร่วมกัน

4.3 ความสามารถในการเจรจาต่อรองกับสภาพแวดล้อมภายนอก

4.4 การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

นโยบายโครงการคนละครึ่ง

สถานการณ์ปัจจุบัน การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลกระทบในหลาย ๆ ด้านโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ และวิถีชีวิตของประชาชนเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจการท่องเที่ยวซึ่งเกี่ยวโยงไปถึงธุรกิจอื่น ๆ ที่

เกี่ยวข้องกับภาวะชบเซาหรือไม่ก็เดินต่อไปไม่ได้ ต้องปิดกิจการไปในที่สุดผลที่ตามมาทำให้ลูกจ้าง คนงาน คนค้าขาย ต้องว่างงานได้รับความเดือดร้อนกันถ้วนหน้าเกิดผลกระทบในวงกว้าง รัฐบาลในฐานะผู้บริหารของประเทศจะนิ่งเฉยต่อไปไม่ได้ จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดมาตรการอย่างเร่งด่วน เพื่อแก้ไขปัญหาค่าครองชีพของประชาชน และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้ผ่านพ้นวิกฤติไปได้ จากกรณีดังกล่าวสิ่งที่รัฐบาลดำเนินการ คือ ออกมาตรการเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและให้ความช่วยเหลือประชาชนในด้านของการใช้จ่ายและกระตุ้นการบริโภคภายในประเทศ เศรษฐกิจในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ของประเทศไทย โดยโครงการคนละครึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจจนถึงระดับฐานราก โดยการลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชนในส่วนของค่าอาหาร เครื่องดื่ม และสินค้าทั่วไป อันจะเป็นการเพิ่มอุปสงค์การบริโภคภายในประเทศ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ประกอบการรายย่อย โดยเฉพาะกลุ่มหาบเร่ แผงลอย ให้มีรายได้จากการขายสินค้าเพิ่มมากขึ้น โดยวัตถุประสงค์ของโครงการคนละครึ่ง มีดังนี้ 1) ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชน 2) ช่วยกระจายรายได้สู่ผู้ประกอบการขนาดเล็ก 3) กระตุ้นการจับจ่ายใช้สอยภายในประเทศ และ 4) สนับสนุนเศรษฐกิจฐานรากและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศในองค์กรรวม โดยสาระสำคัญของโครงการนี้ ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับเงินสนับสนุนค่าอาหาร เครื่องดื่ม หรือสินค้าทั่วไป ยกเว้นสลากกินแบ่ง เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บุหรี่ และบริการต่าง ๆ จากการใช้จ่ายผ่านระบบการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์โดยภาครัฐ G-wallet บัตรแอปพลิเคชัน“เป๋าตัง” กับ ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการที่รับชำระเงินด้วยแอปพลิเคชัน “ถุงเงิน” โดยภาครัฐร่วมจ่ายร้อยละ 50 โดยไม่เกิน 150 บาทต่อคน ต่อวัน หรือไม่เกิน 3,000 บาทต่อคนตลอดระยะเวลาโครงการ (กระทรวงการคลัง, 2564)

ปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินความสำเร็จการดำเนินโครงการคนละครึ่ง

กัสมา บุญมาก (2564, หน้า 1) กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินความสำเร็จการดำเนินโครงการคนละครึ่งไว้ดังนี้

1. ความเป็นธรรมและความเสมอภาคที่ได้รับจากโครงการคนละครึ่ง พบว่า ความเป็นธรรมและความเสมอภาค ให้อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการที่ต้องลงทะเบียนผ่านเว็บไซต์ แล้วต้องรอ การอนุมัติ นั้นต้องมีการแข่งขันและแย่งชิง ทำให้รัฐบาลถึงไม่กำหนดมาตรการการช่วยเหลือให้ประชาชนเอง เลย เพื่อให้ประชาชนทุกคนได้รับการช่วยเหลืออย่างทั่วถึง และไม่ได้รับการช่วยเหลือที่ซ้ำซ้อน จนทำให้มีคนเสียโอกาส รวมถึงจำนวนผู้ได้รับสิทธิที่รัฐบาลกำหนดนั้นไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน
2. การเข้าถึงและการให้บริการของโครงการคนละครึ่ง ลงความเห็นในเรื่องของการเข้าถึงและการให้บริการให้อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการถึงถึงเว็บไซต์ในการใช้ลงทะเบียน ก่อนข้างยาก อีกทั้งขั้นตอนในการลงทะเบียนมีความยุ่งยาก รวมถึงจำนวนเงินที่ช่วยเหลืออาจจะน้อยเกินไปสำหรับความต้องการของประชาชน
3. ความสะดวกรวดเร็วที่ได้รับจากโครงการคนละครึ่ง ลงความเห็นในเรื่องของความสะดวก รวดเร็ว ให้อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการอนุมัติผลต้องใช้ระยะเวลา การยืนยันตัวตนผ่านแอปพลิเคชัน ก่อนข้างยุ่งยากและเสียเวลามาก อีกทั้งร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการ ได้เงินจากรัฐบาลล่าช้า
4. ความโปร่งใสของโครงการคนละครึ่ง ลงความเห็นในเรื่องของความโปร่งใส ให้อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากยังมีร้านค้าบางร้านที่ไม่ทำตามกฎของรัฐบาล โดยมีการรับแลกเป็นเงินสดพร้อมหักค่าดำเนินการ บางร้านก็ฉวยโอกาสในการขึ้นราคาสินค้า ส่วนอีก 1 กลุ่มตัวอย่าง ลงความเห็นในเรื่องของความโปร่งใส ให้อยู่ในระดับมาก เนื่องจากกลุ่มนี้ได้รับเงินช่วยเหลือเห็นได้ชัดเจนไปถึงมือของกลุ่มนี้ชัดเจน

5. เทคโนโลยีที่นำมาประยุกต์ใช้กับโครงการคนละครึ่ง ลงความเห็นในเรื่องของเทคโนโลยีที่นำมาประยุกต์ใช้ให้อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการใช้งานแอปพลิเคชัน อาจจะเป็นการเรียนรู้ใหม่ของกลุ่มคนที่เป็นวัยทำงานตอนปลาย หรือ กลุ่มคนที่ไม่ทันเรื่องเทคโนโลยี อีกทั้งการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้อาจจะเกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมได้

6. โครงการคนละครึ่งส่งผลต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจประเทศไทย ลงความเห็นในเรื่องของการกระตุ้นเศรษฐกิจประเทศไทยให้อยู่ในระดับมาก เนื่องจากเป็นแรงกระตุ้นให้คนออกมาใช้เงิน เพื่อทำให้ระบบเศรษฐกิจมีการขับเคลื่อนอยู่ตลอดเวลา ส่วนอีก 1 กลุ่มตัวอย่าง ลงความเห็นในเรื่องของการกระตุ้นเศรษฐกิจประเทศไทยให้อยู่ในระดับมากที่สุด คนกลุ่มนี้มองเห็นว่าเศรษฐกิจในประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น

7. โครงการคนละครึ่งช่วยเหลือประชาชนผู้วิกฤตโควิด 2019 ลงความเห็นในเรื่องของโครงการคนละครึ่งช่วยเหลือประชาชนผู้วิกฤตโควิด 2019 ให้อยู่ในระดับมาก เนื่องจากโครงการนี้ส่งผลให้ผู้ประกอบการ รายย่อยมีรายได้เพิ่มขึ้น และยังสามารถช่วยค่าใช้จ่ายและลดค่าครองชีพของประชาชนได้อีกด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ร้านค้าที่ลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 2,753 ร้านค้า (คนละครึ่งคอตคอม, 2564)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรที่แน่นอน โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ยามานะ (Yamane) ที่ระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ร้อยละ 5 หรือ .05 ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ร้านค้า

2. ด้านเวลา ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้ ในช่วงระยะเวลาระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2564 ถึง เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2565 รวมเป็นระยะเวลา 8 เดือน

3. ด้านพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาในพื้นที่เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) มีลักษณะปลายปิดและปลายเปิด แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นตามกรอบการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินความสำเร็จ การดำเนินโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้แบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประเภทร้านค้า

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการดำเนินโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert) โดยแบ่งระดับการวัดออกเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินความสำเร็จการดำเนินโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert) โดยแบ่งระดับการวัดออกเป็น 5 ระดับ

สำหรับลักษณะของแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 แบ่งระดับการวัดออกเป็น 5 ระดับ คือ

ระดับคะแนน 5 หมายถึง อยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง อยู่ในระดับความคิดเห็นปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง อยู่ในระดับความคิดเห็นน้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง อยู่ในระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดของการเก็บข้อมูลแบบปฐมภูมิ ดังนี้

5.1 ผู้วิจัยเตรียมแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อแจกให้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ชุด

5.2 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ด้วยตนเอง

5.3 รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความครบถ้วน ความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของข้อมูลเพื่อลงรหัสสำหรับการวิเคราะห์และประมวลผลทางสถิติ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ เมื่อได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 400 ชุดแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

6.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

6.2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการดำเนินโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

6.3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินความสำเร็จของกลยุทธ์ทางการตลาดโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ด้วยวิธีทางสถิติโดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regressing Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 57.5 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3 มีการศึกษา ระดับอนุปริญญา/ ปวส. จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 – 20,000 บาท จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 41.8 และประเภทร้านค้าส่วนใหญ่คือสินค้าทั่วไป จำนวน 192 ร้านค้า คิดเป็นร้อยละ 48.0 ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ระดับปัจจัยการดำเนินโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) มีผลการวิเคราะห์ดังนี้

2.1 ปัจจัยการดำเนินโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$ S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ด้านเทคโนโลยีที่นำมาประยุกต์ใช้ ($\bar{X} = 4.07$ S.D. = 0.69) ด้านความโปร่งใสของโครงการ ($\bar{X} = 3.86$ S.D. = 0.63) ด้านความเป็นธรรมและความเสมอภาค ($\bar{X} = 3.77$ S.D. = 0.66) ด้านความสะดวกรวดเร็วที่ได้รับ ($\bar{X} = 3.77$ S.D. = 0.68) และด้านการเข้าถึงและการให้บริการ ($\bar{X} = 3.71$ S.D. = 0.68)

2.2 ปัจจัยการดำเนินโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ด้านความเป็นธรรมและความเสมอภาค โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$ S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก พบว่า ภาครัฐมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการคนละครึ่งให้กับร้านค้าอย่างชัดเจนและทั่วถึง ($\bar{X} = 3.88$ S.D. = 0.67) รัฐควรมีมาตรการช่วยเหลือร้านค้าที่ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้ เพื่อให้ได้รับสิทธิเช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 3.80$ S.D. = 0.69) และร้านค้าที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งจะเสียโอกาสทางรายได้มากกว่าร้านค้าที่เข้าร่วม ($\bar{X} = 3.64$ S.D. = 0.63) ตามลำดับ

2.3 ปัจจัยการดำเนินโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ด้านการเข้าถึงและการให้บริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$ S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก พบว่า การเข้าถึงเว็บไซต์ที่ใช้ลงทะเบียนเพื่อรับสิทธิโครงการคนละครึ่งเข้าถึงง่ายและสะดวกรวดเร็ว ($\bar{X} = 3.76$ S.D. = 0.63) ระยะเวลาในแต่ละเฟสของโครงการคนละครึ่ง มีความเหมาะสมเพียงพอ ($\bar{X} = 3.73$ S.D. = 0.75) และเมื่อแอปพลิเคชันมีปัญหาหรือธนาคารกรุงไทยโอนเงินผิดพลาด ร้านค้าของท่านได้รับการแก้ไขปัญหาในส่วนนี้รวดเร็วเพียงใด ($\bar{X} = 3.71$ S.D. = 0.65) ตามลำดับ

2.4 ปัจจัยการดำเนินโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ด้านความสะดวกรวดเร็วที่ได้รับ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.77$ S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก พบว่า ระบบโอนเงินเข้าบัญชีร้านค้าในส่วน G-wallet และส่วนของรัฐ มีความรวดเร็วเพียงใด ($\bar{X} = 3.90$ S.D. = 0.72) ขั้นตอนการลงทะเบียนของร้านค้ามีความชัดเจน ($\bar{X} = 3.86$ S.D. = 0.66) และเจ้าหน้าที่ของโครงการคนละครึ่งมาสำรวจกิจการของท่านรวดเร็วเพียงใด ($\bar{X} = 3.72$ S.D. = 0.64) ตามลำดับ

2.5 ปัจจัยการดำเนินโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ด้านความโปร่งใสของโครงการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$ S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก พบว่า การตรวจสอบบัญชีรายรับย้อนหลังของแอปพลิเคชัน “ถุงเงิน” สามารถตรวจสอบได้ง่าย และเชื่อถือได้ ($\bar{X} = 4.01$ S.D. = 0.68) ความน่าเชื่อถือของระบบยืนยันตัวตนของโครงการคนละครึ่ง ($\bar{X} = 3.91$ S.D. = 0.59) และการรับโอนเงินผ่านแอปพลิเคชัน “ถุงเงิน” ช่วยลดความเสี่ยงในการทุจริต เช่น การซื้อสินค้าด้วยธนบัตรปลอม เป็นต้น ($\bar{X} = 3.82$ S.D. = 0.67) ตามลำดับ

2.6 ปัจจัยการดำเนินโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ด้านเทคโนโลยีที่นำมาประยุกต์ใช้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$ S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก พบว่า การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในโครงการคนละครึ่ง ช่วยลดความ

เสี่ยงในการสัมผัส ($\bar{X} = 4.26$ S.D. = 0.67) การนำเทคโนโลยีมาใช้ในโครงการคนละครึ่ง สามารถช่วยให้ท่านรู้เท่าทัน และเข้าถึงเทคโนโลยีได้มากขึ้น ($\bar{X} = 4.22$ S.D. = 0.67) และเทคโนโลยีใช้งานง่าย สะดวก ไม่ต้องใช้โทรศัพท์ที่มี ราคาแพงหรือทันสมัย ($\bar{X} = 4.00$ S.D. = 0.66) ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์ระดับการประเมินความสำเร็จการดำเนินโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการ พื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการวิเคราะห์พบว่า การประเมินความสำเร็จการดำเนินโครงการคนละครึ่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดย ภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$ S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก พบว่า โดยภาพรวมแล้ว ท่านคิดว่าโครงการคนละครึ่ง มีประโยชน์ต่อร้านค้าของท่านเพียงใด ($\bar{X} = 4.59$ S.D. = 0.55) ควรขยายระยะเวลาหรือเพิ่มเฟสสำหรับโครงการคนละครึ่งต่อไปในอนาคต ($\bar{X} = 4.52$ S.D. = 0.61) การนำเทคโนโลยี มาประยุกต์ใช้กับโครงการคนละครึ่ง ส่งผลให้โครงการมีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบการดำเนินโครงการได้ ($\bar{X} = 4.36$ S.D. = 0.64) และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านคิดว่าโครงการคนละครึ่ง สามารถกระจายรายได้สู่ ผู้ประกอบการขนาดเล็กเพียงใด ($\bar{X} = 4.09$ S.D. = 0.67) ตามลำดับ

4. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินความสำเร็จของกลยุทธ์ทางการตลาดโครงการคนละครึ่ง ใน บริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ด้วยวิธีทางสถิติโดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regressing Analysis)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินความสำเร็จของกลยุทธ์ทางการตลาดโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ตัวแปร	B	SE	Beta	t	Sig.
Constant	2.737	0.237		11.523	.000*
ด้านความเป็นธรรมและความเสมอภาค	0.097	0.047	0.115	2.080	.038*
ด้านการเข้าถึงและการให้บริการ	0.024	0.052	0.028	0.455	.650
ด้านความสะดวกรวดเร็วที่ได้รับ	-0.182	0.057	-0.171	-3.214	.001**
ด้านความโปร่งใสของโครงการ	0.156	0.058	0.153	2.698	.007**
ด้านเทคโนโลยีที่นำมาประยุกต์ใช้	0.288	0.051	0.303	5.654	.000**

n = 400, Constant = 2.737, R = .448, R² = 0.201, R²adj = 0.191, F = 11.523, Sig. = .00

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินความสำเร็จของกลยุทธ์ทางการตลาดโครงการคนละครึ่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยมีตัวแปรต้น คือ ปัจจัยการดำเนินโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ส่วนตัวแปรตาม คือ การประเมินความสำเร็จการดำเนินโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ด้วยสถิติถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) มีผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ส่วนที่ 1: $R^2 = 0.201$ ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร มีปัจจัยที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม คิดเป็นร้อยละ 20.01

ส่วนที่ 2: $F = 11.523$, $\text{Sig of } F = .000b$ ค่าสถิติ F ค่า $P\text{-Value}$ ของ F มีค่าน้อยกว่า 0.05 และยังมีค่าน้อยกว่า 0.01 แสดงให้เห็นว่าโมเดลของสมการมีนัยสำคัญอย่างน้อยต้องมีตัวแปรอิสระ 1 ตัวแปร ที่มีปัจจัยที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม

ส่วนที่ 3: การส่งผลของตัวแปรต้นต่อตัวแปรตาม ด้านความเป็นธรรมและความเสมอภาค $\text{Sig} = 0.038$ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 ($\text{Beta} = 0.115$) ปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินความสำเร็จของกลยุทธ์ทางการตลาดโครงการคนละครึ่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย คิดเป็นร้อยละ 11.50 ด้านการเข้าถึงและการให้บริการ $\text{Sig} = .650$ ซึ่งมีค่าไม่แตกต่าง 0.05 ($\text{Beta} = 0.028$) มีปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินความสำเร็จของกลยุทธ์ทางการตลาดโครงการคนละครึ่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย คิดเป็นร้อยละ 2.80 ด้านความสะดวกรวดเร็วที่ได้รับ $\text{Sig} = .001$ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.01 ($\text{Beta} = -0.171$) มีปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินความสำเร็จของกลยุทธ์ทางการตลาดโครงการคนละครึ่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย คิดเป็นร้อยละ -17.1 ด้านความโปร่งใสของโครงการ $\text{Sig} = .007$ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.01 ($\text{Beta} = 0.153$) มีปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินความสำเร็จของกลยุทธ์ทางการตลาดโครงการคนละครึ่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย คิดเป็นร้อยละ 15.30 และด้านเทคโนโลยีที่นำมาประยุกต์ใช้ $\text{Sig} = .000$ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.01 ($\text{Beta} = 0.303$) มีปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินความสำเร็จของกลยุทธ์ทางการตลาดโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย คิดเป็นร้อยละ 30.30

จากผลการวิเคราะห์สามารถเขียนเป็นสมการเชิงเส้นตรงได้ดังนี้

$$Y = a + b_1 X_1 + b_2 X_2 + b_3 X_3 + b_4 X_4 + b_5 X_5$$

Y = ตัวแปรตาม (การประเมินความสำเร็จของกลยุทธ์ทางการตลาดโครงการคนละครึ่ง ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงราย)

$$a = \text{ค่าคงที่ (จุดตัดแกน } y \text{ ของเส้นสมการ)} = 2.737$$

$$b_1 = \text{ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficients)} = 0.097$$

$$X_1 = \text{ตัวแปรอิสระการประเมินความสำเร็จการดำเนินโครงการด้านความเป็นธรรมและความเสมอภาค}$$

$$b_2 = \text{ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficients)} = 0.024$$

$$X_2 = \text{ตัวแปรอิสระการประเมินความสำเร็จการดำเนินโครงการด้านการเข้าถึงและการให้บริการ}$$

$$b_3 = \text{ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficients)} = -0.182$$

$$X_3 = \text{ตัวแปรอิสระการประเมินความสำเร็จการดำเนินโครงการด้านความสะดวกรวดเร็วที่ได้รับ}$$

$$b_4 = \text{ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficients)} = 0.156$$

$$X_4 = \text{ตัวแปรอิสระการประเมินความสำเร็จการดำเนินโครงการด้านความโปร่งใสของโครงการ}$$

$$b_5 = \text{ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficients)} = 0.288$$

$$X_5 = \text{ตัวแปรอิสระการประเมินความสำเร็จการดำเนินโครงการด้านเทคโนโลยีที่นำมาประยุกต์ใช้}$$

จากสมการทางคณิตศาสตร์ สามารถเขียนเป็นสมการเส้นตรงได้ดังนี้

Y (การประเมินความสำเร็จการดำเนินโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดเชียงราย) = $2.737 + 0.097$ (การประเมินความสำเร็จการดำเนินโครงการด้านความเป็นธรรมและความเสมอภาค) + 0.024 (การประเมินความสำเร็จการดำเนินโครงการด้านการเข้าถึงและการให้บริการ) + (-0.182) (การประเมิน

ความสำเร็จการดำเนินโครงการด้านความสะดวกรวดเร็วที่ได้รับ) + 0.156 (การประเมินความสำเร็จการดำเนินโครงการด้านความโปร่งใสของโครงการ) + 0.288 (การประเมินความสำเร็จการดำเนินโครงการด้านเทคโนโลยีที่นำมาประยุกต์ใช้)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์สถิติถดถอยพหุ (Multiple Regression) สรุปได้ว่า ตัวแปรต้นมีปัจจัยที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม ซึ่งในที่นี้คือ การประเมินความสำเร็จการดำเนินโครงการด้านความเป็นธรรมและความเสมอภาค ด้านความสะดวกรวดเร็วที่ได้รับ ด้านความโปร่งใสของโครงการ และด้านเทคโนโลยีที่นำมาประยุกต์ใช้มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการประเมินความสำเร็จการดำเนินโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย แต่ในด้านการเข้าถึงและการให้บริการ มีปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อการประเมินความสำเร็จการดำเนินโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

อภิปรายผล

1. ศึกษาระดับปัจจัยการดำเนินโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า ปัจจัยด้านความเป็นธรรมและความเสมอภาค ด้านความสะดวกรวดเร็วที่ได้รับ ด้านความโปร่งใสของโครงการ ด้านเทคโนโลยีที่นำมาประยุกต์ใช้มีผลต่อการดำเนินโครงการคนละครึ่ง เนื่องจากความเป็นธรรมและความเสมอภาคที่ประชาชนได้รับนั้น ส่งผลต่อการประเมินความสำเร็จของโครงการคนละครึ่ง โดยการที่ประชาชนทุกคนได้รับสิทธิในโครงการคนละครึ่งเท่าเทียมกันทุกคน ตามกลุ่มเป้าหมายที่รัฐบาลได้วางไว้ ก็จะทำให้โครงการนี้ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้การเข้าถึงเว็บไซต์ในการสมัครขอรับสิทธิ และการให้บริการของโครงการคนละครึ่งนั้น มีความเสถียรและเข้าถึงได้ง่าย การใช้งานทั้งเว็บไซต์และการใช้งานแอปพลิเคชันเป่าดัง มีความสะดวกรวดเร็วและไม่ยุ่งยาก ส่งผลให้ประชาชนเข้ามารับสิทธิเต็มจำนวนตามรัฐบาลได้กำหนดไว้นั้น ก็จะทำให้โครงการคนละครึ่งของรัฐบาลบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ความสามารถในการเข้าถึงและตรวจสอบได้ถึงความโปร่งใสของโครงการคนละครึ่ง ก็จะทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในรัฐบาลและมั่นใจที่จะรับบริการจากโครงการนี้ การที่รัฐบาลได้นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้กับโครงการคนละครึ่งนั้น ส่งผลให้ประชาชนเกิดความคล่องตัวทางสังคมได้ ถ้ารัฐบาลมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีให้ง่ายแก่ประชาชนก็จะทำให้โครงการคนละครึ่งของรัฐบาลประสบความสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัสมา บุญมาก (2564) ปัจจัยความพึงพอใจที่ส่งผลต่อการประเมินความสำเร็จของโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล สำหรับประชาชนผู้ได้รับสิทธิ ในกรณีวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระหวางสาธารณสุข ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยความพึงพอใจที่มีส่งผลต่อความสำเร็จต่อโครงการคนละครึ่งประกอบด้วย 1) ความเป็นธรรมและความเสมอภาค 2) การเข้าถึงและการให้บริการ 3) ความสะดวก รวดเร็ว 4) ความโปร่งใส 5) เทคโนโลยีที่นำมาประยุกต์ใช้ 6) การกระตุ้นเศรษฐกิจ 7) โครงการคนละครึ่งกับวิกฤติโควิด-19 และการประเมินความสำเร็จของโครงการคนละครึ่ง จะเห็นได้ว่าโครงการคนละครึ่งช่วยกระตุ้นระบบเศรษฐกิจฐานรากได้เป็นอย่างดี แต่ในเรื่องของความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ควรมีการปรับปรุงเพิ่มเติม โดยมีการกำหนดสิทธิผู้ได้รับการช่วยเหลือตามมาตรการที่ชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดการแย่งชิงในการเข้าถึงสิทธิการรับสวัสดิการจากภาครัฐ สอดคล้องกับ โกลเลตต์ เอ็ม. เทย์เลอร์, เคซีซี เจ. คอรัเนลลูส, และ เคท โคลวิน (Colette, M. Taylor, Casey, J. Cornelius, & Kate Colvin, 2014) ได้ทำการศึกษาเรื่อง Visionary leadership and its relationship to organizational effectiveness ผลการศึกษา พบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และการรับรู้ความมีการประเมินความสำเร็จขององค์กร การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณยังแสดงให้เห็น

เห็นความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำกับการรับรู้ความสำเร็จขององค์กร ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่มีทักษะในการเป็นผู้นำสูง ช่วยให้องค์กรมีการประเมินความสำเร็จมากที่สุดในองค์กร

2. ศึกษาระดับการประเมินความสำเร็จการดำเนินโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า การประเมินความสำเร็จการดำเนินโครงการคนละครึ่งมีระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้ประกอบการร้านค้าเห็นว่าโครงการคนละครึ่ง มีประโยชน์ต่อร้านค้าเป็นอย่างมาก ควรขยายระยะเวลาหรือเพิ่มเฟสสำหรับโครงการคนละครึ่งต่อไปในอนาคต และโครงการคนละครึ่ง สามารถเพิ่มรายได้ให้กับผู้ประกอบการร้านค้าและช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับผู้มีรายได้น้อยได้จริง นอกจากนี้โครงการคนละครึ่งของรัฐ สามารถกระจายรายได้สู่ผู้ประกอบการขนาดเล็ก และสามารถสนับสนุนเศรษฐกิจฐานรากและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมได้เป็นอย่างดีสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณศิริ บัณฑิต, ปรียานุช พรหมภักดี, และ ตรีกรพร สุขเกษม (2564) การประเมินความสำเร็จของมาตรการเยียวยาเราไม่ทิ้งกัน ตามความคิดเห็นของประชาชนบ้านปากคลองใต้ หมู่ที่ 3 ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ รองลงมาได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด ได้แก่ ด้านปัจจัยการสนับสนุน สอดคล้องกับ ศิริทัศน์ เขตตานุรักษ์ (2564) การประเมินความสำเร็จของมาตรการชิมช้อปใช้: การประเมินเชิงนโยบายและปัจจัยที่เกี่ยวข้องงานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการประเมินความสำเร็จ และศึกษาปัจจัยที่ส่งอิทธิพลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของมาตรการชิมช้อปใช้จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 49.67 ได้ลงทะเบียนเข้าร่วมมาตรการโดยค่าความน่าจะเป็นในการลงทะเบียนได้รับอิทธิพลจากปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุและรายได้และปัจจัยทางด้านภาครัฐ ว่าด้วยเรื่อง ระบบการลงทะเบียน โดยกลุ่มเป้าหมายที่ทำให้เกิดการประเมินความสำเร็จเชิงนโยบายสูงสุด คือกลุ่มประชากร เพศหญิง กลุ่มวัยกลางคนและผู้สูงอายุและกลุ่มผู้ที่มีรายได้ต่ำ อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินการประเมินความสำเร็จในกลุ่มผู้ที่ลงทะเบียนแสดงให้เห็นว่า กลุ่มผู้ลงทะเบียนเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ของมาตรการในระดับต่ำ ในขณะที่การประเมินความสำเร็จของมาตรการจะอยู่ในระดับสูงก็ต่อเมื่อรัฐบาลสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการด้วยการเพิ่ม ช่องทางประชาสัมพันธ์และปรับปรุงแอปพลิเคชันให้ใช้งานง่ายและมีประโยชน์มากยิ่งขึ้น

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประเมินความสำเร็จการดำเนินโครงการคนละครึ่ง ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า การประเมินความสำเร็จการดำเนินโครงการด้านความเป็นธรรมและความเสมอภาค ด้านความสะดวกรวดเร็วที่ได้รับ ด้านความโปร่งใสของโครงการ และด้านเทคโนโลยีที่นำมาประยุกต์ใช้ มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการประเมินความสำเร็จการดำเนินโครงการคนละครึ่งของรัฐ ในบริบทของผู้ประกอบการพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริทัศน์ เขตตานุรักษ์ (2564) การประเมินความสำเร็จของมาตรการชิมช้อปใช้: การประเมินเชิงนโยบายและปัจจัยที่เกี่ยวข้องงานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการประเมินความสำเร็จและศึกษาปัจจัยที่ส่งอิทธิพลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของมาตรการชิมช้อปใช้จากผลการวิจัย พบว่าผลการประเมินการประเมินความสำเร็จในกลุ่มผู้ที่ลงทะเบียนแสดงให้เห็นว่า กลุ่มผู้ลงทะเบียนเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ของมาตรการในระดับต่ำ ในขณะที่การประเมินความสำเร็จของมาตรการจะอยู่ในระดับสูงก็ต่อเมื่อรัฐบาลสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการด้วยการเพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์และปรับปรุง แอปพลิเคชันให้ใช้งานง่ายและมีประโยชน์มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ กัสมา บุญมาก (2564) ปัจจัยความพึงพอใจที่ส่งผลต่อการประเมินความสำเร็จ

ของโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล สำหรับประชาชนผู้ได้รับสิทธิ ในกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่ส่งผลต่อความสำเร็จต่อโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล และการประเมินความสำเร็จโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล สำหรับประชาชนผู้ได้รับสิทธิ ในกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยความพึงพอใจที่มีส่งผลต่อความสำเร็จต่อโครงการคนละครึ่ง ประกอบด้วย 1) ความเป็นธรรมและความเสมอภาค 2) การเข้าถึงและการให้บริการ 3) ความสะดวกรวดเร็ว 4) ความโปร่งใส 5) เทคโนโลยีที่นำมาประยุกต์ใช้ 6) การกระตุ้นเศรษฐกิจ 7) โครงการคนละครึ่งกับวิกฤติโควิด-19 และการประเมินความสำเร็จของโครงการคนละครึ่ง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้

1. การประเมินความสำเร็จด้านท่านคิดว่าโครงการคนละครึ่ง สามารถกระจายรายได้สู่ผู้ประกอบการขนาดเล็กได้มากน้อยเพียงใดมีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด จากผลการวิจัยในส่วนนี้ควรจัดให้มีหน่วยงานท้องถิ่นอื่น ๆ ลงพื้นที่เพื่อหาร้านค้าที่สนใจสมัครเข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง เพื่อเป็นการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง

2. การประเมินความสำเร็จการดำเนินโครงการคนละครึ่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ยกเว้นด้านการเข้าถึงและการให้บริการ เป็นปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อการประเมินความสำเร็จการดำเนินโครงการคนละครึ่งของรัฐ โดยเฉพาะผู้ประกอบการที่ไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับแอปพลิเคชันคนละครึ่งเป็นอุปสรรคต่อร้านค้าอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยในส่วนนี้รัฐบาลควรประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีอย่างทั่วถึงหรืออาจเพิ่มวิธีในการเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งนอกเหนือจากการใช้แอปพลิเคชันเพียงอย่างเดียว

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเพิ่มเติมถึงความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายของโครงการคนละครึ่งเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการคิดโครงการใหม่ ๆ ของรัฐบาล

รายการอ้างอิง

กระทรวงการคลัง. (2564). สถิติของผู้เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล. สืบค้นเมื่อ 22 เมษายน 2564, เข้าถึงได้จาก <https://shorturl.asia/ZRDb1>.

กัศมา บุญมาก. (2564). ปัจจัยความพึงพอใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล สำหรับประชาชนผู้ได้รับสิทธิ ในกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

คนละครึ่งดอทคอม. (2564). โครงการคนละครึ่ง. สืบค้นเมื่อ 22 เมษายน 2564, เข้าถึงได้จาก <https://www.xn--42caj4e6bk1f5b1j.com/>.

พระสมุห์ชวลิต ปุณฺณโก. (2560). ประสิทธิภาพการเข้าร่วมโครงการค่ายพุทธธรรมตามความเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนวัดบางกุฎีทอง ต.บางกะดี อ.เมือง จ.ปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- วรเดช จันทรศร. (2541). *การนำนโยบายไปปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการ ปฎิรูประบบราชการ.
- วรรณศิริ บดีรัฐ, ปรียานุช พรหมภาสิต, และ ตรรกพร สุขเกษม. (2564). *ประสิทธิผลของมาตรการเยียวยาเราไม่ทิ้งกัน ตามความคิดเห็นของประชาชน บ้านปากคลองใต้ หมู่ที่ 3 ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย ราชภัฏกำแพงเพชร.
- ศิริทัศน์ เขตถาณารักษ์. (2564). ประสิทธิผลของมาตรการชิมช้อปใช้: การประเมินเชิงนโยบายและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง. *พัฒนาการเศรษฐกิจปริทรรศน์*, 15(1), 60.
- สุวัชรีย์ พรหมบุญมี. (2563). *คนละครึ่ง โค้งการจากรัฐ กระตุ้นเศรษฐกิจถึงฐานราก*. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2564, เข้าถึงได้จาก <https://rb.gy/aqirf5>.
- สำนักงานคลังจังหวัดเชียงราย. (2564). รายงานการประชุมคณะผู้บริหารการคลังประจำจังหวัดเชียงราย. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2564, เข้าถึงได้จาก <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER18/DRAWER066/GENERAL/DATA0002/00002027.PDF>.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย. (2564). ยุทธศาสตร์แผนงาน และข้อมูลการท่องเที่ยวและลงทุน. สืบค้นเมื่อ 22 เมษายน 2564, เข้าถึงได้จาก <https://www.chiangraipao.net/strategy/?cid=16>.
- Colette M. Taylor, Casey J. Cornelius, & Kate Colvin. (2014). Visionary leadership and its relationship to organizational effectiveness. Retrieved April 13, 2021, from <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/LODJ-102012-0130/full/html>.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis (3rd ed.)*. New York: Harper & Row.